

ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ

ສະຖາບັນການທະນາຄານ

ລາວສຶກສາ 2

(ກົດໝາຍພື້ນຖານ)

FUNDAMENTAL LAW

ຮຽບຮຽງໂດຍ

ປທ. ສິມສະຫງັດ ທຳມະທອງ

ກວດແກ້ໂດຍ

ປທ. ນ. ຈັນທອມ ວົງພັກດີ

ຄໍານຳ

ປຶ້ມວິຊາ ລາວສຶກສາສອງ (ກົດໝາຍພື້ນຖານ) ເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຮັບການຄົ້ນຄວ້າຮຽບຮຽງຂຶ້ນມາ ເພື່ອປະກອບເຂົ້າໃນຫຼັກສູດ ການສອນຂອງຄູ-ອາຈານ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າຮ່າຮຽນຂອງນັກສຶກສາ ຊັ້ນປະລິນຍາຕີ ສະເພາະຢູ່ສະຖາບັນການທະນາຄານ.

ປຶ້ມວິຊາລາວສຶກສາສອງ (ກົດໝາຍພື້ນຖານ) ເຫຼົ່ານີ້ປະກອບດ້ວຍ 11 ບົດຄື: ບົດທີ 1: ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບລັດຖະທຳມະນູນ; ບົດທີ 2: ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຄອບຄົວ; ບົດທີ 3: ກຳມະສິດ; ບົດທີ 4: ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ; ບົດທີ 5: ປະເພດຂອງສັນຍາ; ບົດທີ 6: ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ; ບົດທີ 7: ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານການຄ້າປະກັນ; ບົດທີ 8: ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ; ບົດທີ 9: ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານປະມວນກົດໝາຍອາຍາ; ບົດທີ 10: ໂທດ, ການວາງໂທດ, ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ແລະ ນິຕິບຸກຄົນ; ບົດທີ 11: ເນື້ອໃນຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາພາກສະເພາະ.

ປຶ້ມຕຳລາດັ່ງກ່າວ ແມ່ນໄດ້ຮຽບຮຽງມາຈາກເອກະສານຕ່າງໆເຊັ່ນ: ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເລກທີ 63/ສພຊ, ລົງວັນທີ 8 ທັນວາ 2015, ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ເລກທີ 26 /ສພຊ, ວັນທີ 17 ພຶດສະພາ 2017, ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ ເລກທີ 55/ສພຊ, ລົງວັນທີ 6 ທັນວາ 2018 ແລະ ກົດໝາຍອື່ນໆ ໂດຍ ປທ ສົມສະຫງັດ ທຳມະທອງ ແລະ ກວດແກ້ ໂດຍ ປທ ຈັນທອມ ວົງພັກດີ.

ພວກຂ້າພະເຈົ້າຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ປຶ້ມຫົວນີ້ ຈະຊ່ວຍເສີມສ້າງຄວາມຮູ້ໃໝ່ໆໃຫ້ແກ່ທ່ານ ແລະ ເຊື່ອວ່າຈະຊ່ວຍໃຫ້ຜູ້ອ່ານ ແລະ ນັກສຶກສາເຂົ້າໃຈຕື່ມກ່ຽວກັບຫລັກການອັນເປັນພື້ນຖານຂອງກົດໝາຍ ເພື່ອນຳໄປໃຊ້ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ແລະ ເກີດປະໂຫຍດແກ່ຕົນເອງ.

ໃນຂະບວນການຮຽບຮຽງປຶ້ມຫົວນີ້, ພວກຂ້າພະເຈົ້າບໍ່ປັດສະຈາກຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງຫວັງສະເໜີວ່າ ຈະໄດ້ຮັບຄຳຕຳນິຕິຊົມ, ຄຳແນະນຳຂອງໝົດທຸກທ່ານ ເພື່ອຈະປັບປຸງ ແລະ ແກ້ໄຂເຮັດໃຫ້ປຶ້ມຫົວນີ້ມີເນື້ອໃນທີ່ດີ ແລະ ສົມບູນຂຶ້ນໄປເລື້ອຍໆ.

ສາລະບານ

ໜ້າ

ຄຳນຳ.....	i
ສາລະບານ	ii
ບົດທີ 1 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບລັດຖະທຳມະນູນ	1
I. ບົດນຳ	1
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	1
III. ຈຸດປະສົງ.....	1
1. ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ	2
2. ພາລະບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ	2
2.1 ພາລະບົດບາດຂອງລັດຖະທຳມະນູນ	2
2.2 ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ.....	2
3. ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ.....	3
3.1 ສິດພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ	3
3.2 ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ.....	4
4. ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສ ປ ປ ລາວ.....	4
4.1 ອົງການນິຕິບັນຍັດ	4
4.2 ອົງການບໍລິຫານລັດ	6
4.3 ອົງການຕຸລາການ	10
5. ລະບອບການເມືອງ.....	12
6. ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ	13
7. ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ	13
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	14
ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	14

ບົດທີ 2 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຄອບຄົວ.....	15
I. ບົດນຳ	15
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	15
III. ຈຸດປະສົງ.....	15
1. ຫຼັກການທົ່ວໄປ	16
1.1 ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ	16
1.2 ສາຍພົວພັນຄອບຄົວ	16
1.3 ສາຍຍາດ ແລະ ລຳດັບຂອງສາຍຍາດ.....	16
1.4 ສິດເສລີພາບໃນການແຕ່ງດອງ	17
2. ການໝັ້ນໝາຍ	17
3. ການສູ່ຂໍ	18
4. ການໃຊ້ແທນຄວາມເສຍຫາຍເນື່ອງຈາກການບໍ່ປະຕິບັດຕາມການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂໍ ..	18
5. ການຮ່ວມປະເວນີກັນກ່ອນການເປັນ ຜົວ ເມຍ	19
6. ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ	19
6.1 ເງື່ອນໄຂຂອງການແຕ່ງດອງ.....	19
6.2 ການບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ແຕ່ງດອງ.....	19
6.3 ການຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ.....	20
6.4 ພິທີແຕ່ງດອງ.....	20
7. ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ ເມຍ	20
7.1 ຊັບເດີມ	20
7.2 ສິນສົມສ້າງ	21
8. ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ	21
8.1 ການຢ່າຮ້າງ	22
8.2 ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ.....	28
8.3 ຄຳຕັດສິນຂອງສານ ທີ່ຮັບຮູ້ການແຕ່ງດອງເປັນໂມຄະ	28

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	28
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	29
ບົດທີ 3 ກຳມະສິດ	30
I. ບົດນຳ	30
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	30
III. ຈຸດປະສົງ.....	30
1. ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ	31
2. ສິດໃນກຳມະສິດ	31
2.1 ສິດຄອບຄອງ.....	31
2.2 ສິດນຳໃຊ້.....	31
2.3 ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ	32
2.4 ສິດຊື້ຂາດ	32
3. ຮູບການກຳມະສິດ	32
3.1 ກຳມະສິດຂອງລັດ	33
3.2 ກຳມະສິດລວມໝູ່.....	33
3.3 ກຳມະສິດເອກະເທດ.....	33
3.4 ກຳມະສິດເອກະຊົນ	34
4. ການໄດ້ກຳມະສິດ.....	35
4.1 ຄວາມໝາຍການໄດ້ກຳມະສິດ	35
4.2 ພື້ນຖານຂອງການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ	35
5. ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ.....	40
6. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ.....	41
6.1 ຄວາມໝາຍຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ	41
6.2 ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ	41
7. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.....	45

7.1 ຄວາມໝາຍການປົກປ້ອງກຳມະສິດ	45
7.2 ຮູບການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.....	45
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	46
ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	47
ບົດທີ 4 ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ.....	48
I. ບົດນຳ	48
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	48
III. ຈຸດປະສົງ.....	48
1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ.....	49
2. ຫຼັກການກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ	49
3. ການເຮັດສັນຍາ	50
4. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ.....	53
5. ສັນຍາເປັນໂມຄະ	53
5.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ	53
5.2 ປະເພດຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ.....	53
5.3 ການຂໍລົບລ້າງ ແລະ ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ	55
6. ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ.....	56
6.1 ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ	56
6.2 ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ	56
7. ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ	56
8. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ	57
8.1 ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ການຍົກເລີກສັນຍາ.....	57
8.2 ການສິ້ນສຸດສັນຍາ.....	57
9. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້	58
9.1 ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້.....	58

9.2 ການປ່ຽນລູກໜີ້.....	58
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	59
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	59
ບົດທີ 5 ປະເພດຂອງສັນຍາ.....	60
I. ບົດນໍາ	60
II. ເນື້ອໃນສໍາຄັນ	60
III. ຈຸດປະສົງ.....	60
1. ສັນຍາຊື້ຂາຍ.....	61
1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍ.....	61
1.2 ຄຸນນະພາບຂອງຊັບທີ່ຂາຍ	62
1.3 ການຂາຍສິນຄ້າເປັນເງິນຜ່ອນ.....	62
1.4 ການຊື້ຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໄດ້ມາໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງ	63
1.5 ການນຳສິ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ	63
2. ສັນຍາແລກປ່ຽນ.....	64
2.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາແລກປ່ຽນ.....	64
2.2 ການເພີ່ມເງິນເຂົ້າໃນການແລກປ່ຽນ	64
2.3 ລະບຽບການກ່ຽວກັບສັນຍາແລກປ່ຽນ.....	64
3. ສັນຍາມອບຊັບ	64
3.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາມອບຊັບ	64
3.2 ຂອບເຂດການມອບຊັບ	65
4. ສັນຍາຍົກຊັບ	65
4.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຍົກຊັບ.....	65
4.2 ຂອບເຂດການຍົກຊັບ	66
4.3 ພັນທະໃນການແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງຂອງຊັບ.....	66
5. ສັນຍາຂາຍຝາກ.....	66

5.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຂາຍຝາກ	66
5.2 ຜົນຂອງສັນຍາຂາຍຝາກ	67
5.3 ການປົກປັກຮັກສາຊັບທີ່ຂາຍຝາກ.....	67
6. ສັນຍາຖືຢືມ.....	67
6.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຖືຢືມ.....	67
6.2 ດອກເບ້ຍຂອງການຖືຢືມເງິນ.....	68
7. ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້	69
7.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້	69
7.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຢືມ	69
8. ສັນຍາເຊົ່າຊັບ.....	69
8.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາເຊົ່າຊັບ.....	69
8.2 ການຈ່າຍຄ່າເຊົ່າຊັບ	70
8.3 ການນຳໃຊ້ ແລະ ການສ້ອມແປງຊັບທີ່ເຊົ່າ.....	70
8.4 ການປ່ຽນເຈົ້າກຳມະສິດໃນຊັບທີ່ເຊົ່າ	71
8.5 ການໃຫ້ເຊົ່າຕໍ່	71
9. ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ	71
9.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ	71
9.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບຝາກ.....	72
9.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຝາກ	73
9.4 ການຝາກຊັບສິ່ງຂອງທີ່ອາດປ່ຽນຮູບ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບໄວ.....	73
9.5 ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກ	73
10. ສັນຍາມອບໝາຍ	74
10.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາມອບໝາຍ.....	74
10.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ມອບໝາຍ.....	74
10.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບມອບໝາຍ	75

11. ສັນຍາບໍລິການ	75
11.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາບໍລິການ	75
11.2 ປະເພດຂອງສັນຍາບໍລິການ	75
11.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ບໍລິການ	76
11.4 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ	76
12. ສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ	77
12.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ	77
12.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ	77
12.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບເໝົາ	77
12.4 ການຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຂອງ ສິ່ງກໍ່ສ້າງ	78
13. ສັນຍາຂົນສົ່ງ	78
13.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຂົນສົ່ງ	78
13.2 ປະເພດການຂົນສົ່ງ	79
13.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຂົນສົ່ງ	79
13.4 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ	80
13.5 ຄ່າໂດຍສານ ຫຼື ຄ່າຂົນສົ່ງ	80
14. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ	80
14.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ	80
14.2 ການສິ້ນສຸດຂອງສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ	80
14.3 ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜີ້ສິນ	81
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	81
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ	81
ບົດທີ 6 ຂໍ້ຕົກລົງພັນນອກສັນຍາ	82
I. ບົດນຳ	82
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	82

III. ຈຸດປະສົງ.....	82
1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ.....	83
2. ປະເພດຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ	83
2.1 ການລະເມີດ	83
2.2 ການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ	91
2.3 ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ	92
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	93
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	93
ບົດທີ 7 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນ.....	95
I. ບົດນຳ	95
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	95
III. ຈຸດປະສົງ.....	95
1. ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ	96
2. ປະເພດການຄ້າປະກັນ	96
2.1 ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ	97
2.2 ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ	97
3. ຮູບແບບການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ	100
3.1 ການຈຳນຳ	100
3.2 ການຈຳນອງ.....	106
3.3 ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ.....	109
4. ການຈົດທະບຽນ ແລະ ການລົບລ້າງການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ	111
4.1 ການຈົດທະບຽນ	111
4.2 ການລົບລ້າງການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ	111
5. ການສະລະບຸລິມະສິດ ແລະ ການໂອນການຄ້າປະກັນ	111
5.1 ການສະລະບຸລິມະສິດ	111

5.2 ການໂອນການຄ້າປະກັນ	111
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	112
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	112
ບົດທີ 8 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.....	113
I. ບົດນໍາ	113
II. ເນື້ອໃນສໍາຄັນ	113
III. ຈຸດປະສົງ.....	113
1. ຫຼັກການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.....	114
1.1 ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ	114
1.2 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.....	114
1.3 ມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ຖືກສານຕັດສິນເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດ	114
1.4 ວັນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.....	114
1.5 ມູນມໍຣະດົກທີ່ຈະນໍາມາແບ່ງປັນ	115
2. ປະເພດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ	115
2.1 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ.....	115
2.2 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກໍາ.....	121
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	132
ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	132
ບົດທີ 9 ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານປະມວນກົດໝາຍອາຍາ	134
I. ບົດນໍາ	134
II. ເນື້ອໃນສໍາຄັນ	134
III. ຈຸດປະສົງ.....	134
1. ຄວາມຮັບຮູ້ທົ່ວໄປ	135
1.1 ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ	135
1.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.....	135

1.3 ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.....	136
1.4 ພັນທະໃນການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານອາຊະຍາກຳ	136
2. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.....	136
3. ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ	136
3.1 ການກະທຳຜິດ	136
3.2 ຜູ້ກະທຳຜິດ	141
4. ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງອາຍາ.....	142
4.1 ຄວາມໝາຍອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ	142
4.2 ການບໍ່ນຳໃຊ້ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ	143
5. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ	143
5.1 ການໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ.....	143
5.2 ການຖືກບັງຄັບ ແລະ ການຖືກຂົ່ມຂູ່.....	143
5.3 ການປ້ອງກັນຕົວ.....	144
5.4 ສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ	144
5.5 ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມວິຊາຊີບ	144
5.6 ການປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງ	144
5.7 ການຫຼີ້ນກິລາ	144
5.8 ການກະທຳຜິດຊຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ	145
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	145
ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ.....	145
ບົດທີ 10 ໂທດ, ການວາງໂທດ, ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ແລະ ນິຕິບຸກຄົນ	147
I. ບົດນຳ	147
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	147
III. ຈຸດປະສົງ.....	147
1. ໂທດ	148

1.1 ຄວາມໝາຍໂທດ	148
1.2 ຈຸດປະສົງຂອງການລົງໂທດ	148
1.3 ປະເພດໂທດ	148
2. ການວາງໂທດ	154
2.1 ຫຼັກການລວມຂອງການວາງໂທດ	154
2.2 ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຂອງການກະທຳຜິດ	154
2.3 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ	154
2.4 ການວາງໂທດ	155
2.5 ການພາກໂທດ	157
2.6 ການຄິດໄລ່ການກັກຂັງພາຍໃນການປະຕິບັດໂທດ	157
2.7 ການສົ່ງຜູ້ກະທຳຜິດໃຫ້ອົງການປົກຄອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງສຶກສາອົບຮົມ	157
3. ມາດຕະການຂອງສານ	158
3.1 ມາດຕະການຂອງສານຕໍ່ຄົນເສຍຈິດ	158
3.2 ມາດຕະການຂອງສານຕໍ່ຜູ້ຕິດເຫຼົ້າ, ຢາເສບຕິດ ຫຼື ສິ່ງເສບຕິດອື່ນ	158
4. ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ	158
4.1 ຄວາມໝາຍເດັກກະທຳຜິດ	158
4.2 ຫຼັກການແກ້ໄຂເດັກກະທຳຜິດ	159
4.3 ການວາງໂທດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ	159
4.4 ການນຳໃຊ້ມາດຕະການຕໍ່ເດັກ	159
5. ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ	160
5.1 ຄວາມໝາຍການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ	160
5.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນ	160
5.3 ການວາງໂທດໃສ່ນິຕິບຸກຄົນ	160
5.4 ການຍົກເລີກທຸລະກິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ	161

6. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ, ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ, ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ	161
6.1 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ	161
6.2 ການພົ້ນຈາກການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ	162
6.3 ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ	162
6.4 ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ	163
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	163
ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ	163
ບົດທີ 11 ເນື້ອໃນຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາພາກສະເພາະ	165
I. ບົດນຳ	165
II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ	165
III. ຈຸດປະສົງ	166
1. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ	166
1.1 ການທຳລາຍກິດຈະການຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ	166
1.2 ການໂຄສະນາຕ້ານ ສປປ ລາວ	166
1.3 ການເປີດເຜີຍຄວາມລັບຂອງລັດ ຫຼື ຄວາມລັບທາງລັດຖະການ	167
1.4 ການປອມແປງເງິນ ຫຼື ການໃຊ້ເງິນປອມ	167
1.5 ການຟອກເງິນ	167
1.6 ການສະໜອງທຶນໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ	168
2. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ	169
2.1 ການຫຼີ້ນການພະນັນທີ່ຕ້ອງຫ້າມ	169
2.2 ການເປັນນັກເລງອັນທະພານ	169
2.3 ການລະເມີດກິດຈະລາຈອນທີ່ພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ	169
2.4 ການຫຼົບໜີຈາກອຸບປະຕິເຫດ	170
2.5 ການນຳໃຊ້ພາຫະນະທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເຕັກນິກ	170

2.6 ການມອບໝາຍໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂຂັບຂີ່ພາຫະນະບົນທ້ອງຖະໜົນ.....	170
2.7 ການຈັດຕັ້ງແຂ່ງລົດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ	171
2.8 ການແຈ້ງເຫດການເກີດ	171
3. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ.....	171
3.1 ການຄາດຕະກຳ	171
3.2 ການຈ້າງໃຫ້ຄາດຕະກຳ	172
3.3 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດຍ້ອນການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ	172
3.4 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດໂດຍບໍ່ເຈດຕະນາ ໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ.....	172
3.5 ການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ	173
3.6 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ	173
3.7 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບຍ້ອນການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ	173
3.8 ການບໍ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ອື່ນໃນເວລາຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍ	174
3.9 ການນິນທາ ແລະ ການໃສ່ຮ້າຍ	174
3.10 ການປ້ອຍດຳ	174
3.11 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ.....	175
3.12 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ.....	175
4. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ.....	175
4.1 ການລັກພາຕົວ	175
4.2 ການຈັບຕົວ, ການກັກຕົວ ຫຼື ການກັກຂັງ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.....	175
4.3 ການບັງຄັບ	176
5. ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ	176
5.1 ການປຸ້ນຊັບ	176
5.2 ການລັກຊັບ	176
5.3 ການຍາດຊົງຊັບ	177
5.4 ການລໍ້ໂກງຊັບ	177

5.5 ການຍ້າຍອກຊັບ	177
5.6 ການຫຼົບຫຼີກຈາກການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ	177
5.7 ການທຳລາຍ ຫຼື ການເຮັດໃຫ້ຊັບເປ່ເພໂດຍເຈດຕະນາ	178
5.8 ການເຮັດໃຫ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ເສຍຫາຍດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ	178
5.9 ການຂາດຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜ້າທີ່ຄຸ້ມຄອງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່	178
5.10 ການຄອບຄອງຊັບຢ່າງຜິດກົດໝາຍ	178
5.11 ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່	179
6. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີ	179
6.1 ການທຳມິດສະຈານ	179
6.2 ການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາ	179
6.3 ການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາແລ້ວຂ້າຖີ່ມ	179
6.4 ການທຳຊຳເລົາເດັກ	180
6.5 ການໃຊ້ເລ່ລຸ່ມເພື່ອມີເພດສຳພັນ	180
6.6 ການບັງຄັບຮ່ວມເພດກັບເມຍ	180
6.7 ການບັງຄັບໃຫ້ເປັນໂສເພນີ	181
6.8 ການຄ້າປະເວນີຂອງບຸກຄົນອື່ນ	181
6.9 ການຮ່ວມປະເວນີກັບຍາດໃກ້ຊິດ	181
6.10 ການຂາຍປະເວນີ	181
6.11 ການປະຖິ້ມເດັກ	182
6.12 ການທຳຊຳເລົາຂອງພິກຂຸ, ສາມະເນນ, ພໍ່ຂາວ ແລະ ແມ່ຂາວ	182
7. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ	182
7.1 ການສ້າງ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຕະຫຼາດຫຼັກຊັບທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມຈິງ	182
7.2 ການສວຍໂອກາດຂຶ້ນລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ຄ່າບໍລິການ	182
7.3 ການປອມແປງແຊັກ, ການນຳໃຊ້ແຊັກ ຫຼື ພັນທະບັດອື່ນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ..	183
7.4 ການທຳລາຍທະນະບັດ ຫຼື ເງິນໝູນ	183

7.5 ການລະເມີດລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ	183
7.6 ການຂົນສົ່ງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຜ່ານ ສປປ ລາວໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ	184
7.7 ການດຳເນີນທຸລະກິດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.....	184
7.8 ການຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍສູງ	184
7.9 ການລະເມີດລະບຽບການບັນຊີ	184
7.10 ການສະໜອງຂໍ້ມູນເທັດກ່ຽວກັບການບັນຊີ.....	185
8. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ	185
8.1 ການຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳ ເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນຜ່ານ ສປປ ລາວ	185
8.2 ການເສບ ຫຼື ການມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ	185
8.3 ການກັບຄືນມາເສບໃໝ່	186
8.4 ການບັງຄັບ ຫຼື ການຊັກຊວນບຸກຄົນອື່ນໃຫ້ນຳໃຊ້ຢາເສບຕິດ.....	187
9. ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ	187
9.1 ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ.....	187
9.2 ການຍ້າຍອກຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່.....	188
9.3 ການສໍ້ໂກງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່.....	189
9.4 ການໃຫ້ສິນບົນ.....	191
9.5 ການຮັບສິນບົນ	192
9.6 ການສວຍໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ .	193
9.7 ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່.....	194
9.8 ການໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ເກີນຂອບເຂດເພື່ອເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ	195
9.9 ການປອມແປງເອກະສານ ຫຼື ການນຳໃຊ້ເອກະສານປອມ.....	197
9.10 ການກົດໜ່ວງ, ຖ່ວງດຶງເອກະສານ.....	198
10. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ.....	198

10.1 ການປະລະໜ້າທີ່	198
10.2 ຄວາມເລີ່ມເລີ້ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່	199
11. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ	199
11.1 ການແອບອ້າງເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່	199
11.2 ການຂັດຂວາງການປະຕິບັດວຽກງານຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່	199
11.3 ການຟື້ນປະໝາດເຈົ້າໜ້າທີ່	199
11.4 ການຫາຄວາມບໍ່ຈິງໃສ່ຜູ້ອື່ນ	200
11.5 ການປະຕິເສດບໍ່ຍອມໃຫ້ການ	200
IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ	200
ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ	200
ເອກະສານອ້າງອີງ	202

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ: 8.1 ແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກລະຫວ່າງຜົວ, ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ລູກ.....	116
ຕາຕະລາງ: 8.2 ແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກລະຫວ່າງຜົວ, ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ຍາດສາຍຕັ້ງ...	117
ຕາຕະລາງ: 8.3 ແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກລະຫວ່າງຜົວ, ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງ	118
ຕາຕະລາງ: 8.4 ແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ.....	120

ບົດທີ 1

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບລັດຖະທຳມະນູນ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 1 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ, ພາລະບົດບາດ, ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ, ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສປປ ລາວ, ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ, ລະບອບການເມືອງ, ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 1 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ, ພາລະບົດບາດ, ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ, ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສປປ ລາວ, ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ, ລະບອບການເມືອງ, ລະບອບເສດຖະກິດ- ສັງຄົມ ແລະ ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ;
2. ພາລະບົດບາດລັດຖະທຳມະນູນ;
3. ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ;
4. ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສ ປ ປ ລາວ;
5. ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ;
6. ລະບອບການເມືອງ, ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ;
7. ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ;
2. ພາລະບົດບາດລັດຖະທຳມະນູນ;
3. ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ;
4. ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສ ປ ປ ລາວ;
5. ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ;
6. ລະບອບການເມືອງ, ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ;

7. ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ.

1. ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ

ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສ ປ ປ ລາວ ແມ່ນກົດໝາຍພື້ນຖານຂອງ ສ ປ ປ ລາວ ສະແດງເຖິງເຈດຈຳນົງຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍ ບັນດາຊັ້ນຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມ, ກຳນົດລະບອບການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ, ກົງຈັກລັດແຫ່ງ ສ ປ ປ ລາວ.

ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຍັງແມ່ນກົດໝາຍແມ່ ຫລື ກົດໝາຍສູງສຸດຂອງປະເທດ.

2. ພາລະບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ

2.1 ພາລະບົດບາດຂອງລັດຖະທຳມະນູນ

ລັດຖະທຳມະນູນຂອງ ສປປ ລາວ ມີ ສອງ ພາລະບົດບາດຄື: ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ກໍ່ສ້າງຄື:

1) ປົກປັກຮັກສາລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນ, ປົກປັກຮັກສາໝາກຜົນຂອງ ການປະຕິວັດ, ປາບປາມສັດຕູທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ;

2) ກໍ່ສ້າງລະບອບໃໝ່, ກໍ່ສ້າງພື້ນຖານເສດຖະກິດໃໝ່, ສ້າງວັດທະນາທຳໃໝ່, ສ້າງຄົນລຸ້ນໃໝ່ໃຫ້ເປັນພົນລະເມືອງດີ.

2.2 ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ

ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ມີ ສາມ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້ :

2.2.1 ໜ້າທີ່ດ້ານການເມືອງ

ລັດຖະທຳມະນູນກຳນົດລະບອບການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ທາດແທ້ຊົນຊັ້ນຂອງອຳນາດລັດ, ແນວທາງການເມືອງທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ, ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງກຳນົດຫລັກການການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງກົງຈັກລັດ.

2.2.2 ໜ້າທີ່ດ້ານກົດໝາຍ

ລັດຖະທຳມະນູນ ແມ່ນກົດໝາຍພື້ນຖານ, ເປັນໃຈກາງຂອງລະບົບກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ.

2.2.3 ໜ້າທີ່ດ້ານແນວຄິດ

ລັດຖະທຳມະນູນມີການກະທົບທາງດ້ານແນວຄິດຕໍ່ສັງຄົມ, ສຶກສາອົບຮົມພົນລະເມືອງໃຫ້ມີນ້ຳໃຈຮັກຊາດ, ຮັກລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວ, ເຊິດຊອຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງປະເທດຊາດ, ສະຕິເຄົາລົບກົດໝາຍ.

3. ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ

ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວສະແດງອອກດັ່ງນີ້ :

3.1 ສິດພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ

1) ພົນລະເມືອງລາວ ແມ່ນຜູ້ມີສັນຊາດລາວ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ. ລັດຮັບຮູ້, ເຄົາລົບ, ປົກປ້ອງ ແລະ ຮັບປະກັນສິດທິມະນຸດ ແລະ ສິດທິພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ ຕາມກົດໝາຍ;

2) ພົນລະເມືອງລາວ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກຍິງ-ຊາຍ, ຖານະທາງດ້ານສັງຄົມ, ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ຊົນເຜົ່າ ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສະເໝີພາບຕໍ່ກົດໝາຍ;

3) ພົນລະເມືອງລາວ ຜູ້ມີອາຍຸແຕ່ສິບແປດປີຂຶ້ນໄປ ມີສິດປ່ອນບັດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ຜູ້ມີອາຍຸແຕ່ຊາວເອັດປີຂຶ້ນໄປ ມີສິດສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ເປັນບ້າ, ເສຍຈິດ ແລະ ຜູ້ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ, ປົດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ;

4) ພົນລະເມືອງລາວ ຍິງ ຊາຍ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ, ສັງຄົມ ແລະ ຄອບຄົວ;

5) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດໄດ້ຮັບການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ຮ່ຳຮຽນ ເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງໃຫ້ມີຄວາມກ້າວໜ້າ;

6) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດເຮັດວຽກ ແລະ ປະກອບອາຊີບທີ່ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ. ຜູ້ອອກແຮງງານ ມີສິດໄດ້ຮັບການພັກຜ່ອນ, ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃນເວລາເຈັບເປັນ, ໄດ້ຮັບ ການຊ່ວຍເຫຼືອ ໃນກໍລະນີ ໝົດຄວາມສາມາດອອກແຮງງານ, ເສຍອົງຄະ, ໃນເວລາເຖົ້າແກ່ ແລະ ໃນກໍລະນີອື່ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.;

7) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດເສລີພາບໃນການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ໃນການໄປມາ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ;

8) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດສະເໜີ, ຮ້ອງຟ້ອງ ແລະ ຮ້ອງຂໍຄວາມເປັນທຳ ຕໍ່ອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ຽວກັບບັນຫາທີ່ພົວພັນເຖິງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດລວມ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດສະເພາະຂອງຕົນ;

9) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດໂດຍບໍ່ມີໃຜຈະລ່ວງລະເມີດໄດ້ທາງດ້ານຊີວິດ, ຮ່າງກາຍ, ກຽດສັກສີ ແລະ ເຄທະສະຖານ. ພົນລະເມືອງລາວ ຈະບໍ່ຖືກ ຈັບຕົວ, ກັກຂັງ ຫຼື ກວດຄົ້ນເຄທະສະຖານຖ້າຫາກບໍ່ມີຄຳສັ່ງຂອງອົງການໄອຍະການ ຫຼື ສານ ປະຊາຊົນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ;

10) ພົນລະເມືອງລາວມີສິດເສລີພາບໃນການເຊື່ອຖືຫຼືບໍ່ເຊື່ອຖືສາສະໜາທີ່ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ;

11) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດເສລີພາບໃນການປາກເວົ້າ, ຂີດຂຽນ, ໂຮມຊຸມນຸມ, ຈັດຕັ້ງສະມາຄົມ ແລະ ເດີນຂະບວນ ທີ່ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ ;

12) ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດເສລີພາບໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ຄວາມກ້າວໜ້າທາງດ້ານວິທະຍາສາດ-ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ນະວັດຕະກຳ, ປະດິດສ້າງສິນລະປະວັນນະຄະດີ ແລະ ເຄື່ອນໄຫວວັດທະນະທຳ ທີ່ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ.

3.2 ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງ

1) ພົນລະເມືອງລາວ ມີພັນທະເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ, ປະຕິບັດລະບຽບການອອກແຮງງານ, ລະບຽບການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມຢ່າງເຂັ້ມງວດ;

2) ພົນລະເມືອງລາວ ມີພັນທະເສຍພາສີ ແລະ ອາກອນຕາມກົດໝາຍ;

3) ພົນລະເມືອງລາວ ມີພັນທະປົກປັກຮັກສາປະເທດຊາດ ແລະ ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ປະຕິບັດພັນທະການທະຫານຕາມກົດໝາຍ.

4. ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສ ປ ປ ລາວ

4.1 ອົງການນິຕິບັນຍັດ (ສະພາແຫ່ງຊາດ)

ສະພາແຫ່ງຊາດ ແມ່ນອົງການຕົວແທນແຫ່ງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງປະຊາຊົນລາວ ບັນດາເຜົ່າ, ເປັນອົງການສູງສຸດແຫ່ງອຳນາດລັດ, ເປັນອົງການນິຕິບັນຍັດ ປະຕິບັດພາລະບົດບາດຮັບຮອງເອົາ ລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ, ຕົກລົງບັນຫາສຳຄັນພື້ນຖານຂອງປະເທດຊາດ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາການເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍຂອງບັນດາອົງການລັດ.

• ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ສະພາແຫ່ງຊາດ

ສະພາແຫ່ງຊາດ ມີ ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາ ລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ;

2) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາ ແຜນຍຸດທະສາດ, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ແຜນງົບປະມານແຫ່ງລັດ ແລະ ການດັດແກ້ແຜນງົບປະມານແຫ່ງລັດ;

3) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົານະໂຍບາຍພື້ນຖານດ້ານການເງິນ, ເງິນຕາ, ອັດຕາສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານ, ອັດຕາສ່ວນໜີ້ສິນຂອງລັດຖະບານ, ອັດຕາສ່ວນໜີ້ສິນສາທາລະນະ;

4) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາການກຳນົດ, ການປ່ຽນແປງ, ການລົບລ້າງ ຫຼື ການຍົກເວັ້ນອັດຕາພາສີ ແລະ ອາກອນ;

- 5) ຕິດຕາມກວດກາການເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍຂອງ ບັນດາອົງການລັດ;
- 6) ເລືອກຕັ້ງ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງ ປະທານ, ຮອງປະທານ ແລະ ກຳມະການຄະນະປະຈຳສະພາ ແຫ່ງຊາດ;
- 7) ເລືອກຕັ້ງ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງ ປະທານປະເທດ ແລະ ຮອງປະທານປະເທດຕາມການສະເໜີ ຂອງຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງຊາດ;
- 8) ເລືອກຕັ້ງ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີຕາມການສະເໜີຂອງປະທານປະເທດ;
- 9) ເລືອກຕັ້ງ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງ ຫົວໜ້າອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ, ປະທານສານ ປະຊາຊົນສູງສຸດ ແລະ ປະທານອົງການກວດສອບແຫ່ງລັດ ຕາມການສະເໜີຂອງປະທານປະເທດ;
- 10) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາ ການແຕ່ງຕັ້ງ, ຍົກຍ້າຍ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງປະທານ, ຮອງ ປະທານກຳມາທິການ ແລະ ເລຂາທິການສະພາແຫ່ງຊາດຕາມການສະເໜີຂອງຄະນະປະຈຳ ສະພາແຫ່ງຊາດ;
- 11) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາການແຕ່ງຕັ້ງ, ຍົກຍ້າຍ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ແລະ ສະມາຊິກລັດຖະບານຕາມການສະເໜີຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ;
- 12) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາການແຕ່ງຕັ້ງ, ຍົກຍ້າຍ ຫຼື ປົດຕຳແໜ່ງສະມາຊິກສະພາຜູ້ ພິພາກສາຂອງສານປະຊາຊົນສູງສຸດ ຕາມການສະເໜີຂອງປະທານສານປະຊາຊົນສູງສຸດ;
- 13) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາໂຄງປະກອບກົງຈັກຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ, ການສ້າງຕັ້ງ, ຍຸບ ເລີກ, ໂຮມເຂົ້າ, ແຍກອອກ ກຳມາທິການ ແລະ ຄະນະເລຂາທິການສະພາແຫ່ງຊາດ;
- 14) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາໂຄງປະກອບກົງຈັກຂອງລັດຖະບານ, ການສ້າງຕັ້ງ, ຍຸບເລີກ, ໂຮມເຂົ້າ, ແຍກອອກກະຊວງ, ອົງການລັດທຽບເທົ່າກະຊວງ, ແຂວງ, ນະຄອນຫຼວງຕາມ ການສະເໜີຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ;
- 15) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາເຂດແດນຂອງແຂວງ, ນະຄອນຫຼວງຕາມການສະເໜີຂອງ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ;
- 16) ພິຈາລະນາຍຸບສະພາປະຊາຊົນຂັ້ນແຂວງໃນກໍລະນີສະພາປະຊາຊົນນັ້ນຫາກໄດ້ສ້າງ ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງປະເທດຊາດ ແລະ ປະຊາຊົນ;
- 17) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາການໃຫ້ນິລະໂທດກຳຕາມການສະເໜີຂອງຄະນະປະຈຳ ສະພາແຫ່ງຊາດ;

18) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາ ການຍົກເລີກ, ລົບລ້າງການເຂົ້າຮ່ວມສົນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ ແລະ ສັນຍາສາກົນໃນລະດັບລັດ ຕາມການສະເໜີຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ;

19) ພິຈາລະນາ, ຮັບຮອງເອົາບັນຫາສົງຄາມ ຫຼື ສັນຕິພາບຕາມການສະເໜີຂອງ ປະທານ ປະເທດ;

20) ຍົກເລີກນິຕິກຳຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆທີ່ຂັດກັບລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ, ຍົກເວັ້ນ ຄຳຕົກລົງກ່ຽວກັບການດຳເນີນຄະດີຂອງອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ ແລະ ສານປະຊາຊົນ;

21) ມອບສິດໃຫ້ຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງຊາດຕົກລົງວຽກງານທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ຮີບດ່ວນ ແລ້ວລາຍງານຕໍ່ກອງປະຊຸມສະພາແຫ່ງຊາດ.

4.2 ອົງການບໍລິຫານລັດ (ປະທານປະເທດ, ລັດຖະບານ ແລະ ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ)

4.2.1 ປະທານປະເທດແຫ່ງ ສ ປ ປ ລາວ

ປະທານປະເທດ ເປັນປະມຸກລັດແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນລາວ ທັງ ເປັນອົງການບໍລິຫານສູງສຸດ, ເປັນຜູ້ຕາງໜ້າໃຫ້ປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າ ທັງຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕໍ່ ຕ່າງປະເທດ.

ປະທານປະເທດ ແມ່ນສະພາແຫ່ງຊາດເປັນຜູ້ເລືອກຕັ້ງໂດຍໄດ້ຮັບຄະແນນສູງຢ່າງໜ້ອຍ ສອງສ່ວນສາມ ຂອງຈຳນວນສະມາຊິກສະພາແຫ່ງຊາດທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ. ປະທານປະເທດມີ ອາຍຸການເທົ່າກັບອາຍຸການຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ.

ປະທານປະເທດ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

1) ປະກາດໃຊ້ລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດໄດ້ຕົກລົງຮັບຮອງເອົາ ແລ້ວ;

2) ອອກລັດຖະບັນຍັດ ແລະ ລັດຖະດຳລັດ;

3) ສະເໜີການແຕ່ງຕັ້ງ ຫລື ປົດຕຳແໜ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີຕໍ່ສະພາແຫ່ງຊາດເພື່ອພິຈາ ລະ ນາຕົກລົງ;

4) ແຕ່ງຕັ້ງຫລືປົດຕຳແໜ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ແຕ່ງຕັ້ງ, ຍົກຍ້າຍ ຫລື ປົດຕຳແໜ່ງ ສະມາຊິກລັດຖະບານພາຍຫລັງທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດໄດ້ຮັບຮອງເອົາແລ້ວ;

5) ແຕ່ງຕັ້ງ ຫລື ປົດຕຳແໜ່ງ ຮອງປະທານສານປະຊາຊົນສູງສຸດ ຕາມການສະເໜີຂອງ ປະທານສານປະຊາຊົນສູງສຸດ, ແຕ່ງຕັ້ງ ຫລື ປົດຕຳແໜ່ງ ຮອງໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດຕາມ ການສະເໜີຂອງໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ;

- 6) ແຕ່ງຕັ້ງ, ຍົກຍ້າຍ ຫລື ປົດຕຳແໜ່ງເຈົ້າແຂວງ, ເຈົ້າຄອງນະຄອນຕາມການສະເໜີຂອງ ນາຍົກລັດລັດຖະມົນຕີ;
- 7) ເປັນແມ່ທັບກຳລັງປະກອບອາວຸດປະຊາຊົນ;
- 8) ຕົກລົງເລື່ອນຊັ້ນ ຫລື ປົດຊັ້ນນາຍພົນຢູ່ໃນກຳລັງປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ຕາມການສະເໜີຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ;
- 9) ຮຽກໂຮມ ແລະ ເປັນປະທານກອງປະຊຸມພິເສດຂອງລັດຖະບານ;
- 10) ຕົກລົງປະດັບຫລຽນຄຳແຫ່ງຊາດ, ຫລຽນກຽດຕິຄຸນ, ຫລຽນໄຊ ແລະ ນາມມະຍົດສູງສຸດ ແຫ່ງລັດ;
- 11) ຕົກລົງການໃຫ້ອະໄພຍະໂທດ;
- 12) ຕົກລົງການລະດົມພົນທົ່ວໄປ ຫລື ເປັນພາກສ່ວນ, ຕົກລົງພາວະສຸກເສີນໃນທົ່ວປະເທດ ຫລື ໃນຂອງຖິ່ນໃດໜຶ່ງ;
- 13) ປະກາດການໃຫ້ສັດຕະຍາບັນຫລືການລົບລ້າງສົນທິສັນຍາ ແລະ ສັນຍາທີ່ໄດ້ເຊັນກັບ ຕ່າງປະເທດ;
- 14) ແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຕາງໜ້າທີ່ມີອຳນາດເຕັມຂອງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໄປປະຈຳຢູ່ຕ່າງປະເທດ ຫລື ຮຽກກັບຄືນປະເທດຕາມການສະເໜີຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ຮັບຮອງເອົາຜູ້ຕາງໜ້າທີ່ມີອຳນາດເຕັມຂອງຕ່າງປະເທດທີ່ມາປະຈຳຢູ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ;
- 15) ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ປະທານປະເທດ ມີຮອງປະທານປະເທດ ຊຶ່ງແມ່ນສະພາແຫ່ງຊາດເປັນຜູ້ເລືອກ ຕັ້ງໂດຍ ໄດ້ຮັບຄະແນນສຽງຫລາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຈຳນວນສະມາຊິກສະພາແຫ່ງຊາດ ທີ່ເຂົ້າຮ່ວມກອງ ປະຊຸມ. ຮອງປະທານປະເທດ ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມການມອບໝາຍຂອງປະທານປະເທດ ແລະ ຕາງ ໜ້າໃຫ້ປະທານປະເທດໃນເວລາປະທານປະເທດຕິດຂັດ.

4.2.2 ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ ປ ປ ລາວ

ລັດຖະບານ ແຫ່ງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນອົງການບໍລິຫານ ແຫ່ງລັດ ຊຶ່ງຮັບຮອງເອົາໂດຍສະພາແຫ່ງຊາດ, ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສະພາແຫ່ງຊາດ ແລະ ປະທານ ປະເທດ, ມີພາລະບົດບາດຄຸ້ມຄອງຢ່າງເປັນເອກະພາບ ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງລັດໃນທຸກດ້ານ: ດ້ານການເມືອງ-ເສດຖະກິດ ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນແຫ່ງຊາດ, ການປົກ ປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ການປ້ອງກັນຊາດ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະ ການຕ່າງປະເທດ.

ລັດຖະບານປະກອບດ້ວຍ: ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ລັດຖະມົນຕີ ແລະ ຫົວໜ້າອົງການລັດທຽບເທົ່າກະຊວງ.

ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເປັນຫົວໜ້າລັດຖະບານ ແລະ ຕາງໜ້າລັດຖະບານນຳພາ, ຊີ້ນຳ ການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານລັດຖະບານ ແລະ ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ.

ລັດຖະບານ ມີອາຍຸການເທົ່າກັບອາຍຸການຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ, ສະມາຊິກລັດຖະບານ ດຳລົງຕຳແໜ່ງຢູ່ບ່ອນເກົ່າບໍ່ເກີນ 2 ສະໄໝຕິດຕໍ່ກັນ

ລັດຖະບານ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້ :

1) ປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ, ມະຕິຕົກລົງຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ, ລັດຖະບັນຍັດ ແລະ ລັດຖະດຳລັດຂອງປະທານປະເທດ, ຈັດຕັ້ງໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ກົດໝາຍ, ສຶກສາອົບຮົມສະຕິ ເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລະບຽບກົດໝາຍ; ກຳນົດບັນດາມາດຕະການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນ ປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງປະຊາຊົນ;

2) ກຳນົດແຜນຍຸດທະສາດ, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ແຜນງົບປະມານແຫ່ງ ລັດປະຈຳປີ ແລ້ວນຳສະເໜີສະພາແຫ່ງຊາດພິຈາລະນາ ແລະ ຮັບຮອງເອົາ;

3) ຄຸ້ມຄອງຢ່າງເປັນເອກະພາບການກໍ່ສ້າງ, ການຂະຫຍາຍພື້ນຖານເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ວິທະຍາສາດ, ເຕັກນິກ, ການປະຕິບັດນະໂຍບາຍການເງິນ, ເງິນຕາ, ຮັບປະກັນໃນການນຳໃຊ້ຊັບສົມບັດຂອງຊາດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ປົກປ້ອງຊັບສົມບັດຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ບຸກຄົນບົນພື້ນຖານລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍ;

4) ລາຍງານການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຂອງຕົນຕໍ່ສະພາແຫ່ງຊາດ, ຕໍ່ຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງ ຊາດໃນເວລາທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດບໍ່ໄດ້ເປີດກອງປະຊຸມ ແລະ ລາຍງານຕໍ່ປະທານປະເທດ;

5) ຄົ້ນຄວ້າແລະ ສະເໜີຮ່າງກົດໝາຍຕໍ່ສະພາແຫ່ງຊາດເພື່ອພິຈາລະນາຮັບຮອງ, ສະເໜີຮ່າງ ລັດຖະບັນຍັດ ຕໍ່ຄະນະປະຈຳສະພາແຫ່ງຊາດ ເພື່ອພິຈາລະນາ;

6) ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສະເໜີຮ່າງລັດຖະດຳລັດຕໍ່ປະທານປະເທດ ເພື່ອພິຈາລະນາຕົກລົງ;

7) ອອກດຳລັດ, ມະຕິຕົກລົງກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງລັດ, ຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ວິທະຍາສາດ, ເຕັກນິກ, ເຕັກໂນໂລຢີ, ການສ້າງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ການປົກປັກ ຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ພະຍາກອນ ອື່ນໆ, ການ ປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານການຕ່າງປະເທດ;

8) ຈັດຕັ້ງ, ຊີ້ນຳ, ອຳນວຍຄວບຄຸມແລະກວດກາການເຄື່ອນໄຫວຂອງບັນດາຂະແໜງການ ແລະ ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍ;

9) ຈັດຕັ້ງ, ຄຸ້ມຄອງພົນລະເມືອງຢ່າງເປັນເອກະພາບໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ;

10) ເພີ່ມທະວີການປັບປຸງແລະກວດກາວຽກງານປ້ອງກັນຊາດ, ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບທົ່ວປວງຊົນ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ, ກໍ່ສ້າງກຳລັງປະກອບອາວຸດປະຊາຊົນ, ປະຕິບັດຄຳສັ່ງລະດົມພົນ, ກຳນົດມາດຕະການຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນເພື່ອປົກປັກຮັກສາປະເທດຊາດ;

11) ງົດການປະຕິບັດ, ລົບລ້າງ ຫລືຍົກເລີກຂໍ້ຕົກລົງ, ຄຳສັ່ງ, ຄຳແນະນຳ ແລະ ແຈ້ງການຂອງກະຊວງ, ອົງການທຽບເທົ່າກະຊວງ, ອົງການອື່ນໆທີ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ ແລະ ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນທີ່ຂັດກັບລະບຽບກົດໝາຍ;

12) ຕົກລົງສ້າງຕັ້ງ, ຍຸບເລີກ ແລະ ກຳນົດເຂດແດນຂອງເມືອງ ແລະ ເທດສະບານຕາມການສະເໜີຂອງເຈົ້າແຂວງ ຫລື ເຈົ້າຄອງນະຄອນ;

13) ຈັດຕັ້ງດຳເນີນການກວດກາ, ກວດການຂອງລັດ, ຕ້ານການລະເມີດລະບຽບກົດໝາຍ, ການສໍ້ລາດບັງຫລວງ ແລະ ປະກົດການຫຍໍ້ຫໍ່ອື່ນໆ; ພິຈາລະນາ ແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງທຸກ ຫລື ຄຳສະເໜີຂອງປະຊາຊົນ ກ່ຽວກັບການກະທຳທີ່ຖືກຕ້ອງຂອງພະນັກງານ, ລັດຖະກອນ ແລະ ອົງການບໍລິຫານລັດຂັ້ນຕ່າງໆ ບົນພື້ນຖານລະບຽບກົດໝາຍ;

14) ພົວພັນ, ຮ່ວມມື, ເຈລະຈາ, ເຊັນສົນທິສັນຍາ ແລະ ສັນຍາກັບຕ່າງປະເທດ, ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານການຕ່າງປະເທດ, ການປະຕິບັດສົນທິສັນຍາ ແລະ ສັນຍາທີ່ໄດ້ເຊັນກັນແລ້ວ;

15) ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ລະບຽບກົດໝາຍ.

4.2.3 ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ

ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນການຈັດຕັ້ງບໍລິຫານລັດຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ, ມີພາລະບົດບາດເປັນຕົວແທນ ແລະ ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ລັດຖະບານໃນການຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ປົກປັກຮັກສາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ວຽກງານການຕ່າງປະເທດຕາມການມອບໝາຍຂອງລັດຖະບານ.

ອົງການປົກຄອງແຂວງ ແມ່ນເຈົ້າແຂວງ, ອົງການປົກຄອງນະຄອນ ແມ່ນເຈົ້າຄອງນະຄອນ, ອົງການປົກຄອງເມືອງ ແມ່ນເຈົ້າເມືອງ, ອົງການປົກຄອງເທດສະບານ ແມ່ນຫົວໜ້າເທດສະບານ ແລະ ອົງການປົກຄອງບ້ານ ແມ່ນນາຍບ້ານເປັນຫົວໜ້າ.

ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

- 1) ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ, ກົດໝາຍ, ມະຕິ, ຄໍາສັ່ງຂອງຂັ້ນເທິງ, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ແຜນງົບປະມານແຫ່ງລັດ ໃນຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ;
- 2) ວາງແຜນຍຸດທະສາດ, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ແຜນງົບປະມານແຫ່ງລັດ ແລະ ວຽກງານປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ບົນພື້ນຖານແຜນຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດ;
- 3) ຄຸ້ມຄອງບໍລິຫານທາງດ້ານການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ຊັບພະຍາກອນແຫ່ງຊາດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ;
- 4) ອອກມະຕິ, ຂໍ້ຕົກລົງ, ຄໍາສັ່ງ, ຄໍາແນະນຳ ແລະ ແຈ້ງການກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ ແລະ ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ໃນຂົງເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນໂດຍສອດຄ່ອງກັບລະບຽບກົດໝາຍ;
- 5) ຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ຢູ່ພາຍໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ
- 6) ພົວພັນ ແລະ ຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດ ຕາມການມອບໝາຍຂອງລັດຖະບານ;
- 7) ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້.

ລັດຖະບານປະກອບດ້ວຍ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, ລັດຖະມົນຕີ ແລະ ຫົວໜ້າອົງການລັດທຽບເທົ່າກະຊວງ.

ລັດຖະບານ ມີອາຍຸການເທົ່າກັບອາຍຸການຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ, ສະມາຊິກລັດຖະບານດຳລົງຕຳແໜ່ງຢູ່ບ່ອນເກົ່າ ບໍ່ເກີນສອງສະໄໝຕິດຕໍ່ກັນ .

4.3 ອົງການຕຸລາການ (ສານປະຊາຊົນ ແລະ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ)

4.3.1 ສານປະຊາຊົນ

ສານປະຊາຊົນ ແມ່ນອົງການພິພາກສາຂອງລັດ, ມີພາລະບົດບາດດຳເນີນການພິພາກສາຄະດີແນໃສ່ສຶກສາອົບຮົມພົນລະເມືອງໃຫ້ມີນ້ຳໃຈຮັກຊາດ, ຮັກລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນ , ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍໝາກຜົນຂອງການປະຕິວັດ, ລະບອບການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງພັກ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ປົກປັກຮັກສາສິດຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງ

ພົນລະເມືອງ, ຮັບປະກັນຄວາມຍຸຕິທຳຄວາມສະຫງົບ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງ ສັງຄົມ, ເພີ່ມທະວີນິຕິທຳ, ກຳຈັດ ແລະ ສະກັດກັ້ນການລະເມີດກົດໝາຍ.

ຢູ່ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ມີແຕ່ສານເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງມີສິດອຳນາດ ພິພາກສາຄະດີ ບົນພື້ນຖານການເຄົາລົບກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດ.

ສານປະຊາຊົນມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້:

- 1) ພິຈາລະນາຕັດສິນຄະດີ, ສຶກສາອົບຮົມ, ລົງໂທດ ຜູ້ລະເມີດກົດໝາຍ;
- 2) ຊອກຫາ, ກຳຈັດສາເຫດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທີ່ພາໃຫ້ມີການກະທຳຜິດ;
- 3) ຍົກລະດັບຄວາມຮູ້ທາງດ້ານການເມືອງ, ສະຕິເຄົາລົບ, ປະຕິບັດກົດໝາຍລະບຽບວິໄນ ແຫ່ງລັດ ແລະ ລະບຽບການດຳລົງຊີວິດຂອງສັງຄົມຂອງພົນລະເມືອງໃຫ້ສູງຂຶ້ນ;
- 4) ປະສານສົມທົບກັບອົງການຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດໃນ ການເຄື່ອນໄຫວປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງຕົນ;
- 5) ພົວພັນ ແລະ ຮ່ວມມືກັບຕ່າງປະເທດກ່ຽວກັບວຽກງານຍຸຕິທຳ ແລະ ກົດໝາຍ.

ຄະດີທີ່ພິຈາລະນາຢູ່ສານປະຊາຊົນໄດ້ແກ່ຄະດີອາຍາ, ຄະດີແພ່ງ, ຄະດີການຄ້າ, ຄະດີ ຄອບຄົວ, ຄະດີເດັກ ແລະ ຄະດີອື່ນໆ ທີ່ກົດໝາຍໄດ້ມອບສິດອຳນາດໃຫ້.

ໃນການພິພາກສາຄະດີສານຕ້ອງປະຕິບັດຕາມປະມວນກົດໝາຍແຫ່ງ ສປປ ລາວ ສານຕ້ອງ ຕັດສິນບັນຫານັ້ນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການນິຕິທຳ ແລະ ປະເພນີສານ. ສຳລັບການກະທຳໃດໜຶ່ງທີ່ບໍ່ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍານັ້ນ ສານຈະນຳມາພິຈາລະນາຕັດສິນລົງໂທດທາງອາຍາບໍ່ໄດ້.

ຄຳພິພາກສາຂອງສານປະຊາຊົນສູງສຸດ ກ່ຽວກັບບັນຫາໃດໜຶ່ງຊຶ່ງກົດໝາຍບໍ່ໄດ້ກຳນົດຫຼືໄດ້ ກຳນົດໄວ້ ແຕ່ບໍ່ຊັດເຈນນັ້ນໃຫ້ຖືເປັນປະເພນີສານ ຊຶ່ງສານປະຊາຊົນຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມຈົນກວ່າ ບັນຫານັ້ນຈະໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ສານອອກຄຳຕົກລົງໃນນາມ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ. ຄຳຕັດສິນ ຂອງສານປະຊາຊົນ ທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດແລ້ວນັ້ນ ບໍ່ສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ແຕ່ຢ່າງໃດ. ທຸກອົງ ການຈັດຕັ້ງຂອງພັກ, ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງ ການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ວິສາຫະກິດ ແລະ ພົນລະເມືອງທຸກຄົນຕ້ອງເຄົາລົບບຸກຄົນ ແລະ ອົງ ການຈັດຕັ້ງທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຕ້ອງປະຕິບັດຢ່າງເຂັ້ມງວດ.

4.3.2 ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ

ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ ແມ່ນອົງການອຳນາດແຫ່ງລັດ, ມີພາລະບົດບາດຕິດຕາມ ກວດກາການປະຕິບັດກົດໝາຍໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເປັນເອກະພາບຂອງບັນດາກະຊວງ, ອົງການທຽບ

ເທົ່າກະຊວງ, ອົງການທີ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ວິສາຫະກິດ, ພົນລະເມືອງ ແລະ ປະຕິບັດສິດກ່າວຟ້ອງ.

ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງນີ້ :

1) ຕິດຕາມກວດກາການເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດລະບຽບກົດໝາຍໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເປັນເອກະພາບຢູ່ໃນທຸກກະຊວງ, ອົງການທຽບເທົ່າກະຊວງ, ອົງການທີ່ຂຶ້ນກັບລັດຖະບານ, ແນວລາວສ້າງຊາດ, ອົງການ ຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ວິສາຫະກິດ ແລະ ພົນລະເມືອງ ການຕິດຕາມກວດການີ້ ເອີ້ນວ່າການຕິດຕາມກວດກາທົ່ວໄປ;

2) ຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດກົດໝາຍຂອງອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ;

3) ຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດກົດໝາຍໃນການດຳເນີນຄະດີຢູ່ສານ ແລະ ການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ;

4) ຕິດຕາມກວດກາການປະຕິບັດກົດໝາຍໃນສະຖານທີ່ກັກຕົວ, ສະຖານທີ່ກັກຂັງ, ສູນດັດສ້າງ, ຄ້າຍດັດສ້າງໃນເວລາປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ມາດຕະການບັງຄັບອື່ນໆຂອງສານ;

5) ຄົ້ນຄວ້າສະເໜີການໃຫ້ອະໄພຍະໂທດແກ່ນັກໂທດ;

6) ດຳເນີນການຕ້ານອາດຊະຍາກຳ ແລະ ການລະເມີດກົດໝາຍອື່ນໆເພື່ອກຳຈັດແລະສະກັດກັ້ນການກະທຳຜິດ, ພ້ອມທັງລົບລ້າງບັນດາສາເຫດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທີ່ພາໃຫ້ການກະທຳຜິດເກີດຂຶ້ນ;

7) ຮັບປະກັນການສືບສວນ-ສອບສວນຄະດີອາຍາໃຫ້ຄົບຖ້ວນ, ຮອບດ້ານ, ພາວະວິໄສ ແລະ ວາງມາດຕະການສະກັດກັ້ນການກະທຳຜິດໂດຍປະສານສົມທົບກັບບັນດາອົງການລັດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນໆ;

8) ຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ກະທຳຜິດຕ້ອງໄດ້ຮັບການລົງໂທດຕາມກົດໝາຍ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ຜູ້ທີ່ບໍ່ໄດ້ກະທຳຜິດຖືກລົງໂທດ;

9) ດຳເນີນການສືບສວນ-ສອບສວນຄະດີໃດໜຶ່ງ, ບາງສ່ວນ ຫຼື ທັງໝົດ ທີ່ຕົກຢູ່ໃນສິດແລະໜ້າທີ່ຂອງຕົນຕາມທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້;

10) ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆຕາມທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້.

5. ລະບອບການເມືອງ

ລັດແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນ. ອຳນາດທັງໝົດເປັນຂອງປະຊາຊົນ, ໂດຍປະຊາຊົນ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງ

ປະຊາຊົນ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍບັນດາຊັ້ນຄົນຢູ່ໃນສັງຄົມ ໂດຍແມ່ນກຳມະກອນ, ກະສິກອນ ແລະ ນັກຮຽນຮູ້ປັນຍາຊົນເປັນຫຼັກແຫຼ່ງ.

ສິດເປັນເຈົ້າປະເທດຊາດຂອງປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າ ໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ ແລະ ຮັບປະກັນດ້ວຍການເຄື່ອນໄຫວຂອງລະບົບການເມືອງຊຶ່ງມີພັກປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວເປັນແກນນຳ.

ປະຊາຊົນເປັນຜູ້ສ້າງຕັ້ງອົງການຕົວແທນແຫ່ງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ ຊຶ່ງແມ່ນ ສະພາແຫ່ງຊາດ ແລະ ສະພາປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ການເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະພາແຫ່ງຊາດ ແລະ ສະມາຊິກສະພາປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນປະຕິບັດຕາມຫຼັກການທົ່ວໄປ, ສະເໝີພາບ, ໂດຍກົງ ແລະ ລົງຄະແນນສຽງປິດລັບ. ຜູ້ປ່ອນບັດເລືອກຕັ້ງ ມີສິດສະເໜີປົດຜູ້ແທນຂອງຕົນໄດ້ ຖ້າເຫັນວ່າ ມີການປະພຶດຕົນບໍ່ສົມກຽດສັກສີ ແລະ ຂາດຄວາມໄວ້ວາງໃຈຈາກປະຊາຊົນ.

6. ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ

ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ຂອງສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ແມ່ນ ເສດຖະກິດ ຕະຫຼາດຕາມທິດສັງຄົມນິຍົມ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍຫຼາຍພາກສ່ວນເສດຖະກິດ, ຫຼາຍຮູບ ການກຳມະສິດ ທີ່ຄົງຕົວຢ່າງຍາວນານ ມີຄວາມສະເໝີພາບ, ທັງແກ່ງແຍ່ງແຂ່ງຂັນ ແລະ ຮ່ວມມື ກັນ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍ, ສົ່ງເສີມເສດຖະກິດພູມປັນຍາ, ເຊື່ອມໂຍງເສດຖະກິດ ກັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງ ຕໍ່ເນື່ອງ ໝັ້ນທົ່ງ, ມີ ຄວາມກົມກຽວກັບການພັດທະນາສັງຄົມ ແລະ ສົ່ງແວດລ້ອມຕາມທິດຍືນຍົງ ເພື່ອຍົກລະດັບຊີວິດ ການເປັນຢູ່ທາງດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈຂອງປະຊາຊົນໃຫ້ສູງຂຶ້ນ.

ລັດສົ່ງເສີມທຸກພາກສ່ວນເສດຖະກິດພາຍໃນປະເທດລົງທຶນເຂົ້າໃນການຜະລິດ, ທຸລະກິດ ແລະ ການບໍລິການ, ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັນສະໄໝ, ເຮັດໃຫ້ ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ເຕີບໃຫຍ່ເຂັ້ມແຂງ.

ລັດ ສົ່ງເສີມການລົງທຶນຂອງຕ່າງປະເທດ ຢູ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນ ລາວ, ສ້າງສິ່ງແວດລ້ອມ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການນຳເອົາທຶນ, ເຕັກໂນໂລຊີ, ນະວັດຕະ ກຳ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ກ້າວໜ້າເຂົ້າສູ່ຂະບວນການຜະລິດ, ທຸລະກິດ ແລະ ການບໍລິການ.

ຊັບສົມບັດ ແລະ ທຶນທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຂອງຜູ້ລົງທຶນ ຢູ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຈະບໍ່ຖືກເກັບເກນ, ບໍ່ຖືກຍຶດ ຫຼື ໂອນເປັນຂອງລັດ.

7. ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ

ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ ເປັນພັນທະ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງທຸກການຈັດຕັ້ງ ແລະ ພົນລະເມືອງລາວທຸກຄົນ ໂດຍແມ່ນກຳລັງປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບເປັນ ຫຼັກແຫຼ່ງ ໃນການປົກປັກຮັກສາຄວາມເປັນເອກະລາດ, ອຳນາດອະທິປະໄຕ ແລະ ຜົນແຜ່ນດິນອັນ

ຄົບຖ້ວນຂອງ ປະເທດຊາດ; ປົກປັກຮັກສາຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນຂອງປະຊາຊົນ, ຮັບປະກັນສະຖານລະພາບ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງລະບອບປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນ.

ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບຕ້ອງສົມທົບແໜ້ນກັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 1 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍລັດຖະທຳມະນູນ, ພາລະບົດບາດລັດຖະທຳມະນູນ, ໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະທຳມະນູນ, ກົງຈັກອຳນາດລັດຂອງ ສປປ ລາວ, ສິດ ແລະ ພັນທະພື້ນຖານຂອງພົນລະເມືອງລາວ, ລະບອບການເມືອງ, ລະບອບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ, ການປ້ອງກັນຊາດ-ປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ມີຈັກພາລະບົດບາດ, ຄືພາລະບົດບາດໃດແດ່?
3. ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ ມີຈັກໜ້າທີ່, ຄືໜ້າທີ່ໃດແດ່?
4. ພົນລະເມືອງລາວ ມີສິດພື້ນຖານຫຍັງແດ່?
5. ພົນລະເມືອງລາວ ມີພັນທະພື້ນຖານຫຍັງແດ່?
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ອົງການນິຕິບັນຍັດ?
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ອົງການບໍລິຫານລັດ?
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສານປະຊາຊົນ?
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ?
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ລະບອບການເມືອງ?

ບົດທີ 2

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຄອບຄົວ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 2 ນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ, ການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂີ່, ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ, ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ ເມຍ, ການສິ້ນສຸດ ການເປັນ ຜົວ ເມຍ, ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ, ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 2 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍ ຄອບຄົວ, ການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂີ່, ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ, ຊັບສົມບັດ ຂອງ ຜົວ ເມຍ, ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ, ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ, ການແບ່ງປັນຊັບ ເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ;
2. ການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂີ່;
3. ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ;
4. ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ ເມຍ;
5. ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ;
6. ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ;
7. ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ;
2. ການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂີ່;
3. ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ;
4. ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ ເມຍ;
5. ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ;
6. ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ;
7. ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ.

1. ຫຼັກການທົ່ວໄປ

1.1 ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ

ຄອບຄົວ ແມ່ນຈຸລັງຂອງສັງຄົມ ຊຶ່ງມີ ຜົວ, ເມຍ, ລູກ ຫຼື ສະມາຊິກອື່ນໃນຄອບຄົວ ທີ່ມີ ສາຍພົວພັນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ແລະ ດຳລົງຊີວິດຮ່ວມກັນໂດຍມີສຳມະໂນຄົວຍັງຢືນຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

ສະມາຊິກອື່ນໃນຄອບຄົວ ໝາຍເຖິງ ພໍ່ເຖົ້າ, ແມ່ເຖົ້າ, ປູ່, ຍ່າ, ລູງ, ປ້າ, ອາວ, ອາ, ນ້າ ບ່າວ, ນ້າສາວ, ຫຼານ ແລະ ອື່ນໆ.

1.2 ສາຍພົວພັນຄອບຄົວ

ສາຍພົວພັນຄອບຄົວ ແມ່ນສາຍພົວພັນທີ່ເນື່ອງມາຈາກການຈົດທະບຽນແຕ່ງດອງ, ການມີ ລູກຮ່ວມກັນ ແລະ ການເອົາລູກຂອງບຸກຄົນອື່ນ ມາເປັນລູກລ້ຽງ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດມີ ສິດ ແລະ ພັນທະທາງຄອບຄົວຕໍ່ກັນ. ສາຍພົວພັນຄອບຄົວເກີດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ຂຶ້ນກັບຕົ້ນກຳເນີດ, ຖານະທາງດ້ານ ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ, ເຊື້ອຊາດ, ເຜົ່າ, ລະດັບວັດທະນະທຳ, ອາຊີບ, ສາສະໜາ, ພູມລຳເນົາ ແລະ ອື່ນໆ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ມີ ເປັນຄົນສັນຊາດລາວ ຖືສາດສະໜາພຸດ ໄດ້ມີຄວາມມັກຮັກກັບ ທ້າວ ວິນເຊີນ, ທີ່ຖືສັນຊາດອາເມລິກາ, ນັບຖືສາສະໜາຄຣິດສະຕຽນ, ທັງສອງມີຖານະແຕກຕ່າງກັນ ທາງດ້ານຕົ້ນກຳເນີດ, ເຊື້ອຊາດ, ສາສະໜາ, ຮິດຄອງປະເພນີ ວັດທະນະທຳ ແຕ່ທັງສອງສາມາດ ຈົດທະບຽນແຕ່ງດອງກັນ ແລະ ມີສິດເທົ່າທຽມກັນໃນທຸກດ້ານກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນຄອບຄົວ.

1.3 ສາຍຍາດ ແລະ ລຳດັບຂອງສາຍຍາດ

ສາຍຍາດໃນສາຍພົວພັນຄອບຄົວປະກອບດ້ວຍ: ສາຍຍາດທາງສາຍເລືອດ ແລະ ສາຍ ຍາດທີ່ກ່ຽວພັນກັນ.

1.3.1 ສາຍຍາດທາງສາຍເລືອດ

ສາຍຍາດທາງສາຍເລືອດແບ່ງອອກເປັນສອງປະເພດຄື: ຍາດສາຍຕັ້ງ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງ.

1) ຍາດສາຍຕັ້ງ

ຍາດສາຍຕັ້ງ ປະກອບດ້ວຍ ຍາດສາຍຕັ້ງເບື້ອງເທິງ ແລະ ຍາດສາຍຕັ້ງເບື້ອງລຸ່ມ.

➤ ຍາດສາຍຕັ້ງເບື້ອງເທິງ ຈັດອອກເປັນລຳດັບ ຄື:

- ພໍ່ ແມ່;
- ປູ່, ຍ່າ, ພໍ່ເຖົ້າ, ແມ່ເຖົ້າ;
- ທວດ.

➢ ຍາດສາຍຕັ້ງເບື້ອງລຸ່ມ ຈັດອອກເປັນລຳດັບ ຄື:

- ລູກ;
- ຫຼານ;
- ເຫຼນ.

ສຳລັບລູກລ້ຽງ ມີຖານະຄືກັນກັບລູກຄົງ.

2) ຍາດສາຍຂວາງ

ຍາດສາຍຂວາງ ຈັດອອກເປັນລຳດັບ ຄື:

- ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ;
- ລູກຂອງ ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ;
- ລຸງ, ປ້າ, ອາວ, ອາ, ນ້າບ່າວ, ນ້າສາວ.

1.3.2 ສາຍຍາດທີ່ກ່ຽວພັນກັນ

ສາຍຍາດທີ່ກ່ຽວພັນກັນ ຈັດອອກເປັນລຳດັບ ຄື:

- ລູກນ້າ;
- ພໍ່, ແມ່ ຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ;
- ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ ຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ.

1.4 ສິດເສລີພາບໃນການແຕ່ງດອງ

ຍິງ ແລະ ຊາຍ ທີ່ພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ມີສິດເສລີພາບໃນການເລືອກເອົາຄູ່ຮັກ ຕາມຄວາມສະໝັກໃຈ ແລະ ຄວາມມັກຮັກຂອງທັງສອງຝ່າຍ ເພື່ອເອົາກັນເປັນຜົວເມຍ.

ບຸກຄົນ, ຄອບຄົວ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ບໍ່ມີສິດບັງຄັບ ຫຼື ຂັດຂວາງການແຕ່ງດອງຂອງ ລູກ, ຫຼານ, ສະມາຊິກອື່ນໃນຄອບຄົວ, ພະນັກງານ ແລະ ລັດຖະກອນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນ.

2. ການໝັ້ນໝາຍ

ການໝັ້ນໝາຍ ໝາຍເຖິງການຕົກລົງລະຫວ່າງ ພໍ່ ແມ່, ເຖົ້າແກ່ຂອງຝ່າຍຍິງ ແລະ ຝ່າຍຊາຍ ໂດຍມີຈຸດປະສົງຜູກມັດໃຫ້ຄູ່ບ່າວສາວທີ່ມັກກັນເອົາກັນເປັນຜົວເມຍໃນອານາຄົດ ແຕ່ຄູ່ບ່າວສາວ ຍັງບໍ່ທັນມີຄວາມພ້ອມໃນການແຕ່ງດອງກັນເວລານັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ທັງສອງຝ່າຍ ກໍຈະເຮັດບົດບັນທຶກຕົກລົງ ກ່ຽວກັບການໝັ້ນໝາຍ ຕາມຮີດຄອງປະເພນີໄວ້ກ່ອນ ໂດຍຝ່າຍຊາຍ ຈະນຳເອົາຊັບສິນ, ວັດຖຸມີຄ່າ ໄປໄວ້ນຳ ຫຼື ບໍ່ໄວ້ນຳ ຝ່າຍຍິງ ກໍໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດຳ ແລະ ນາງ ແດງ ມີຄວາມມັກຮັກກັນແຕ່ທັງສອງຍັງບໍ່ສາມາດແຕ່ງດອງກັນໄດ້ເນື່ອງຈາກວ່າ ທ້າວ ດຳ ຕ້ອງໄປປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານຢູ່ແຂວງອື່ນເປັນເວລາ 3 ປີ, ດັ່ງນັ້ນ ຈິ່ງໄດ້ເອົາພໍ່, ແມ່ ແລະ ເຖົ້າແກ່ຂອງຕົນໄປປຶກສາຫາລື ໝັ້ນໝາຍນຳພໍ່ ແມ່ ແລະ ເຖົ້າແກ່ຂອງ ນາງ ແດງ ໂດຍມີອົງການປຶກສາຄອງບ້ານເຂົ້າຮ່ວມນຳ. ໃນບົດບັນທຶກການໝັ້ນໝາຍນັ້ນ ຝ່າຍຊາຍຕ້ອງໄດ້ເອົາເງິນຈຳນວນ ຊາວລ້ານກີບ ແລະ ສາຍຄໍຄຳຈຳນວນ 3 ບາດ ໄປໄວ້ນຳຝ່າຍຍິງຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ. ເມື່ອເຖິງກຳນົດເວລາແລ້ວ ຈະມາທຳການສູ້ຂໍ້ ແລະ ແຕ່ງດອງຕາມປະເພນີ.

ການໝັ້ນໝາຍຈະເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດກໍໄດ້ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ມີຜົນສະທ້ອນດ້ານກົດໝາຍ.

3. ການສູ້ຂໍ້

ການສູ້ຂໍ້ ແມ່ນການຕົກລົງລະຫວ່າງຝ່າຍຊາຍກັບຝ່າຍຍິງເພື່ອໃຫ້ຄູ່ບ່າວສາວເອົາກັນເປັນຜົວເມັຍ.

ເມື່ອບ່າວ ສາວ ຫາກມັກຮັກ ແລະ ຕົກລົງຈະເອົາກັນເປັນ ຜົວ ເມຍ ແລ້ວ ຝ່າຍຊາຍກໍເອົາ ພໍ່ ແມ່, ເຖົ້າແກ່ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງຂອງຕົນໄປສູ່ຂໍ້ນຳ ພໍ່ ແມ່, ເຖົ້າແກ່ຂອງຝ່າຍຍິງ ຕາມຮີດຄອງປະເພນີ ເພື່ອຕົກລົງກ່ຽວກັບຄ່າດອງ ແລະ ພິທີແຕ່ງດອງຕາມຄວາມສາມາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂຕົວຈິງຂອງຝ່າຍຍິງ ແລະ ຝ່າຍຊາຍໂດຍໃຫ້ເຮັດບົດບັນທຶກໄວ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

ການສູ້ຂໍ້ນອກຈາກຈະກຳນົດກ່ຽວກັບຄ່າດອງແລ້ວ ຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດເຖິງ ການກະກຽມ ຍັງຢືນຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ ແລະ ລວມໄປເຖິງກຳນົດວັນ, ເວລາ, ສະຖານທີ່ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆຂອງພິທີແຕ່ງດອງຕາມຮີດຄອງປະເພນີ.

4. ການໃຊ້ແທນຄວາມເສຍຫາຍເນື່ອງຈາກການບໍ່ປະຕິບັດຕາມການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ້ຂໍ້

ໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍຊາຍ ຫາກເປັນຝ່າຍລະເມີດການໝັ້ນໝາຍ ຫຼື ການສູ້ຂໍ້ ໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນພຽງພໍແລ້ວ ຊັບສິນຫລືວັດຖຸທີ່ມີຄ່າທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ມອບຕາມບົດບັນທຶກນັ້ນ ຕ້ອງນຳມາມອບໃຫ້ຝ່າຍຍິງ ຫລື ຊັບສິນ, ວັດຖຸທີ່ມີຄ່າທີ່ໄດ້ມອບແລ້ວນັ້ນກໍຕົກເປັນຂອງຝ່າຍຍິງ.

ໃນກໍລະນີຝ່າຍຍິງ ຫາກເປັນຜູ້ລະເມີດການໝັ້ນໝາຍ ຫຼື ການສູ້ຂໍ້ ໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນພຽງພໍແລ້ວ ຊັບສິນ, ວັດຖຸທີ່ມີຄ່າທີ່ບໍ່ທັນໄດ້ມອບຕາມບົດບັນທຶກນັ້ນກໍຈະຕົກໄປ. ສຳລັບຊັບສິນ, ວັດຖຸທີ່ມີຄ່າທີ່ໄດ້ຮັບຈາກຝ່າຍຊາຍໄປ ແລ້ວນັ້ນກໍຕ້ອງສົ່ງຄືນຝ່າຍຊາຍ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ກຽດສັກສີຂອງຝ່າຍຍິງ ຫລື ຝ່າຍຊາຍ ຫລື ໄດ້ມີການໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການ ກະກຽມການແຕ່ງດອງ ແລ້ວ ຝ່າຍທີ່ບໍ່ປະຕິບັດຕາມການສູ້ຂໍ້ ໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນນັ້ນ ກໍຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ ແທນຄ່າເສຍຫາຍນັ້ນ.

5. ການຮ່ວມປະເວນີກັນກ່ອນການເປັນ ຜົວ ເມຍ

ເມື່ອມີການຮ່ວມປະເວນີກັນກ່ອນການເປັນ ຜົວ ເມຍ, ຖ້າຫາກຊາຍຊູ້ ບໍ່ເອົາຍິງຊູ້ເປັນເມຍ ແລ້ວ ຊາຍຊູ້ນັ້ນກໍຈະເສຍຄ່າຟື້ນຟູ, ປົວແປງຈິດໃຈ, ຄ່າທຳຂວັນຍິງຊູ້ ຫຼື ຄອບຄົວຂອງຍິງຊູ້ ຕາມ ຮີດຄອງປະເພນີ. ໃນກໍລະນີ ຍິງຊູ້ຫາກບໍ່ເອົາຊາຍຊູ້ເປັນຜົວ ກໍຈະບໍ່ມີການເສຍຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ, ຄ່າທຳຂວັນນັ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຖືພາ ນອກຈາກຈະໄດ້ເສຍຄ່າທຳຂວັນແລ້ວ ຊາຍຊູ້ຍັງຈະຕ້ອງເສຍຄ່າ ອອກລູກ ຫຼື ຫຼຸລູກ, ຄ່າຢູ່ກຳ ແລະ ຮັບຜິດຊອບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ບໍ່ວ່າໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມຊາຍຊູ້ມີພັນທະລ້ຽງດູລູກທີ່ເກີດມານັ້ນຈົນກວ່າຈະພົ້ນກະສຽນອາຍຸ.

6. ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ

6.1 ເງື່ອນໄຂຂອງການແຕ່ງດອງ

ຍິງ ແລະ ຊາຍ ທີ່ຈະແຕ່ງດອງເອົາກັນເປັນ ຜົວ ເມຍ ຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂ ດັ່ງນີ້:

- 1) ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບແປດປີຂຶ້ນໄປ;
- 2) ມີຄວາມມັກຮັກ, ການຕົກລົງ ແລະ ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ບ່າວສາວ;
- 3) ເປັນໂສດ, ເປັນຮ້າງ ຫຼື ເປັນໝ້າຍ ໂດຍມີເອກະສານຢັ້ງຢືນຢ່າງຖືກຕ້ອງ.

6.2 ການບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ແຕ່ງດອງ

ການແຕ່ງດອງ ຈະບໍ່ອະນຸຍາດໄດ້ໃນກໍລະນີດັ່ງນີ້:

- 1) ບຸກຄົນທີ່ເປັນເພດດຽວກັນ ໝາຍຄວາມວ່າເພດຊາຍຫ້າມແຕ່ງດອງກັບເພດຊາຍ ຫຼື ເພດຍິງຫ້າມແຕ່ງດອງກັບເພດຍິງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດຳ ຫ້າມແຕ່ງດອງກັບ ທ້າວ ແດງ ຫຼື ນາງ ສົມ ຫ້າມແຕ່ງດອງກັບ ນາງ ສີ.

- 2) ບຸກຄົນທີ່ເປັນຍາດໃກ້ຊິດ ຄື:

- ພໍ່ ແມ່, ປູ່ ຍ່າ, ພໍ່ເຖົ້າ ແມ່ເຖົ້າ ຂຶ້ນໄປ ກັບ ລູກ, ຫຼານ, ເຫຼນ ຕ່າງລົງມາ;
- ລະຫວ່າງ ພໍ່ລ້ຽງ, ແມ່ລ້ຽງ ກັບ ລູກລ້ຽງ; ລະຫວ່າງ ພໍ່ນ້າ, ແມ່ນ້າ ກັບ ລູກນ້າ;
- ລະຫວ່າງ ລູກຄຶງ ກັບ ລູກຄຶງ, ກັບລູກລ້ຽງ, ກັບລູກນ້າ;
- ລະຫວ່າງ ລູກລ້ຽງ ກັບ ລູກລ້ຽງ, ກັບລູກນ້າ;
- ລະຫວ່າງ ລູງ, ປ້າ, ອາວ, ອາ, ນ້າບ່າວ, ນ້າສາວ ກັບ ຫຼານ.

ສຳລັບ ລູກນ້າກັບລູກນ້ານັ້ນ ສາມາດເອົາກັນເປັນ ຜົວ ເມຍໄດ້ ໃນກໍລະນີທີ່ ພໍ່ ແມ່ ໄດ້ຢ່າ ຮ້າງກັນແລ້ວ.

6.3 ການຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ

ຍິງ ແລະ ຊາຍ ທີ່ມີຈຸດປະສົງແຕ່ງດອງນຳກັນ ຕ້ອງເຮັດຄຳຮ້ອງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລ້ວຍື່ນຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນຄອບຄົວຂອງຫ້ອງການພາຍໃນຂັ້ນເມືອງ ບ່ອນຄູ່ບ່າວສາວອາໄສຢູ່ ຫຼື ບ່ອນຢູ່ຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດຳ ຢູ່ບ້ານໂພນແກ້ວ ຈະແຕ່ງດອງກັບ ນາງ ສິງ ຢູ່ບ້ານໂພນສະຫວັນ ທັງສອງຝ່າຍ ແມ່ນຢູ່ເມືອງນາຊາຍທອງ. ສະນັ້ນ, ຍິງ ແລະ ຊາຍ ຕ້ອງເຮັດຄຳຮ້ອງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລ້ວຍື່ນຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນຄອບຄົວເພື່ອຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງຢູ່ຫ້ອງການພາຍໃນເມືອງນາຊາຍທອງ.

ຖ້າເຫັນວ່າ ຍິງ ແລະ ຊາຍນັ້ນ ຫາກມີເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນແລ້ວເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນຄອບຄົວ ກໍຈະໃຫ້ພວກກ່ຽວເຂົ້າມາຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ ໂດຍຊ້ອງໜ້າພະຍານສາມຄົນ.

ຍິງ ແລະ ຊາຍຈະມີຖານະເປັນ ຜົວ, ເມຍກັນນັບແຕ່ວັນຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ ເປັນຕົ້ນໄປ.

6.4 ພິທີແຕ່ງດອງ

ພິທີແຕ່ງດອງ ຈະເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດກໍໄດ້, ຈະເຮັດພ້ອມ ຫຼື ລຸນຫຼັງ ການຈົດທະບຽນແຕ່ງດອງ ກໍໄດ້ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ມີຜົນສະທ້ອນທາງດ້ານກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຈັດພິທີແຕ່ງດອງນັ້ນ ກໍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງ ຊາດ ແລະ ປະຢັດມັດທະຍັດ.

7. ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ ເມຍ

7.1 ຊັບເດີມ

ຊັບເດີມ ແມ່ນຊັບສົມບັດ ທີ່ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ໄດ້ມາກ່ອນການແຕ່ງດອງ ຫຼື ແມ່ນຊັບສົມບັດ ທີ່ໄດ້ມາຈາກການສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຫຼື ຈາກການມອບ ຫຼື ການຍົກຊັບໃຫ້ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ສະ ເພາະພາຍຫຼັງການແຕ່ງ ດອງທີ່ຍັງຄົງຢູ່ ຫຼື ປ່ຽນສະພາບໄປເປັນຊັບສິ່ງຂອງໃໝ່ແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ພອນ ມີຊັບສົມບັດສ່ວນຕົວທີ່ໄດ້ຈາກການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ ຄື ເງິນ ຝາກທະນາຄານ ທີກສິບລ້ານກີບ ຕໍ່ມາໄດ້ແຕ່ງດອງກັບ ທ້າວ ພິມ ແລ້ວເງິນຈຳນວນດັ່ງກ່າວ ຖື ເປັນຊັບເດີມຂອງ ນາງ ພອນ.

ນອກຈາກນີ້ ດອກເບ້ຍ, ລາຍໄດ້ ແລະ ໝາກຜົນ ທີ່ເກີດຈາກຊັບເດີມຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ກໍໃຫ້ຖືເປັນຊັບເດີມຂອງຜູ້ນັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຫາກໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການ ຜະລິດ ຫຼື ການສ້າງສາຮ່ວມກັນ, ໃນກໍລະນີນີ້ ລາຍໄດ້ ແລະ ໝາກຜົນນັ້ນ ໃຫ້ຖືເປັນສິນສົມສ້າງ.

ຕົວຢ່າງຕໍ່: ພາຍຫຼັງ ນາງ ພອນ ແຕ່ງດອງກັບ ທ້າວ ພິມ ແລ້ວ, ຜົວເມັຍມີກິດຈະການ ຮ້ານຂາຍເຄື່ອງຍ່ອຍ ແລະ ນາງ ພອນ ໄດ້ເອົາເງິນທີ່ເປັນດອກເບ້ຍຈາກເງິນຝາກແຕ່ລະງວດຂອງ ເງິນ ທົກສິບລ້ານກີບ ທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງຕົນນັ້ນ ມາປະກອບສ່ວນໃນການຊື້ສິນຄ້າເຂົ້າຮ້ານ. ໃນ ກໍລະນີນີ້ ລາຍໄດ້ ແລະ ຜົນກຳໄລຕ່າງໆຈາກການຂາຍເຄື່ອງນັ້ນຈະຖືເປັນສິນສົມສ້າງ.

7.2 ສິນສົມສ້າງ

ສິນສົມສ້າງ ແມ່ນຊັບສົມບັດທີ່ ຜົວ ເມຍ ສ້າງສາ ແລະ ຫາມາໄດ້ໃນເວລາເປັນຜົວເມຍ ນຳກັນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນເຄື່ອງໃຊ້ສ່ວນຕົວ ຊຶ່ງບໍ່ມີມູນຄ່າສູງ.

ລາຍໄດ້ທັງໝົດທີ່ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ໄດ້ຮັບໃນເວລາຢູ່ຮ່ວມກັນ ຫຼື ແຍກກັນຢູ່ນັ້ນ ກໍໃຫ້ຖືເປັນສິນ ສົມສ້າງ

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ໃບ ແຕ່ງດອງກັບ ນາງ ແມວ ໃນປີ 2018, ຫຼັງຈາກນັ້ນທັງສອງຄົນໄດ້ ພາກັນຊອກເງິນ ແລະ ໄດ້ນຳເອົາເງິນທີ່ຫາໄດ້ນັ້ນມາປຸກເຮືອນເພື່ອເປັນທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນປີ 2021 ເຫັນວ່າ ເຮືອນຫຼັງດັ່ງກ່າວເປັນສິນສົມສ້າງ ເພາະມີຂຶ້ນພາຍຫຼັງການແຕ່ງດອງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການສ້ອມແປງຊັບເດີມຂອງຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ໂດຍນຳໃຊ້ສິນສົມສ້າງ ຫຼື ຊັບ ເດີມຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ໃນມູນຄ່າເກີນກວ່າສອງສ່ວນສາມ ຂອງມູນຄ່າຊັບເດີມທີ່ສ້ອມແປງ ກໍໃຫ້ຖື ວ່າຊັບນັ້ນເປັນສິນສົມສ້າງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ເອກ ແລະ ນາງ ພິມ ແຕ່ງດອງກັນ ທ້າວ ເອກ ໄດ້ໄປຢູ່ເຮືອນນຳ ນາງ ພິມ ຊຶ່ງເຮືອນຫຼັງດັ່ງກ່າວເປັນຊັບເດີມຂອງເມັຍ ແລະ ເຮືອນມີມູນຄ່າ 150.000.00000 ກີບ, ມາວັນ ໜຶ່ງຄູ່ຜົວ ເມັຍ ເຫັນວ່າເຮືອນຄັບແຄບຫຼາຍ ເນື່ອງຈາກມີສະມາຊິກໂຕນ້ອຍໆເພີ່ມມາອີກ ສາມຄົນ ກໍຄືລູກ ຈຶ່ງມີແນວຄິດຕໍ່ເຕີມເຮືອນອອກມາອີກໃຫ້ກ້ວາງຂວາງກ່ວາເກົ່າ ໂດຍຈາກເດີມຈະມີ ສອງ ຫ້ອງນອນ ແຕ່ໄດ້ຕໍ່ເຕີມ ເປັນຫ້ອງນອນໂດຍການນຳໃຊ້ສິນສົມສ້າງຂອງຄູ່ຜົວເມັຍເປັນເງິນທັງ ໝົດ 120.000.00000 ກີບ. ຈາກການຕໍ່ເຕີມ ການສ້ອມແປງເຮືອນຫຼັງດັ່ງກ່າວທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງ ນາງ ພິມ ກໍກາຍເປັນສິນສົມສ້າງ.

8. ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ

ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ ແມ່ນການຂາດຈາກສາຍພົວພັນ ຜົວ ເມຍ. ການສິ້ນສຸດ ການເປັນ ຜົວ ເມຍ ມີ 3 ສາເຫດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການຢ່າຮ້າງ;
- 2) ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ;
- 3) ຄຳຕັດສິນຂອງສານ ທີ່ຮັບຮູ້ການແຕ່ງດອງເປັນໂມຄະ.

8.1 ການຢ່າຮ້າງ

8.1.1 ຄວາມໝາຍການຢ່າຮ້າງ

ການຢ່າຮ້າງ ແມ່ນການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ ຍ້ອນສາເຫດໃດໜຶ່ງຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 176 ຂອງປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ.

ບໍ່ວ່າໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ມີການຊື້ຮ້າງ ຫຼື ບັງຄັບໃຫ້ຢ່າຮ້າງ.

8.1.2 ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ

ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຈະຂໍຢ່າຮ້າງກັນໄດ້ ເມື່ອມີສາເຫດໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

1) ທຳມິດສະຈານ

ການທຳມິດສະຈານ ແມ່ນການທີ່ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ມີຜົວ ຫຼື ເມຍຢູ່ແລ້ວ ຫາກໄດ້ໄປເສບສົມ ຫຼື ຮ່ວມເພດ ກັບບຸກຄົນອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນຜົວ ຫຼື ເມຍຂອງຕົນເອງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດຳຜົວຂອງ ນາງ ຂາວ ໄດ້ໄປຫຼິ້ນຊູ້ ຫຼື ມີເພດສຳພັນກັບ (ນາງ ດາ) ຜູ້ຍິງຄົນອື່ນ ທີ່ບໍ່ແມ່ນເມຍຂອງຕົນ.

2) ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ປ້ອຍດຳດ້ວຍຄວາມຫຍາບຊ້າຕໍ່ກັນ ຫຼື ຕໍ່ ພໍ່ ແມ່ ແລະ ຍາດພີ່ນ້ອງ ຫຼື ມີການປະພຶດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມຢ່າງຮ້າຍແຮງ ເຊັ່ນ: ຕິດເຄື່ອງດື່ມທີ່ມີທາດເຫຼົ້າ, ຕິດຢາເສບຕິດຢ່າງໜັກໜ່ວງ ຫຼື ຫຼີ້ນການພະນັນເປັນອາຈິນ, ຫຼີ້ນກິນຟຸມເພື່ອຍ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຕ້າ ແລະ ນາງ ແກ້ວ ແຕ່ງດອງກັນມາ ທ້າ ປີ ມີລູກ ສອງຄົນ, ແຕ່ລະມື້ ທ້າວ ຕ້າ ມັກກິນເຫຼົ້າ ເມົາເຮຮາ, ພໍມາຮອດເຮືອນເທື່ອໃດ ແມ່ນອາລະວາດດ້ວຍການໃຊ້ວາຈາບໍ່ສຸພາບປ້ອຍດຳ ນາງ ແກ້ວ ແລະ ລູກ, ນອກຈາກໃຊ້ວາຈາບໍ່ສຸພາບແລ້ວ ຍັງໃຊ້ກຳລັງທຸບຕີ ນາງ ແກ້ວ ຜູ້ເປັນເມຍ ຈົນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ.

3) ໜີໄປ ແລະ ບໍ່ໄດ້ສົ່ງ ຂ່າວຄາວ ຫຼື ຊັບມາລ້ຽງຄອບຄົວ ເປັນເວລາ ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສົມ ແລະ ນາງ ສາ ແຕ່ງດອງກັນໄດ້ 5 ປີ ແລະ ມີລູກນຳກັນ 2 ຄົນ ມີໜຶ່ງ ທ້າວ ສົມ ໄດ້ຄອບລາເມີຍ ແລະ ລູກໄປເຮັດວຍກຢູ່ແຂວງອື່ນ ໂດຍບໍ່ຮູ້ຄືກັນວ່າຈະໄປເຮັດວຍກຢູ່ແຂວງໃດ. ທ້າວ ສົມ ໄດ້ເດີນທາງອອກຈາກບ້ານໂດຍບໍ່ຮູ້ວ່າໄປຢູ່ໃສ ແລະ ເປັນຕາຍຮ້າຍດີແນວໃດ ນາງ ສາ ໄດ້ຕັ້ງໃຈລໍຖ້າລ້ຽງລູກພຽງຜູ້ດຽວ ໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຂ່າວ ແລະ ຊັບສິນຫຍັງເລີຍ ຈາກຜົວ ແຕ່ລາວກໍຫວັງວ່າວັນໃດວັນໜຶ່ງ ຜົວຈະກັບມາ, ເວລາກໍລ່ວງເລີຍເປັນເວລາ 3 ປີ ກັບທົກ ວັນ, ນາງ ສາ ຈຶ່ງຕັດສິນໃຈຍື່ນຄຳຮ້ອງຂໍຢ່າຮ້າງຂຶ້ນຫາສານປະຊາຊົນ ແລະ ສານກໍຕັດສິນໃຫ້ຜົວເມຍທ້າວສົມແລະນາງສາຢ່າຮ້າງກັນ;

4) ໄປບວດເປັນພິກຂຸ, ສາມະເນນ ຫຼື ພໍ່ຂາວ ຫຼື ແມ່ຂາວ ເກີນກວ່າ ສາມປີ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມເຫັນດີນຳກັນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສົມ ແລະ ນາງ ສາ ແຕ່ງດອງກັນໄດ້ 5 ປີ ແລະ ມີລູກນຳກັນ 2 ຄົນ ມີວັນໜຶ່ງພໍ່ຂອງ ທ້າວ ສົມ ເສຍຊີວິດ ໂດຍພະຍາດຂອງຜູ້ກ່ຽວເອງ, ທ້າວ ສີ ເຫັນວ່າທີ່ຜ່ານມາຕົນເອງໄດ້ປະພຶດຕົນ ເປັນລູກທີ່ບໍ່ດີຂອງພໍ່ ແລະ ບາງຄັ້ງກໍໃຊ້ກິລິຍາປ້ອຍດ່າແບບຫຍາບຊ້າຕໍ່ຜູ້ເປັນພໍ່. ດັ່ງນັ້ນ ທ້າວ ສີ ຈຶ່ງຢາກເຮັດບຸນກຸສົນອຸທິດໃຫ້ພໍ່ດ້ວຍການຂໍລາເມັຍ ແລະ ລູກເຂົ້າວັດບວດປະມານ ສາມ ປີ ກັບ ແປດ ເດືອນ ໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີ ແລະ ເອກະພາບຈາກຄອບຄົວແຕ່ຢ່າງໃດເລີຍ;

5) ເປັນຜູ້ຫາຍສາບສູນ ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານໃນກໍລະນີຜົວ ຫຼື ເມັຍ ຫາກໜຶ່ງຈາກຄອບຄົວໂດຍບໍ່ຮູ້ບ່ອນຢູ່ ແລະ ບໍ່ຮູ້ຂ່າວຄາວ ເປັນເວລາ ສອງປີ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ໄດ້ຫາຍໄປໃນສົງຄາມ, ໄພພິບັດ ຫຼື ອຸບປະຕິເຫດ ເປັນເວລາ ຫົກເດືອນ ຂຶ້ນໄປ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສົມ ແລະ ນາງ ສາ ເປັນຄູ່ຜົວ ເມັຍຢູ່ກິນນຳກັນມາດົນນານແລ້ວໂດຍທ້າວ ສົມ ມີອາຊີບເປັນຊາວປະມົງ ຕ້ອງເດີນທາງຕາມລຳແມ່ນ້ຳຕະຫລອດ, ວັນໜຶ່ງ ທ້າວ ສົມ ອອກເດີນເຮືອຕາມປົກກະຕິຕາມລຳແມ່ນ້ຳໃນຄະນະເດີນທາງ ໄດ້ເກີດມີລົມພະຍຸແຮງພັດພາເອົາຄົນທີ່ເດີນທາງເຮືອຢູ່ນັ້ນຈົມຫາຍໄປຕາມລຳແມ່ນ້ຳ ໃນນັ້ນກໍມີ ທ້າວ ສົມ ຜູ້ໜຶ່ງ ທີ່ຫາຍໄປກັບກະແສນ້ຳ, ການທວງທາວຫາຜູ້ຈົມນ້ຳໄດ້ດຳເນີນໄປເປັນເວລາ ເຈັດ ເດືອນ ກັບ ສາມວັນ ແຕ່ກໍບໍ່ປະກົດຊາກສົບຂອງ ທ້າວ ສົມ ເລີຍ ດັ່ງນັ້ນ ນາງ ສາ ຈຶ່ງຂຽນຄຳຮ້ອງຫາສານປະຊາຊົນ ເພື່ອໃຫ້ສານປະກາດວ່າ ທ້າວ ສາເປັນບຸກຄົນຜູ້ຫາຍສາບສູນ;

6) ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີຂຶ້ນໄປ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແກ້ວ ຜົວຂອງ ນາງ ກ້າ ເຂົ້າໄປບຸ້ນຊັບໃນເຮືອນຫລັງໜຶ່ງ ໂດຍມີບືນເປັນອາວຸດ, ລາວໄດ້ໃຊ້ອາວຸດດັ່ງກ່າວຂົ່ມຂູ່ໃຫ້ເຈົ້າຂອງເຮືອນ ນຳເອົາເງິນ ແລະ ສິ່ງຂອງທີ່ມີຄ່າມາໃຫ້ ແຕ່ເຈົ້າຂອງເຮືອນບໍ່ຍອມຈຶ່ງຖືກ ທ້າວ ແກ້ວ ຍິງຈົນເສຍຊີວິດ. ຕໍ່ມາຕໍ່ຫລວດສາມາດຈັບໂຕ ທ້າວ ແກ້ວ ໄດ້ ຈຶ່ງປະກອບສຳນວນຄະດີສົ່ງໃຫ້ໄອຍະການເພື່ອສົ່ງຟ້ອງຂຶ້ນສານ, ເມື່ອສານພິຈາລະນາແລ້ວ ເຫັນວ່າມີຄວາມຜິດແທ້ຈິງຈຶ່ງຕັດສິນລົງໂທດ ທ້າວ ແກ້ວ ເປັນເວລາສິບປີ ກັບຫົກເດືອນ.

7) ເປັນພະຍາດ ຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຈົນບໍ່ສາມາດຈະຢູ່ນຳກັນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສີ ເປັນພະຍາດໂລກເອດ.

8) ເປັນບ້າເສຍຈິດ ຈົນບໍ່ສາມາດຈະຢູ່ນຳກັນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ມີ ແລະ ນາງ ພອນ ເປັນຜົວ ເມຍກັນມາໄດ້ 5 ປີ ແລະ ມີລູກຊາຍນຳກັນນຳກັນສອງຄົນ, ວັນໜຶ່ງ ລູກຊາຍຄົນໜຶ່ງໄປລອຍນ້ຳຫຼິ້ນນຳໝູ່ ແລະ ຈົມນ້ຳຕາຍເຮັດໃຫ້ຜູ້ເປັນແມ່ເສຍໃຈຮ້ອງໃຫ້ຄົດຮອດລູກຈົນບໍ່ເປັນອັນກິນອັນນອນ, ຍາມໃດກໍຄິດວ່າລູກຊາຍມາຫາມັງຈົມ, ນັ່ງລົມເວົ້າວ່າຜູ້ດຽວມາເປັນເວລາຫລາຍເດືອນ ຈົນໝໍວິນິໄສ ແລະ ຍັງຍືນວ່າ ນາງ ພອນ ເສຍສະຕິຈົນເປັນບ້າປ່ວງໄປແລ້ວ.

9) ບໍ່ສາມາດຮ່ວມປະເພນີກັນໄດ້.

ບັນຫານີ້ກໍ່ຖືເປັນອີກສາເຫດໜຶ່ງທີ່ເຮັດໃຫ້ສາຍສຳພັນຜົວ ເມຍຂາດຈາກກັນ.

10) ບໍ່ສາມາດດຳລົງຊີວິດເປັນ ຜົວ ເມຍ ກັນຕໍ່ໄປໄດ້ ຍ້ອນສາເຫດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄວາມ
ບໍ່ສັດຊື່ຕໍ່ກັນ, ການທໍລະມານຈິດໃຈກັນ.

ການໃຊ້ຊີວິດຮ່ວມກັນໂດຍປາສະຈາກຄວາມຮັກຕໍ່ກັນ ໝາຍຄວາມວ່າ ແມ່ນແຕ່ໜ້າກໍ່ບໍ່ຢາກ
ເບິ່ງ ຫລື ບໍ່ຢາກເຫັນກັນອີກຕໍ່ໄປ ຫລື ຜົວ ຫລື ເມຍ ໄດ້ເກີດຄວາມຮັກໃໝ່ກັບຄົນອື່ນ ຫລື ທົນ
ຕໍ່ນິໄສໃຈຄໍຂອງກັນ ແລະ ບໍ່ໄດ້ອີກຕໍ່ໄປ.

8.1.3 ປະເພດການຢ່າຮ້າງ

ການຢ່າຮ້າງ ມີ ສອງ ປະເພດ ດັ່ງນີ້:

- ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ;
- ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ.

1) ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ

ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ແມ່ນການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມພໍໃຈ, ຄວາມເຫັນດີເຫັນ
ພ້ອມ ແລະ ຄວາມສະມັກໃຈຂອງ ຜົວ ເມຍໂດຍບໍ່ມີການບັງຄັບ ຫຼື ນາບຊູ່ຈາກຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ.

• ເງື່ອນໄຂຂອງການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ

ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ມີເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- ບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບບັນຫາລູກເຊັ່ນ: ການລ້ຽງດູລູກ ໝາຍຄວາມວ່າຄູ່ຜົວເມຍສາມາດ
ຕົກລົງກັນໄດ້ວ່າໃຜຈະເປັນຝ່າຍທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການລ້ຽງດູລູກ;
- ບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບສິນສົມສ້າງ ໝາຍຄວາມວ່າຄູ່ຜົວເມຍສາມາດຕົກລົງເຫັນດີເປັນ
ເອກະພາບກ່ຽວກັບຊັບສິນຕ່າງໆທີ່ສ້າງສາ ແລະ ຫາມາໄດ້ໃນເວລາທີ່ເປັນຜົວເມຍກັນ;
- ບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບໜີ້ສິນ.

ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ຈະມີຜົນສັກສິດ ຕ້ອງໄດ້ນຳໄປຈົດທະບຽນຢູ່ຫ້ອງການ
ພາຍໃນຂັ້ນເມືອງ ບ່ອນຄູ່ ຜົວ ເມຍ ອາໄສຢູ່ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທະບຽນ
ຄອບຄົວ.

• ຂັ້ນຕອນການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ

ໃນເມື່ອຄູ່ຜົວ, ເມຍຫາກບໍ່ມີບັນຫາ ຫຼື ຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃດໆຕາມເງື່ອນໄຂການຢ່າຮ້າງດ້ວຍ
ຄວາມສະໝັກໃຈ ທີ່ກ່າວມາຂ້າເທິງນີ້ແລ້ວ, ຜົວ ເມຍ ຕ້ອງເຮັດຄຳຮ້ອງຂໍຢ່າຮ້າງ ໂດຍຊ້ອງໜ້າ
ພໍ່ແມ່, ເຖົ້າແກ່ທັງສອງຝ່າຍ ພ້ອມດ້ວຍພະຍານ ຢ່າງໜ້ອຍສາມຄົນ ແລ້ວຍື່ນຕື່ນາຍບ້ານ ບ່ອນ

ພວກຕົນອາໄສຢູ່. ເມື່ອໄດ້ຮັບຄໍາຮ້ອງຂໍຢ່າງຮ້າງນັ້ນແລ້ວ ນາຍບ້ານຕ້ອງສຶກສາອົບຮົມໃຫ້ຜົວເມຍຄືນດີກັນ, ຖ້າວ່າພວກກ່ຽວຫາກບໍ່ສົມຍອມຄືນດີກັນໃນທັນໃດ ກໍຕ້ອງໃຫ້ເວລາໄປຄົ້ນຄິດພາຍໃນກໍານົດເວລາ ສາມເດືອນ.

ພາຍຫຼັງທີ່ ຜົວ ເມຍ ໄດ້ຄົ້ນຄິດ ແລະ ບໍ່ຕົກລົງຄືນດີກັນແລ້ວ ນາຍບ້ານ ຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກການຢ່າຮ້າງ ແລ້ວສົ່ງໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນຄອບຄົວ ເມືອງ, ເທດສະບານ, ນະຄອນ ເພື່ອຈົດທະບຽນການຢ່າຮ້າງ ແລ້ວອອກໃບຢ່າຮ້າງໃຫ້ຄູ່ ຜົວ ເມຍ ຜູ້ລະສະບັບ ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານ.

2) ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ

ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ ແມ່ນການພິຈາລະນາຕັດສິນຂອງສານໃຫ້ຢ່າຮ້າງຕາມການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ.

• ເງື່ອນໄຂຂອງການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ

ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂ ດັ່ງນີ້:

- ມີການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍຢ່າຮ້າງຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ;
- ມີສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ ຕາມທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 176 ຂອງປະມວນກົດ

ໝາຍແພ່ງ;

- ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບການລ້ຽງດູລູກ, ສິນສົມສ້າງ, ໜີ້ສິນ ແລະ ບັນຫາອື່ນຂອງຄູ່ຜົວເມຍ.

ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ ມີຜົນນັບແຕ່ວັນທີ່ຄໍາຕັດສິນຂອງສານໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ ເປັນຕົ້ນໄປ.

• ຂັ້ນຕອນການພິຈາລະນາການຢ່າຮ້າງຕາມຄໍາຕັດສິນຂອງສານ

ເມື່ອໄດ້ຮັບຄໍາຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍຢ່າຮ້າງແລ້ວ ສານຕ້ອງໄກ່ເກ່ຍ, ສຶກສາອົບຮົມໃຫ້ ຜົວ ເມຍ ຄືນດີກັນ. ຖ້າວ່າຄູ່ ຜົວ ເມຍ ຫາກບໍ່ສົມຍອມຄືນດີກັນໃນທັນໃດ ສານກໍຕ້ອງໃຫ້ເວລາໄປຄົ້ນຄິດ ພາຍໃນກໍານົດເວລາ ສາມເດືອນ.

ພາຍຫຼັງທີ່ ຜົວ ເມຍ ຫາກໄດ້ຄົ້ນຄິດ ແລະ ບໍ່ຕົກລົງຄືນດີກັນແລ້ວ ສານກໍຈະຕັດສິນໃຫ້ ຜົວ ເມຍ ຢ່າຮ້າງກັນ ຖ້າຫາກມີສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງໃດໜຶ່ງ. ໃນການຕັດສິນກ່ຽວກັບການຢ່າຮ້າງ ສານຕ້ອງວາງມາດຕະການປົກປັກຮັກສາຜົນປະໂຫຍດຂອງເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ແລະ ຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ທີ່ບໍ່ສາມາດອອກແຮງງານ ເພື່ອດໍາລົງຊີວິດໄດ້.

ພາຍຫຼັງທີ່ສານໄດ້ຕັດສິນຢ່າຮ້າງແລ້ວ ຕ້ອງສໍາເນົາຄໍາຕັດສິນທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ ແລ້ວສົ່ງໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ທະບຽນຄອບຄົວ ເພື່ອຈົດທະບຽນການຢ່າຮ້າງ ແລ້ວມອບໃບຢັ້ງຢືນການຢ່າຮ້າງໃຫ້ຄູ່ ຜົວ ເມຍ ຜູ້ລະສະບັບ.

8.1.4 ການບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ຂໍຢ່າຮ້າງ

ຜົວ ບໍ່ມີສິດຂໍຢ່າຮ້າງໄດ້ ໃນເວລາທີ່ເມຍພວມຖືພາ ຫຼື ຫຼັງຈາກທີ່ລູກນັ້ນ ເກີດມາບໍ່ທັນຮອດໜຶ່ງປີ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ຜູ້ເປັນເມຍ ຫາກເປັນຜູ້ຂໍຢ່າຮ້າງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແບ້ ແຕ່ງດອງກັບ ນາງ ແກ້ວ ໃນປີ 2020 ຢູ່ຕໍ່ມາ ປີ 2021 ນາງ ແກ້ວ ຖືພາໄດ້ 8 ເດືອນ ຫຼື ຫຼັງຈາກທີ່ ນາງ ແກ້ວ ເກີດລູກອອກມາ ບໍ່ທັນຮອດ ໜຶ່ງປີ, ໃນກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ແບ້ ບໍ່ມີສິດຂໍຢ່າຮ້າງໄດ້ ຍົກເວັ້ນ ນາງ ແກ້ວ ເປັນຜູ້ຂໍຢ່າຮ້າງ.

8.1.5 ການຮ້ອງຂໍຄ່າລ້ຽງດູ ເມຍ ຫຼື ຜົວ

ໃນເວລາພິຈາລະນາການຢ່າຮ້າງ ຫຼື ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຢ່າຮ້າງກັນແລ້ວ ເມຍ ຫຼື ຜົວ ທີ່ເຈັບເປັນເນື່ອງຈາກສາຍພົວພັນ ຜົວ ເມຍ ໃນເມື່ອກ່ອນ ແລະ ຂາດເຂີນ ຊຶ່ງບໍ່ສາມາດຈະລ້ຽງຕົນເອງໄດ້ ກໍມີສິດຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານພິຈາລະນາຕັດສິນໃຫ້ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຈ່າຍຄ່າລ້ຽງດູໄດ້ ໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍ ຫາກມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແຕ່ການຈ່າຍຄ່າລ້ຽງດູນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສອງປີ.

8.1.6 ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ

ການແບ່ງປັນ ຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງຂອງ ຜົວ ເມຍ ສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ຜົວເມີຍຫາກໄດ້ຢ່າຮ້າງກັນ ຕາມຫຼັກການແລ້ວ ໃຫ້ປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

- ຊັບເດີມຂອງຝ່າຍໃດ ກໍໃຫ້ເປັນກຳມະສິດຂອງຝ່າຍນັ້ນ ໝາຍຄວາມວ່າຊັບສິນອັນໃດທີ່ເປັນຊັບສົມບັດທີ່ຕິດຕົວຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງມາແຕ່ບໍ່ທັນໄດ້ແຕ່ງດອງເປັນຜົວເມີຍກັນນັ້ນກໍຕ້ອງໄດ້ສົ່ງກັບຄືນເປັນກຳມະສິດຂອງຝ່າຍນັ້ນ;

- ສິນສົມສ້າງຂອງ ຜົວ ເມຍ ໃຫ້ແບ່ງປັນກັນຄົນລະເຄິ່ງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ຜົວ ຫຼື ເມຍຫາເປັນຜູ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານທຳມິດສະຈານ, ສໍ້ໂກງ ຫຼື ຍັກຍອກສິນສົມສ້າງ ໂດຍມີຄຳຕັດສິນທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ, ຝ່າຍທີ່ຜິດນັ້ນກໍຈະໄດ້ຮັບພຽງແຕ່ ໜຶ່ງສ່ວນສາມ ຂອງສິນສົມສ້າງເທົ່ານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ສານໄດ້ສິນວ່າ ທ້າວ ຕົ້ນ ຜົວ ນາງ ຕ້າ ມີຄວາມຜິດໃນສະຖານທຳມິດສະຈານ, ທ້າວ ຕົ້ນ ກໍຈະໄດ້ສິນສົມສ້າງໜຶ່ງສ່ວນເທົ່ານັ້ນ, ອີກ ສອງສ່ວນເປັນຂອງ ນາງ ຕ້າ.

ໃນກໍລະນີ ທີ່ລູກຍັງບໍ່ທັນພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ຫາກໄດ້ຢູ່ນຳຜູ້ໃດ ຜູ້ນັ້ນ ກໍຈະໄດ້ຮັບສ່ວນແບ່ງໜຶ່ງສ່ວນສາມ ຂອງສິນສົມສ້າງນັ້ນເພື່ອເປັນການລ້ຽງດູລູກ. ສ່ວນສິນສົມສ້າງທີ່ເຫຼືອນັ້ນ ໃຫ້ ຜົວ ເມຍ ແບ່ງປັນກັນຄົນລະເຄິ່ງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຕົ້ນ ແລະ ນາງ ຕ້າ ເປັນຄູ່ຜົວເມີຍ ມີລູກໜຶ່ງຄົນ ຊື່ ນາງ ຕີ້ ອາຍຸ 6 ປີ ຜົວເມີຍມີສິນສົມສ້າງຮ່ວມກັນເປັນເງິນ 90.000.000 ກີບ, ທັງສອງຢ່າຮ້າງກັນ ແລະ ລູກແມ່ນ

ຢູ່ນຳ ນາງ ຕ້າ, ໃນການແບ່ງປັນຊັບສົມບັດນັ້ນ ຜູ້ເປັນລູກຈະໄດ້ສ່ວນແບ່ງປັນເປັນຈຳນວນເງິນໜຶ່ງສ່ວນສາມ ($90.000.000$ ຫານ $3 = 30.000.000$ ກີບ), ສ່ວນຄູ່ຜົວເມັຍຈະໄດ້ແບ່ງປັນກັນ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອຈາກການແບ່ງປັນໃຫ້ລູກ ($60.000.000$ ຫານ $2 = 30.000.000$ ກີບ).

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ພຽງພໍກັບຄ່າລ້ຽງດູລູກ ກໍໃຫ້ ພໍ່ ຫຼື ແມ່ ທີ່ລູກບໍ່ຢູ່ນຳນັ້ນ ສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຈົນກວ່າເດັກຈະພົ້ນກະສຽນອາຍຸ.

ຕົວຢ່າງ: ເມື່ອ ນາງ ຕ້າ ໄດ້ຢ່າຮ້າງກັບຜົວແລ້ວ ເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການແບ່ງປັນສິນສົມສ້າງນັ້ນແມ່ນບໍ່ພຽງພໍກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການໃນການລ້ຽງດູ ນາງ ຕີ້ (ລູກ), ດັ່ງນັ້ນ ນາງ ຕ້າ ຈຶ່ງຮ້ອງຂໍເອົາຄ່າເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູນຳ ທ້າວ ຕົ້ນ ຕື່ມອີກ ເພາະເຫັນວ່າຜູ້ກ່ຽວມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານເສດຖະກິດພຽງພໍທີ່ຈະສາມາດສືບຕໍ່ສົ່ງເສີຍລູກຈົນຮອດກະສຽນອາຍຸ.

ສິນສົມສ້າງ ຈະໄດ້ແບ່ງປັນກັນ ພາຍຫຼັງທີ່ ຜົວ ແມ່ ນັ້ນ ໄດ້ຢ່າຮ້າງກັນ. ສິນສົມສ້າງອາດຈະຖືກແບ່ງປັນກ່ອນການຢ່າຮ້າງກໍໄດ້ ຕາມການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍ ຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໃນວັກເທິງນີ້ ໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

(1) ຜົວ ແມ່ ຫາກໄດ້ແຍກກັນຢູ່;

(2) ຜົວ ຫຼື ແມ່ ຫາກໄດ້ລັກເອົາສິນສົມສ້າງ ໄປນຳໃຊ້ໃນທາງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼື ຫາກບໍ່ມີຄວາມບໍລິສຸດໃຈຕໍ່ສິນສົມສ້າງ;

(3) ຜົວ ຫຼື ແມ່ ຫາກໄດ້ຫາຍສາບສູນ ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ.

ໃນເວລາພໍ່, ແມ່ ຫາກຍັງມີຊີວິດຢູ່ນັ້ນ ລູກຈະບໍ່ມີກຳມະສິດກ່ຽວກັບຊັບສົມບັດຂອງພໍ່, ແມ່ ແລະ ພໍ່, ແມ່ ກໍບໍ່ມີກຳມະສິດກ່ຽວກັບຊັບສົມບັດຂອງລູກເຊັ່ນດຽວກັນ

8.1.7 ຄ່າດອງຄ້າງ

ຄ່າດອງຄ້າງ ແມ່ນຈຳນວນເງິນ ຫຼື ວັດຖຸ ທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ມອບຢ່າງຄົບຖ້ວນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໃນບົດບັນທຶກການສູ່ຂໍ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຢ່າຮ້າງກັນ ຝ່າຍຊາຍຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຈ່າຍຄ່າດອງຄ້າງໃຫ້ແກ່ຝ່າຍຍິງ ຖ້າຫາກຝ່າຍຊາຍເປັນຜູ້ມີຄວາມຜິດ. ໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍຍິງ ຫາກເປັນຜູ້ມີຄວາມຜິດ ຄ່າດອງຄ້າງນັ້ນ ກໍຈະຕົກໄປ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດຳ ແຕ່ງດອງ ກັບ ນາງ ຂາວ ໃນ ປີ 2015 ຊຶ່ງມີຄ່າດອງທັງໝົດ $60.000.000$ ກີບ ໃນຈຳນວນຄ່າດອງດັ່ງກ່າວນີ້ ທ້າວ ດຳ ໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວ $30.000.000$ ກີບ, ຄ່າດອງຍັງຄ້າງ $30.000.000$ ກີບ ຢູ່ຕໍ່ມາ ປີ 2021, ທ້າວ ດຳ ຊຶ່ງເປັນຜົວຂອງ ນາງ ຂາວ ໄດ້ໄປຫຼິ້ນຊູ້ ຫຼື ມີເພດສຳພັນກັບ (ນາງ ດາ) ຜູ້ຍິງຄົນອື່ນ ທີ່ບໍ່ແມ່ນເມັຍຂອງຕົນ ໃນກໍລະນີນີ້ເຫັນວ່າ ທ້າວ ດຳ ເປັນຝ່າຍຜິດໃນສະຖານທຳມິດສະຈານ ແລະ ນາງ ຂາວ ກໍຂໍຢ່າຮ້າງ. ເຫັນວ່າຄ່າດອງທີ່ຍັງຄ້າງ $30.000.000$ ກີບ ນັ້ນ ທ້າວ ດຳ ຕ້ອງນຳມາມອບໃຫ້ ນາງ ຂາວ ຄົບຖ້ວນ.

ກົງກັນຂ້າມຖ້າ ນາງ ຂາວ ເປັນຝ່າຍຜິດໃນສະຖານທຳມິດສະຈານ ຄ່າດອງທີ່ຍັງຄ້າງ 30.000.000 ກີບ ນັ້ນ ກໍຈະຕົກໄປ ຫຼື ທ້າວ ດຳ ຈະບໍ່ຈ່າຍຄ່າດອງທີ່ຄ້າງນັ້ນ.

8.2 ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ

ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ແມ່ນການເສຍຊີວິດໂດຍທຳມະຊາດ ຫຼື ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ.

ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ໂດຍທຳມະຊາດ ແມ່ນການເສຍຊີວິດທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກພະຍາດ, ເຖົ້າ ແກ່, ອຸບປະຕິເຫດ, ຖືກຄາດຕະກຳ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ພົບເຫັນຕົວຈິງ.

ການເສຍຊີວິດຂອງ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ ແມ່ນການທີ່ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ຫາຍໄປຈາກຄອບຄົວ ຫຼື ບ່ອນຢູ່ຂອງຕົນ ໂດຍບໍ່ຮູ້ຂ່າວຄາວເປັນເວລາ ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ໄດ້ຫາຍໄປໃນສົງຄາມ, ໄພພິບັດ ຫຼື ອຸບປະຕິເຫດ ເປັນເວລາ ສອງປີ ຂຶ້ນໄປ, ບຸກຄົນນັ້ນ ຈະຖືວ່າເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອມີຄຳຕັດສິນຂອງສານ.

ການນັບກຳນົດເວລາການເສຍຊີວິດ ແມ່ນໃຫ້ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບຂ່າວຄັ້ງສຸດທ້າຍ ກ່ຽວກັບບຸກຄົນນັ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ, ຖ້າຫາກບໍ່ສາມາດກຳນົດວັນດັ່ງກ່າວໄດ້ ໃຫ້ນັບວັນທີໜຶ່ງຂອງເດືອນຖັດໄປ ແລະ ຖ້າບໍ່ສາມາດກຳນົດເດືອນ ກໍໃຫ້ນັບວັນທີໜຶ່ງ ເດືອນມັງກອນ ຂອງປີຖັດໄປ.

ກຳນົດເວລາການຫາຍສາບສູນ ໃນກໍລະນີເກີດອຸບປະຕິເຫດ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນເກີດອຸບປະຕິເຫດນັ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ. ສຳລັບກໍລະນີ ສົງຄາມ ຫຼື ໄພພິບັດ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນສິ້ນສຸດເຫດການດັ່ງກ່າວເປັນຕົ້ນໄປ.

8.3 ຄຳຕັດສິນຂອງສານ ທີ່ຮັບຮູ້ການແຕ່ງດອງເປັນໂມຄະ

ເມື່ອສານ ຫາກໄດ້ຕັດສິນລົບລ້າງການແຕ່ງດອງເປັນໂມຄະແລ້ວ ສາຍ ຜົວ ເມຍ ກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ ແຕ່ລູກທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງ ຫຼື ເກີດໃນເວລາເປັນຜົວເມຍກັນນັ້ນ ກໍໃຫ້ຖືວ່າເປັນລູກທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ. ຊັບສົມບັດທີ່ໄດ້ມາໃນເວລາຜົວເມຍຢູ່ຮ່ວມກັນ ກ່ອນການລົບລ້າງການແຕ່ງດອງເປັນໂມຄະນັ້ນ ເປັນກຳມະສິດຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ແບ່ງປັນກັນເຊັ່ນ: ໃນການແບ່ງປັນນັ້ນ ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງຮ່ວມ ບໍ່ສາມາດແຍກອອກຈາກກັນໄດ້ເປັນສ່ວນ ກໍຕ້ອງຕິມູນຄ່າຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວເປັນເງິນຕາມສ່ວນ ເພື່ອແບ່ງປັນກັນ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 2 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຄອບຄົວ, ການໝັ້ນໝາຍ ແລະ ການສູ່ຂໍ້, ເງື່ອນໄຂ ແລະ ລະບຽບການແຕ່ງດອງ, ຊັບສົມບັດຂອງ ຜົວ, ເມຍ, ການສິ້ນສຸດການເປັນ ຜົວ ເມຍ, ສາເຫດຂອງການຢ່າຮ້າງ, ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ.

ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ຄອບຄົວ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
2. ຄ່າດອງຄ້າງ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
3. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການບໍ່ປະຕິບັດຕາມການໝັ້ນໝາຍ?.
4. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຮ່ວມປະເວນີກັນກ່ອນການເປັນ ຜົວ ເມຍ?.
5. ຍິງ ແລະ ຊາຍ ທີ່ຈະແຕ່ງດອງເອົາກັນເປັນ ຜົວ ເມຍ ຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂແນວໃດ?.
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ແຕ່ງດອງ?.
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຈົດທະບຽນການແຕ່ງດອງ?.
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການແບ່ງປັນຊັບເດີມ ແລະ ສິນສົມສ້າງ?.
9. ການຢ່າຮ້າງ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
10. ການຢ່າຮ້າງມີຈັກປະເພດ ຄືປະເພດໃດແດ່?.
11. ການຢ່າຮ້າງດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂໃດແດ່?.
12. ການຢ່າຮ້າງຕາມການຕັດສິນຂອງສານ ຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂໃດແດ່?.
13. ການຢ່າຮ້າງມີຈັກສາເຫດ, ຄືສາເຫດໃດແດ່?.

ບົດທີ 3

ກຳມະສິດ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 3 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ, ສິດໃນກຳມະສິດ, ຮູບການກຳມະສິດ, ການໄດ້ກຳມະສິດ, ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ ແລະ ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 3 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ, ສິດໃນກຳມະສິດ, ຮູບການກຳມະສິດ, ການໄດ້ກຳມະສິດ, ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ ແລະ ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ;
2. ສິດໃນກຳມະສິດ;
3. ຮູບການກຳມະສິດ;
4. ການໄດ້ກຳມະສິດ;
5. ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ;
6. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ;
7. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ;
2. ສິດໃນກຳມະສິດ;
3. ຮູບການກຳມະສິດ;
4. ການໄດ້ກຳມະສິດ;
5. ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ;
6. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ;
7. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.

1. ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ

ກຳມະສິດ ແມ່ນສິດອັນຄົບຖ້ວນ ແລະ ເດັດຂາດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດໃນການຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້, ໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ແລະ ຊື້ຂາດ ກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງໃນຂອບເຂດຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ກຳມະສິດ ແມ່ນການຍັງຢືນເຖິງຄວາມເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງ ໃນເມື່ອໄດ້ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນມາດ້ວຍພື້ນຖານຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການຊື້-ຂາຍ, ການແລກປ່ຽນ, ຜູ້ອື່ນມອບໃຫ້, ການສືບທອດມູນມໍລະດົກເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

2. ສິດໃນກຳມະສິດ

ສິດໃນກຳມະສິດ ມີ 4 ສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ສິດຄອບຄອງ;
- 2) ສິດນຳໃຊ້;
- 3) ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ;
- 4) ສິດຊື້ຂາດ.

2.1 ສິດຄອບຄອງ

ສິດຄອບຄອງ ແມ່ນສິດໃນການຢຶດຖື ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບສິ່ງຂອງ. ເຈົ້າກຳມະສິດ ມີສິດຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນຂອງຕົນຢ່າງອິດສະລະ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ຜົນກະທົບຕໍ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ສິດຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ກົດໝາຍຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດາ ມິລິດຈັກ 1 ຄັນ ຜູ້ກ່ຽວມີສິດຄອບຄອງລົດຈັກຄັນດັ່ງກ່າວຢ່າງຖືກຕ້ອງຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ສິດຄອບຄອງບໍ່ແມ່ນມີແຕ່ເຈົ້າກຳມະສິດເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ບຸກຄົນອື່ນກໍມີສິດຄອບຄອງ ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າກຳມະສິດໄດ້ມອບ ຫຼື ຍົກຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນໃຫ້ຄົນອື່ນຄອບຄອງ ບົນພື້ນຖານການຕົກລົງກັນ ຫລື ເຮັດສັນຍານຳກັນ, **ຕົວຢ່າງ:** ຜູ້ເຊົ່າເຮືອນ ມີສິດຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ເຮືອນທີ່ເຊົ່ານັ້ນເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສ, ເປັນບ່ອນຂາຍເຄື່ອງເພື່ອລ້ຽງຊີບ, ແຕ່ບໍ່ມີສິດຂາຍ, ມອບ ຫລື ໂອນໃຫ້ຄົນອື່ນ.

2.2 ສິດນຳໃຊ້

ສິດນຳໃຊ້ ແມ່ນສິດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດໃນການຊົມໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຕົນ ຫຼື ແມ່ນຄວາມອາດສາມາດໃນການຊົມໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງຕ່າງໆເຂົ້າໃນເປົ້າໝາຍໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຄຳ ມີລົດຈັກ, ຜູ້ກ່ຽວມີສິດນຳໃຊ້ລົດຈັກຄັນນັ້ນໄປໂຮງຮຽນສະຖາບັນການທະນາຄານ, ໄປຕະຫລາດ, ໄປທ່ຽວ ຫລື ໄປປະສົງອື່ນຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ກ່ຽວ.

ສິດນຳໃຊ້ນີ້ ບໍ່ແມ່ນມີແຕ່ເຈົ້າກຳມະສິດຈຶ່ງມີສິດນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນ, ຜູ້ອື່ນກໍມີຄືກັນ ຖ້າວ່າສິດດັ່ງກ່າວໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນສັນຍາກັບຜູ້ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ກ້າ ເອົາເຮືອນໃຫ້ ທ້າວ ຈ່ອຍ ເຊົ່າ, ທ້າວ ຈ່ອຍ ມີສິດນຳໃຊ້ເຮືອນທີ່ເຊົ່ານັ້ນເປັນບ່ອນພັກພາອາໄສ ຫຼື ເປັນບ່ອນຂາຍເຄື່ອງຕາມທີ່ໄດ້ຂຽນໄວ້ໃນສັນຍາເຊົ່າ ກັບ ທ້າວ ກ້າ.

2.3 ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ

ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ແມ່ນສິດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດ ໃນການກະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ (ໝາກຜົນ) ຢ່າງໃດຢ່າງໜຶ່ງຈາກຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແດງ ເອົາເງິນໄປຝາກທະນາຄານເພື່ອເອົາດອກເບ້ຍ, ດອກເບ້ຍນັ້ນ ແມ່ນໝາກຜົນ, ຜົນປະໂຫຍດທີ່ ທ້າວ ແດງ ໄດ້ຮັບຈາກການເອົາເງິນໄປຝາກ

ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນບໍ່ພຽງແຕ່ຂຶ້ນກັບເຈົ້າກຳມະສິດເທົ່ານັ້ນ ໃນບາງກໍລະນີສິດດັ່ງກ່າວເປັນຂອງບຸກຄົນອື່ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ພ້າຍ ເຊົ່າເຮືອນນຳ ນາງ ຜິວ ເພື່ອຂົນສົ່ງນັກທ່ອງທ່ຽວ ຈາກນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນຂຶ້ນເມືອຫຼວງພະບາງ ແລ້ວ ທ້າວ ພ້າຍ ເກັບຄ່າຂົນສົ່ງນຳບັນດານັກທ່ອງທ່ຽວເຫຼົ່ານັ້ນ, ເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການເກັບຄ່າຂົນສົ່ງນັ້ນ ແມ່ນໝາກຜົນຂອງ ທ້າວ ພ້າຍ.

2.4 ສິດຊື້ຂາດ

ສິດຊື້ຂາດ ແມ່ນສິດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດໃນການກະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງເພື່ອປ່ຽນແປງຄຸນປະໂຫຍດ ຫລື ປ່ຽນແປງສະພາບຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ. ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ສະແດງອອກໃນການຂາຍໃຫ້ຜູ້ອື່ນ, ການແລກປ່ຽນກັບຜູ້ອື່ນ, ການມອບໃຫ້ຜູ້ອື່ນ, ການຍົກໃຫ້ຜູ້ອື່ນ, ການໂອນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ, ການສະລະ ຫຼື ການທຳລາຍຊັບສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງຂອງຕົນ. ຍ້ອນຜົນຂອງການກະທຳເຫຼົ່ານີ້ ສິດທຸກຢ່າງຂອງເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຊ້າງ ໄດ້ຂາຍເຮືອນໃຫ້ ທ້າວ ແບ້, ທ້າວ ຊ້າງ ກໍາໜົດສິດຄອບຄອງ, ສິດນຳໃຊ້, ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ແລະ ສິດຊື້ຂາດຕໍ່ກັບເຮືອນທີ່ໄດ້ຂາຍໄປແລ້ວນັ້ນ.

3. ຮູບການກຳມະສິດ

ກຳມະສິດມີ 4 ຮູບການດັ່ງນີ້:

- 1) ກຳມະສິດຂອງລັດ;

- 2) ກຳມະສິດລວມໝູ່;
- 3) ກຳມະສິດເອກະເທດ;
- 4) ກຳມະສິດເອກະຊົນ.

3.1 ກຳມະສິດຂອງລັດ

ກຳມະສິດຂອງລັດ ແມ່ນສິດໃນຊັບສົມບັດຂອງລັດຊຶ່ງຖືກຄຸ້ມຄອງດ້ວຍບັນດາຂໍ້ກຳນົດກົດໝາຍ. ລັດ ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດແຕ່ຜູ້ດຽວ ກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງທັງໝົດຂອງລັດ ແຕ່ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ.

ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ເປັນຜູ້ປະຕິບັດສິດຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້, ໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ແລະ ຊື້ຂາດ, ອາດມອບໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນເຊົ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຕາມຂອບເຂດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບວຽກງານ ແລະ ແຜນການຂອງລັດກໍໄດ້.

ເປົ້າໝາຍກຳມະສິດຂອງລັດ ມີ ສອງປະເພດ ຄື:

- (1) ບັນດາພື້ນຖານວັດຖຸເຕັກນິກຂອງສັງຄົມທີ່ຂຶ້ນກັບການຄຸ້ມຄອງຂອງລັດ ເຊັ່ນ: ໂຮງຈັກ, ໂຮງງານ, ພາຫະນະຂົນສົ່ງທາງບົກ, ທາງນໍ້າ ແລະ ທາງອາກາດ, ພາຫະນະສື່ສານ, ໄປສະນີ, ທະນາຄານ, ວິສາຫະກິດ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ເປັນຂອງລັດ;
- (2) ບັນດາຊັບທີ່ໃຊ້ໃນການເຄື່ອນໄຫວຂອງກົງຈັກລັດ ເຊັ່ນ: ອາຄານ, ລົດ, ໂຕະ, ຕັ້ງ, ຊັບສິນທາງປັນຍາ ແລະ ອື່ນໆ.

ສຳລັບທີ່ດິນ, ແຮ່ທາດ, ນໍ້າ, ອາກາດ, ປ່າໄມ້, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ສັດນໍ້າ, ສັດປ່າ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນ ເປັນກຳມະສິດຂອງວົງຄະນະຍາດແຫ່ງຊາດ ຊຶ່ງລັດເປັນຕົວແທນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຢ່າງລວມສູນເປັນເອກະພາບໃນຂອບເຂດທີ່ວ່າປະເທດຕາມກົດໝາຍ.

3.2 ກຳມະສິດລວມໝູ່

ກຳມະສິດລວມໝູ່ ແມ່ນກຳມະສິດຂອງສະຫະກອນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງລວມໝູ່ອື່ນໆ (ສະມາຄົມ).

ເປົ້າໝາຍກຳມະສິດລວມໝູ່ ແມ່ນມີພາຫະນະການຜະລິດ ແລະ ຊັບສິ່ງຂອງອື່ນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງຕົນເຊັ່ນ: ເຄື່ອງຈັກ, ພາຫະນະຂົນສົ່ງ, ລົດດຸດ, ລົດໄຖ, ສັດ, ອາຄານ, ສິ່ງປຸກສ້າງ, ວິສາຫະກິດ, ເຮືອນພັກຜ່ອນ, ທຶນຄົງທີ່, ທຶນໝູນວຽນ ແລະ ອື່ນໆ.

3.3 ກຳມະສິດເອກະເທດ

ກຳມະສິດເອກະເທດ ແມ່ນກຳມະສິດສ່ວນບຸກຄົນຂອງເຈົ້າຊັບນ້ອຍເຊັ່ນ: ຊາວກະສິກອນ, ຊ່າງຫັດຖະກຳ, ນາຍຊ່າງ ແລະ ອື່ນໆ.

ເປົ້າໝາຍຂອງກຳມະສິດເອກະເທດ ແມ່ນມີ ພາຫະນະການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ ແລະ ສິນຄ້າທຶນຮອນຊຶ່ງເປັນກຳມະສິດ ຂອງເຈົ້າຊັບນ້ອຍ.

ເຈົ້າຊັບນ້ອຍສາມາດເຄື່ອນໄຫວໃນການດຳເນີນການຜະລິດ, ການຈຳໜ່າຍ, ການບໍລິການ, ການເຄື່ອນໄຫວທາງດ້ານການຄ້າຂອງຕົນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ມີພັນທະເສຍພາສີອາກອນຢ່າງຄົບຖ້ວນ.

3.4 ກຳມະສິດເອກະຊົນ

ກຳມະສິດເອກະຊົນ ມີ ກຳມະສິດຂອງຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ (ວິສາຫະກິດ) ແລະ ກຳມະສິດສ່ວນຕົວ. .

ສິດໃນກຳມະສິດເອກະຊົນ ແມ່ນຄວາມອາດສາມາດ ມີສິດຄອບຄອງ, ສິດນຳໃຊ້, ສິດໄດ້ຮັບ ໝາກຜົນ ແລະ ສິດຊື້ຂາດ ກ່ຽວກັບຊັບຂອງຕົນ.

3.4.1 ກຳມະສິດຂອງຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ

1) ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ

ຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ ແມ່ນການມີສິດດຳເນີນທຸລະກິດເປັນຕົ້ນ ການຜະລິດ, ການກໍ່ສ້າງ, ການຂົນສົ່ງ, ການຄ້າ, ການບໍລິການ ແລະ ເຄື່ອນໄຫວເຮັດສັນຍາຕ່າງໆ, ນຳໃຊ້ເງິນຕາ ເພື່ອສົ່ງຊື້ວັດຖຸດິບ, ວັດຖຸປະກອນ ແລະ ອື່ນໆຈາກຕ່າງປະເທດ, ຈຳໜ່າຍຜະລິດຕະພັນຂອງຕົນຢ່າງເສລີ ຖືກກົດໝາຍ, ຮ່ວມມີທຸລະກິດຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

ຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດດັ່ງກ່າວຕ້ອງດຳເນີນທຸລະກິດ ຕາມຂອບເຂດທະບຽນວິສາຫະກິດຂອງຕົນ, ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ, ນະໂຍບາຍເສດຖະກິດ ແລະ ນະໂຍບາຍອື່ນຂອງລັດຢ່າງເຂັ້ມງວດ, ມີພັນທະເສຍພາສີ, ອາກອນ ໃຫ້ລັດຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະ ຖືບັນຊີໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການບັນຊີ.

ຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາທຸລະກິດດ້ວຍຕົນເອງ, ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ລາຍຮັບ, ລາຍຈ່າຍ, ກຳໄລ ຫຼື ຫຼຸບທຶນຂອງຕົນ.

2) ມາດຕະການຕໍ່ຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ

ໃນກໍລະນີທີ່ຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດເອກະຊົນ ຫາກໄດ້ດຳເນີນທຸລະກິດ ນອກວັດຖຸປະສົງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດລະບຽບຂອງຕົນ ຫຼື ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ບໍ່ຖືບັນຊີຕາມກົດໝາຍ, ບໍ່ເສຍຄ່າທຳນຽມຕາມກຳນົດເວລາ, ປອມແປງ ຫຼື ມອບໃບທະບຽນວິສາຫະກິດໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນຢືມ ຫຼື ເຊົ່າແລ້ວ ເຈົ້າຂອງຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດນັ້ນ ຕ້ອງຖືກປະຕິບັດມາດຕະການ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

3.4.2 ກຳມະສິດສ່ວນຕົວ

ກຳມະສິດສ່ວນຕົວ ແມ່ນກຳມະສິດສ່ວນຕົວຂອງບຸກຄົນຊຶ່ງສະແດງອອກໃນຄວາມສາມາດມີສິດຄອບຄອງ, ສິດນຳໃຊ້, ສິດໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ແລະ ສິດຊື້ຂາດ ກ່ຽວກັບຊັບຂອງຕົນ.

ເປົ້າໝາຍກຳມະສິດສ່ວນຕົວ ແມ່ນມີເຄື່ອງໃຊ້ສອຍ, ສິ່ງຂອງຊົມໃຊ້ສ່ວນຕົວ, ສິ່ງຂອງອຳນວຍຄວາມສະດວກ, ເຮືອນຢູ່, ເຄື່ອງເຮືອນ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ລາຍໄດ້ຕ່າງໆ.

3.4.3 ກຳມະສິດຮ່ວມ

ກຳມະສິດຮ່ວມ ແມ່ນກຳມະສິດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງທີ່ມີເຈົ້າກຳມະສິດແຕ່ ສອງຄົນຂຶ້ນໄປ. ກຳມະສິດຮ່ວມໄດ້ມາດ້ວຍການຕົກລົງກັນລະຫວ່າງເຈົ້າກຳມະສິດ ຫຼື ຕາມທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້.

4. ການໄດ້ກຳມະສິດ

4.1 ຄວາມໝາຍການໄດ້ກຳມະສິດ

ການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ມອບ ຫຼື ໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງໂດຍຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ກຳມະສິດ ອາດໄດ້ມາຕາມສັນຍາກ່ອນການມອບ ຫຼື ຮັບຊັບນັ້ນກໍໄດ້. ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຫາກຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນແລ້ວ ກຳມະສິດ ແມ່ນໄດ້ມານັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນເປັນຕົ້ນໄປເຖິງວ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຈະໄດ້ມອບໃຫ້ແກ່ກັນແລ້ວກໍຕາມ.

4.2 ພື້ນຖານຂອງການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ

ການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ ມີ ພື້ນຖານ ດັ່ງນີ້:

- 1) ສັນຍາ;
- 2) ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
- 3) ການໄດ້ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງ;
- 4) ການເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ;
- 5) ການໄດ້ສັດຂາດການຮັກສາ;
- 6) ການພົບເຫັນວັດຖຸມີຄ່າ;
- 7) ການໂຮມຊັບສິ່ງຂອງ;
- 8) ອາຍຸຄວາມ;
- 9) ກໍລະນີອື່ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

4.2.1 ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກສັນຍາ

ກຳມະສິດ ອາດໄດ້ມາຕາມສັນຍາກ່ອນການມອບ ຫຼື ຮັບຊັບນັ້ນກໍໄດ້. ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກສັນຍາ ແມ່ນການໄດ້ມາໂດຍເຈົ້າກຳມະສິດເດີມໄດ້ເຮັດສັນຍາກັບເຈົ້າກຳມະສິດໃໝ່ເຊັ່ນ: ເຮັດສັນຍາຊື້-ຂາຍ, ເຮັດສັນຍາມອບຊັບ ແລະ ອື່ນໆ.

4.2.2 ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ມູນມໍຣະດົກທີ່ຜູ້ສືບທອດໄດ້ຮັບຈາກການສືບທອດຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກໍານັ້ນ ເປັນກຳມະສິດ ຫຼື ກຳມະສິດຮ່ວມຂອງຜູ້ສືບທອດ ນັບແຕ່ເວລາທີ່ເຈົ້າມູນເສຍຊີວິດ.

ສຳລັບຜູ້ສືບທອດຮ່ວມແຕ່ລະຄົນນັ້ນ ຈະໄດ້ກຳມະສິດກ່ຽວກັບມູນມໍຣະດົກທີ່ເປັນພູດຂອງຕົນ ນັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ເປັນຕົ້ນໄປ.

ຕົວຢ່າງ 1: ນາງ ຈັນ ໄດ້ຮັບການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກຕາມກົດໝາຍເປັນດິນ 1 ຕອນ, ດິນຕອນນີ້ກໍເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ກ່ຽວ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ່ອນເສຍຊີວິດຜູ້ເປັນແມ່ໄດ້ຂຽນພິໄນກຳໄວ້ວ່າ” ໂຮງສີເຂົ້າຂອງແມ່ຢູ່ບ້ານໂພນແກ້ວ ບໍ່ໃຫ້ຂາຍ, ເອົາໃຫ້ ນາງ ແພງ ຜູ້ເປັນລູກເພື່ອທຳມາຫາກິນ”, ກໍລະນີນີ້ໂຮງສີເຂົ້າດັ່ງກ່າວ ກໍເປັນກຳມະສິດຂອງ ນາງ ແພງ ຜູ້ສືບທອດຕາມພິໄນກຳ.

4.2.3 ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງ

ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງ ແມ່ນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເຈົ້າກຳມະສິດ ໄດ້ສະລະກຳມະສິດຢ່າງເປີດເຜີຍ. ເຈົ້າກຳມະສິດໄດ້ເສຍສິດຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຍ້ອນກຳນົດເວລາຂອງອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໄດ້ໝົດໄປ ຫຼື ບໍ່ຮູ້ແຈ້ງວ່າບຸກຄົນໃດເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ.

ມີແຕ່ອົງການການເງິນເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງມີສິດສະເໜີໃຫ້ສານຕັດສິນເອົາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງມາເປັນຂອງລັດ, ແຕ່ເຈົ້າກຳມະສິດ ຍັງມີສິດຍື່ນຄຳຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຄືນ ຫລື ຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຖ້າວ່າອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງຫາກຍັງບໍ່ທັນໝົດ. ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງຈະຖືກມອບເຂົ້າເປັນຂອງລັດ.

ຕົວຢ່າງ: ພະແນກການເງິນແຂວງວຽງຈັນ ໄດ້ສະເໜີໃຫ້ສານປະຊາຊົນແຂວງວຽງຈັນ ຕັດສິນເອົາເຮືອ 2 ລຳ ຢູ່ໜ້າເຄືອນນ້ຳງື່ມ ທີ່ບໍ່ຮູ້ວ່າແມ່ນຜູ້ໃດເປັນເຈົ້າຂອງ ແລະ ສານກໍໄດ້ຕັດສິນເອົາເຮືອ 2 ລຳ ດັ່ງກ່າວມາເປັນຂອງລັດ. ສາມເດືອນຕໍ່ມາ ນາງ ພິມ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງໄດ້ປະກົດຕົວຂຶ້ນ ພ້ອມດ້ວຍເອກະສານຢັ້ງຢືນກັບມະສິດກ່ຽວກັບເຮືອທັງ 2 ລຳນັ້ນ, ໃນກໍລະນີນີ້ ນາງ ພິມ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອທວງເອົາເຮືອທັງ 2 ລຳຄືນ.

4.2.4 ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກການເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ

ຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ແມ່ນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເຈົ້າຂອງເຮັດຕົກເຮ່ຍ. ຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ມີພັນທະແຈ້ງໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ເຮັດຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍນັ້ນຊາບໃນທັນທີ, ຖ້າຫາກຮູ້ຕົວບຸກຄົນນັ້ນ ກໍ ໃຫ້ສິ່ງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເກັບໄດ້ນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ ຫຼື ແຈ້ງ ແລະ ມອບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຕຳຫຼວດ, ນາຍບ້ານ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຮັກສາໄວ້ ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍນັ້ນຫາກເກັບໄດ້ ຢູ່ໃນຂົງເຂດຮັບຜິດຊອບຂອງການຈັດຕັ້ງ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງມາຮັບເອົາ.

ໃນກໍລະນີຫາກບໍ່ຮູ້ໄດ້ວ່າບຸກຄົນໃດເປັນເຈົ້າຂອງ ຜູ້ທີ່ເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍກໍມີພັນທະ ແຈ້ງ ແລະ ມອບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ, ນາຍບ້ານ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງອື່ນ ເພື່ອ ປະກາດຫາເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງມາຮັບເອົາ.

ຖ້າຫາກມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຮັກສາ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນອາດຈະເສື່ອມຄຸນນະພາບ, ເປ ເພເສຍຫາຍ ແລະ ອື່ນໆ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ, ນາຍບ້ານ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງອື່ນ ອາດຂາຍຊັບສິ່ງຂອງ ນັ້ນກໍໄດ້ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ແຈ້ງ ຫຼື ປະກາດແລ້ວ ແຕ່ກໍຕ້ອງຮັກສາເງິນທີ່ຂາຍນັ້ນໄວ້ໃຫ້ເຈົ້າຂອງຊັບ ສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ.

ໃນກໍລະນີເຈົ້າກຳມະສິດ ຫາກມາຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວພາຍໃນເວລາ ສາມເດືອນ ນັບແຕ່ວັນປະກາດເປັນຕົ້ນໄປ ກໍໃຫ້ສິ່ງວັດຖຸດັ່ງກ່າວຄືນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ.

ຖ້າຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫາກບໍ່ທົ່ວເອົາຄືນພາຍໃນເວລາ ສາມເດືອນ, ຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງ ຕົກເຮ່ຍ ກໍໄດ້ກຳມະສິດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນເວລາເຮັດອະນາໄມຂອບທາງໜ້າບ້ານຂອງຕົນນັ້ນ ທ້າວ ດາ ໄດ້ເກັບສາຍ ຄໍຄຳເສັ້ນໜຶ່ງໄດ້ມູນຄ່າ 10.000.000 ກີບ ເຊິ່ງບໍ່ຮູ້ວ່າຜູ້ໃດເຮັດເຮ່ຍ ແລະ ໄດ້ນຳໄປມອບໃຫ້ ນາຍບ້ານທີ່ຕົນຂຶ້ນກັບເຮັດບົດບັນທຶກໄວ້. ຜ່ານການຕິດຕາມທາງທາວຕາມແຈ້ງຂ່າວ, ແຈ້ງການ ຕ່າງໆມາໄດ້ 4 ເດືອນ ແລະ ບໍ່ຮູ້ວ່າຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງສາຍຄໍນັ້ນ. ຕໍ່ມານາຍບ້ານ ຈຶ່ງໄດ້ມອບສາຍ ຄໍເສັ້ນດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ ທ້າວ ດາ ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເກັບໄດ້ ຫາກປະຕິເສດບໍ່ຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ, ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ກໍຈະ ຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງລັດ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຕົກເຮ່ຍ ຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ຕົກເປັນກຳ ມະສິດຂອງຜູ້ກ່ຽວແຕ່ຢ່າງໃດ.

➢ ຄຳບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ

ຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ມີສິດໄດ້ຮັບຄຳບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສິບຫ້າສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງມູນຄ່າຂອງຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງໃນເວລາອັນຄວນ, ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນແຕ່ຢ່າງໃດ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ກ່ຽວຫາກມີເຫດຜົນ.

ຜູ້ເກັບຊັບສິ່ງຂອງຕົກເຮ່ຍ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ມີສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຮັກສາຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງເດີມ ຖ້າຫາກມີການໃຊ້ຈ່າຍຈິງ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນເວລາເຮັດອະນາໄມຂອບທາງໜ້າບ້ານຂອງຕົນນັ້ນ ທ້າວ ມີ ໄດ້ເກັບສາຍຄໍຄຳເສັ້ນໜຶ່ງໄດ້ເຊິ່ງບໍ່ຮູ້ວ່າຜູ້ໃດເຮັດເຮ່ຍ ແລະ ໄດ້ນຳໄປມອບໃຫ້ນາຍບ້ານທີ່ຕົນຂຶ້ນກັບເຮັດບົດບັນທຶກໄວ້. ຜ່ານການຕິດຕາມທວງທາງຕາມແຈ້ງຂ່າວ, ແຈ້ງການຕ່າງໆມາໄດ້ ສອງເດືອນ ນາງ ແພງ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງໄດ້ຮັບຊາບ ແລະ ໄດ້ນຳເອົາໜັງສືຊື່-ຂາຍສາຍຄໍເສັ້ນນັ້ນມູນຄ່າ 12.000.000 ກີບ ມາຫານາຍບ້ານເພື່ອຂໍຮັບເອົາສາຍຄໍຄືນ. ກໍລະນີນັ້ນນາຍບ້ານຕ້ອງໄດ້ສົ່ງສາຍຄໍເສັ້ນນັ້ນຄືນໃຫ້ນາງ ແພງ ແລະ ທ້າວ ມີ ມີສິດຮຽກຮ້ອງເອົາລາງວັນ ສິບຫ້າສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງມູນຄ່າສາຍຄໍຄຳແມ່ນ 1.800.000 ກີບ.

4.2.5 ກຳມະສິດໄດ້ມາຈາກການໄດ້ສັດຂາດການຮັກສາ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ໄດ້ຈັບສັດຂາດການຮັກສາ ຫຼື ສັດທີ່ປະປ່ອຍ, ບຸກຄົນນັ້ນ ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງສັດໃນທັນທີ ຖ້າຮູ້ເຈົ້າຂອງ ແລະ ສົ່ງສັດຄືນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ, ຖ້າຫາກບໍ່ຮູ້ເຈົ້າຂອງຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ ຫຼື ນາຍບ້ານພາຍໃນເວລາ ສາມວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ຈັບສັດນັ້ນໄດ້ເປັນຕົ້ນໄປ ເພື່ອປະກາດຫາເຈົ້າຂອງສັດ.

ຖ້າເຈົ້າຂອງສັດຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ທວງທາງເອົາແລ້ວ ສັດດັ່ງກ່າວກໍຈະມອບໃຫ້ຜູ້ຈັບໄດ້ນັ້ນເປັນຜູ້ຮັກສາ, ລ້ຽງເກືອ ແລະ ນຳໃຊ້. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ພົບເຫັນເຈົ້າຂອງສັດພາຍໃນເວລາ ສາມເດືອນ ນັບແຕ່ວັນປະກາດເປັນຕົ້ນໄປ ສັດນັ້ນກໍຈະໄດ້ສົ່ງຄືນໃຫ້ເຈົ້າຂອງ, ແຕ່ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການລ້ຽງເກືອສັດ ແລະ ໃຫ້ລາງວັນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສິບຫ້າສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງມູນຄ່າສັດຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ.

ຖ້າຜູ້ຈັບສັດທີ່ໄດ້ຮັກສາສັດນັ້ນ ຫາກມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຮັກສາ ຫຼື ລ້ຽງເກືອ ຫຼື ມີການເລີ່ມເກີດພາຍຸສັດແລ້ວ ຜູ້ຈັບສັດໄດ້ນັ້ນອາດຂາຍສັດນັ້ນກໍໄດ້ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ແຈ້ງ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ ຫຼື ນາຍບ້ານແລ້ວ ແຕ່ກໍຕ້ອງຮັກສາເງິນທີ່ຂາຍນັ້ນໄວ້ໃຫ້ເຈົ້າຂອງສັດດັ່ງກ່າວ.

ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ພົບເຫັນເຈົ້າຂອງສັດ ພາຍໃນເວລາ ສາມເດືອນແລ້ວ ຜູ້ຈັບສັດໄດ້ນັ້ນ ກໍໄດ້ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດສັດດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນວັນທີ 01 ມັງກອນ 2021 ທ້າວ ເພັດ ພົບເຫັນຄວາຍ ໜຶ່ງໂຕ ນອນແຊ່ນ້ຳຢູ່ໃນນາຂອງ ນາງ ໄກ່, ຖ້າ ທ້າວ ເພັດ ຮູ້ວ່າຄວາຍໂຕດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຂອງນາງ ໄກ່ ນັ້ນ, ທ້າວ

ເພັດ ຕ້ອງພ້າວໄປແຈ້ງໃຫ້ ນາງ ໄກ່ ຊາບເພື່ອມາເອົາຄວາຍຂອງຕົນ. ກໍລະນີບໍ່ຮູ້ວ່າແມ່ນຄວາຍຂອງໃຜນັ້ນ ທ້າວ ເພັດ ຕ້ອງໄປແຈ້ງໃຫ້ນາຍບ້ານບ່ອນທີ່ຕົນເອງຢູ່ ພາຍໃນ 03 ວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ຈັບສັດໄດ້. ໃນກຳນົດເວລາ ສາມ ເດືອນ (ນັບແຕ່ວັນທີ 1 ມັງກອນ 2021- 31 ມີນາ 2021) ຖ້າເຈົ້າຂອງຄວາຍຫາກມາທວງເອົາ ພ້ອມດ້ວຍເອກະສານ ຫຼື ພະຍານຈະແຈ້ງແລ້ວ ທ້າວ ເພັດ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງຄວາຍໂຕນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ແຕ່ເຈົ້າຂອງຄວາຍຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່າຮັກສາ, ເບິ່ງແຍງ ແລະ ລ້ຽງເກືອ ພ້ອມທັງໃຫ້ລ້າງວັນຈຳນວນ ສິບຫ້າສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງມູນຄ່າຄວາຍໃຫ້ແກ່ທ້າວ ເພັດ ຕື່ມອີກ.

4.2.6 ການໄດ້ກຳມະສິດຍ້ອນການພົບເຫັນວັດຖຸທີ່ມີຄ່າ

ວັດຖຸມີຄ່າ ມີ ຄຳ, ເງິນ ຫຼື ໂລຫະ, ແຮ່ທາດທີ່ມີຄ່າ ແລະ ວັດຖຸອື່ນໆ ຊຶ່ງເຊື່ອງຊ້ອນ ຫຼື ຝັງໄວ້ຢູ່ໃນພື້ນດິນ, ໃນພື້ນນ້ຳ ຫຼື ຖືກຊຸກເຊື່ອງໄວ້ດ້ວຍວິທີໃດວິທີໜຶ່ງ ຊຶ່ງບໍ່ອາດກຳນົດໄດ້ວ່າບຸກຄົນຜູ້ໃດເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ວັດຖຸບູຮານ, ວັດຖຸທີ່ມີຄ່າທາງດ້ານ ວັດທະນະທຳ, ປະຫວັດສາດ ຫຼື ທຳມະຊາດ ທີ່ເປັນຊັບສົມບັດອັນລ້ຳຄ່າ, ເປັນມໍຣະດົກ ຂອງຊາດນັ້ນ ຊຶ່ງເປັນກຳມະສິດລວມຂອງວົງຄະນະຍາດແຫ່ງຊາດ.

ຜູ້ທີ່ພົບເຫັນວັດຖຸມີຄ່າບໍ່ວ່າຢູ່ໃນສະຖານທີ່ໃດກໍຕາມມີພັນທະແຈ້ງ ແລະ ມອບວັດຖຸມີຄ່ານັ້ນໃຫ້ນາຍບ້ານ ຫຼື ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດ ເພື່ອປະກາດຫາເຈົ້າຂອງໃຫ້ມາຮັບເອົາ. ຖ້າຫາກມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຄື່ອນຍ້າຍວັດຖຸມີຄ່ານັ້ນ ຜູ້ພົບເຫັນຈະຮັກສາໄວ້ກໍໄດ້.

ໃນກໍລະນີເຈົ້າກຳມະສິດ ຫາກມາຮັບເອົາ ພາຍໃນເວລາ ສາມເດືອນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ປະກາດເປັນຕົ້ນໄປ ກໍຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ເຈົ້າກຳມະສິດນັ້ນ.

ຖ້າຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຫາກບໍ່ທວງເອົາຄືນພາຍໃນເວລາດັ່ງກ່າວ ຜູ້ພົບເຫັນ ກໍຈະໄດ້ກຳມະສິດກ່ຽວກັບວັດຖຸນັ້ນ. ຖ້າຜູ້ພົບເຫັນຫາກບໍ່ຮັບເອົາວັດຖຸດັ່ງກ່າວ ກໍຈະຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງລັດ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ພົບເຫັນຫາກບໍ່ແມ່ນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນບ່ອນພົບວັດຖຸນັ້ນ ຊຶ່ງເຈົ້າຂອງບໍ່ໄດ້ມາຮັບເອົາພາຍໃນເວລາທີ່ກ່າວໄວ້ເທິງນີ້ ວັດຖຸດັ່ງກ່າວກໍຈະຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ພົບເຫັນ ແລະ ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນຄົນລະເຄິ່ງ. ໃນກໍລະນີຜູ້ພົບເຫັນ ຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງກ່ຽວກັບການພົບເຫັນ ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະບໍ່ໄດ້ກຳມະສິດໃນວັດຖຸສິ່ງຂອງນັ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ.

➢ ຄ່າບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນ ແລະ ການທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍກ່ຽວກັບການພົບເຫັນວັດຖຸມີຄ່າ

ຜູ້ພົບເຫັນວັດຖຸມີຄ່າ ມີສິດໄດ້ຮັບຄ່າບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນ ບໍ່ເກີນ ສິບຫ້າສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງມູນຄ່າຂອງວັດຖຸດັ່ງກ່າວຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການພົບເຫັນຫາກເປັນໜ້າທີ່ໂດຍກົງຂອງຜູ້ກ່ຽວເອງ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ພົບເຫັນຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງໃນເວລາອັນຄວນແລ້ວຜູ້ກ່ຽວກໍຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າບຳເນັດ ຫຼື ລາງວັນແຕ່ຢ່າງໃດ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ກ່ຽວຫາກມີເຫດຜົນ. ຜູ້ພົບເຫັນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງມີສິດໄດ້ຮັບ ການທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການປົກປັກຮັກສາວັດຖຸດັ່ງກ່າວຈາກເຈົ້າຂອງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຈັນ ແລະ ທ້າວ ໃຈ ຂຸດນໍ້າສ້າງຢູ່ໃນສ່ວນຂອງ ທ້າວ ຈັນ, ເມື່ອຂຸດລົງ ໄປໄດ້ ໜຶ່ງແມັດ ກໍໄດ້ພົບເຫັນ ງິນກີບຫົວໜາມ 1 ໂຕ ມີມູນຄ່າ 100.000.000 ກີບ ກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ຈັນ ແລະ ທ້າວ ໃຈ ຕ້ອງໄດ້ເອົາໂຕເງິນດັ່ງກ່າວ ໄປມອບໃຫ້ອົງການການເງິນເມືອງທີ່ຕົນ ຂຶ້ນກັບ ແລະ ຫ້ອງການການເງິນເມືອງກໍຕ້ອງໃຫ້ລາງວັນແກ່ສອງຄົນນີ້ໃນວົງເງິນ 15.000.000 ກີບ.

4.2.7 ການໄດ້ກຳມະສິດຍ້ອນການໂຮມຊັບສິ່ງຂອງ

ການໂຮມຊັບສິ່ງຂອງ ແມ່ນການເອົາຊັບສິ່ງຂອງສອງອັນ ຫຼື ຫຼາຍອັນເຂົ້າກັນ ດ້ວຍການ ເຊື່ອມຕໍ່, ປະສົມ ຫຼື ປຸງແຕ່ງ ເປັນຊັບສິ່ງຂອງໃໝ່ອັນດຽວ.

ການໄດ້ກຳມະສິດຍ້ອນການໂຮມຊັບສິ່ງຂອງ ມີກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

- ການເຊື່ອມຕໍ່ສັງຫາລິມະຊັບ ກັບ ອະສັງຫາລິມະຊັບ;
- ການເຊື່ອມຕໍ່ອະສັງຫາລິມະຊັບເຂົ້າກັນ;
- ການເຊື່ອມຕໍ່ສັງຫາລິມະຊັບດ້ວຍກັນ;
- ການປຸງແຕ່ງ ແມ່ນການເອົາຊັບສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງມາປຸງແຕ່ງເປັນຊັບສິ່ງຂອງໃໝ່, ຊັບສິ່ງ ຂອງດັ່ງກ່າວ ຈະຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ນຳມາປຸງແຕ່ງນັ້ນ.

4.2.8 ການໄດ້ກຳມະສິດຕາມອາຍຸຄວາມ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ໄດ້ຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງຂອງບຸກຄົນອື່ນດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ຢ່າງເປີດເຜີຍ, ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສະຫງົບຄືກັນກັບຕົນເອງເປັນເຈົ້າຂອງ ເປັນເວລາ ຊາວປີ ສຳລັບອະສັງຫາລິມະຊັບ , ຫ້າປີ ສຳລັບສັງຫາລິມະຊັບ ຄົບອາຍຸຄວາມດັ່ງກ່າວ ກໍຈະໄດ້ກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ແລະ ເຈົ້າກຳມະສິດເດີມກໍຈະເສຍກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ.

5. ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ

ການສິ້ນສຸດສິດໃນກຳມະສິດ ມີດັ່ງນີ້:

- ເຈົ້າກຳມະສິດຫາກໄດ້ຊື້ຂາດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງຢ່າງສົມບູນແລ້ວ;
- ມີບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ກຳມະສິດຍ້ອນອາຍຸຄວາມ;
- ຊັບສິ່ງຂອງຖືກຍຶດເພື່ອຂາຍເລຫຼັງ ຫຼື ຖືກຮິບເປັນຂອງລັດ;
- ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຫາກຖືກທຳລາຍ ຫຼື ສູນຫາຍ;

1) ການຊື້ຂາດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງ

ເມື່ອເຈົ້າກຳມະສິດ ຫາກໄດ້ຊື້ຂາດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງດ້ວຍການຂາຍ, ແລກປ່ຽນ, ການມອບ, ການຍົກຊັບ, ການສະລະຊັບສິ່ງຂອງ, ການທຳລາຍຊັບສິ່ງຂອງ ແລະ ອື່ນໆ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ກຳມະສິດຂອງຜູ້ ກ່ຽວຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງສິ້ນສຸດລົງ.

2) ການໄດ້ກຳມະສິດໂດຍບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຍ້ອນອາຍຸຄວາມ

ເມື່ອບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຫາກໄດ້ກຳມະສິດຍ້ອນອາຍຸຄວາມເຈົ້າກຳມະສິດເດີມກໍຈະເສຍສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນ.

3) ຊັບສິ່ງຂອງຖືກຍຶດເພື່ອຂາຍເລຫຼັງ ຫຼື ຖືກຮິບເປັນຂອງລັດ

ເມື່ອຊັບສິ່ງຂອງຫາກຖືກຍຶດເພື່ອຂາຍເລຫຼັງ ຫຼື ຖືກຮິບເປັນຂອງລັດຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ, ສິດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ.

4) ຊັບສິ່ງຂອງຖືກທຳລາຍ ຫຼື ສູນຫາຍ

ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງຫາກຖືກທຳລາຍ ຫຼື ສູນຫາຍຍ້ອນສາເຫດໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ: ໄຟໄໝ້, ນ້ຳຖ້ວມ, ພ້າຜ່າ, ແຜ່ນດິນໄຫວແລ້ວສິດຂອງເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ກໍຈະສິ້ນສຸດລົງໝາຍຄວາມວ່າຊັບສິ່ງນັ້ນໄດ້ຖືກທຳລາຍໄປແລ້ວ.

6. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ

6.1 ຄວາມໝາຍຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ

ການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ ແມ່ນໃຫ້ນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນຂອງຕົນເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການທາງດ້ານຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດອັນແນ່ນອນທີ່ຕົນຕ້ອງການແຕ່ບໍ່ໃຫ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ຂັດກັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ຂອງສັງຄົມ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນ.

ສຳລັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນນັ້ນ ແມ່ນລວມທັງການນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ທາງອາກາດ, ເທິງໜ້າດິນ ແລະ ພື້ນທີ່ໃຕ້ດິນໃນຂອບເຂດທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດເທົ່ານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ກົດໝາຍຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

6.2 ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ

ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດມີດັ່ງນີ້:

6.2.1 ການກຳນົດເຂດແດນ

ເຂດແດນລະຫວ່າງຕອນດິນທີ່ຕິດຈອດກັນ ໃຫ້ກຳນົດດ້ວຍການຕົກລົງລະຫວ່າງເຈົ້າຂອງທີ່ດິນທີ່ຕິດຈອດກັນໂດຍມີການຢັ້ງຢືນຂອງຂະແໜງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດ

ລ້ອມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການປັກຫຼັກໝາຍເຂດແດນຮ່ວມກັນໃຫ້ຮັບຜິດຊອບຄົນລະເຄິ່ງ ຫຼື ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

6.2.2 ການລ້ອມຮົ້ວ

ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນສາມາດລ້ອມຮົ້ວໃນຂອບເຂດທີ່ດິນຂອງຕົນແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການສັນຈອນ ຫຼື ລ່ວງເຂດແດນຂອງຕອນດິນທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ແລະ ເຂດສະຫງວນຂອງທາງຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຕອນດິນນັ້ນມີທາງເຄີຍທຽວໄປມາກ່ອນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນໄດ້ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຕ້ອງຈົ່ງທາງທຽວທີ່ເໝາະສົມ ຫຼື ປ່ຽນແລວທາງທີ່ເຄີຍທຽວໄປທາງອື່ນແລ້ວຈຶ່ງລ້ອມຮົ້ວໄດ້ແຕ່ຕ້ອງໃນຕອນດິນດັ່ງກ່າວ.

6.2.3 ກຳມະສິດຮ່ວມຂອງສິ່ງທີ່ຕັ້ງຢູ່ເຂດແດນ

ຮົ້ວ, ກຳແພງ, ຮ່ອງນ້ຳ ຫຼື ຕົ້ນໄມ້ ທີ່ຢູ່ຕາມເຂດແດນໃຫ້ສັນນິຖານວ່າເປັນກຳມະສິດຮ່ວມລະຫວ່າງເຈົ້າຂອງທີ່ດິນທີ່ຕິດຈອດກັນນັ້ນ ແລະ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຫຼັກການກ່ຽວກັບກຳມະສິດຮ່ວມຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຫາກໄດ້ມີການພິສູດເປັນຢ່າງອື່ນ.

6.2.4 ຂອບເຂດການປຸກສ້າງເຮືອນ

ບຸກຄົນໃດທີ່ໄດ້ຮັບສິດປຸກສ້າງເຮືອນ ຫຼື ກໍ່ສ້າງອື່ນໆແລ້ວນັ້ນບໍ່ມີສິດເຮັດໃຫ້ນ້ຳຝົນ ຫຼື ນ້ຳເປື້ອນໄຫຼ ຫຼື ຊົມເຂົ້າ ທີ່ດິນທີ່ຕິດຈອດກັບດິນລວມທັງບໍ່ໃຫ້ສາຍຄາເຮືອນຂອງຕົນລີ້ນກາຍໄປ ຫຼື ກວມເອົາທີ່ດິນ ຫຼື ເຮືອນຂອງບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງນັ້ນ.

6.2.5 ສິດຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍຍ້ອນການນຳໃຊ້ກຳມະສິດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຈາກການປຸກຕົ້ນໄມ້

ບຸກຄົນໃດໄດ້ປຸກຕົ້ນໄມ້, ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກ, ຕົ້ນໄມ້ເປັນເຄືອ ຫຼື ຕົ້ນໄມ້ປະເພດອື່ນໆນັ້ນທີ່ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ເຈົ້າຂອງເຮືອນທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ຫຼື ກົດຂວາງການສັນຈອນໄປມາ.

ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍອາດຈະຮ້ານງ່າໄມ້, ເຄືອໄມ້ ຫຼື ຕັດຮາກໄມ້ທີ່ລ່ວງກາຍເຂົ້າມາໃນທີ່ດິນຕົນກໍໄດ້ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າກຳມະສິດ (ເຈົ້າຂອງຕົ້ນໄມ້) ນັ້ນຊາບ ເຈັດວັນແລ້ວແຕ່ເຈົ້າຂອງຕົ້ນໄມ້ກໍຍັງເມີນເສີຍຢູ່.

ນອກນັ້ນ, ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍຍັງມີສິດຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຈາກເຈົ້າຂອງຕົ້ນໄມ້ນັ້ນອີກດ້ວຍ.

ຕົວຢ່າງ: ຮາກຂອງຕົ້ນໝາກພ້າວທີ່ ທ້າວ ສີ ປູກໃສ່ລຽບກຳແພ່ງເຮືອນຂອງຜູ້ກ່ຽວນັ້ນລ່ວງກາຍເຂົ້າມາໃນທີ່ດິນຂອງ ນາງ ດີ ທີ່ຢູ່ຕິດກັນ ເຮັດໃຫ້ເດີ່ນບ້ານທີ່ປູດ້ວຍຊີເມັນຖືກແຕກແຫງ. ໃນກໍລະນີນີ້ ນາງ ດີ ມີສິດຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຈາກ ທ້າວ ສີ ແລະ ສະເໜີໃຫ້

ທ້າວ ສີ ຕັດຕົ້ນພ້າວນັ້ນ, ຖ້າ ທ້າວ ສີ ທາກບໍ່ຕັດຮາກຕົ້ນພ້າວພາຍໃນ 7 ວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ໄດ້ ຮັບຄຳສະເໜີເປັນຕົ້ນໄປແລ້ວ ນາງ ດີ ກໍມີສິດຕັດຮາກຕົ້ນພ້າວດັ່ງກ່າວ.

6.2.6 ການອະນຸຍາດໃຫ້ມີທາງ, ການເນັ່ງສາຍໄຟຟ້າ, ສາຍໂທລະສັບ, ຊຸດຮ່ອງນ້ຳ ແລະ ວາງ ທໍ່ນ້ຳຜ່ານ

1) ການອະນຸຍາດໃຫ້ມີທາງຜ່ານ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ມີເຮືອນ ຊຶ່ງຖືກປົດລ້ອມດ້ວຍເຮືອນ ຫຼື ທີ່ດິນ ຊຶ່ງຜູ້ອື່ນມີສິດນຳໃຊ້ ໂດຍບໍ່ມີ ທາງຜ່ານອອກໄປສູ່ທົນທາງໄດ້ ບຸກຄົນນັ້ນ ກໍມີສິດຮ້ອງຂໍທາງຜ່ານຈາກຜູ້ທີ່ມີສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ຢູ່ໃກ້ ທົນທາງກວ່າໝູ່. ຜູ້ທີ່ມີສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຊຶ່ງຖືກຮ້ອງຂໍນັ້ນ ຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ທາງຜ່ານ ແຕ່ມີສິດ ຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍແກ່ຜົນລະປູກ ຫຼື ສິ່ງທີ່ກໍ່ສ້າງ ຈາກການນຳໃຊ້ທີ່ດິນເປັນທາງ ຜ່ານນັ້ນ ຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ມ່ວນ ມີດິນ ໜຶ່ງຕອນແຕ່ຖືກປົດລ້ອມດ້ວຍດິນຂອງ ທ້າວ ໃສ, ທ້າວ ສີ, ທ້າວ ສາ ແລະ ທ້າວ ອ້ອມ ໃນດິນ ສີ ຕອນທີ່ປົດລ້ອມນັ້ນ ດິນຂອງ ທ້າວ ສີ ແມ່ນຢູ່ໃກ້ທົນທາງ ກວ່າໝູ່. ເມື່ອເປັນຄືແນວນັ້ນ ທ້າວ ມ່ວນ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອຂໍທາງຜ່ານຈາກ ທ້າວ ສີ ແລະ ທ້າວ ສີ ກໍຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ທາງຜ່ານແກ່ ທ້າວ ມ່ວນ. ໃນການຂໍອະນຸຍາດໃຫ້ມີທາງຜ່ານນີ້ ຖ້າມີຄວາມເສຍຫາຍເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນດິນທີ່ໃຊ້ເຮັດທາງຜ່ານໃນເວລາຮ້ອງຂໍນັ້ນ ທ້າວ ສີ ມີສິດຮ້ອງຂໍ ເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຈາກ ທ້າວ ມ່ວນ, ແຕ່ຖ້າບໍ່ມີຄວາມເສຍຫາຍຫຍັງເກີດຂຶ້ນ(ເປັນດິນ ວ່າງ) ກໍແລ້ວໄປ.

2) ການອະນຸຍາດໃຫ້ເນັ່ງສາຍໄຟຟ້າ, ສາຍໂທລະສັບ, ຊຸດຮ່ອງນ້ຳ ແລະ ວາງທໍ່ນ້ຳຜ່ານ

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການເນັ່ງສາຍໄຟຟ້າ, ສາຍໂທລະສັບ ຫຼື ຊຸດຮ່ອງນ້ຳ, ວາງທໍ່ນ້ຳ, ທໍ່ນ້ຳ ປະປາຜ່ານທີ່ດິນຂອງຜູ້ທີ່ມີສິດນຳໃຊ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງພາໃຫ້ຕົ້ນໄມ້ ຫຼື ຜົນລະປູກຕ່າງໆ ຂອງ ຜູ້ກ່ຽວຖືກທຳລາຍ ຫຼື ພາໃຫ້ມີຄວາມເສຍຫາຍແລ້ວ ບຸກຄົນນັ້ນ ກໍອາດຂໍເອົາຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງ ຈາກການກະທຳນັ້ນກໍໄດ້. ຖ້າຜູ້ທີ່ມີສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນທາກໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດນຳແລ້ວ ກໍຈະບໍ່ໃຫ້ ຄິດໄລ່ຄ່າເສຍຫາຍນັ້ນອີກ.

ຕົວຢ່າງ: ການປັບປຸງຍົກລະດັບເສັ້ນທາງສາຍຕ່າງໆ ໃນນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ ດ້ວຍການ ຂະຫຍາຍໜ້າທາງໃຫ້ກວ້າງອອກ, ວາງທໍ່ລະບາຍນ້ຳໃສ່ສອງຟາກທາງໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ ເພື່ອອຳ ນວຍຄວາມສະດວກໃນການສັນຈອນໄປມາ ແລະ ການລະບາຍນ້ຳເສຍຂອງບັນດາຄອບຄົວທີ່ດຳ ລົງຊີວິດຢູ່ເຂດນັ້ນ, ແມ່ນອັນວ່າການຂະຫຍາຍໜ້າທາງອອກ ແລະ ການວາງທໍ່ລະບາຍນ້ຳຂະໜ າດໃຫຍ່ຄືແນວນັ້ນ ໄດ້ແຕ່ຕ້ອງເຖິງທີ່ດິນຂອງຫລາຍຄອບຄົວ ຫລື ບາງຄອບຄົວກໍປູກຕົ້ນໄມ້ ປະດັບ ຫລື ສ່ວນດອກໄມ້ໃສ່ ຈະຕ້ອງໄດ້ຍົກຍ້າຍອອກ ຫລື ຕັດຖິ້ມເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ກໍລະນີຄືແນວ

ນີ້ຈະບໍ່ມີການຄິດໄລ່ຄ່າເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວເຫຼົ່ານັ້ນ ເພາວ່າເຂົາເຈົ້າໄດ້ຮັບຄວາມສະດວກຈາກການຂະຫຍາຍໜ້າທາງ ແລະ ການວາງທໍລະບາຍນ້ຳນັ້ນເຊັ່ນ: ໜ້າບ້ານມີຄວາມສວຍງາມ ໄປມາສະດວກສະບາຍ, ຄ້າຂາຍກ່ຽວຂ້າງ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງເຂົາເຈົ້າກໍໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດນຳ.

6.2.7 ການອະນຸຍາດໃຫ້ນ້ຳຮ່ອງໄຫຼຜ່ານ

ບຸກຄົນໃດທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນ ໃນການເປັ່ງນ້ຳອອກຈາກທີ່ດິນທີ່ຕົນຢູ່ ກໍມີສິດຮ້ອງຂໍຊຸດຮ່ອງເປັ່ງນ້ຳຜ່ານທີ່ດິນຂອງຜູ້ທີ່ຢູ່ລຸ່ມຖັດຕົນ ຫຼື ຜູ້ທີ່ຢູ່ໃກ້ຄອງນ້ຳ. ຜູ້ທີ່ຖືກຮ້ອງຂໍກໍຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ຊຸດຮ່ອງເປັ່ງນ້ຳ ແຕ່ມີສິດຮ້ອງຂໍເອົາຄ່າເສຍຫາຍແກ່ຜົນລະບູກ ຫຼື ສິ່ງທີ່ປຸກສ້າງຈາກການຊຸດຮ່ອງເປັ່ງນ້ຳນັ້ນ. ຜູ້ຮ້ອງຂໍຊຸດຮ່ອງເປັ່ງນ້ຳຕ້ອງຮັກສາອະນາໄມ ແລະ ສະພາບຂອງຮ່ອງນ້ຳໃຫ້ເໝາະສົມ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ມີ ມີດິນໜຶ່ງຕອນແຕ່ຖືກປົດລ້ອມດ້ວຍດິນຂອງ ທ້າວ ມາ, ທ້າວ ແມວ, ທ້າວ ໂມ້ ແລະ ທ້າວ ບຸນ ໃນດິນສີຕອນທີ່ປົດລ້ອມນັ້ນທີ່ດິນຂອງ ທ້າວ ແມວ ແມ່ນຢູ່ໃກ້ທິນທາງ ແລະ ທີ່ດິນຂອງ ທ້າວ ບຸນ ຢູ່ໃກ້ຄອງນ້ຳກວ່າໝູ່. ສະນັ້ນ, ທ້າວ ມີ ມີສິດຮ້ອງຂໍຊຸດຮ່ອງເປັ່ງນ້ຳເສຍຜ່ານທີ່ດິນຂອງ ທ້າວ ບຸນ ແລະ ທ້າວ ບຸນ ກໍຕ້ອງອະນຸຍາດໃຫ້ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍນີ້ແຕ່ ທ້າວ ມີ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດກໍຕ້ອງໄດ້ປົວລະບັດຮັກສາຮ່ອງນ້ຳໃຫ້ມີຄວາມສະອາດຈົບງາມຢູ່ສະເໝີ.

6.2.8 ໄລຍະຫ່າງໃນການປຸກສ້າງເຮືອນ, ການກໍ່ສ້າງອາຄານ

ການປຸກເຮືອນ, ການກໍ່ສ້າງອາຄານ ໃຫ້ຮັກສາໄລຍະຫ່າງຢ່າງໜ້ອຍ ທ້າສິບ ຊັງຕີແມັດ ຈາກເຂດແດນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

ໃນກໍລະນີການກໍ່ສ້າງຫາກບໍ່ສອດຄ່ອງກັບໄລຍະຫ່າງທີ່ກຳນົດໄວ້ຢູ່ຂ້າງເທິງນີ້, ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນທີ່ຕິດຈອດກັນມີສິດທວງໃຫ້ຢຸດເຊົາ ແລະ ຮີ້ຖອນສິ່ງກໍ່ສ້າງນັ້ນ.

ພາຍຫຼັງທີ່ກໍ່ສ້າງມາໄດ້ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ໄດ້ກໍ່ສ້າງສຳເລັດແລ້ວ ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນທີ່ຕິດຈອດກັນ ມີສິດທວງເອົາໄດ້ພຽງແຕ່ຄ່າເສຍຫາຍເທົ່ານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ຮົ່ວກຳແພງຂັ້ນເຂດແດນລະຫວ່າງ ທີ່ດິນຂອງ ທ້າວ ເພັດ ແລະ ທີ່ດິນຂອງ ທ້າວ ແພງ, ຖ້າ ທ້າວ ເພັດ ຈະປຸກເຮືອນໃສ່ທີ່ດິນຂອງຕົນເອງນັ້ນ ເຮືອນຕ້ອງຫ່າງຈາກຮົ່ວກຳແພງ ທ້າສິບ ຊັງຕີແມັດ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານີ້ຢຶ່ງເປັນການດີ.

6.2.9 ການຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຕອນດິນທີ່ຕິດຈອດກັນ

ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນສາມາດຂໍອະນຸຍາດນຳໃຊ້ຕອນດິນທີ່ຕິດຈອດກັນນັ້ນເພື່ອທຳການກໍ່ສ້າງ, ສ້ອມແປງ, ບູລະນະເຮືອນ, ອາຄານ, ຮົ່ວ, ກຳແພງ ຫຼື ສິ່ງກໍ່ສ້າງອື່ນຂອງຕົນເມື່ອເຫັນວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ. ໃນກໍລະນີການນຳໃຊ້ນັ້ນຫາກກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍຕ້ອງໄດ້ສ້ອມແປງຄືນ ຫຼື ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ.

6.2.10 ການຊຸດນໍ້າສ້າງ, ສະນໍ້າ, ເຈາະນໍ້າບາດານ

ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ສາມາດຊຸດນໍ້າສ້າງ, ສະນໍ້າ, ເຈາະນໍ້າບາດານ ໃນທີ່ດິນຂອງຕົນໄດ້ແຕ່ໃຫ້ຫ່າງຈາກເຂດແດນ ຢ່າງໜ້ອຍ ສອງແມັດ ຂຶ້ນໄປ ແລະ ຕ້ອງຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ດິນເຈື່ອນ ຫຼື ຍຸບລົງ ຊຶ່ງອາດກະທົບຕໍ່ຕອນດິນທີ່ຕິດຈອດກັນ. ໃນກໍລະນີທີ່ການຊຸດ ຫຼື ເຈາະດັ່ງກ່າວ ຫາກໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຊັບສິນຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຕ້ອງຢຸດເຊົາການກະທຳຂອງຕົນທັນທີ ພ້ອມທັງສ້ອມແປງໃຫ້ຄືນສູ່ສະພາບເດີມ ຫຼື ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ.

7. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ

7.1 ຄວາມໝາຍການປົກປ້ອງກຳມະສິດ

ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ ແມ່ນການນຳໃຊ້ມາດຕະການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ລະເມີດກ່ຽວກັບກຳມະສິດຂອງບຸກຄົນອື່ນ ເພື່ອຟື້ນຟູສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ລະເມີດນັ້ນຄືນໃຫ້ເຈົ້າກຳມະສິດ.

7.2 ຮູບການປົກປ້ອງກຳມະສິດ

ການປົກປ້ອງກຳມະສິດມີຮູບການດັ່ງນີ້:

7.2.1 ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງຄົນ

ເຈົ້າກຳມະສິດມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນຄືນຈາກບຸກຄົນທີ່ກຳລັງຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງ ຢ່າງຜິດກົດໝາຍນັ້ນຄືນໄດ້. ຜູ້ຄອບຄອງຢ່າງຜິດກົດໝາຍ ແມ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ລະເມີດຂໍ້ກຳນົດຂອງກົດໝາຍເພື່ອຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຫລື ແມ່ນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງຈາກຜູ້ທີ່ບໍ່ມີສິດມອບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນໃຫ້ແກ່ຕົນ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ພອນ ໄດ້ພົບເຫັນຄອມພິວເຕີ້ຂອງຕົນທີ່ຖືກລັກເອົາໄປ ໃນວັນທີ 05 ເມສາ 2021 ຢູ່ນຳ ທ້າວ ໂຊກດີ. ກໍລະນີນີ້ ນາງ ພອນ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຄອມພິວເຕີ້ດັ່ງກ່າວ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງ ທ້າວ ໂຊກດີ ເພື່ອທວງເອົາຄອມພິວເຕີ້ໜ່ວຍນັ້ນຄືນ.

7.2.2 ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອທວງໃຫ້ຮັບຮູ້ກຳມະສິດ

ເມື່ອຫາກມີບຸກຄົນໃດບຸກຄົນໜຶ່ງ ໄດ້ໂຕ້ແຍ່ງເອົາສິດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນແລ້ວ ເຖິງວ່າສິດຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຖືກລະເມີດກໍຕາມ, ເຈົ້າກຳມະສິດ ກໍມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອໃຫ້ຮັບຮູ້ສິດກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ປ້ອມ ໄດ້ຊື້ຄວາຍນຳພໍ້ຕູ້ ແດງ ມາລ້ຽງໄລຍະໜຶ່ງແລ້ວຖືກ ທ້າວ ປີ ຜູ້ເປັນອ້າຍໄດ້ໂຕ້ແຍ່ງວ່າ ຄວາຍໂຕນັ້ນແມ່ນມູນມໍລະດົກທີ່ພໍ້, ແມ່ປະໄວ້ໃຫ້. ເມື່ອສະພາບເປັນຄື

ແນວນັ້ນ ນາງ ປ້ອມ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອໃຫ້ຮັບຮູ້ສິດກ່ຽວກັບກຳມະສິດຂອງຕົນໃນຄວາຍນັ້ນ.

7.2.3 ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອທວງໃຫ້ຢຸດເຊົາການກົດຂວາງ ຫຼື ອຸປະສັກ

ເມື່ອມີບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການກົດຂວາງ ຫຼື ສ້າງອຸປະສັກໃດໜຶ່ງຕໍ່ການຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້, ໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ຫຼື ຊື້ຂາດ ກ່ຽວກັບຊັບທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນ, ເຈົ້າກຳມະສິດ ກໍ່ມີສິດທວງໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ສ້າງການກົດຂວາງ ຫຼື ອຸປະສັກນັ້ນ ຢຸດເຊົາການກົດຂວາງ ຫຼື ລົບລ້າງອຸປະສັກດັ່ງກ່າວນັ້ນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ຄອບຄົວ ນາງ ແກ້ວ ເຮັດຄອກເປັດຫຼາຍສິບໂຕ ໃສ່ຫຼັງບ້ານຂອງຕົນເອງຢູ່ໃນເຂດຊຸມຊົນ ບ້ານໂພນແກ້ວ, ເມືອງນາຊາຍທອງ, ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ; ຍ້ອນການທຳຄວາມສະອາດບໍ່ດີ, ຮ່ອງລະບາຍນ້ຳເສຍບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ຈຶ່ງສົ່ງກິ່ນເພັນຂີ້ເປັດ ແລະ ສົ່ງເສດເຫຼືອຕ່າງໆໄປສູ່ຫຼາຍຄອບຄົວທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ ເຮັດໃຫ້ກິ່ນບໍ່ດີ, ນອນບໍ່ໄດ້, ນອນບໍ່ຫຼັບ. ສະນັ້ນ, ບັນດາຄອບຄົວທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອໃຫ້ຄອບຄົວ ນາງ ແກ້ວ ຢຸດເຊົາການລ້ຽງເປັດໃສ່ເຂດຊຸມຊົນດັ່ງກ່າວ.

7.2.4 ການຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງມາຈາກການນຳໃຊ້ນ້ຳຫ້ວຍ, ນ້ຳໜອງຄອງບົງ ຫຼື ເໝືອງຝາຍ

ເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ທີ່ເຄື່ອງປູກຂອງຝັງ ຫຼື ເຂົ້າມາຕາກ້າຂອງຕົນໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ ເນື່ອງຈາກບຸກຄົນອື່ນໄດ້ເປັ່ງ ນ້ຳຫ້ວຍ, ນ້ຳໜອງຄອງບົງ ຫຼື ເໝືອງຝາຍມາຖ້ວມ ຫຼື ໄດ້ຖົມ ຫຼື ຕັນນ້ຳດັ່ງກ່າວ ບໍ່ໃຫ້ໄຫຼລົງມາ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ຜົນລະປູກຕ່າງໆຖືກເສຍຫາຍ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ນ້ຳນັ້ນຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ມີສິດທວງໃຫ້ຢຸດເຊົາການກະທຳຂອງຜູ້ກ່ຽວ ພ້ອມທັງຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຈາກຜູ້ທີ່ເປັ່ງ ຫຼື ຖົມ ຫຼື ຕັນນ້ຳນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ຂາວ ໄດ້ຕັນເອົານ້ຳຄອງເໝືອງໃຫ້ໄຫຼເຂົ້າໃນນາຂອງຕົນພຽງຄົນດຽວ, ເຮັດໃຫ້ຕົ້ນເຂົ້າໃນນາຂອງ ທ້າວ ແດງ ທີ່ຢູ່ລຸ່ມນັ້ນຫ່ວງແຫ້ງ ແລະ ຕາຍຍ້ອນຂາດນ້ຳຫຼໍ່ລ້ຽງ ເມື່ອເປັນເຊັ່ນນີ້ ທ້າວ ແດງ ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງ ນາງ ຂາວ ໃຫ້ຮື້ຖອນການຕັນນ້ຳ ພ້ອມທັງຮ້ອງຂໍໃຫ້ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍແກ່ຕົນຕື່ມອີກ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 3 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍກຳມະສິດ, ສິດໃນກຳມະສິດ, ຮູບການກຳມະສິດ, ການໄດ້ກຳມະສິດ, ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ ແລະ ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ກຳມະສິດ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ສິດໃນກຳມະສິດ ປະກອບມີຫຍັງແດ່, ອະທິບາຍ?
3. ກຳມະສິດມີ ຈັກຮູບການ, ຄືຮູບການໃດແດ່?
4. ຈົ່ງອະທິບາຍ ກຳມະສິດຂອງລັດ?
5. ຈົ່ງອະທິບາຍ ກຳມະສິດລວມໝູ່?
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ກຳມະສິດເອກະເທດ?
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ກຳມະສິດເອກະຊົນ?
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ?
9. ການສິ້ນສຸດກຳມະສິດ ມີຫຍັງແດ່?
10. ການນຳໃຊ້ກຳມະສິດ ແມ່ນຫຍັງ?
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຂອບເຂດການປຸກສ້າງເຮືອນ?
12. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສິດຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍຍ້ອນການນຳໃຊ້ກຳມະສິດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຈາກການປຸກຕົ້ນໄມ້?
13. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການອະນຸຍາດໃຫ້ມີທາງ, ການເນັ່ງສາຍໄຟຟ້າຜ່ານ?
14. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ ແມ່ນຫຍັງ?
15. ການປົກປ້ອງກຳມະສິດ ມີຮູບການຫຍັງແດ່, ອະທິບາຍ?

ບົດທີ 4

ຂໍ້ຕູກພັນໃນສັນຍາ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 4 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍສັນຍາ, ລັກສະນະຂອງສັນຍາ, ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ, ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ, ສັນຍາເປັນໂມຄະ, ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ, ການສິ້ນສຸດສັນຍາ, ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 4 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍສັນຍາ, ລັກສະນະຂອງສັນຍາ, ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ, ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ, ສັນຍາເປັນໂມຄະ, ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ, ການສິ້ນສຸດສັນຍາ, ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍສັນຍາ;
2. ລັກສະນະຂອງສັນຍາ;
3. ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ;
4. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ;
5. ສັນຍາເປັນໂມຄະ;
6. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ;
7. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍສັນຍາ;
2. ລັກສະນະຂອງສັນຍາ;
3. ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ;
4. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ;
5. ສັນຍາເປັນໂມຄະ;
6. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ;
7. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້.

1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ

ຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ ແມ່ນສາຍພົວພັນທາງດ້ານກົດໝາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກສັນຍາ ຊຶ່ງພາໃຫ້ຄູ່ສັນຍາມີສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ.

ຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ ແມ່ນຂໍ້ຮຽກຮ້ອງທີ່ເກີດຂຶ້ນພາຍຫຼັງທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຮັດສັນຍາ ຫລື ໄດ້ຕົກລົງກັນແລ້ວ.

2. ຫຼັກການກ່ຽວກັບຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ

ຫຼັກການກ່ຽວກັບຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ ມີ 6 ຫຼັກການດັ່ງນີ້:

- 1) ເຄົາລົບສິດເສລີພາບ ແລະ ມີຄວາມສະໝັກໃຈ;
- 2) ສະເໝີພາບຕໍ່ທັກກົດໝາຍ;
- 3) ມີເຈດຕະນາດີ ແລະ ບໍລິສຸດໃຈ;
- 4) ເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດກົດໝາຍ;
- 5) ເຄົາລົບ ແລະ ນັບຖື ຮິດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດ;
- 6) ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທາງແພ່ງ.

2.1 ການເຄົາລົບສິດເສລີພາບ ແລະ ຄວາມສະໝັກໃຈ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ມີສິດເສລີພາບໃນການກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈເພື່ອສ້າງສິດ ແລະ ພັນທະໃຫ້ຕົນເອງບົນພື້ນຖານຄວາມຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ, ລະບຽບການ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດ.

2.2 ຄວາມສະເໝີພາບຕໍ່ທັກກົດໝາຍ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມສະເໝີພາບຕໍ່ທັກກົດໝາຍ ໂດຍບໍ່ຈຳແນກຍິງ ແລະ ຊາຍ, ອາຍຸ, ອາຊີບ, ຖານະທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ລະດັບການສຶກສາ, ຄວາມເຊື່ອຖື, ສາສະໜາ ແລະ ຊົນເຜົ່າ.

2.3 ເຈດຕະນາດີ ແລະ ຄວາມບໍລິສຸດໃຈ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ຕ້ອງມີເຈດຕະນາດີ ແລະ ຄວາມບໍລິສຸດໃຈໃນການເຮັດໃຫ້ສິດ ແລະ ພັນທະ ເກີດຂຶ້ນ, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ສິ້ນສຸດລົງ.

2.4 ການເຄົາລົບ ແລະ ປະຕິບັດກົດໝາຍ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ຕ້ອງຮັບປະກັນໃຫ້ທຸກການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ ໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດ ໂດຍບໍ່ແຕະຕ້ອງຜັນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ສິດ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ.

2.5 ການເຄົາລົບ ແລະ ນັບຖືຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ຕ້ອງນຳໃຊ້ສິດ ແລະ ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ບົນພື້ນຖານການເຄົາລົບ, ນັບຖື ຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດ.

2.6 ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທາງແພ່ງ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການກະທຳ ຫຼື ການບໍ່ກະທຳ ທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຂອງຕົນ ເຊັ່ນ: ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ປະຕິບັດພັນທະອື່ນທາງແພ່ງ.

3. ການເຮັດສັນຍາ

3.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາ

ສັນຍາ ແມ່ນການຕົກລົງລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາຊຶ່ງພາໃຫ້ສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງເກີດຂຶ້ນ, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ສິ້ນສຸດລົງ.

ສັນຍາອາດຈະເຮັດຂຶ້ນລະຫວ່າງ:

- 1) ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ດ້ວຍກັນ;
- 2) ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ກັບ ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ບຸກຄົນ;
- 3) ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ບຸກຄົນດ້ວຍກັນ;
- 4) ນິຕິບຸກຄົນ ກັບ ບຸກຄົນ.

3.2 ລັກສະນະຂອງສັນຍາ

ສັນຍາ ອາດຈະມີລັກສະນະຝ່າຍດຽວ ຫຼື ສອງຝ່າຍ.

ສັນຍາຝ່າຍດຽວ ແມ່ນການຕົກລົງທີ່ຝ່າຍດຽວມີພັນທະ ຊຶ່ງຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງໂດຍບໍ່ມີການຕອບແທນ ເຊັ່ນ: ສັນຍາມອບຊັບ ແລະ ອື່ນໆ.

ສັນຍາສອງຝ່າຍ ແມ່ນການຕົກລົງຊຶ່ງໃນນັ້ນແຕ່ລະຝ່າຍ ມີພັນທະຕໍ່ກັນເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍ ແລະ ອື່ນໆ.

3.3 ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ

ໂດຍພື້ນຖານການເຮັດສັນຍາ ຕ້ອງປະກອບມີ ເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- 1) ວັດຖຸປະສົງ;
- 2) ຄວາມສະໝັກໃຈ;
- 3) ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ;

4) ຮູບການ.

3.3.1 ວັດຖຸປະສົງ

ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ ແມ່ນເປົ້າໝາຍທີ່ຜູ້ເຮັດສັນຍາ ຕ້ອງການໃຫ້ມີຂຶ້ນ. ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ຕ້ອງໃຫ້ຊັດເຈນ, ມີຈິງ, ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ຂັດກັບຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ແລະ ສາມາດປະຕິບັດໄດ້.

ເປົ້າໝາຍທີ່ຜູ້ເຮັດສັນຍາ ຕ້ອງການໃຫ້ມີຂຶ້ນ, ຕົວຢ່າງ: ໃນສັນຍາຊື້-ຂາຍລົດ, ລົດນັ້ນແມ່ນເປົ້າໝາຍຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການໃຫ້ມີຂຶ້ນ.

ຊັດເຈນ ໝາຍຄວາມວ່າຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການຢາກໄດ້ຫຍັງ, ຢາກໃຫ້ມີຫຍັງເກີດຂຶ້ນກັນແທ້.

ມີຈິງ ໝາຍຄວາມວ່າ ສັນຍາທີ່ເຊັນກັນຕ້ອງແນໃສ່ສິ່ງທີ່ມີໃນຕົວຈິງ ຕົວຢ່າງ: ໃນສັນຍາຊື້-ຂາຍລົດ, ລົດທີ່ຈະຂາຍກັນນັ້ນຕ້ອງໃຫ້ມີໃນຕົວຈິງແທ້.

ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ຂັດກັບຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ໝາຍຄວາມວ່າສິ່ງທີ່ຢາກໄດ້ ຫລື ຢາກໃຫ້ມີຂຶ້ນນັ້ນຕ້ອງບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ ຕົວຢ່າງ: ສັນຍາຊື້ຂາຍຢາເສບຕິດເປັນຍາທີ່ໃຊ້ບໍ່ໄດ້ ເພາະວ່າສັນຍາດັ່ງກ່າວເຮັດຂຶ້ນບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າວັດຖຸປະສົງນັ້ນຈະຊັດເຈນ ຫລື ມີຈິງກໍຕາມ.

ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ສິ່ງທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນນັ້ນແມ່ນຢູ່ໃນຄວາມສາມາດຂອງຄົນເຮົາທີ່ຈະເຮັດໄດ້ ຕົວຢ່າງ: ສັນຍາຮັບເໝົາກໍລ້າງໂຮງຮຽນສະຖາບັນການທະນາຄານຫລັງໃໝ່ ແມ່ນເຮັດໄດ້, ສ່ວນສັນຍາສ້າງກະຊວງການເງິນຢູ່ເທິງອາກາດ ແມ່ນບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້ໃນປັດຈຸບັນ.

3.3.2 ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ

ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ ແມ່ນຄວາມພໍໃຈໃນການເຮັດສັນຍາ ໂດຍປາສະຈາກ ການຫຼົງຜິດ, ການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ.

ການຫຼົງຜິດ ແມ່ນການເຮັດສັນຍາໂດຍບໍ່ສອດຄ່ອງກັບເຈດຈຳນົງທີ່ແທ້ຈິງ ຂອງຜູ້ເຮັດສັນຍາ. ການຫລົງຜິດ ຈະຖືວ່າຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ມີຄວາມຫລົງຜິດໃນການການເຮັດສັນຍາໃນເມື່ອເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນ, **ຕົວຢ່າງ:** ຜູ້ຊື້ຕ້ອງການຊື້ເຮືອນກໍ 1 ຊັ້ນ ຢູ່ແຄມທາງ, ແຕ່ຜູ້ຂາຍ ພັດຕ້ອງການຂາຍເຮືອນກໍ 1 ຊັ້ນ ຢູ່ແຄມທົ່ງນາ.

ການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ແມ່ນການທີ່ບຸກຄົນໜຶ່ງ ໃຊ້ກົນອຸປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງ ຫຼື ວິທີການອື່ນພາໃຫ້ອີກບຸກຄົນໜຶ່ງ ຫຼົງເຊື່ອເຮັດສັນຍາ. ການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ເກີດຂຶ້ນໃນເມື່ອຝ່າຍໜຶ່ງໃຊ້ກົນອຸປະໂຫຍດ ຊຶ່ງພາໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຂອງຕົນຫລົງເຊື່ອແລ້ວເຮັດສັນຍາກັບຕົນ, **ຕົວຢ່າງ:** ຜູ້ຂາຍໄດ້ເອົາ

ເຄື່ອງໝາຍການຄ້າຂອງບໍລິສັດທີ່ມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງ ມາຕິດໃສ່ສິນຄ້າຂອງຕົນ ແລ້ວຮຽກຮ້ອງລາຄາສູງກວ່າຄຸນນະພາບສິນຄ້ານັ້ນ, ສ່ວນຜູ້ຊື້ກໍເຊື່ອວ່າ ແມ່ນສິນຄ້າຕາມເຄື່ອງໝາຍການຄ້ານັ້ນແທ້ຈິງ ຕົກລົງເຮັດສັນຍາຊື້ຂາຍກັນ.

ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ແມ່ນການທີ່ບຸກຄົນໜຶ່ງ ໃຊ້ກຳລັງ, ຂົ່ມຂູ່ ຫຼື ກະທຳໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຍ້ານກົວຕໍ່ອັນຕະລາຍ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນແກ່ ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ຊັບສິນ, ອິດສະລະພາບ, ຊື່ ສຽງ, ກຽດສັກສີຂອງຕົນ, ຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ຍອມເຮັດສັນຍາ. ສັນຍາທີ່ຖືວ່າເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ເມື່ອຄູສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງ ຫາກສົມຍອມເຮັດສັນຍາຍ້ອນຄວາມຍ້ານກົວ ຕໍ່ການການທຳຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍ ທີ່ແທ້ຈິງແກ່ຕົນເອງ, **ຕົວຢ່າງ:** ນາງ ຈັນ ໄດ້ເຊັນໜັງສືຂາຍເຮືອນໃຫ້ ທ້າວ ສີ ເພາະ ທ້າວ ສີ ບອກກັບ ນາງ ຈັນ ວ່າຖ້າບໍ່ຂາຍ ແມ່ນ ນາງ ຈັນ ພ້ອມຄອບຄົວທັງໝົດຈະບໍ່ປອດໄພ ແລະ ເວລານັ້ນ ທ້າວ ສີ ຈົກປືນສັນຢູ່ແອວອອກມາໃຫ້ ນາງ ຈັນ ເຫັນແທ້.

ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ແມ່ນຜົນປະໂຫຍດທີ່ເກີດຈາກສັນຍານັ້ນ ບໍ່ເປັນທຳ. ສັນຍາທີ່ເຮັດຈະຖືວ່າເຮັດຂຶ້ນໂດຍຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ເມື່ອຜົນປະໂຫຍດທີ່ເກີດຈາກສັນຍານັ້ນຫາກບໍ່ສະເໝີກັນ, **ຕົວຢ່າງ:** ການຮຽກເກັບຄ່າໂດຍສານເກີນອັດຕາ ໃນກໍລະນີຜູ້ໂດຍສານຕົກຢູ່ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ບໍ່ມີທາງເລືອກອື່ນເຊັ່ນ: ເຈັບເປັນກະທັນຫັນ ແລ້ວຕ້ອງການໄປໂຮງໝໍ.

3.3.3 ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ

ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດຂອງຜູ້ເຮັດສັນຍາ ແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການກະທຳດ້ວຍຕົນເອງຂອງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ພາໃຫ້ເກີດສິດ ແລະ ພັນທະແກ່ຕົນ. **ຕົວຢ່າງ:** ການຊື້ຂາຍ, ການມອບຊັບ ແລະ ການກູ້ຢືມດ້ວຍຕົນເອງໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໃຫ້ຜູ້ອື່ນຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານກົດໝາຍ.

ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ມີອາຍຸກະສຽນແຕ່ ສິບແປດ ປີຂຶ້ນໄປ ແລະ ບໍ່ເປັນບ້າ ເສຍຈິດ.

ສຳລັບອົງການຈັດຕັ້ງຈະຖືວ່າມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອອົງການຈັດຕັ້ງນັ້ນຫາກໄດ້ຖືກຮັບຮອງເປັນນິຕິບຸກຄົນ.

3.3.4 ຮູບການຂອງສັນຍາ

ຮູບການຂອງສັນຍາ ອາດຈະເຮັດຂຶ້ນເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ທາງປາກເປົ່າ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ ຫຼື ກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ສັນຍາທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນອາດຈະຊຽນດ້ວຍ ມື, ພິມດິດ ຫຼື ພິມດ້ວຍເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ ໂດຍຄູ່ສັນຍາເອງ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າ ແລະ ຕ້ອງລົງວັນທີ, ເດືອນ, ປີ, ມີລາຍເຊັນຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຄູ່ສັນຍາ ອາດຈະແປະໄປມີຂອງຕົນໃສ່ຕື່ມອີກກໍໄດ້.

ສັນຍາທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ອາດມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງພະຍານ ຫຼື ນາຍບ້ານ ເພື່ອຍັງຢືນການເຮັດສັນຍານັ້ນກໍໄດ້.

ຄູ່ສັນຍາ ສາມາດນຳເອົາສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນໄປຍັງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງ, ສອດຄ່ອງກັບຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ກົດໝາຍນຳນາຍທະບຽນສານ.

4. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ

ສັນຍາປະກອບດ້ວຍເນື້ອໃນດັ່ງນີ້:

- 1) ວັນ, ເວລາ, ສະຖານທີ່ເຮັດສັນຍາ;
- 2) ຊື່, ນາມສະກຸນ ແລະ ບ່ອນຢູ່ ຂອງຄູ່ສັນຍາ;
- 3) ວັດຖຸປະສົງ, ລາຄາ, ກຳນົດເວລາປະຕິບັດ, ການຊຳລະ, ການນຳສົ່ງ;
- 4) ຂອບເຂດ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ ຂອງເປົ້າໝາຍ;
- 5) ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ແກ່ກັນຊາບ;
- 6) ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ;
- 7) ຮູບການ ແລະ ອົງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ;
- 8) ເງື່ອນໄຂຂອງການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສິ້ນສຸດ ສັນຍາກ່ອນກຳນົດ.

5. ສັນຍາເປັນໂມຄະ

5.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ

ສັນຍາເປັນໂມຄະ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ ຫຼື ສັນຍາໃຊ້ບໍ່ໄດ້.

5.2 ປະເພດຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ

ສັນຍາເປັນໂມຄະ ມີ ສີ ປະເພດດັ່ງນີ້:

5.2.1 ສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດ

ເປັນໂມສັນຍາຄະເດັດຂາດ ແມ່ນທີ່ເສັ້ນຍາຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບ ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ ຊຶ່ງມີດັ່ງນີ້:

- 1) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍແຕ່ຕ້ອງເຖິງ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ, ຄວາມສະຫງົບ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ;
 - 2) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນ ຊຶ່ງຂັດກັບກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ **ຕົວຢ່າງ:** ວິສາຫະກິດປຸງແຕ່ງ ໄປເຊັນສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ;
 - 3) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ, **ຕົວຢ່າງ:** ສັນຍາຊື້ຂາຍເຮືອນ ລະຫວ່າງ ທ້າວສາລີ ແລະ ນາງ ກັນຫາ ຊຶ່ງເຮັດຂຶ້ນເພື່ອຕົບຕາຜູ້ອື່ນ, ໃນຕົວຈິງບໍ່ໄດ້ມີການຊື້ຂາຍກັນແຕ່ຢ່າງໃດ;
 - 4) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຮູບການຂອງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ສັນຍາສະເພາະ.
- ສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດແມ່ນສັນຍາທີ່ໃຊ້ບໍ່ໄດ້ນັບແຕ່ຕົ້ນມາ ແລະ ເຈົ້າກຳບໍ່ມີສິດຮັບຮອງເອົາສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

5.2.2 ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ

ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນ ຊຶ່ງມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ສັນຍາ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ມີຄວາມສະໝັກໃຈເຊັ່ນ: ການຫຼົງຜິດ, ການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງ;
- 2) ສັນຍາ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ;
- 3) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ຂາດສະຕິສຳນຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ;
- 4) ສັນຍາ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍເຈດຕະນາບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ;
- 5) ສັນຍາ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນ ໃນສະພາບການໜັກໜ່ວງເປັນພິເສດ.

ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ຈະຖືວ່າເປັນສັນຍາທີ່ໃຊ້ໄດ້ ຖ້າຫາກມີການຮັບຮອງເອົາຈາກຜູ້ທີ່ເສຍສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດແລ້ວ.

5.2.3 ສັນຍາເປັນໂມຄະທັງໝົດ

ສັນຍາເປັນໂມຄະທັງໝົດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເນື້ອໃນທັງໝົດໃຊ້ບໍ່ໄດ້. ຕົວຢ່າງ: ສັນຍາກ່ຽວກັບການຄ້າມະນຸດ.

5.2.4 ສັນຍາເປັນໂມຄະບາງສ່ວນ

ສັນຍາເປັນໂມຄະບາງສ່ວນ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເນື້ອໃນສ່ວນໃດໜຶ່ງໃຊ້ບໍ່ໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າມີບາງສ່ວນໃຊ້ໄດ້ ແລະ ບາງສ່ວນໃຊ້ບໍ່ໄດ້.

ສັນຍາຈະເປັນໂມຄະສະເພາະແຕ່ສ່ວນທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ສ່ວນທີ່ຖືກກົດໝາຍ ແມ່ນຍັງໃຊ້ໄດ້ຢູ່, **ຕົວຢ່າງ:** ໃນສັນຍາກູ້ຢືມໄດ້ມີເນື້ອໃນໜຶ່ງກຳນົດວ່າ ຖ້າລູກໜີ້ບໍ່ໃຊ້ແທນຕົ້ນທຶນທັງໝົດພ້ອມດ້ວຍດອກເບ້ຍຢ່າງຄົບຖ້ວນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ ແມ່ນ “ເຈົ້າໜີ້ມີສິດເອົາລູກສາວຂອງລູກໜີ້ໄປຂາຍ”

ການຢັ້ງຢືນຄວາມເປັນໂມຄະເດັດຂາດຂອງສັນຍາ ແມ່ນສານ ເປັນຜູ້ຕົກລົງຢັ້ງຢືນຄວາມເປັນໂມຄະເດັດຂາດຂອງສັນຍາຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງ ຜູ້ເຮັດສັນຍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ຕາມການສະເໜີຂອງຫົວໜ້າອົງການໄອຍະການ.

5.3 ການຂໍລົບລ້າງ ແລະ ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ

5.3.1 ການຂໍລົບລ້າງສັນຍາເປັນໂມຄະ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະອາດຈະຂໍລົບລ້າງໄດ້. ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຫາກໄດ້ຮູ້ວ່າສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນເປັນໂມຄະແລ້ວຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຂອງຕົນຊາບໃນທັນໃດເພື່ອທຳການລົບລ້າງສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍນັ້ນ ຫາກບໍ່ເຫັນດີລົບລ້າງສັນຍານັ້ນແລ້ວ ກໍໃຫ້ຝ່າຍທີ່ແຈ້ງນັ້ນຍື່ນຄຳຮ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອໃຫ້ລົບລ້າງສັນຍາ.

ພໍ່ແມ່ຫລືຜູ້ປົກຄອງຂອງເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ, ຄົນເສຍຈິດກໍມີສິດຂໍລົບລ້າງສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

ສຳລັບສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດນັ້ນ ມີແຕ່ຄູ່ສັນຍາເທົ່ານັ້ນ ທີ່ຈະຂໍລົບລ້າງໄດ້. ສ່ວນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດນັ້ນ ທຸກຄົນທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດກ່ຽວຂ້ອງ ກໍມີສິດຂໍລົບລ້າງໄດ້.

5.3.2 ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ

ເມື່ອຮັບຮູ້ວ່າ ສັນຍາເປັນໂມຄະແລ້ວ ໃຫ້ປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ແລະ ສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ແມ່ນບໍ່ມີຜົນທາງດ້ານກົດໝາຍນັບແຕ່ວັນເຮັດສັນຍາເປັນຕົ້ນໄປ.

- ກໍລະນີ ທີ່ສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ຫາກໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ, ຄວາມສະຫງົບ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມນັ້ນ ໃຫ້ຮີບຊັບ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນແລ້ວທັງໝົດເປັນຂອງລັດ.

ສຳລັບສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນຊຶ່ງຂັດກັບກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ, ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ ແລະ ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຮູບການຂອງສັນຍາ ກໍໃຫ້ຮີບຊັບ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດແລ້ວນັ້ນຄືນແກ່ກັນ.

- ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ທີ່ເກີດຈາກການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ຫຼື ບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງນັ້ນ, ຝ່າຍເສຍຜົນປະໂຫຍດຈະໄດ້ຮັບຊັບ ຫຼື ທົດແທນຄືນ, ສ່ວນຊັບຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ໃຫ້ຮີບເປັນຂອງລັດ.

ສໍາລັບສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ, ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ຂາດສະຕິສໍານຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ, ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍເຈດຕະນາບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ, ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນ ໃນສະພາບການໜັກໜ່ວງເປັນພິເສດນັ້ນ ຖ້າຝ່າຍເສຍຜົນປະໂຫຍດ ຫາກບໍ່ເຫັນດີຮັບຮອງເອົາ ກໍ່ໃຫ້ສົ່ງຊັບ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດຄືນແກ່ຜູ້ກ່ຽວ, ສ່ວນສິ່ງທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນ ກໍ່ໃຫ້ເລີກແລ້ວກັນໄປ.

6. ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ

6.1 ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ

ສັນຍາຕ້ອງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ແລະ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ, ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທິໃຫ້ປະຕິບັດ ແລະ ລູກໜີ້ ກໍ່ມີສິດປະຕິບັດໄດ້ທຸກເວລາ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ ຫາກໄດ້ທົ່ວໃຫ້ປະຕິບັດນັ້ນ ລູກໜີ້ ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນເວລາ ສິບຫ້າວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທົ່ວໃຫ້ປະຕິບັດເປັນຕົ້ນໄປ.

ລູກໜີ້ ອາດປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາກໍ່ໄດ້, ຖ້າການປະຕິບັດນັ້ນຫາກບໍ່ຂັດກັບສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ ກໍ່ເຫັນດີນຳ.

6.2 ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ

ສັນຍາໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ຊຶ່ງສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດສະຖານທີ່ປະຕິບັດ ໃຫ້ປະຕິບັດສັນຍາຢູ່ສະຖານທີ່ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການມອບອາຄານກໍ່ສ້າງ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ການກໍ່ສ້າງນັ້ນ;
- 2) ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຂອງການຈັດຕັ້ງຂອງ ລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ສັງຄົມ; ຖ້າເຈົ້າໜີ້ ຫາກໄດ້ຍ້າຍບ່ອນຢູ່ໃນເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບໃນເວລານັ້ນ, ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້, ສ່ວນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໃນການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນ ແມ່ນເປັນພາລະຂອງເຈົ້າໜີ້;
- 3) ພັນທະອື່ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງລູກໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ. ຖ້າລູກໜີ້ຫາກແມ່ນນິຕິບຸກຄົນກໍ່ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສຳນັກງານຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ.

7. ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ

ມາດຕະການການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນມາດຕະການຕ່າງໆ ທີ່ມີລັກສະນະຊັບສົມບັດຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຫລື ສັນຍາຊຶ່ງນຳໃຊ້ຕໍ່ສັນຍາແຕ່ລະຝ່າຍໃຫ້ປະຕິບັດ

ພັນທະຂອງຕົນທັງເປັນການສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງ ຄູ່ສັນຍານັ້ນໆ ຫລື ເພື່ອທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ເກີດຂຶ້ນພາຍຫລັງການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາຂອງຝ່າຍ ໃດຝ່າຍໜຶ່ງ, ປະຕິບັດບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ ຫລື ໄດ້ມີການລະເມີດສັນຍາ.

ເພື່ອຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ກົດໝາຍໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້ນຳໃຊ້ມາດ ຕະການຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການມັດຈຳ, ການປັບໃໝ, ການຈຳນຳ, ການຈຳນອງ, ການຄ້າປະກັນດ້ວຍ ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ.

8. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ

8.1 ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ການຍົກເລີກສັນຍາ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນຈະປ່ຽນແປງ ຫລື ຍົກເລີກກໍໄດ້ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາທາກໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີນຳ ກັນ. ຖ້າວ່າມີການລະເມີດສັນຍາ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດນັ້ນ ຈະປ່ຽນແປງ ຫລື ຍົກເລີກສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວກໍໄດ້.

ການປ່ຽນແປງ ຫລື ການຍົກເລີກສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກ ອັກສອນ.

ໃນເມື່ອສັນຍາທາກຖືກຍົກເລີກ ສິ່ງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນແລ້ວກໍໃຫ້ແລ້ວກັນໄປ. ຖ້າວ່າຝ່າຍໜຶ່ງ ທາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນກ່ອນແລ້ວ ຝ່າຍທີ່ຍັງຄ້າງຄານັ້ນຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕອບແທນ.

ສຳລັບພັນທະທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນນັ້ນ ກໍໃຫ້ເລີກແລ້ວກັນໄປ.

8.2 ການສິ້ນສຸດສັນຍາ

ສັນຍາສິ້ນສຸດລົງໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

1) ສັນຍາທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ

ສັນຍາທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ ໝາຍຄວາມວ່າເປົ້າໝາຍ ຫຼື ໜີ້ ສິນທີ່ມີຕໍ່ກັນ ໄດ້ຖືກປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ: ນາງ ປີ ກູ້ຍິມເງິນຈາກ ນາງ ປາ ຈຳນວນສີ່ແສນກີບ ແລະ ນາງ ຄຳ ເປັນຜູ້ຄ້າ ປະກັນ ເມື່ອເຖິງກຳນົດເວລາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ນາງ ປີ ກໍໄດ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕົນເປັນ ແລະ ດອກ ເບ້ຍຄົບຖ້ວນຕາມກຳນົດເວລາ ແລ້ວສັນຍາກູ້ຍິມກໍສິ້ນສຸດລົງ.

2) ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນອັນດຽວກັນ

ຕົວຢ່າງ: ສອງບໍລິສັດເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ໄດ້ຕົກລົງຮ່ວມກັນ ຫຼື ຄວບເປັນບໍລິສັດດຽວ.

3) ສັນຍາຖືກຍົກເລີກ

ຄູ່ສັນຍາໄດ້ມີການຕົກລົງລົບລ້າງສັນຍາ ກໍເປັນເຫດການໜຶ່ງໃຫ້ສັນຍາສິ້ນສຸດລົງ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ ລົບລ້າງໜີ້ສິນໃຫ້ແກ່ລູກໜີ້ ກໍເຮັດໃຫ້ສັນຍາສິ້ນສຸດລົງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແດງ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກ ທ້າວ ທ້າວ ດີ ຈຳນວນສາມແສນກີບ ໂດຍມີການຄ້າປະກັນດ້ວຍເອກະສານຢັ້ງຢືນສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ກ່ອນເຖິງກຳນົດໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ທ້າວ ດີ ໄດ້ຕົກລົງລົບລ້າງໜີ້ສິນ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ ທ້າວ ແດງ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນກໍຖືວ່າສັນຍາກູ້ຢືມສິ້ນສຸດລົງ.

4) ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້

ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ໝາຍເຖິງເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ເປັນເຫດສຸດວິໄສທີ່ບໍ່ສາມາດເອົາມາປະຕິບັດໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ເຮືອນທີ່ເຊົ່າຖືກທຳລາຍຍ້ອນນ້ຳພັດເອົາໄປ.

5) ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງໄດ້ເສຍຊີວິດ ຊຶ່ງບຸກຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດໄດ້

ການສິ້ນສຸດສັນຍາໃນກໍລະນີນີ້ ໝາຍເຖິງເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ທີ່ມີລັກສະນະສະເພາະເຈາະຈົງຊຶ່ງຕິດພັນກັບບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ທີ່ຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ກະທຳສິ່ງນັ້ນດ້ວຍຕົວບຸກຄົນນັ້ນເອງ ບຸກຄົນອື່ນຈະສືບຕໍ່ປະຕິບັດແທນບໍ່ໄດ້, **ຕົວຢ່າງ:** ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງທີ່ເປັນນັກປະພັນເພິ່ງໄດ້ເສຍຊີວິດໄປ.

6) ນິຕິບຸກຄົນທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ

ສັນຍາທີ່ຝ່າຍໜຶ່ງເປັນນິຕິບຸກຄົນໄດ້ຖືກຍຸບເລີກເນື່ອງຈາກມີຄຳສັ່ງບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ດຳເນີນກິດຈະການຕໍ່ໄປ ເພາະການເຄື່ອນໄຫວຂອງນິຕິບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຜິດຕໍ່ກົດລະບຽບຂອງນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ຜິດຕໍ່ກົດໝາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງ. ການຍຸບເລີກ, ການລົ້ມລະລາຍຂອງນິຕິບຸກຄົນ ທີ່ໄດ້ກ່າວມານີ້ເປັນການສິ້ນສຸດສັນຍາອີກກໍລະນີໜຶ່ງ ເນື່ອງຈາກນິຕິບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ບໍ່ສາມາດເຄື່ອນໄຫວກິດຈະການດ້ວຍຕົນເອງຕໍ່ໄປໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫາກຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ, ຄູ່ສັນຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນມີສິດທາງເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຄ່າເສຍຫາຍຕ່າງໆ ຈາກຜູ້ຮັບຜິດຊອບຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງນິຕິບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍນັ້ນ.

9. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້

9.1 ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້

ເຈົ້າໜີ້ ມີສິດໂອນສິດຂອງຕົນ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົນໃໝ່, ເວັ້ນເສຍແຕ່ສິດທີ່ກົດໝາຍ ຫຼື ສັນຍາບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ໂອນໄດ້. ເຈົ້າໜີ້ ຕ້ອງມອບເອກະສານກ່ຽວກັບສິດນັ້ນ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົນໃໝ່ ແລະ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜູ້ກ່ຽວ ຖ້າສິດທີ່ໂອນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີຄວາມຈິງ.

9.2 ການປ່ຽນລູກໜີ້

ລູກໜີ້ ມີສິດໂອນພັນທະຂອງຕົນ ໃຫ້ລູກໜີ້ຄົນໃໝ່ ປະຕິບັດແທນຕົນກໍໄດ້ ແຕ່ລູກໜີ້ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜີ້ກ່ອນ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 4 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍສັນຍາ, ລັກສະນະຂອງສັນຍາ, ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ, ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ, ສັນຍາເປັນໂມຄະ, ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ, ການສິ້ນສຸດສັນຍາ, ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້.

ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ຂໍ້ຮຽກຮ້ອງໃນສັນຍາ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ສັນຍາ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
3. ສັນຍາມີຈັກລັກສະນະ, ຄືລັກສະນະໃດແດ່?
4. ສັນຍາມີຈັກເງື່ອນໄຂ, ຄືເງື່ອນໄຂໃດແດ່?
5. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຮູບການຂອງສັນຍາ?
6. ສັນຍາເປັນໂມຄະ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສັນຍາເປັນໂມຄະເດັດຂາດ?
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ?
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາເປັນໂມຄະ?
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການປ່ຽນແປງ ແລະ ການຍົກເລີກ?
11. ສັນຍາຈະສິ້ນສຸດລົງ ມີກໍລະນີໃດແດ່?

ບົດທີ 5

ປະເພດຂອງສັນຍາ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 5 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ສັນຍາຊື້ຂາຍ, ສັນຍາແລກປ່ຽນ, ສັນຍາມອບຊັບ, ສັນຍາກູ້ຢືມ, ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້, ສັນຍາເຊົ່າຊັບ, ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ, ສັນຍາແຮງງານ, ສັນຍາຂົນສົ່ງ, ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 5 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ສັນຍາຊື້ຂາຍ, ສັນຍາແລກປ່ຽນ, ສັນຍາມອບຊັບ, ສັນຍາກູ້ຢືມ, ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້, ສັນຍາເຊົ່າຊັບ, ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ, ສັນຍາແຮງງານ, ສັນຍາຂົນສົ່ງ, ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ສັນຍາຊື້ຂາຍ;
2. ສັນຍາແລກປ່ຽນ;
3. ສັນຍາມອບຊັບ;
4. ສັນຍາກູ້ຢືມ;
5. ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້;
6. ສັນຍາເຊົ່າຊັບ;
7. ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ;
8. ສັນຍາແຮງງານ;
9. ສັນຍາຂົນສົ່ງ;
10. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ສັນຍາຊື້ຂາຍ;
2. ສັນຍາແລກປ່ຽນ;
3. ສັນຍາມອບຊັບ;
4. ສັນຍາກູ້ຢືມ;

5. ສັນຍາຍື່ມຊັບໄປໃຊ້;
6. ສັນຍາເຊົ່າຊັບ;
7. ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ;
8. ສັນຍາແຮງງານ;
9. ສັນຍາຂົນສົ່ງ;
10. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ.

1. ສັນຍາຊື້ຂາຍ

1.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍ

ສັນຍາຊື້ຂາຍ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ຂາຍມີພັນທະມອບຊັບສິ່ງຂອງ ໃຫ້ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຊື້ຕ້ອງຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ແລະ ມີພັນທະຈ່າຍເງິນຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ຜູ້ຂາຍ ຈະຂາຍຊັບສິ່ງຂອງອັນໃດກໍໄດ້ ທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນ. ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍໃຫ້ຜູ້ຊື້ນັ້ນທາງກົດໝາຍຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ຊື້.

ໃນການເຮັດສັນຍາ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຊື້ຊາບກ່ຽວກັບສິດຂອງບຸກຄົນອື່ນ ໃນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ ເຊັ່ນ: ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍນັ້ນຍັງມີຜູ້ເຊົ່າຢູ່. ການບໍ່ແຈ້ງໃຫ້ຊາບນີ້ຈະພາໃຫ້ຜູ້ຊື້ ມີສິດຮ້ອງຂໍຍົກເລີກສັນຍາ ແລະ ຮ້ອງຂໍເອົາຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື ທຸດຜ່ອນລາຄາຊື້.

ເມື່ອສິດກ່ຽວກັບກຳມະສິດ ທາງເປັນຂອງຜູ້ຊື້ກ່ອນການມອບຊັບສິ່ງຂອງແລ້ວ ຜູ້ຂາຍຍັງມີພັນທະຮັກສາຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ມີການເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພ ຈົນກວ່າຜູ້ຊື້ຈະຮັບເອົາ.

ສັນຍາຊື້-ຂາຍ ແມ່ນມີລັກສະນະຂອງສອງຝ່າຍ. ຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ ລ້ວນແຕ່ມີທັງສິດ ແລະ ພັນທະ ໝາຍຄວາມວ່າ ຜູ້ຂາຍມີພັນທະມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ຜູ້ຊື້ ແລະ ມີສິດທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ, ສ່ວນຜູ້ຊື້ກໍມີພັນທະຈ່າຍເງິນຄ່າຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ຜູ້ຂາຍ ແລະ ມີສິດທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຈາກຜູ້ຂາຍ.

ເຄື່ອງໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງສັນຍາຊື້-ຂາຍ ແມ່ນການມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຊື້.

ຜູ້ຊື້ ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດໃນຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຕົນໄດ້ຊື້ນັ້ນ:

- 1) ນັບແຕ່ເວລາຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍໄດ້ມອບເງິນ ແລະ ຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ແກ່ກັນ;
- 2) ນັບແຕ່ເວລາຜູ້ຊື້ໄດ້ຈ່າຍເງິນຢ່າງຄົບຖ້ວນເປັນຕົ້ນໄປ ເຖິງຜູ້ຂາຍຈະບໍ່ທັນໄດ້ມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ກໍຕາມ ຫຼື ນັບແຕ່ເວລາຜູ້ຂາຍໄດ້ມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ແລ້ວ ແຕ່ຜູ້ຊື້ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຈ່າຍເງິນຕາມການຕົກລົງກັນກໍຕາມ;
- 3) ສຳລັບຊັບສິ່ງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນ, ຜູ້ຊື້ ໄດ້ກຳມະສິດ ນັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນຊັບສິ່ງນັ້ນ

ເປັນ ຕົ້ນໄປ ເຖິງຊັບນັ້ນ ຈະໄດ້ມອບ ຫຼື ໄດ້ຈ່າຍເງິນໃຫ້ແກ່ກັນແລ້ວກໍຕາມ.

1.2 ຄຸນນະພາບຂອງຊັບທີ່ຂາຍ

ຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ. ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດ ຫຼື ກຳນົດບໍ່ຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບທີ່ຕ້ອງການນັ້ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານ ຫຼື ກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ມາດຕະຖານທີ່ຍອມຮັບເປັນປະເພນີເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ ເຊັ່ນ: ຄຸນນະພາບ ທີ່ເໝາະສົມກັບລາຄາຂອງສິນຄ້າ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ.

ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີຄຸນນະພາບ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນວັກທີໜຶ່ງ ແລ້ວຜູ້ຂາຍ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຕໍ່ຜູ້ຊື້.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຊື້ ຫາກໄດ້ຮູ້ວ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນບໍ່ມີຄຸນນະພາບແລ້ວ, ຜູ້ຊື້ມີສິດຂໍໃຫ້ສ້ອມແປງຄືນ, ປ່ຽນເອົາຊັບສິ່ງຂອງປະເພດດຽວກັນທີ່ມີຄຸນນະພາບ, ຂໍຫຼຸດລາຄາ ຫຼື ຍົກເລີກສັນຍາ ພ້ອມທັງຫວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ.

ຜູ້ຊື້ ຕ້ອງກວດເບິ່ງຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຊື້. ໃນກໍລະນີທີ່ພົບເຫັນຄວາມບົກພ່ອງໃນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຊື້, ຜູ້ຊື້ຕ້ອງແຈ້ງ ໃຫ້ຜູ້ຂາຍຊາບຢ່າງຮີບດ່ວນ ເພື່ອແກ້ໄຂຂໍ້ບົກພ່ອງ, ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ຊື້ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບເອົາເອງຕໍ່ຄວາມບົກພ່ອງເຫຼົ່ານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ ເຊັ່ນ: ການຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຂອງສິນຄ້າສະເພາະຕາມມາດຕະຖານ.

1.3 ການຂາຍສິນຄ້າເປັນເງິນຜ່ອນ

ການຂາຍສິນຄ້າເປັນເງິນຜ່ອນ ແມ່ນການຂາຍສິນຄ້າ ໂດຍຜູ້ຊື້ຈ່າຍຄ່າສິນຄ້າເປັນງວດ ຊຶ່ງຜູ້ຊື້ໄດ້ກຳມະສິດໃນສິນຄ້າທີ່ຊື້ນັ້ນ ນັບແຕ່ເວລາທີ່ຜູ້ຂາຍໄດ້ມອບສິນຄ້າໃຫ້ເປັນຕົ້ນໄປ. ຖ້າສິນຄ້ານັ້ນ ຫາກຍັງຕ້ອງຈົດທະບຽນ ຜູ້ຊື້ໄດ້ກຳມະສິດ ນັບແຕ່ເວລາຈົດທະບຽນເປັນຕົ້ນໄປ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ຊື້ຫາກຈ່າຍບໍ່ຄົບຖ້ວນ ແລະ ທັນຕາມກຳນົດເວລາສາມງວດລຽນຕິດ ຜູ້ຂາຍມີສິດຍົກເລີກສັນຍາ ຫຼື ຫວງເອົາເງິນທີ່ຄ້າງ່າຍ ນຳຜູ້ຊື້ໃຫ້ຄົບຖ້ວນ.

ການຂາຍສິນຄ້າເປັນເງິນຜ່ອນ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໃນເວລາຂາຍນັ້ນ. ການປ່ຽນແປງລາຄາສິນຄ້າທີ່ຂາຍເປັນເງິນຜ່ອນ ໃນເວລາຕໍ່ມາກໍຈະບໍ່ພາໃຫ້ລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ແລ້ວນັ້ນ ມີການປ່ຽນແປງແຕ່ຢ່າງໃດ.

1.4 ການຊື້ຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໄດ້ມາໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງ

ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ແມ່ນບຸກຄົນທີ່ເຊື່ອວ່າ ຕົນໄດ້ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຊຶ່ງສະແດງອອກດ້ວຍການຊື້ໃນລາຄາທີ່ເໝາະສົມຕາມຕະຫຼາດໃນເວລານັ້ນ, ຊື້ ແລະ ນຳໃຊ້ສັງຫາລິມະຊັບຢ່າງເປີດເຜີຍ, ລຽນຕິດ, ເຈົ້າຂອງຊັບຈະເອົາສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນຄືນໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ກ່ຽວຫາກໄດ້ທົດແທນລາຄາທີ່ຜູ້ຊື້ໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວນັ້ນ, ແຕ່ເຈົ້າຂອງຊັບ ກໍມີສິດຮ້ອງຟ້ອງ ຜູ້ທີ່ເອົາສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນ ມາຂາຍຢ່າງຜິດກົດໝາຍ.

ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບດ້ວຍຄວາມບໍ່ບໍລິສຸດໃຈ ແມ່ນບຸກຄົນທີ່ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບໂດຍຮູ້ ຫຼື ຄວນຮູ້ວ່າຕົນໄດ້ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຊຶ່ງອາດສະແດງອອກດ້ວຍການຊື້ໃນລາຄາທີ່ບໍ່ເໝາະສົມຕາມທ້ອງຕະຫຼາດໃນເວລານັ້ນ, ຊື້ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງຢ່າງປິດລັບ, ບໍ່ລຽນຕິດ, ມີການທັກທ້ວງແລ້ວ, ເຈົ້າຂອງຊັບມີສິດເອົາສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນຄືນ ໂດຍບໍ່ມີການທົດແທນຄ່າສັງຫາລິມະຊັບໃຫ້ແກ່ຜູ້ຊື້ແຕ່ຢ່າງໃດ. ຜູ້ຊື້ຈະຕໍ່ວ່າເອົາເງິນທີ່ຊື້ສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນຄືນ ນຳຜູ້ຂາຍກໍໄດ້ ແຕ່ບໍ່ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ.

1.5 ການນຳສົ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ

ຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ ສາມາດຕົກລົງກ່ຽວກັບການນຳສົ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ ຕົກລົງໃຫ້ຜູ້ຂາຍນຳສົ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍນັ້ນໄປຮອດບ່ອນຢູ່ຂອງຜູ້ຊື້ ຫຼື ສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ແລະ ຜູ້ຊື້ຕ້ອງຮັບເອົາສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ນຳສົ່ງມາໃຫ້ຕົນ. ສ່ວນການໃຊ້ຈ່າຍຄ່ານຳສົ່ງນັ້ນ ແມ່ນຂຶ້ນກັບການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

ຖ້າຜູ້ຂາຍ ຫາກບໍ່ນຳສົ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ ຕາມກຳນົດເວລາ ຊຶ່ງໄດ້ຕົກລົງກັນແລ້ວນັ້ນ ຜູ້ຊື້ຈະບໍ່ຮັບເອົາສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນກໍໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຊື້ ຫາກໄດ້ຈ່າຍຄ່າສິນຄ້າ, ຄ່ານຳສົ່ງແລ້ວ ຜູ້ຊື້ ກໍຈະໃຫ້ຜູ້ຂາຍຈ່າຍຄ່າປ່ວຍການຊັບແກ່ຕົນ ຕາມຄວາມເໝາະສົມກໍໄດ້.

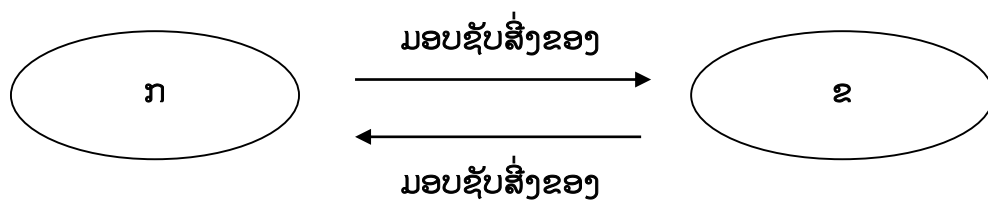
ຖ້າຜູ້ຂາຍ ຫາກໄດ້ນຳສົ່ງສິນຄ້າ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຂາຍນັ້ນ ບໍ່ຄົບຕາມປະລິມານ, ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ບໍ່ມີຄຸນນະພາບ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງຊື້ຂາຍກັນ, ຜູ້ຊື້ ຈະບໍ່ຮັບເອົາ ແລະ ຈະບໍ່ຈ່າຍຄ່າສິນຄ້ານັ້ນກໍໄດ້. ຖ້າຜູ້ຊື້ຫາກໄດ້ຈ່າຍຄ່າສິນຄ້ານັ້ນແລ້ວ, ຜູ້ຂາຍ ຕ້ອງສົ່ງເງິນຄືນ ແລະ ອາດຮັບຜິດຊອບຄ່າເສຍຫາຍ.

2. ສັນຍາແລກປ່ຽນ

2.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາແລກປ່ຽນ

ສັນຍາແລກປ່ຽນ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ເອົາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນມອບໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ແລະ ຝ່າຍໜຶ່ງ ກໍໄດ້ເອົາຊັບສິ່ງຂອງອັນອື່ນ ທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນຕອບແທນໃຫ້.

ທາດແທ້ຂອງສັນຍາແລກປ່ຽນກໍແມ່ນ ສັນຍາຊື້ຂາຍ ຕ່າງແຕ່ວ່າການຄິດໄລ່ຄ່າຕອບແທນບໍ່ແມ່ນດ້ວຍ ເງິນ ແຕ່ຫາກແມ່ນຊັບສິ່ງຂອງ.

2.2 ການເພີ່ມເງິນເຂົ້າໃນການແລກປ່ຽນ

ໃນການແລກປ່ຽນນັ້ນ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ອາດເພີ່ມເງິນເຂົ້າເມື່ອຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນ ທີ່ແລກປ່ຽນນັ້ນ ຫາກມີມູນຄ່າຕໍ່າກວ່າມູນຄ່າຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງ.

2.3 ລະບຽບການກ່ຽວກັບສັນຍາແລກປ່ຽນ

ລະບຽບການກ່ຽວກັບສັນຍາແລກປ່ຽນ ໃຫ້ປະຕິບັດຄືກັນກັບລະບຽບການຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍ. ສັນຍາແລກປ່ຽນ ຈະມີຜົນສັກສິດ ເມື່ອຄູ່ສັນຍານັ້ນ ໄດ້ມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ແກ່ກັນແລ້ວ.

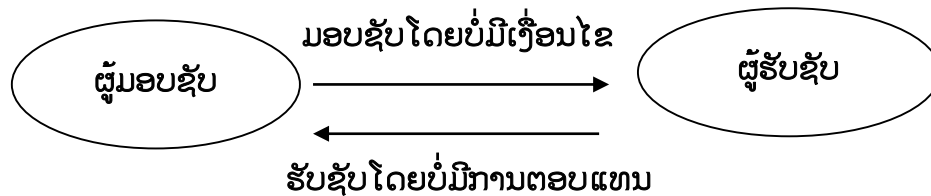
3. ສັນຍາມອບຊັບ

3.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາມອບຊັບ

ສັນຍາມອບຊັບ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງເຈົ້າຂອງຊັບ, ຊຶ່ງເອົາຊັບທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນ ໃຫ້ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍບໍ່ຮຽກຮ້ອງສິ່ງຕອບແທນ ແລະ ຜູ້ຮັບກໍເຫັນດີຮັບເອົາຊັບນັ້ນ. ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາມອບຊັບ ອາດແມ່ນ ສັງຫາລິມະຊັບ, ອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ສິດທາງ.

ສັນຍາມອບຊັບ ແມ່ນສັນຍາຝ່າຍດຽວ ຫລື ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຝ່າຍໜຶ່ງຝ່າຍດຽວ ທີ່ພາໃຫ້ເກີດພັນທະແກ່ຕົນ ໂດຍບໍ່ມີການຕອບແທນ.

ສັນຍາມອບຊັບ ແມ່ນສັນຍາທີ່ມອບຊັບໃຫ້ກັບບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໂດຍບໍ່ມີເງື່ອນໄຂໃນເວລາຍັງມີຊີວິດຢູ່. ຜູ້ຮັບຊັບຈະກາຍເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ ນັບແຕ່ເວລາໄດ້ຮັບຊັບນັ້ນເປັນຕົ້ນໄປ.

3.2 ຂອບເຂດການມອບຊັບ

- 1) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບທາກມີລູກໜຶ່ງຄົນສາມາດມອບຊັບໃຫ້ຜູ້ອື່ນບໍ່ໃຫ້ເກີນເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 2) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບ ທາກມີລູກສອງຄົນສາມາດມອບຊັບໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 3) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບ ທາກມີລູກ ສາມຄົນຂຶ້ນໄປສາມາດມອບຊັບໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສີ່ຂອງຊັບທັງໝົດ.

ເມື່ອການມອບຊັບ ທາກເກີນກວ່າຈຳນວນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ນີ້ ແມ່ນຖືວ່າເປັນໂມຄະ

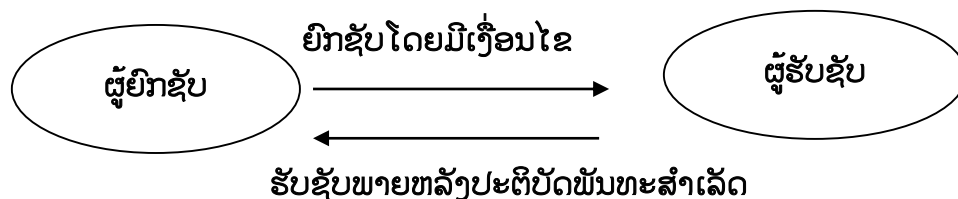
4. ສັນຍາຍົກຊັບ

4.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຍົກຊັບ

ສັນຍາຍົກຊັບ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງເຈົ້າຂອງຊັບ ທີ່ເອົາຊັບຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງຜູ້ຮັບຈະຕ້ອງປະຕິບັດພັນທະໃດໜຶ່ງ ຕາມການຕົກລົງກ່ອນ ຫຼື ຫຼັງການຮັບຊັບນັ້ນ.

ຜູ້ຮັບຊັບ ຈະກາຍເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ ກໍຕໍ່ເມື່ອທາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະດັ່ງກ່າວ ສຳເລັດຢ່າງຄົບຖ້ວນແລ້ວ. ໃນກໍລະນີທີ່ປະຕິບັດບໍ່ສຳເລັດຄົບຖ້ວນ ຫຼື ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຜູ້ຍົກຊັບມີສິດຍົກເລີກສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

ສັນຍາຍົກຊັບ ແມ່ນສັນຍາທີ່ຍົກຊັບໃຫ້ກັບບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໂດຍມີເງື່ອນໄຂໃນເວລາຍັງມີຊີວິດຢູ່.

4.2 ຂອບເຂດການຍົກຊັບ

- 1) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບທາກມີລູກໜຶ່ງຄົນສາມາດຍົກຊັບໃຫ້ຜູ້ອື່ນບໍ່ໃຫ້ເກີນເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 2) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບ ທາກມີລູກສອງຄົນສາມາດຍົກຊັບໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 3) ຖ້າເຈົ້າຂອງຊັບ ທາກມີລູກສາມຄົນຂຶ້ນໄປສາມາດຍົກຊັບໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສີ່ຂອງຊັບທັງໝົດ. ເມື່ອການຍົກຊັບ ທາກເກີນກວ່າຈຳນວນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ນີ້ ແມ່ນຖືວ່າເປັນໂມຄະ.

4.3 ພັນທະໃນການແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງຂອງຊັບ

ຜູ້ຍົກຊັບ ຕ້ອງແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບທີ່ຍົກໃຫ້ຜູ້ຮັບນັ້ນຊາບ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ແຈ້ງຜູ້ຍົກຊັບຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບດັ່ງກ່າວ.

5. ສັນຍາຂາຍຝາກ

5.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຂາຍຝາກ

ສັນຍາຂາຍຝາກ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາເພື່ອຊື້ຂາຍຊັບ, ຊຶ່ງຜູ້ຂາຍຍັງມີສິດຊື້ຊັບທີ່ຂາຍນັ້ນຄືນໄດ້ ພາຍໃນເວລາ ສາມປີ ສຳລັບສັງຫາລິມະຊັບ ແລະ ຫ້າປີ ສຳລັບອະສັງຫາລິມະຊັບ ຕາມລາຄາທີ່ຕົນໄດ້ຂາຍໄປແລ້ວນັ້ນ.

ເມື່ອພົດກຳນົດເວລາ ສາມປີແລ້ວ ຖ້າຫາກວ່າໄດ້ມີການຕົກລົງກັນກ່ອນໃນເວລາເຮັດສັນຍາ, ຜູ້ຂາຍມີສິດຕໍ່ກຳນົດເວລາຂາຍຝາກອອກໄປອີກ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ໜຶ່ງປີ. ການຕໍ່ກຳນົດເວລາຂາຍຝາກນີ້ ຕ້ອງມີກຳນົດເວລາທີ່ແນ່ນອນເຊັ່ນ: ໜຶ່ງເດືອນ, ສາມເດືອນ, ຫົກເດືອນ ຫລື ອື່ນໆ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງຄູ່ສັນຍາ ແຕ່ສູງສຸດບໍ່ເກີນ ໜຶ່ງປີ.

ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາແລ້ວ ຖ້າຜູ້ຂາຍຫາກບໍ່ຊື້ເອົາຊັບນັ້ນຄືນ, ຜູ້ຊື້ກໍຈະເປັນເຈົ້າກຳມະສິດກ່ຽວກັບຊັບນັ້ນໂດຍເດັດຂາດ ໝາຍຄວາມວ່າ ຜູ້ຊື້ຈະບໍ່ໄດ້ຕື່ມເງິນໃຫ້ອີກ ເຖິງວ່າມູນຄ່າຂອງຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຂາຍຝາກນັ້ນຈະສູງກວ່າລາຄາທີ່ຊື້ແລ້ວນັ້ນກໍຕາມ.

ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຂາຍຝາກຕ້ອງນຳໄປຈົດທະບຽນ ການເຄື່ອນໄຫວສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ສ່ວນສັງຫາລິມະຊັບຂອງສັນຍາຂາຍຝາກ ຕ້ອງຈົດທະບຽນຕາມລະບົບການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ.

5.2 ຜົນຂອງສັນຍາຂາຍຝາກ

ຖ້າຊັບທີ່ຂາຍຝາກນັ້ນ ຫາກມີຜົນໃດໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນ, ຜູ້ຊື້ທີ່ໄດ້ຈ່າຍເງິນຄ່າຊັບໝົດແລ້ວ ກໍຈະເປັນເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຜົນທີ່ເກີດມານັ້ນ. ຕົວຢ່າງ: ລູກຂອງຄວາຍທີ່ຜູ້ຊື້ໄດ້ຈ່າຍເງິນໃຫ້ເຈົ້າຂອງຄວາຍ (ຜູ້ຂາຍຝາກ) ຄົບຖ້ວນແລ້ວ .

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຊື້ ຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຈ່າຍເງິນຄ່າຊັບນັ້ນໝົດ, ຜູ້ຊື້ ຈະບໍ່ມີສິດໄດ້ຮັບຜົນທີ່ເກີດມານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ສັນຍາຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

5.3 ການປົກປັກຮັກສາຊັບທີ່ຂາຍຝາກ

ຜູ້ຊື້ຕ້ອງປົກປັກຮັກສາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍຝາກ ແລະ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ໃນການປົກປັກຮັກສາຊັບນັ້ນ ຊຶ່ງຜູ້ຊື້ໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວ. ໃນກໍລະນີທີ່ການໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວ ຫາກມີມູນຄ່າໜ້ອຍກໍຈະຕົກເປັນພາລະຂອງຜູ້ຊື້ເອງ, ຜູ້ຊື້ມີສິດນຳໃຊ້ຊັບທີ່ຂາຍຝາກນັ້ນ. ຖ້າຜູ້ຂາຍ ຫາກຊື້ເອົາຊັບຄືນພາຍໃນກຳນົດເວລາແລ້ວ, ຜູ້ຊື້ກໍຕ້ອງສົ່ງຊັບນັ້ນຄືນໃນສະພາບເດີມ.

6. ສັນຍາກູ້ຢືມ

6.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາກູ້ຢືມ

ສັນຍາກູ້ຢືມ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ໃຫ້ຢືມໄດ້ເອົາເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງຕົນໃຫ້ເປັນກຳມະສິດແກ່ຜູ້ກູ້ຢືມ ແລະ ຜູ້ກູ້ຢືມຕ້ອງສົ່ງຈຳນວນເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງປະເພດທີ່ກູ້ຢືມນັ້ນ ຕາມຈຳນວນເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ຄຸນນະພາບດຽວກັນ ຄືນແກ່ຜູ້ໃຫ້ຢືມ ຕາມເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ.

ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາກູ້ຢືມ ອາດແມ່ນ ເງິນ ຫລື ຊັບສິ່ງຂອງ ຊຶ່ງພາຍຫລັງທີ່ຜູ້ກູ້ຢືມໄດ້ຊົມໃຊ້ແລ້ວ ຄຸນປະໂຫຍດຂອງຊັບສິ່ງຂອງກໍຈະໝົດ ຫລື ປ່ຽນສະພາບເປັນໃໝ່. ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາແລ້ວ ຜູ້ກູ້ຢືມອາດບໍ່ໄດ້ສົ່ງເງິນ ຫລື ຊັບສິ່ງຂອງອັນເກົ່າ ອັນທີ່ໄດ້ເອົາໃນເວລາກູ້ຢືມນັ້ນ ແຕ່ອາດຈະສົ່ງຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ໃຫ້ຢືມຕາມຈຳນວນເທົ່າທຽມກັນ ແລະ ຄຸນນະພາບດຽວກັນກັບສິ່ງທີ່ກູ້ຢືມມາ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນເວລາກູ້ຢືມອາດຈະມີແຕ່ເງິນໃບ 10.000 ກີບ ຈຳນວນ 200 ໃບ ລວມມີ 2.000.000 ກີບ ແຕ່ເວລາສົງຄືນ ອາດຈະມີແຕ່ ໃບ 50.000 ກີບ ຈຳນວນ 40 ໃບ ລວມມີ 2.000.000 ກີບ. ໃນການກູ້ຢືມເຂົ້າສານກໍເຊັ່ນດຽວກັນ ໃນເວລາສົງຄືນ ຈະບໍ່ແມ່ນເຂົ້າສານເມັດທີ່ໄດ້ກູ້ຢືມມາແລ້ວນັ້ນ ແຕ່ຫາກຈະແມ່ນເມັດເຂົ້າສານອື່ນຕາມຈຳນວນ ແລະ ຄຸນນະພາບດຽວກັນ.

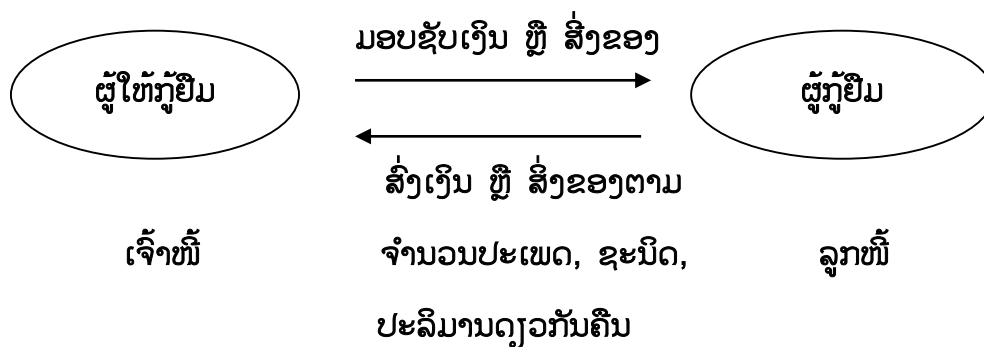
ຖ້າຫາກບໍ່ນຳໃຊ້ເງິນ ຫລື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ກູ້ຢືມມາ ການກູ້ຢືມ ຫລື ຊັບສິ່ງຂອງ ດັ່ງກ່າວ ກໍຈະບໍ່ມີຄວາມໝາຍແຕ່ຢ່າງໃດ.

ຖ້າສັນຍາຮູ້ຍືມ ຫາກບໍ່ມີກຳນົດເວລາ ຜູ້ໃຫ້ຍືມ ມີສິດທອງໃຫ້ຜູ້ຮູ້ຍືມປະຕິບັດໄດ້ທຸກເວລາ ແລະ ຜູ້ຮູ້ຍືມ ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນເວລາ ສິບຫ້າວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ ຜູ້ໃຫ້ຍືມ ໄດ້ທອງໃຫ້ປະຕິບັດ ເປັນຕົ້ນໄປ.

ການຮູ້ຍືມເງິນ ຈະມີດອກເບ້ຍ ຫຼື ບໍ່ມີດອກເບ້ຍກໍໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ. ໃນ ກໍລະນີທີ່ມີການໃຊ້ແທນທີ່ສິນຊັກຊ້າ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດແກ່ຜູ້ໃຫ້ຍືມ, ຜູ້ຍືມອາດມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄ່າປ່ວຍການຊັບ.

ການຮູ້ຍືມຊັບສິ່ງຂອງອາດມີຄ່າຕອບແທນ ຫຼື ບໍ່ມີກໍໄດ້ແຕ່ຕ້ອງກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ. ໃນ ກໍລະນີສິ່ງຊັບສິ່ງຂອງຊັກຊ້າຊຶ່ງສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດແກ່ຜູ້ໃຫ້ຍືມ, ຜູ້ຍືມອາດມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄ່າປ່ວຍການຊັບ ແລະ ສັນຍາຮູ້ຍືມ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

ສັນຍາຮູ້ຍືມ ມີລັກສະນະຝ່າຍດຽວໝາຍຄວາມວ່າມີແຕ່ຜູ້ຮູ້ຍືມເທົ່ານັ້ນເປັນຜູ້ມີພັນທະຕໍ່ຜູ້ໃຫ້ ຍືມ, ສ່ວນຜູ້ໃຫ້ຍືມຈະບໍ່ມີພັນທະຢ່າງໃດຕໍ່ຜູ້ຮູ້ຍືມ ແຕ່ຫາກມີສິດທອງເອົາເງິນ ຫລື ຊັບສິ່ງຂອງ ຈາກຜູ້ຮູ້ຍືມ ຫລື ມີສິດທອງໃຫ້ຜູ້ຮູ້ຍືມ ປະຕິບັດການໃຊ້ແທນທີ່ສິນ.

6.2 ດອກເບ້ຍຂອງການຮູ້ຍືມເງິນ

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຕົກລົງຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍ, ດອກເບ້ຍຂອງການຮູ້ຍືມເງິນຈາກທະນາຄານ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນອື່ນ ທີ່ສ້າງຕັ້ງຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການຂອງ ທະນາຄານ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນອື່ນ ທີ່ໃຫ້ຮູ້ຍືມເງິນນັ້ນ.

ສໍາລັບການຮູ້ຍືມເງິນນອກທະນາຄານ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນອື່ນນັ້ນ ການຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍ ບໍ່ໃຫ້ສູງກວ່າ ສາມສິບຫົກສ່ວນຮ້ອຍ ຕໍ່ປີ ຫລື ສາມສ່ວນຮ້ອຍ ຕໍ່ ເດືອນ.

ໃນການຮູ້ຍືມເງິນ ບໍ່ໃຫ້ເອົາດອກເບ້ຍເງິນກູ້ມາເປັນຕົ້ນທຶນ. ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາໃຊ້ແທນ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ ຖ້າຜູ້ໃຫ້ຍືມ ຫາກບໍ່ຍອມຮັບເອົາເງິນຈາກຜູ້ຮູ້ຍືມ ກໍຈະບໍ່ມີ ການຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍໃຫ້.

ສໍາລັບການກູ້ຢືມເງິນກັບການຈັດຕັ້ງຕ່າງປະເທດ ຫຼື ສາກົນນັ້ນ ການຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

7. ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້

7.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້

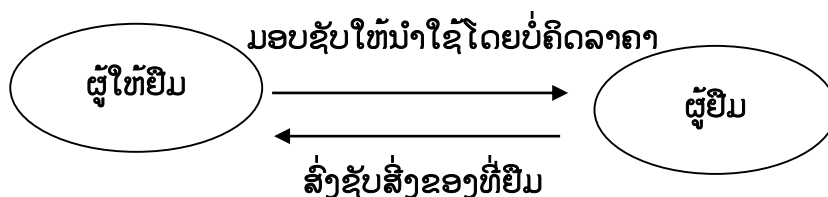
ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ໃຫ້ຢືມໄດ້ມອບຊັບໃຫ້ຜູ້ຢືມໄປໃຊ້ໂດຍບໍ່ຄິດຄ່າ ແລະ ຜູ້ຢືມຕ້ອງສົ່ງຊັບດັ່ງກ່າວຄືນ ໃຫ້ແກ່ເຈົ້າຂອງຊັບໃນສະພາບເດີມ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້ ແມ່ນມີຄວາມໝາຍຄ້າຍຄືກັນກັບສັນຍາເຊົ່າຊັບສິ່ງຂອງ. ໃນສັນຍາສອງປະເພດນີ້ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນແມ່ນມີສິດຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ສອງ ປະເພດນີ້ອາດແມ່ນພຽງແຕ່ສິ່ງຂອງ ທີ່ນຳໃຊ້ແລ້ວບໍ່ໝົດເປັນ ໝາຍຄວາມວ່າຍັງຄົງຮູບຢູ່, ການນຳໃຊ້ຊັບດັ່ງກ່າວເປັນການນຳໃຊ້ຊົ່ວຄາວ.

7.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຢືມ

ໃນກໍລະນີທີ່ຊັບ ທາກຖືກເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພ ໃນເວລາທີ່ຢືມໄປໃຊ້ນັ້ນ, ຜູ້ຢືມ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ທາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

ຖ້າຜູ້ຢືມ ທາກບໍ່ມີຄວາມສາມາດສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຢືມໄປໃຊ້ນັ້ນຄືນ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ໃຊ້ການບໍ່ໄດ້, ຜູ້ກ່ຽວອາດໃຊ້ແທນດ້ວຍເງິນ ຫຼື ດ້ວຍຊັບອື່ນ ຕາມການເຫັນດີຂອງຜູ້ໃຫ້ຢືມ ແລະ ຕາມລາຄາໃນທ້ອງຕະຫຼາດໃນເວລານັ້ນ. ຜູ້ຢືມບໍ່ມີສິດເອົາຊັບທີ່ຢືມມານັ້ນໃຫ້ຜູ້ອື່ນຢືມຕໍ່.

8. ສັນຍາເຊົ່າຊັບ

8.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາເຊົ່າຊັບ

ສັນຍາເຊົ່າຊັບ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ໄດ້ມອບຊັບທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ເຊົ່ານຳໃຊ້ຊົ່ວຄາວ ແລະ ຜູ້ເຊົ່າ ຕ້ອງນຳໃຊ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສັນຍາ ແລະ ຄຸນປະໂຫຍດຂອງຊັບທີ່ເຊົ່າ, ຈ່າຍຄ່າເຊົ່າຕາມລາຄາ ແລະ ກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

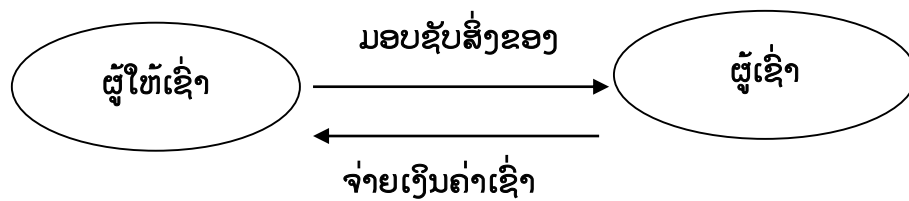
ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາເຊົ່າຊັບ ຫາກບໍ່ມີກຳນົດເວລານັ້ນ, ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ຫຼື ຜູ້ເຊົ່າມີສິດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ທຸກເວລາ ແຕ່ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຊາບລ່ວງໜ້າກ່ອນ ສາມເດືອນ ສຳລັບອະສັງຫາລິມະຊັບ ເຊັ່ນ ທີ່ດິນ, ເຮືອນ, ອາຄານ ແລະ ໜຶ່ງເດືອນ ສຳລັບສັງຫາລິມະຊັບ ເຊັ່ນ ລົດ, ເຮືອ, ສັດ.

ສຳລັບການເຊົ່າທີ່ດິນປູກຝັງ ໃຫ້ແຈ້ງຍົກເລີກສັນຍາໃນທ້າຍລະດູເກັບກ່ຽວ ຫຼື ກ່ອນເລີ່ມລະດູປູກຝັງໃໝ່.

ກ່ອນຈະມອບຊັບໃຫ້ເຊົ່ານັ້ນຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າຕ້ອງແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບນັ້ນໃຫ້ຜູ້ເຊົ່າຊາບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບນັ້ນແລ້ວ, ຖ້າຫາກມີການເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພຍອັນການບໍ່ໄດ້ແຈ້ງນັ້ນ, ຜູ້ເຊົ່າກໍຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບແຕ່ຢ່າງໃດ.

ສັນຍາເຊົ່າຊັບ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

8.2 ການຈ່າຍຄ່າເຊົ່າຊັບ

ໃນການເຊົ່າຊັບນັ້ນ ຜູ້ເຊົ່າອາດຈ່າຍເງິນຄ່າເຊົ່າເປັນວັນ, ເປັນສັບປະດາ ຫຼື ອາທິດ, ເປັນເດືອນ, ເປັນປີ ຫຼື ຈ່າຍລ່ວງໜ້າກ່ອນກໍໄດ້ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງຄູ່ສັນຍາ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເຊົ່າໄດ້ຈ່າຍລ່ວງໜ້າໄປແລ້ວ ຫາກມີການຍົກເລີກສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ, ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ຕ້ອງສົ່ງເງິນຄ່າເຊົ່າສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ທີ່ໄດ້ຈ່າຍລ່ວງໜ້ານັ້ນຄືນ ແລະ ຜູ້ກ່ຽວກໍມີສິດທາງເອົາຄ່າເສຍຫາຍຈາກຜູ້ເຊົ່າ ທີ່ໄດ້ລະເມີດສັນຍານັ້ນໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າຫາກລະເມີດສັນຍາ ຜູ້ເຊົ່າມີສິດທາງເອົາເງິນຄ່າເຊົ່າສ່ວນທີ່ເຫຼືອທີ່ໄດ້ຈ່າຍລ່ວງໜ້າໄປແລ້ວນັ້ນ ພ້ອມທັງຄ່າເສຍຫາຍຈາກຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າອີກດ້ວຍ.

8.3 ການນຳໃຊ້ ແລະ ການສ້ອມແປງຊັບທີ່ເຊົ່າ

ຜູ້ເຊົ່າ ຕ້ອງນຳໃຊ້ຊັບທີ່ເຊົ່ານັ້ນ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບສັນຍາ ແລະ ຄຸນປະໂຫຍດຂອງຊັບທີ່ເຊົ່າ, ຄຸ້ມຄອງ, ຮັກສາ ໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບອັນເໝາະສົມ ແລະ ສົ່ງຊັບນັ້ນຄືນແກ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າໃນສະພາບເດີມພາຍຫຼັງທີ່ສັນຍານັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ. ຜູ້ເຊົ່າ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພຍ ທີ່ເນື່ອງມາຈາກຄວາມຜິດຂອງຜູ້ກ່ຽວ.

ໃນການນຳໃຊ້ຊັບທີ່ເຊົ່ານັ້ນ ຖ້າຫາກມີການສ້ອມແປງນ້ອຍ ເຊັ່ນ ແປງກະແຈ, ຢາເຮືອນ ຮົ່ວ, ຈອດຢາງລົດ ກໍຈະຕົກເປັນພາລະຂອງຜູ້ເຊົ່າ. ສ່ວນການສ້ອມແປງໃຫຍ່ ເຊັ່ນ ຮີ້ຫຼັງຄາເຮືອນ, ຍົກຈັກລົດນັ້ນ ກໍຈະຕົກເປັນພາລະຂອງຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ.

ຖ້າຜູ້ເຊົ່າ ຫາກໄດ້ຈ່າຍຄ່າສ້ອມແປງໃຫຍ່ດ້ວຍທຶນຂອງຕົນເອງຕາມການເຫັນດີຂອງຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ຜູ້ເຊົ່າ ມີສິດທາງເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດັ່ງກ່າວ ຈາກຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ຫຼື ຈະຄິດໄລ່ເປັນຄ່າເຊົ່າ ກໍໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເຊົ່າ ໄດ້ສະເໜີໃຫ້ມີການສ້ອມແປງໃຫຍ່ແລ້ວ ແຕ່ຍັງບໍ່ໄດ້ສ້ອມແປງ ທັງໆທີ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ ມີຄວາມສາມາດ, ຜູ້ເຊົ່າມີສິດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ ແລະ ທາງເອົາຄ່າເຊົ່າທີ່ໄດ້ຈ່າຍລ່ວງໜ້ານັ້ນຄືນ.

8.4 ການປ່ຽນເຈົ້າກຳມະສິດໃນຊັບທີ່ເຊົ່າ

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າຫາກໄດ້ມອບ ຫຼື ຂາຍຊັບທີ່ເຊົ່ານັ້ນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ, ສັນຍາເຊົ່າຊັບນັ້ນ ກໍມີຜົນໃຊ້ໄດ້ສຳລັບຜູ້ຮັບ ຫຼື ຜູ້ຊື້ທີ່ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດໃໝ່, ແຕ່ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າກຳມະສິດ ໃໝ່ຊາບກ່ອນວ່າຊັບດັ່ງກ່າວຍັງຢູ່ໃນການນຳໃຊ້ຂອງຜູ້ເຊົ່າຢູ່.

8.5 ການໃຫ້ເຊົ່າຕໍ່

ຜູ້ເຊົ່າ ສາມາດເອົາຊັບທີ່ເຊົ່າ ໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນເຊົ່າຕໍ່ໄດ້ ດ້ວຍຄວາມເຫັນດີຂອງຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ, ແຕ່ການໃຫ້ເຊົ່າຕໍ່ຕ້ອງຢູ່ໃນຂອບເຂດຂອງກຳນົດເວລາ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາເຊົ່າເບື້ອງຕົ້ນ. ຖ້າຫາກບໍ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າ, ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າສາມາດຍົກເລີກສັນຍາເຊົ່າໃນເບື້ອງຕົ້ນໄດ້.

9. ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ

9.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ

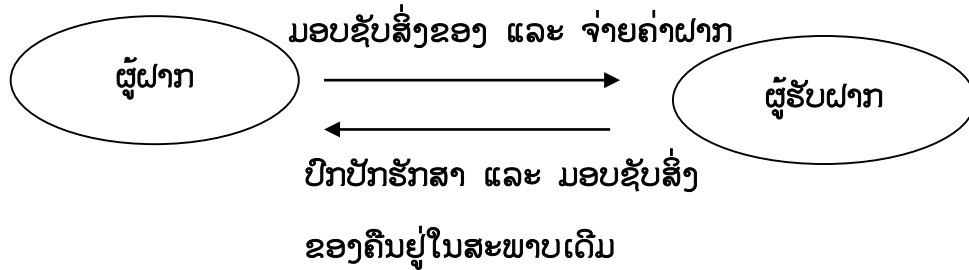
ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ຝາກໄດ້ມອບຊັບໃຫ້ຜູ້ຮັບຝາກ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຜູ້ຮັບຝາກຕ້ອງສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວຄືນໃນສະພາບເດີມ ໃຫ້ຜູ້ຝາກ ເມື່ອຜູ້ກ່ຽວຫາກທາງຖາມເອົາ.

ໃນການຝາກຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ອາດມີການຈ່າຍ ຫຼື ບໍ່ມີການຈ່າຍຄ່າຝາກກໍໄດ້ ແລ້ວແຕ່ຄູ່ສັນຍາຈະຕົກລົງກັນ ຫຼື ຕາມລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການຝາກຊັບສິ່ງຂອງ ຫາກມີກຳນົດເວລາຜູ້ຮັບຝາກບໍ່ມີສິດຈະສົ່ງຊັບທີ່ຝາກນັ້ນ ຄືນກ່ອນກຳນົດເວລາໄດ້, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນ ແຕ່ຜູ້ຝາກຈະເອົາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກນັ້ນ ຄືນ ກ່ອນກຳນົດເວລາກໍໄດ້.

ຖ້າການຝາກຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີກຳນົດເວລາຜູ້ຝາກຈະເອົາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກນັ້ນຄືນ ໃນເວລາໃດກໍໄດ້ ແລະ ຜູ້ຮັບຝາກ ກໍມີສິດທາງໃຫ້ຜູ້ຝາກຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງຂອງຕົນຄືນ ໃນເວລາ ອັນເໝາະສົມ.

ການຈ່າຍຄ່າຝາກຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຈະຄິດໄລ່ຕາມກຳນົດເວລາຝາກຕົວຈິງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ທາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນໃນສັນຍາ.

9.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບຝາກ

1) ສິດຜູ້ຮັບຝາກ

ຜູ້ຮັບຝາກ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- (1) ທວງເອົາຄ່າຝາກ ຖ້າທາກມີການຕົກລົງ;
- (2) ທວງເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາ, ຖ້າຜູ້ຝາກ ທາກຊັກຊ້າໃນການມາຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຝາກຄືນ.

2) ພັນທະຜູ້ຮັບຝາກ

ໂດຍລວມຜູ້ຮັບຝາກ ມີພັນທະຕໍ່ສັນຍາຮັບຝາກດັ່ງນີ້:

- (1) ປົກປັກຮັກສາບໍ່ໃຫ້ຊັບສິ່ງທີ່ຝາກນັ້ນຖືກເສຍຫາຍ, ເປ່ເພ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບ;
- (2) ສົ່ງຊັບສິ່ງທີ່ຝາກນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຝາກໃນສະພາບເດີມ;
- (3) ເມື່ອຊັບສິ່ງທີ່ຝາກ ທາກມີການເສຍຫາຍ, ເປ່ເພ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບແລ້ວ ຜູ້ຮັບຝາກຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການເສຍຫາຍນັ້ນທາກເກີດຂຶ້ນຍ້ອນເຫດສຸດວິໄສເທົ່ານັ້ນ;

(4) ໃນກໍລະນີທີ່ມີເຫດການ ຫຼື ສະພາບການໃດໜຶ່ງ ທີ່ຈະກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຊັບສິ່ງທີ່ຝາກນັ້ນ, ຜູ້ຮັບຝາກຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຝາກຊາບໃນທັນທີ. ຖ້າຜູ້ຮັບຝາກ ທາກບໍ່ແຈ້ງແລ້ວ ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

ຜູ້ຮັບຝາກ ບໍ່ມີສິດນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງທີ່ຝາກນັ້ນ ຫຼື ມອບຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຜູ້ອື່ນປົກປັກຮັກສາແທນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຜູ້ຝາກເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກທາກເກີດໝາກຜົນຢ່າງໃດໜຶ່ງຂຶ້ນ ໝາກຜົນທີ່ເກີດນັ້ນກໍຈະຕົກເປັນຂອງຜູ້ຝາກ.

9.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຝາກ

1) ສິດຜູ້ຝາກ

ຜູ້ຝາກມີສິດດັ່ງນີ້:

- (1) ທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຝາກຄືນໄດ້ທຸກເວລາ;
- (2) ທວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ຖ້າຜູ້ຮັບຝາກຫາກເຮັດໃຫ້ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກນັ້ນ ຖືກເສຍຫາຍ, ເປພ່ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບ.

2) ພັນທະຜູ້ຝາກ

ຜູ້ຝາກຕ້ອງມີພັນທະດັ່ງນີ້:

- (1) ແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ຮັບຝາກຊາບ ແລ້ວຄູ່ສັນຍາທັງສອງຝ່າຍ ຈຶ່ງພ້ອມກັນກວດກາເບິ່ງສະພາບຕົວຈິງຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ. ຖ້າຜູ້ຝາກ ຫາກບໍ່ໄດ້ແຈ້ງຈຸດບົກພ່ອງ ຫຼື ຈຸດພິເສດຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນໃຫ້ຜູ້ຮັບຝາກຊາບ, ຊຶ່ງພາໃຫ້ມີການເສຍຫາຍແກ່ຜູ້ຮັບຝາກ ຫຼື ຊັບທີ່ຝາກນັ້ນແລ້ວ, ຜູ້ຝາກ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ;
- (2) ຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ຈ່າຍຄ່າຝາກ ຖ້າຫາກມີການຕົກລົງກັນ;
- (3) ຖ້າຄູ່ສັນຍາ ຫາກໄດ້ຕົກລົງຈ່າຍຄ່າຝາກນັບແຕ່ເວລາໄດ້ຕົກລົງກັນເປັນຕົ້ນໄປ, ການຊັກຊ້າໃນການມອບຊັບທີ່ຝາກນັ້ນ ກໍຈະຕົກເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຝາກເອງ;
- (4) ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຝາກຫາກຊັກຊ້າໃນການຮັບເອົາຊັບນັ້ນຄືນ ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຈ່າຍຄ່າຝາກຕາມຈຳນວນວັນຊັກຊ້ານັ້ນຕື່ມອີກ;
- (5) ທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການປົກປັກຮັກສາ ຄືນແກ່ຜູ້ຮັບຝາກ ທີ່ໄດ້ຈ່າຍກ່ອນແລ້ວ.

9.4 ການຝາກຊັບສິ່ງຂອງທີ່ອາດປ່ຽນຮູບ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບໄວ

ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຝາກນັ້ນ ອາດປ່ຽນຮູບ ຫຼື ເສຍຄຸນນະພາບໄວ ແລະ ຜູ້ຝາກບໍ່ມາຮັບເອົາຕາມກຳນົດເວລາແລ້ວ, ຜູ້ຮັບຝາກມີສິດຂາຍຊັບດັ່ງກ່າວ ແລະ ຫັກເອົາເງິນຄ່າຝາກ ລວມທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂາຍ ຖ້າຫາກມີ, ສ່ວນເງິນທີ່ຍັງເຫຼືອນັ້ນ ຕ້ອງລົງຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຝາກ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ຮັບຝາກ ຫາກຂາຍຊັບທີ່ຝາກນັ້ນ ດ້ວຍຄວາມບໍ່ບໍລິສຸດໃຈແລ້ວ ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

9.5 ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກ

ເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຂອງພາຫະນະຂອງແຂກທີ່ມາພັກເຊົາ ໃນກໍລະນີເຈົ້າຂອງພາຫະນະ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກຊາບ.

ສໍາລັບວັດຖຸມີຄ່າເຊັ່ນ: ເງິນ, ຄໍາ ຫຼື ເຄື່ອງປະດັບ ສິ່ງຂອງມີຄ່າອື່ນ ຈະໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກຮັບຜິດຊອບ ກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບໄດ້ແຈ້ງ ແລະ ຝາກໄວ້ນໍາເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມ ຫຼື ເຮືອນພັກ.

10. ສັນຍາມອບໝາຍ

10.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາມອບໝາຍ

ສັນຍາມອບໝາຍ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ຮັບມອບໝາຍຕ້ອງເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງໃນນາມ ແລະ ດ້ວຍທຶນຂອງຜູ້ມອບໝາຍ, ຜູ້ມອບໝາຍມີພັນທະຈ່າຍຄ່າຕອບແທນໃຫ້ຜູ້ຮັບມອບໝາຍ ຖ້າຫາກໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ.

ຜູ້ຮັບມອບໝາຍ ຈະເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງຕາມການມອບໝາຍໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອຫາກມີໃບມອບສັນທະເທົ່ານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໜ້ອຍ.

ການມອບໝາຍບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສາມປີ. ຖ້າບໍ່ໄດ້ກໍານົດເວລາໄວ້, ການມອບໝາຍກໍຈະມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ໄດ້ພາຍໃນເວລາ ໜຶ່ງປີ ນັບແຕ່ເວລາໄດ້ເຮັດໃບມອບສັນທະ ເປັນຕົ້ນໄປ.

10.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ມອບໝາຍ

1) ສິດຜູ້ມອບໝາຍ

ຜູ້ມອບໝາຍ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- (1) ຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ທຸກເວລາ, ແຕ່ຖ້າການຍົກເລີກນັ້ນ ຫາກໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮັບມອບໝາຍ, ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ;
- (2) ບໍ່ຮັບເອົາວຽກທີ່ຜູ້ຮັບມອບໝາຍໄດ້ປະຕິບັດໂດຍບໍ່ສອດຄ່ອງກັບ ຄໍາແນະນໍາ, ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ຫຼື ເກີນຂອບເຂດຂອງການມອບໝາຍ.

2) ພັນທະຜູ້ມອບໝາຍ

ຜູ້ມອບໝາຍຕ້ອງມີພັນທະ ດັ່ງນີ້

- (1) ສະໜອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຈໍາເປັນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮັບມອບໝາຍ ເພື່ອປະຕິບັດວຽກງານຂອງຕົນ;
- (2) ຮັບຮູ້ວຽກງານທີ່ຜູ້ຮັບມອບໝາຍໄດ້ປະຕິບັດມາແລ້ວໃນຂອບເຂດການມອບໝາຍຂອງຕົນ;
- (3) ຕ້ອງຈ່າຍຄ່າຕອບແທນ ໃຫ້ຜູ້ຮັບມອບໝາຍໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາ ແລະ ຮັບຮູ້ການໃຊ້ຈ່າຍຂອງຜູ້ຮັບມອບໝາຍໃນການປະຕິບັດວຽກງານ.

ຖ້າຜູ້ມອບໝາຍ ຫາກບໍ່ຮັບຮູ້ວຽກງານທີ່ຜູ້ຮັບມອບໝາຍໄດ້ປະຕິບັດ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບ ການມອບໝາຍລວມທັງການໃຊ້ຈ່າຍໃນການປະຕິບັດວຽກງານນັ້ນ, ຜູ້ມອບໝາຍ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທັງໝົດ.

10.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບມອບໝາຍ

10.3.1 ສິດຂອງຜູ້ຮັບມອບໝາຍ

ຜູ້ຮັບມອບໝາຍ ມີສິດດັ່ງນີ້:

- 1) ຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ທຸກເວລາ, ແຕ່ຖ້າການຍົກເລີກນັ້ນ ຫາກໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ມອບໝາຍ, ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ;
- 2) ທວງເອົາຄ່າຕອບແທນ ຈາກຜູ້ມອບໝາຍໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ.

10.3.2 ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບມອບໝາຍ

ຜູ້ຮັບມອບໝາຍຕ້ອງມີພັນທະດັ່ງນີ້:

- 1) ປະຕິບັດຕາມການມອບໝາຍດ້ວຍຕົນເອງໂດຍສອດຄ່ອງກັບຄໍາແນະນຳຂອງຜູ້ມອບໝາຍ ຫຼື ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ແລະ ປະຕິບັດດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈເໝືອນດັ່ງວຽກຂອງຕົນເອງ;
- 2) ລາຍງານ ແລະ ມອບຊັບສິ່ງຂອງ, ເງິນ ຫຼື ເອກະສານທີ່ຮັບຈາກການປະຕິບັດການມອບໝາຍນັ້ນ ໃຫ້ຜູ້ມອບໝາຍໂດຍທັນທີ;
- 3) ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ມອບໝາຍ ໃນກໍລະນີປະຕິບັດວຽກງານໂດຍບໍ່ສອດ ຄ່ອງກັບຄໍາແນະນຳ ຫຼື ເກີນຂອບເຂດຂອງການມອບໝາຍ.

11. ສັນຍາບໍລິການ

11.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາບໍລິການ

ສັນຍາບໍລິການ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ບໍລິການຕ້ອງຮັບໃຊ້, ເຮັດ ຫຼື ສ້າງສິ່ງໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໃຫ້ຄຳປຶກສາແກ່ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ ແລະ ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ ຕ້ອງຈ່າຍຄ່າບໍລິການນັ້ນ ຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

11.2 ປະເພດຂອງສັນຍາບໍລິການ

ສັນຍາບໍລິການ ມີ ສອງ ປະເພດ ຄື:

- 1) ສັນຍາບໍລິການທົ່ວໄປ;
- 2) ສັນຍາບໍລິການດ້ານວິຊາການ.

ສັນຍາບໍລິການທົ່ວໄປ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ບໍລິການຕ້ອງເຮັດ ຫຼື ສ້າງສິ່ງໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ ເຊັ່ນ ສ້ອມແປງ, ຕັດຜົມ, ຕັດຫຍິບ, ການທ່ອງທ່ຽວ, ກິນດື່ມ.

ສັນຍາບໍລິການດ້ານວິຊາການ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ບໍລິການຕ້ອງໃຫ້ການບໍລິການໃນການຄົ້ນຄວ້າ, ວິເຄາະ, ວິໄຈ, ສະໜອງຂໍ້ມູນ, ໃຫ້ຄໍາປຶກສາ, ຄໍາແນະນໍາ, ສ້າງໂປຣແກຣມ, ສ້າງບົດລາຍງານ ແລະ ອື່ນໆ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິຊາການ.

ສັນຍາບໍລິການທົ່ວໄປທີ່ມີມູນຄ່າສູງ ແລະ ສັນຍາບໍລິການດ້ານວິຊາການ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

11.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ບໍລິການ

11.3.1 ສິດຂອງຜູ້ບໍລິການ

ຜູ້ບໍລິການ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ໄດ້ຮັບຄ່າບໍລິການຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ;
- 2) ຍຶດໜ່ວງຊັບທີ່ບໍລິການ, ຢຸດການບໍລິການໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການບໍ່ຊໍາລະຄ່າບໍລິການ.

11.3.2 ພັນທະຂອງຜູ້ບໍລິການ

ຜູ້ບໍລິການ ຕ້ອງມີພັນທະດັ່ງນີ້:

- 1) ໃຫ້ບໍລິການຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິຊາການ, ມີຄຸນນະພາບ, ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ ແລະ ນໍາໃຊ້ອຸປະກອນທີ່ດີ;
- 2) ປົກປັກຮັກສາວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ;
- 3) ມອບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງການບໍລິການ ທີ່ຕົນໄດ້ເຮັດ ຫຼື ສ້າງສໍາເລັດຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ;
- 4) ຮັກສາຄວາມລັບຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ;
- 5) ໃນກໍລະນີສັນຍາຫາກໝົດກຳນົດເວລາແລ້ວ, ແຕ່ການບໍລິການຍັງບໍ່ທັນສໍາເລັດ ແລະ ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການກໍບໍ່ທັກທ້ວງ, ຜູ້ບໍລິການຕ້ອງສືບຕໍ່ຈົນກວ່າຈະສໍາເລັດ.

11.4 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ

11.4.1 ສິດຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ

ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ທວງເອົາສິ່ງ ທີ່ຕົນນໍາໄປໃຊ້ບໍລິການ;
- 2) ສະເໜີໃຫ້ຜູ້ບໍລິການ ປັບປຸງແກ້ໄຂຈຸດປົກພ່ອງ;
- 3) ບໍ່ຮັບເອົາການບໍລິການ ທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມການຕົກລົງ;
- 4) ປຸງຜູ້ບໍລິການຄົນໃໝ່ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່າບໍລິການໃຫ້ຜູ້ບໍລິການຄົນເກົ່າໃນສິ່ງທີ່ໄດ້ເຮັດ ຫຼື ສ້າງແລ້ວ.

11.4.2 ພັນທະຂອງຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ

ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ ຕ້ອງມີພັນທະດັ່ງນີ້:

- 1) ສະໜອງວັດຖຸປະກອນ ຫຼື ຂໍ້ມູນທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ຜູ້ບໍລິການ;
- 2) ຮັບເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງການບໍລິການທີ່ຜູ້ບໍລິການໄດ້ເຮັດ ຫຼື ສ້າງສຳເລັດແລ້ວ ແລະ ຈ່າຍຄ່າບໍລິການ.

12. ສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ

12.1 ຄວາມໝາຍສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ

ສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຜູ້ຮັບເໝົາຕ້ອງກໍ່ສ້າງສິ່ງໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນຕາມຈຸດປະສົງຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ ດ້ວຍວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພາຫະນະຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫຼື ຂອງຕົນເອງ, ສ່ວນເຈົ້າຂອງໂຄງການນັ້ນ ຕ້ອງຮັບເອົາ ແລະ ຈ່າຍຄ່າສິ່ງກໍ່ສ້າງ ຊຶ່ງໄດ້ເຮັດ ແລະ ຍັງຢືນຜົນສຳເລັດຮ່ວມກັນແລ້ວ.

12.2 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ

12.2.1 ສິດຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ກວດກາສິ່ງທີ່ໄດ້ກໍ່ສ້າງ, ຖ້າສິ່ງທີ່ໄດ້ກໍ່ສ້າງນັ້ນ ຫາກບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດ ຫຼື ປະຕິບັດບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ ອັນພາໃຫ້ສິ່ງກໍ່ສ້າງນັ້ນບໍ່ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານເຕັກນິກ, ການອອກແບບ ຫຼື ເປ່ເພ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ມີສິດແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຮັບເໝົາ ແກ້ໄຂ ຫຼື ສ້ອມແປງ ພາຍໃນເວລາອັນຄວນ ຫຼື ທວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ຖ້າການໃຊ້ຈ່າຍໃນການປົວແປງນັ້ນ ຫາກເປັນວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພາຫະນະຂອງຕົນ;
- 2) ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ອາດຂໍຍົກເລີກສັນຍາ ແລະ ທວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍກໍໄດ້ ຖ້າຜູ້ຮັບເໝົາຫາກບໍ່ແກ້ໄຂ ຫຼື ສ້ອມແປງພາຍໃນເວລາ ທີ່ກຳນົດຂ້າງເທິງ.

12.2.2 ພັນທະຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ

ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງມີພັນທະດັ່ງນີ້:

- 1) ຈ່າຍຄ່າສິ່ງກໍ່ສ້າງຕາມລາຄາ ແລະ ກຳນົດເວລາ ທີ່ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ;
- 2) ຕ້ອງຈັດຫາວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພາຫະນະໃຫ້ມີຄຸນນະພາບ, ຖືກຕ້ອງຕາມມາດຕະຖານເຕັກ ນິກ ແລະ ໃຫ້ທັນເວລາ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ;
- 3) ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

12.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບເໝົາ

12.3.1 ສິດຂອງຜູ້ຮັບເໝົາ

ຜູ້ຮັບເໝົາ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

1) ສະເໜີຕໍ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການເມື່ອຕົນບໍ່ສາມາດປະຕິບັດຕາມຄໍາແນະນໍາ ຫຼື ນໍາໃຊ້ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພາຫະນະຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເຕັກນິກ. ຖ້າເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຫາກບໍ່ແກ້ໄຂພາຍໃນ ເວລາອັນເໝາະສົມແລ້ວ, ຜູ້ຮັບເໝົາ ມີສິດຂໍຍົກເລີກສັນຍາ ແລະ ທວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ;

2) ທວງເອົາຄ່າຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງທີ່ສໍາເລັດແລ້ວຕາມລາຄາ ແລະ ກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

12.3.2 ພັນທະຂອງຜູ້ຮັບເໝົາ

ຜູ້ຮັບເໝົາ ມີພັນທະ ດັ່ງນີ້:

1) ດໍາເນີນການກໍ່ສ້າງຕາມແບບແຜນຜັງການກໍ່ສ້າງ ຂອງເຈົ້າຂອງໂຄງການ, ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ;

2) ຮັບຜິດຊອບປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນໍາໃຊ້ ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ຫຼື ພາຫະນະທີ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈັດຫາມາໃຫ້ນັ້ນໃຫ້ຖືກຕ້ອງ, ຖ້າການນໍາໃຊ້ນັ້ນ ຫາກບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ;

3) ສະຫຼຸບການນໍາໃຊ້ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ແລະ ສິ່ງວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ ທີ່ຍັງເຫຼືອຄືນໃຫ້ເຈົ້າຂອງໂຄງການ;

4) ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການກ່ຽວກັບການກະທຳຂອງຜູ້ຮັບເໝົາຕໍ່;

5) ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຈາກການດໍາເນີນການກໍ່ສ້າງຂອງຕົນ;

6) ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

12.4 ການຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຂອງ ສິ່ງກໍ່ສ້າງ

ຜູ້ຮັບເໝົາ ຕ້ອງຮັບປະກັນສິ່ງກໍ່ສ້າງ, ຕາມມາດຕະຖານເຕັກນິກ, ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ພາຍຫຼັງທີ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການໄດ້ຮັບເອົາສິ່ງກໍ່ສ້າງແລ້ວ ຫາກຍັງເຫັນວ່າມີສິ່ງບົກພ່ອງໃນການກໍ່ສ້າງນັ້ນ, ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ມີສິດທວງໃຫ້ຜູ້ຮັບເໝົາ ທຳການສ້ອມແປງຄືນ ໂດຍບໍ່ເສຍຄ່າສ້ອມແປງແຕ່ຢ່າງໃດ ຖ້າກຳນົດເວລາຮັບປະກັນນັ້ນ ຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ສິ້ນສຸດ.

13. ສັນຍາຂົນສົ່ງ

13.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຂົນສົ່ງ

ສັນຍາຂົນສົ່ງ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງແມ່ນຜູ້ຂົນສົ່ງ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບນຳສົ່ງຜູ້ໂດຍສານ, ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ສິນຄ້າ, ເອກະສານ ແລະ ອື່ນໆ

ໄປຮອດຈຸດໝາຍ ຫຼື ຕາມຈຸດປະສົງຂອງອົກຝ່າຍໜຶ່ງ, ສ່ວນອົກຝ່າຍໜຶ່ງແມ່ນຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ຜູ້ສົ່ງວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າເປັນຜູ້ມີພັນທະຈ່າຍຄ່າໂດຍສານ ຫຼື ຄ່າຂົນສົ່ງຕາມລາຄາທີ່ຕົກລົງກັນ.

ສັນຍາຂົນສົ່ງ ມີຜົນສັກສິດນັບແຕ່ເວລາຜູ້ຂົນສົ່ງຮັບເອົາຜູ້ໂດຍສານ, ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງ ຂອງ, ສິນຄ້າ ແລະ ສິນສຸດລົງໃນເວລາຜູ້ໂດຍສານຮອດຈຸດໝາຍພ້ອມດ້ວຍເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ມີສິດໄດ້ຮັບເອົາວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າດັ່ງກ່າວແລ້ວ.

13.2 ປະເພດການຂົນສົ່ງ

ປະເພດ ການຂົນສົ່ງ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການຂົນສົ່ງທາງບົກ ລວມທັງການຂົນສົ່ງທາງລົດໄຟ;
- 2) ການຂົນສົ່ງທາງນໍ້າ;
- 3) ການຂົນສົ່ງທາງອາກາດ;

ສໍາລັບລະບຽບການ ແລະ ຮູບແບບການຂົນສົ່ງແຕ່ລະປະເພດ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

13.3 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ຂົນສົ່ງ

13.3.1 ສິດຂອງຜູ້ຂົນສົ່ງ

ຜູ້ຂົນສົ່ງ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ເກັບ, ທວງ ເອົາຄ່າ ໂດຍສານ, ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ສິນຄ້າ, ເອກະສານ ແລະ ອື່ນໆ ຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຫຼື ຕາມລະບຽບການ;
- 2) ບໍ່ຮັບ ຜູ້ໂດຍສານ ທີ່ຢູ່ໃນສະພາບເສຍຈິດທີ່ບໍ່ມີຜູ້ຄຸ້ມຄອງ, ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ສິນຄ້າ, ເອກະສານ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ເກືອດຫ້າມ ຫຼື ຜິດກົດໝາຍ;
- 3) ນຳໃຊ້ສິດອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

13.3.2 ພັນທະຂອງຜູ້ຂົນສົ່ງ

ຜູ້ຂົນສົ່ງ ມີພັນທະ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຂົນສົ່ງຜູ້ໂດຍສານ, ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ສິນຄ້າ, ເອກະສານ ແລະ ອື່ນໆ
- 2) ໄປຮອດຈຸດໝາຍຢ່າງປອດໄພຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ມອບໃຫ້ຜູ້ມີສິດຮັບເອົາວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າດັ່ງກ່າວຕາມຈຳນວນ ແລະ ຄຸນນະພາບທີ່ຕົນໄດ້ຮັບຢູ່ຕົ້ນທາງ;
- 3) ໃນກໍລະນີເກີດອຸບປະຕິເຫດ ຜູ້ຂົນສົ່ງຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜູ້ໂດຍສານທີ່ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຫຼື ເສຍຊີວິດ, ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ ເຄື່ອງຕິດຕົວ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ສິນຄ້າ, ເອກະສານ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພ ຈາກການຂົນສົ່ງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ກໍລະນີເຫດສຸດວິໄສ;

- 4) ສິ່ງຜູ້ໂດຍສານໄປຍັງສະຖານທີ່ປິ່ນປົວ ໃກ້ທີ່ສຸດຢ່າງຮີບດ່ວນ ໃນກໍລະນີຜູ້ໂດຍສານເກີດເຈັບ ເປັນກະທັນຫັນ ຫຼື ຈະອອກລູກ;
- 5) ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

13.4 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ

13.4.1 ສິດຂອງຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ

ຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ ມີສິດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ໄປຮອດຈຸດໝາຍດ້ວຍຄວາມປອດໄພ ແລະ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ຕົກລົງກັນ;
- 2) ໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ, ຄວາມສະດວກ, ໃນການເດີນທາງ;
- 3) ທວງເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກຄວາມຜິດຂອງຜູ້ດຳເນີນການຂົນສົ່ງ;
- 4) ນຳໃຊ້ສິດອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

13.4.2 ພັນທະຂອງຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ

ຜູ້ໂດຍສານ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ສິນຄ້າ ມີພັນທະ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຈ່າຍຄ່າໂດຍສານ ຫຼື ຄ່າເຄື່ອງບັນທຸກ ຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ;
- 2) ຮັກສາຄວາມສະອາດ, ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຄວາມສະຫງົບ, ມາລະຍາດ, ແຈ້ງສິ່ງຂອງທີ່ມີມູນຄ່າສູງ, ວັດຖຸອັນຕະລາຍ, ອາວຸດ ແລະ ຮັບຜິດຊອບຈ່າຍຄ່າສິ່ງຂອງທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກຳນົດໃຫ້ແກ່ຜູ້ດຳເນີນການຂົນສົ່ງ ຕາມລະບຽບການໂດຍສານ;
- 3) ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

13.5 ຄ່າໂດຍສານ ຫຼື ຄ່າຂົນສົ່ງ

ຜູ້ໂດຍສານຈະຈ່າຍຄ່າໂດຍສານກ່ອນ ຫຼື ຫຼັງການເດີນທາງກໍໄດ້ ຕາມລາຄາສາຍທາງທີ່ລັດໄດ້ກຳນົດໃນແຕ່ລະໄລຍະ ຫຼື ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ. ເຈົ້າຂອງສິ່ງຂອງ ຫຼື ເຈົ້າຂອງສິນຄ້າ ຈະຈ່າຍຄ່າຂົນສົ່ງກ່ອນ ຫຼື ຫຼັງການຂົນສົ່ງກໍໄດ້ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

14. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ

14.1 ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ

ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ແມ່ນການຕົກລົງລະຫວ່າງ ສອງຄົນ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ເພື່ອເອົາເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ແຮງງານມາຮ່ວມກັນດຳເນີນກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ເພື່ອແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜີ້ສິນ.

14.2 ການສິ້ນສຸດຂອງສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ

ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ຈະສິ້ນສຸດໃນກໍລະນີໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

- 1) ກຳນົດເວລາຂອງສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ;
- 2) ຄູ່ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ລົ້ມລະລາຍ ຫຼື ຂາດຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

14.3 ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜີ້ສິນ

ເມື່ອສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ຫາກໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ ຖ້າບໍ່ມີການຕົກລົງຕ່າງຫາກຢູ່ໃນສັນຍາແລ້ວ, ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ຫຼື ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜີ້ສິນ ໃຫ້ອີງຕາມພູດຂອງແຕ່ລະຄົນ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 5 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ສັນຍາຊື້ຂາຍ, ສັນຍາແລກປ່ຽນ, ສັນຍາມອບຊັບ, ສັນຍາກູ້ຢືມ, ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້, ສັນຍາເຊົ່າຊັບ, ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ, ສັນຍາຂົນສົ່ງ, ສັນຍາຂາຍຝາກ ແລະ ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ສັນຍາຊື້ຂາຍ ໝາຍເຖິງຫຍັງ ?.
2. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຂາຍສິນຄ້າເປັນເງິນຜ່ອນ?.
3. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຊື້ຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໄດ້ມາໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງ?.
4. ສັນຍາແລກປ່ຽນ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
5. ສັນຍາມອບຊັບ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການມອບສັງຫາລິມະຊັບ ແລະ ການມອບອະສັງຫາລິມະຊັບ?.
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສັນຍາກູ້ຢືມ?.
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ດອກເບ້ຍຂອງການກູ້ຢືມເງິນ?.
9. ສັນຍາຢືມຊັບໄປໃຊ້ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສັນຍາເຊົ່າຊັບ?.
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ສັນຍາຝາກຊັບສິ່ງຂອງ?.
12. ສັນຍາຂົນສົ່ງ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
13. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.

ບົດທີ 6

ຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 6 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ, ປະເພດຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ, ການລະເມີດ, ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການລະເມີດຂອງຕົນເອງ

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 6 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ, ປະເພດຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ, ການລະເມີດ, ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການລະເມີດຂອງຕົນເອງໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ;
2. ປະເພດຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ;
3. ການລະເມີດ;
4. ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ;
5. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ;
6. ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການລະເມີດຂອງຕົນເອງ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ;
2. ປະເພດຂໍ້ຕູກພັນນອກສັນຍາ;
3. ການລະເມີດ;
4. ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ;
5. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ;
6. ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການລະເມີດຂອງຕົນເອງ.

1. ຄວາມໝາຍຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ

ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ແມ່ນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ມີສັນຍານຳກັນ ຫລື ແມ່ນຂໍ້ຜູກພັນພັນທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຕົກລົງກັນມາກ່ອນ ເຊັ່ນ: ຂໍ້ຜູກພັນທີ່ເກີດທີ່ເນື່ອງມາຈາກການກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ.

ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ແມ່ນສາຍພົວພັນທາງກົດໝາຍ ທີ່ເກີດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ມີສັນຍານຳກັນ ຫຼື ຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ, ຂອງສັດ ຫຼື ຈາກວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຂອງບຸກຄົນນັ້ນ.

ຈາກຄວາມໝາຍຂ້າງເທິງ ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາເກີດຈາກການກະທຳທີ່ລະເມີດກົດໝາຍຊຶ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມບໍ່ໄດ້ຕົກລົງກັນມາກ່ອນ ເມື່ອມີຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ຈິດໃຈ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຈຶ່ງພາໃຫ້ເກີດສິດຮຽກຮ້ອງ ແລະ ມີພັນທະໃນການໃຊ້ແທນ, ພ້ອມກັນນັ້ນຍັງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການກະທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ, ສັດ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຢູ່ພາຍການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນ.

2. ປະເພດຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ

ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ມີ 3 ປະເພດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການລະເມີດ;
- 2) ການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ;
- 3) ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ.

2.1 ການລະເມີດ

2.1.1 ຄວາມໝາຍການລະເມີດ

ການລະເມີດ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ໂດຍເຈດຕະນາ ຫຼື ດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ທີ່ຂັດກັບກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ຊຶ່ງຜູ້ລະເມີດນັ້ນຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຄວາມເສຍຫາຍນັ້ນ ຫາກເນື່ອງມາຈາກການປ້ອງກັນຕົວ, ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຍ້ອນຄວາມຜິດຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍເອງ.

2.1.2 ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ

ຄວາມເສຍຫາຍ ມີ 2 ປະເພດດັ່ງນີ້:

- 1) ທາງດ້ານຊັບ;
- 2) ທາງດ້ານສຸຂະພາບ ຫຼື ຊີວິດ;

3) ທາງດ້ານ ຊື່ສູງ, ກຽດສັກສີ;

4) ທາງດ້ານຈິດໃຈ.

(1) ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບ

ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບ ແມ່ນຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງມາຈາກການທີ່ຊັບໃດໜຶ່ງຖືກທຳລາຍ, ເປ່ເພ ຫຼື ເສື້ອມຄຸນນະພາບ ແລະ ບໍ່ສາມາດໃຊ້ງານໄດ້ທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍເສຍຜົນປະໂຫຍດເຊັ່ນ: ເຮືອນຖືກໄຟໄໝ້, ລົດຖືກຈູດ, ຄວາຍກິນກ້າ ແລະ ອື່ນໆ.

(2) ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານສຸຂະພາບ ຫຼື ຊີວິດ

ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານສຸຂະພາບ ຫຼື ຊີວິດ ແມ່ນຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນແກ່ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຮ່າງກາຍໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຫຼື ຈົນເຖິງຂັ້ນເສຍຊີວິດ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ເປັດ ຂັບລົດລ່ວງໄຟແດງ ໄປຕຳກັບລົດ ທ້າວ ໄກ່, ເຮັດໃຫ້ລົດ ທ້າວ ໄກ່ ເປ່ເພ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ທ້າວ ໄກ່ ເສຍຊີວິດ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ມີ ໄດ້ທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ ທ້າວ ສີ, ເຮັດໃຫ້ ທ້າວ ສີ ບາດເຈັບສາຫັດ.

(3) ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານ ຊື່ສູງ, ກຽດສັກສີ

ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານ ຊື່ສູງ, ກຽດສັກສີ ແມ່ນຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນແກ່ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຖືກກ່າວຫາ, ໃສ່ຮ້າຍ, ປ້ອຍດ່າ ຫຼື ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ.

(4) ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຈິດໃຈ

ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຈິດໃຈ ແມ່ນຄວາມເສຍຫາຍເນື່ອງຈາກ ຄວາມເລົ້າໂສກເສຍໃຈ, ສະລົດໃຈ ແລະ ທົດທູ່ຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການກະທົບກະເທືອນຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ.

2.1.3 ການກຳນົດຄ່າເສຍຫາຍແຕ່ລະປະເພດ

ການກຳນົດຄ່າເສຍຫາຍແຕ່ລະປະເພດ ໃຫ້ອີງໃສ່ການຮ້ອງຂໍຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ, ການຕົກລົງກັນລະຫວ່າງ ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ ກັບ ຜູ້ລະເມີດ ຫຼື ສານເປັນຜູ້ກຳນົດ ໂດຍພິຈາລະນາຄ່າເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1) ທາງດ້ານຊັບ: ທົດແທນຄືນຕາມມູນຄ່າຂອງຊັບ, ຄ່າສ້ອມແປງ, ຄ່າປ່ວຍການຊັບ;

2) ທາງດ້ານຊີວິດ: ຄ່າມັງຄານສະການ ແລະ ຄ່າກິນທານ, ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ, ຄ່າເບິ່ງແຍງລູກທີ່ຍັງບໍ່ທັນພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ລູກທີ່ພົ້ນກະສຽນອາຍຸແລ້ວ ແຕ່ເປັນບ້າເສຍຈິດ ຫຼື ບໍ່ສາມາດອອກແຮງງານ ທີ່ຢູ່ໃນການເບິ່ງແຍງດູແລ ຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດ;

3) ທາງດ້ານສຸຂະພາບ: ຄ່າປິ່ນປົວ ແລະ ຄ່າຟື້ນຟູສະພາບຮ່າງກາຍ, ຄ່າປ່ວຍການ, ຄ່າຜູ້ເບິ່ງແຍງ, ດູແລໃນເວລາປິ່ນປົວ, ຄ່າສູ່ຂວັນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ;

4) ທາງດ້ານ ຊື່ສຽງ, ກຽດສັກສີ: ຟື້ນຟູຄືນ ຊື່ສຽງ, ກຽດສັກສີ ດ້ວຍການຂໍໂທດ, ການແກ້ຂ່າວຜ່ານສື່ມວນຊົນ, ຈ່າຍຄ່າປ່ວຍການ;

5) ທາງດ້ານຈິດໃຈ: ການຟື້ນຟູ, ປົວແປງຈິດໃຈ ດ້ວຍການຈ່າຍເງິນ, ສູ່ຂວັນ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ການກຳນົດ ຫຼື ການຄິດໄລ່ຄ່າເສຍຫາຍ ແມ່ນໃຫ້ອີງໃສ່ຄວາມເສຍຫາຍຕົວຈິງ.

2.1.4 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງຕົນເອງ

1) ຄວາມໝາຍຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງຕົນເອງ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງຕົນເອງ ໝາຍເຖິງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທາກໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ບຸກຄົນອື່ນ ດ້ວຍການກະທຳຂອງຕົນເອງ ບຸກຄົນນັ້ນຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນນັ້ນ ທາກບໍ່ແມ່ນຍ້ອນຄວາມຜິດຂອງຕົນ, ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍເຊັ່ນ: ແພດຜ່າຕັດຄົນເຈັບ, ການເຮັດວຽກຕາມຄຳສັ່ງ ແລະ ອື່ນໆ.

2) ເງື່ອນໄຂຂອງຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງແພ່ງ

ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນຈະຖືວ່າມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງແພ່ງດ້ວຍຕົນເອງກໍຕໍ່ເມື່ອມີການກະທຳທີ່ຄົບເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້ :

ກ. ມີການປະພຶດທີ່ຜິດກົດໝາຍ: ໝາຍຄວາມວ່າແມ່ນການກະທຳ ຫລື ການປະພຶດນັ້ນເປັນການລະເມີດຂໍ້ກຳນົດຂອງກົດໝາຍ;

ຂ. ມີຄວາມເສຍຫາຍ: ໝາຍຄວາມວ່າການປະພຶດ ຫລື ການກະທຳນັ້ນ ໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ຊັບສິນ, ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ກຽດສັກສີ, ຊື່ສຽງຈິດໃຈຂອງຜູ້ຖືກກະທຳ (ຜູ້ເສຍຫາຍ);

ຄ. ມີຄວາມຜິດຂອງຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ: ໝາຍຄວາມວ່າ ຄວາມຜິດຂອງຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍນັ້ນແມ່ນການກະທຳ ຫລື ການເມີນເສີຍທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ແລະ ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ລັດ, ສັງຄົມ ຫລື ບຸກຄົນໂດຍເຈດຕະນາ ຫລື ບໍ່ລະມັດລະວັງ;

ງ. ມີສາຍພົວພັນເຫດແລະຜົນ: ໝາຍຄວາມວ່າ ມີສາຍພົວພັນເຫດ ແລະ ຜົນລະຫວ່າງການປະພຶດທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍກັບຄວາມເສຍຫາຍນັ້ນວ່າ ຜົນເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນນັ້ນຕ້ອງມາຈາກການກະທຳທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຂອງຜູ້ປະພຶດ ຫລື ຜູ້ລະເມີດ (ຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ).

3) ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງຈາກການນຳໃຊ້ສິດເກີນຄວນ

ການນຳໃຊ້ສິດເກີນຄວນ ໝາຍເຖິງການກະທຳຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງເກີນຂອບເຂດທີ່ຕົນມີສິດ ຊຶ່ງແຕະຕ້ອງເຖິງສິດ, ເສລີພາບ, ຊີວິດ ແລະ ສຸຂະພາບຂອງບຸກຄົນອື່ນ.

ສະນັ້ນ, ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ນຳໃຊ້ສິດຂອງຕົນເກີນຄວນໂດຍເຈດຕະນາ, ບຸກຄົນນັ້ນ ຕ້ອງ ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ເນື່ອງຈາກການໃຊ້ສິດເກີນຄວນນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ເສືອ ແລະ ທ້າວ ສິງ ເຮືອນໃກ້ຄຽງກັນ, ທ້າວ ສິງ ເປັນພະຍາດໂລກ ຫົວໃຈ ແຕ່ ທ້າວ ເສືອ ກໍຍັງເປີດເຟັງສຽງດັງເກີນຄວນຊຶ່ງຄອບຄົວ ທ້າວ ສິງ ໄດ້ເຕືອນຫລາຍຄັ້ງ ແລ້ວ ແຕ່ ທ້າວ ເສືອ ບໍ່ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ການຕັກເຕືອນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ທ້າວ ສິງ ທົນຕໍ່ສຽງດັງບໍ່ໄດ້ ເກີດຊຶ້ອກ ແລະ ເສຍຊີວິດ ໂດຍມີການຢັ້ງຢືນຂອງແພດ. ຕໍ່ກັບການກະທຳຂອງ ທ້າວ ເສືອ ເຫັນ ວ່າເປັນການໃຊ້ສິດເກີນຄວນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ທ້າວ ເສືອ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ

4) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງຈາກສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ

ສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ ໝາຍເຖິງການກະທຳດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ແນໃສ່ປົກ ປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ສັງຄົມ, ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນ ຊອບທຳຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນ.

ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງຈາກສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນ, ແຕ່ສານອາດ ພິຈາລະນາຕັດສິນ ໂດຍອີງໃສ່ສະພາບການຕົວຈິງ ໃຫ້ຜູ້ກະທຳ ຫຼື ບຸກຄົນທີສາມ ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນປະ ໂຫຍດຈາກການກະທຳຂອງຜູ້ລະເມີດ (ຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ) ນັ້ນ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າ ເສຍຫາຍ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແສງ ເປັນລູກຈ້າງຂັບເຮືອໃຫ້ ທ້າວ ໂອ ຊຶ່ງບັນທຸກຊີເມັນ 15 ໂຕນ, ເຂົ້າສານ 120 ໂຕນ ແລ່ນແຕ່ວຽງຈັນເພື່ອຂຶ້ນໄປຫລວງພະບາງ ພໍຮອດເຄິ່ງທາງ ເກີດລົມພະຍຸ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເຮືອຫຼົ້ມ ທ້າວ ແສງ ຜູ້ຂັບເຮືອ ຈຶ່ງຂົນຊີເມັນ 5 ໂຕນ ແລະ ເຂົ້າສານ 8 ໂຕນ ຖິ້ມ ລົງນ້ຳ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ເຮືອຫຼົ້ມ, ຕໍ່ຜົນເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ ທ້າວ ໂອ ເຈົ້າຂອງເຮືອຕ້ອງ ຮັບຜິດຊອບ.

5) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງຈາກການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ

ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເນື່ອງຈາກການປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ, ສຸຂະພາບ , ຊີວິດ, ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງເປັນການປ້ອງ ກັນຕົວຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບ ເຂດ, ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນນັ້ນ.

6) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ຫຼາຍຄົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ

ເມື່ອຫຼາຍຄົນໄດ້ຮ່ວມກັນກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ພວກກ່ຽວຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນ ໃນການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ພວກຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນນັ້ນ. ສານອາດພິຈາລະນາຕັດສິນໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ໃນຈຳນວນຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍນັ້ນ ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທັງໝົດກ່ອນກໍ່ໄດ້, ແຕ່ຜູ້ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍກ່ອນມີສິດທາງເອົາເງິນຄືນ ນຳບຸກຄົນທີ່ຕົນໄດ້ໃຊ້ຕາງໄປແລ້ວນັ້ນ.

ການທີ່ສານຈະພິຈາລະນາໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນໃນຈຳນວນຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຊ້ແທນກ່ອນ ໃນກໍລະນີດັ່ງນີ້:

- ຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນໃນຈຳນວນຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໄດ້ເອົາຕົວຫລົບໜີກໍລະນີດັ່ງກ່າວນີ້ ສານສາມາດພິຈາລະນາໃຫ້ບຸກຄົນ ທີ່ບໍ່ໄດ້ເອົາຕົວຫລົບໜີໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທັງໝົດກ່ອນກໍ່ໄດ້ ແລ້ວຈຶ່ງໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວທາງເອົານຳບຸກຄົນທີ່ຕົນໄດ້ໃຊ້ຕາງໄປແລ້ວນັ້ນ.

- ຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນໃນຈຳນວນຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ເປັນຜູ້ທີ່ມີເງື່ອນໄຂໃນການໃຊ້ແທນ ສານສາມາດພິຈາລະນາໃຫ້ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທັງໝົດເສຍກ່ອນແລ້ວຈຶ່ງໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວທາງເອົານຳບຸກຄົນທີ່ຕົນໄດ້ໃຊ້ຕາງໄປແລ້ວນັ້ນ. ແຕ່ກໍລະນີນີ້ ຕ້ອງມີການຮ້ອງຂໍຈາກຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ ແລະ ສານກໍຕ້ອງມີຂໍ້ມູນຫຼັກຖານທີ່ຢັ້ງຢືນໜັກແໜ້ນວ່າຜູ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ຈະໃຫ້ໃຊ້ແທນກ່ອນນັ້ນມີຖານະເສດຖະກິດດີ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດີ, ທ້າວ ແດງ ແລະ ທ້າວ ດຳ ພ້ອມກັນແກວ່ງກ້ອນຫີນໃສ່ແກ້ວລົດແຕກ, ຊຶ່ງບໍ່ສາມາດກຳນົດວ່າຄວາມເສຍຫາຍເກີດຈາກບຸກຄົນໃດ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ທ້າວ ດີ, ທ້າວ ແດງ ແລະ ທ້າວ ດຳ ຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຮ່ວມກັນ.

2.1.6 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ, ຈາກສັດ, ຈາກຕົ້ນໄມ້ທີ່ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນ

1. ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ

1) ຄວາມໝາຍຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການກະທຳຂອງບຸກຄົນອື່ນ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ປົກຄອງ, ຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຜູ້ໃຊ້ວຽກ ຍ້ອນຜູ້ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນໄດ້ໄປກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນອື່ນ ແລ້ວຕ້ອງເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ພວກເຂົາໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນເວັ້ນເສຍແຕ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນນັ້ນ ຫາກເກີດຈາກການບໍ່ປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ.

2) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ ແລະ ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກ

- **ຜູ້ໃຊ້ວຽກ** ໝາຍເຖິງບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ສັ່ງ ຫຼື ມອບໝາຍໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ປະຕິບັດວຽກງານ ຫຼື ກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ.

ຜູ້ໃຊ້ວຽກ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກຂອງຕົນໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນອື່ນໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມການມອບໝາຍ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສອນ ຂັບຂີ່ລົດໄປວຽກຕາມການມອບໝາຍຂອງ ທ້າວ ສຸກ ໃນເວລາເດີນທາງ ລົດເກີດມີບັນຫາເບກແຕກ ຈຶ່ງຕຳເອົາເຮືອນຂອງ ທ້າວ ສັນ ເປ່ເພເຫຼັກໜ້ອຍ ຕໍ່ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ທ້າວ ສອນ ທີ່ໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ ທ້າວ ສັນ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ທ້າວ ສຸກ ເນື່ອງຈາກວ່າທ້າວ ສຸກ ເປັນຜູ້ໃຊ້ວຽກ.

ການວາງຜູ້ອື່ນໃຫ້ເຮັດວຽກ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນນັ້ນ ຜູ້ໃຊ້ວຽກ (ຜູ້ວານ) ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກ (ຜູ້ຖືກວານ) ຂອງຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນອື່ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ໃຈ ໄດ້ວາງໃຫ້ ທ້າວ ໂຈ ຂຶ້ນເອົາໝາກພ້າວ, ທ້າວ ໂຈ ຈຶ່ງໄດ້ຂຶ້ນກົກພ້າວຕາມການຮ້ອງຂໍ ແລະ ໄດ້ຕັດແຂງໝາກພ້າວ ເຮັດໃຫ້ໝາກພ້າວຕົກໄປໃສ່ລົດທີ່ກຳລັງແລ່ນຜ່ານມາ ເຮັດໃຫ້ແວ່ນລົດແຕກ ຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນຄວາມຜິດຊອບຂອງ ທ້າວ ໃຈ (ຜູ້ວານ).

- **ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກ** ໝາຍເຖິງຜູ້ປະຕິບັດວຽກງານໃດໜຶ່ງຕາມຄຳສັ່ງ ຫຼື ຕາມການມອບໝາຍຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່.

ໃນກໍລະນີທີ່ຄວາມເສຍຫາຍ ຫາກເກີດຂຶ້ນຍ້ອນຄວາມຜິດຮ້າຍແຮງຂອງຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກແລ້ວ ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ, ແຕ່ຜູ້ໃຊ້ວຽກນັ້ນຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່າເສຍຫາຍນັ້ນກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງທວງເອົາການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວນັ້ນຄືນ ຈາກຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດີ ເປັນຫົວໜ້າບໍລິສັດຂົນສົ່ງ ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ ທ້າວ ພຽນ ຂັບລົດບັນທຸກເຂົ້າສານ ເພື່ອໄປສົ່ງລູກຄ້າ ແຕ່ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນໄປ ແຂວງຫລວງນ້ຳທາ, ພໍລົດຮອດເຄິ່ງທາງ ທ້າວ ພຽນ ໄດ້ພາໝູ່ຕື່ມເຫຼົ້າເມົາ ແລ້ວຂັບລົດໄປໄດ້ໃນໄລຍະໜຶ່ງຈຶ່ງເກີດອຸປະຕິເຫດເຂົ້າສານຖືກເສຍຫາຍ ໜຶ່ງໂຕນ ກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ດີ ຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເຂົ້າໃຫ້ເຈົ້າຂອງກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງທວງໃຫ້ ທ້າວ ພຽນ ທົດແທນຄືນ ເພາະວ່າອຸປະຕິເຫດເກີດຂຶ້ນຍ້ອນຄວາມຜິດອັນໜັກໜ່ວງຂອງ ທ້າວ ພຽນ(ຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກ).

ກໍລະນີ ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຮັບຈ້າງເຮັດວຽກງານເຊັ່ນ: ຊ່າງເຮືອນ, ຊ່າງໄມ້, ຊ່າງຈອດ ແລະ ອື່ນໆ ຈະບໍ່ຖືວ່າເປັນຜູ້ຮັບໃຊ້ວຽກຂອງຜູ້ວ່າຈ້າງເພາະພວກກ່ຽວບໍ່ໄດ້ຢູ່ໄຕ້ການຄວບຄຸມຂອງຜູ້ວ່າ

ຈ້າງໃນເວລາປະຕິບັດວຽກງານ ແລະ ພວກກ່ຽວກັບປະຕິບັດວຽກງານນັ້ນໂດຍລຳພັງປະສະຈາກຄຳສັ່ງໃດໆ ແຕ່ພວກກ່ຽວຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມສັນຍາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ເທົ່ານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ສົມ ເປັນຜູ້ຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງເຮືອນ, ໃນເວລາຕັດໂຄງຫຼັງຄາ ທ້າວ ສົມ ໄດ້ຈ້າງ ທ້າວ ສອນ ນາຍຊ່າງຕັດຫຼັງຄາເຮືອນເປັນເງິນຈຳນວນ 30.000.000 ກີບ; ໃນເວລາ ທ້າວ ສອນ ຕັດຫຼັງຄາເຮືອນຢູ່ນັ້ນ ໄດ້ເຮັດສິນເຫຼັກຕົກໄປໃສ່ລົດຂອງ ນາງ ພອນ ທີ່ຈອດຢູ່ເຮືອນທາງຂ້າງ ເຮັດໃຫ້ແວ່ນລົດແຕກ ຕໍ່ຄວາມເສັຍຫາຍດັ່ງກ່າວແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງ ທ້າວ ສອນເອງ.

3) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫຼື ຜູ້ຄຸ້ມຄອງ

ກ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພໍ່, ແມ່

ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພໍ່ແມ່ ໝາຍເຖິງຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍຂອງພໍ່ແມ່ຄື, ພໍ່ນ້າ ແມ່ນ້າ ແລະ ພໍ່ລ້ຽງແມ່ລ້ຽງ ຊຶ່ງລູກຂອງຕົນທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ ໄດ້ໄປກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນອື່ນເຊັ່ນ: ເດັກແກ່ວງກ້ອນຫິນໃສ່ກັນ, ເດັກເອົາໄມ້ແທງກັນ ແລະ ອື່ນໆ.

ຂ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ປົກຄອງ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ປົກຄອງ ໝາຍເຖິງຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເດັກຫຼື ຄົນເປັນບ້າເສຍຈິດ ທີ່ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນ ໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ກັບບຸກຄົນອື່ນ.

ຜູ້ປົກຄອງຈະຖືກແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ຄຸ້ມຄອງເດັກທີ່ບໍ່ຖືກກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ຜູ້ເປັນບ້າເສຍຈິດຕາມການແຕ່ງຕັ້ງຂອງນາຍບ້ານ ຫຼື ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ. ຜູ້ປົກຄອງຈະມີພັນທະເບິ່ງແຍງດູແລຜູ້ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງຂອງຕົນ, ຖ້າຜູ້ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງຫາກໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ບຸກຄົນອື່ນ, ຜູ້ປົກຄອງຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແມັດ ເປັນບ້າເສຍຈິດ, ທ້າວ ມັດ ໄດ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ເປັນຜູ້ປົກຄອງຂອງ ທ້າວ ແມັດ, ໃນວັນໜຶ່ງ ທ້າວ ແມັດ ໄດ້ລັກອອກຈາກເຮືອນຂອງ ທ້າວ ມັດ ໄດ້ເອົາໄມ້ໄປທຸບຕີລົດຂອງ ທ້າວ ມົດ ເຮັດໃຫ້ລົດຂອງທ້າວ ມົດ ເປ່ເພ. ໃນກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ມັດ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ ທ້າວ ແມັດ ໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ.

ຄ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແມ່ນຜູ້ທີ່ເບິ່ງແຍງດູແລເດັກ ທີ່ບໍ່ເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ຜູ້ເປັນບ້າເສຍຈິດໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ: ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສະຖານທີ່ກັກຂັງເດັກ ແລະ ອື່ນໆ. ຜູ້ຄຸ້ມຄອງຈະບໍ່ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງແຕ່ມີພັນທະໃນການເບິ່ງແຍງດູແລເດັກ ຫຼື ຜູ້ເປັນບ້າເສຍຈິດໃນເວລາພວກກ່ຽວຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງຕົນ, ໃນກໍລະນີຜູ້ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງ

ຕົນຫາກໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນອື່ນ ຜູ້ຄຸ້ມຄອງຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ດີ ເປັນລູກ ທ້າວ ດໍາ ມີອາຍຸ 10 ປີ ໄດ້ເຂົ້າໂຮງຮຽນແຫ່ງໜຶ່ງ, ໃນເວລາພັກຜ່ອນຊົ່ວໂມງຮຽນ ທ້າວ ດີ ໄດ້ເກີດຜິດຖຽງກັບໝູ່, ທ້າວ ດີ ໄດ້ເອົາໄມ້ຕີແຂນຂອງ ທ້າວ ແດງ ເຮັດໃຫ້ແຂນຂອງທ້າວ ແດງຫັກ ຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ ທາງໂຮງຮຽນທີ່ເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ.

2. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດ

ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກສັດ ອາດແມ່ນຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແລະ ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຜົນລະບູກເຊັ່ນ: ສັດໄດ້ຊົນ ຫຼື ກັດບຸກຄົນໃດໜຶ່ງເຮັດໃຫ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບຫລື ເສຍຊີວິດ, ໄປທຳລາຍວັດຖຸສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພ ແລະ ເຂົ້າສ່ວນ ຫລື ໂຮ່ນາຂອງບຸກຄົນອື່ນ. ເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ສັດນັ້ນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ຍ້ອນຄວາມຜິດຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດນັ້ນ, ຍົກເວັ້ນ ມີການພິສູດໄດ້ວ່າ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດ ໄດ້ໃຊ້ຄວາມລະມັດລະວັງໃນການປົກປັກຮັກສາຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປ້ອງກັນສັດດັ່ງກ່າວເປັນຢ່າງດີແລ້ວ ເຊັ່ນ: ສັດຖືກມັດໄວ້ ຫຼື ຂັງໄວ້ແລ້ວ ແຕ່ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍເປັນຜູ້ເຂົ້າໄປໃນຂອບເຂດດັ່ງກ່າວ ພ້ອມທັງກໍ່ກວນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັດລ້ຽງທຳຮ້າຍຍ້ອນຄວາມຜິດຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍເອງ. ໃນກໍລະນີນີ້ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດລ້ຽງ ຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ.

ຕົວຢ່າງ: ໝາ ຂອງ ທ້າວ ໃນ ໄດ້ແລ່ນອອກໄປນອກເຮືອນ ແລະ ໄດ້ໄປກັດ ທ້າວ ບຸນ, ທ້າວ ໃນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ມີ ໄດ້ມັດຄວາຍຂອງຕົນໄວ້ໃນຄອກຫີດີແລ້ວ ແຕ່ ທ້າວ ມາ ໄດ້ເຂົ້າໄປກໍ່ກວນຄວາຍ ຈຶ່ງຖືກຄວາຍຊົນເຮັດໃຫ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ, ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວນີ້ ທ້າວ ມີ ຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

ໃນກໍລະນີມີບຸກຄົນທີສາມເປັນຜູ້ກໍ່ກວນ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ສັດສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງທວງເອົາຄືນຈາກບຸກຄົນທີສາມນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ເພັດ ໄດ້ມັດຄວາຍຂອງຕົນໄວ້ຢູ່ເດີນຫຍ້າດີແລ້ວ ແຕ່ ທ້າວ ພິມ ໄດ້ໄປກໍ່ກວນຄວາຍ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄວາຍຊົນ ທ້າວ ເພັດ ໝູ່ເພື່ອນໄປນຳກັນ, ເຮັດໃຫ້ ທ້າວ ເພັດ ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ, ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວນີ້ ທ້າວ ພິມ ຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

3. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຂອງເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງຕົນໄມ້

ເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງຕົນໄມ້ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກຕົນໄມ້ຂອງຕົນ ເຊັ່ນ: ງ່າໄມ້ຫັກ, ໝາກໄມ້ລົ່ນ, ຕົ້ນໄມ້ລົ້ມ ແລະ ອື່ນໆ.

ຕົວຢ່າງ: ຢູ່ເຮືອນຂອງ ທ້າວ ແກ້ວ ມີຕົ້ນໄມ້ທີ່ມີງ່າເດໄປຫາທົນທາງ ແລະ ງ່າໄມ້ດັ່ງກ່າວ ເກີດແຫ້ງຕາຍ ແຕ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງກໍບໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ ຫຼື ຕັດອອກ ເຮັດໃຫ້ງ່າໄມ້ຫັກລົງຖືກລົດທີ່ ແລ່ນມາຕາມທາງເຮັດໃຫ້ຜູ້ຂັບຂີ່ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ລົດເປ່ເພ ຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍດັ່ງກ່າວ ທ້າວ ແກ້ວ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງຕົນໄມ້ຈະຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ.

2.2 ການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ

2.2.1 ຄວາມໝາຍການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ

ການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ ແມ່ນການທີ່ຜູ້ເຮັດວຽກແທນໄດ້ດຳເນີນ ວຽກໃດໜຶ່ງ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນອື່ນ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການມອບໝາຍ ຈາກບຸກຄົນນັ້ນ ເຊັ່ນ: ການສ້ອມແປງເຮືອນໃຫ້ຜູ້ອື່ນ ໃນເວລາເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ ບໍ່ຢູ່, ການໃຊ້ທີ່ສິນແທນ ແລະ ອື່ນໆ.

2.2.2 ເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ

ເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ບໍ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍຈາກຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ;
- 2) ຕ້ອງດຳເນີນໄປດ້ວຍເຈດຕະນາດີ;
- 3) ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ;
- 4) ຕ້ອງປະຕິບັດໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມສາມາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງຕົນ;
- 5) ຕ້ອງປະຕິບັດວຽກດັ່ງກ່າວຄືກັບເປັນວຽກຂອງຕົນເອງ;
- 6) ປະຕິບັດໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕັ້ງໃຈຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ ຖ້າ

ຜູ້ກ່ຽວຫາກຮູ້ ຫຼື ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້.

2.2.3 ພັນທະຂອງຜູ້ເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ

ຜູ້ເຮັດວຽກແທນຜູ້ອື່ນໂດຍບໍ່ມີການມອບໝາຍ ມີພັນທະ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຕ້ອງແຈ້ງການເຮັດວຽກແທນ ແລະ ຜົນຂອງການເຮັດວຽກຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງຊາບ ໃນທັນທີ;
- 2) ຕ້ອງສືບຕໍ່ເຮັດວຽກໃຫ້ສຳເລັດ ຫຼື ຈົນກວ່າຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ ຈະມີຄວາມ ສາມາດດຳເນີນເອງໄດ້;
- 3) ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ທຸກຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນຂະນະທີ່ປະຕິບັດວຽກນັ້ນ.

2.2.4 ພັນທະຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ

ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ ມີພັນທະໃນການທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ມີຜົນປະໂຫຍດ ຖ້າການເຮັດວຽກແທນນັ້ນ ຫາກໄດ້ດຳເນີນໄປດ້ວຍດີ ຫຼື ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງຫາກເຫັນດີຮັບຮອງເອົາການເຮັດວຽກແທນນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ລອຍ ເຫັນທໍ່ນໍ້າປະປາແຕກ ຖ້າບໍ່ມີການສ້ອມແປງກໍຈະເຮັດໃຫ້ນໍ້າຮົ່ວໄຫຼ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ ທ້າວ ເດືອນ ໄດ້ຮັບຄວາມເສຍຫາຍ, ເມື່ອເຫັນເຫດການເຊັ່ນນັ້ນ ທ້າວ ລອຍ ໄດ້ ໂທແຈ້ງໃຫ້ ທ້າວ ເດືອນ ກ່ຽວກັບທໍ່ນໍ້າແຕກ ແຕ່ກໍບໍ່ສາມາດຕິດຕໍ່ໄດ້ ທ້າວ ລອຍ ຈຶ່ງໄດ້ເຂົ້າໄປ ສ້ອມແປງທໍ່ນໍ້າໃຫ້ ທ້າວ ເດືອນ.

2.3 ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ

2.3.1 ຄວາມໝາຍ ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ

ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ ແມ່ນການເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນ ປະໂຫຍດຂອງຜູ້ອື່ນມາເປັນຂອງຕົນ ໂດຍບໍ່ມີພື້ນຖານທາງກົດໝາຍ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນອື່ນຫຼຸດລົງ, ຜູ້ຮັບຕ້ອງສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ມີສິດ.

2.3.2 ປະເພດ ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ

ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ ມີ 2 ປະເພດຄື: ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດດ້ວຍຄວາມຫຼົງຜິດ ແລະ ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນ ບໍ່ມີສິດໂດຍເຈດຕະນາ.

1) ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດດ້ວຍຄວາມຫຼົງຜິດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ອື່ນ ດ້ວຍຄວາມຫຼົງຜິດບຸກຄົນ ນັ້ນ ຕ້ອງສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ພ້ອມທັງໝາກຜົນ ຫຼື ລາຍ ໄດ້, ນັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ຮັບເປັນຕົ້ນໄປ ແລະ ຜູ້ກ່ຽວກໍສາມາດຮຽກຮ້ອງເອົາຄ່າປົກປັກຮັກສາຊັບສິ່ງ ຂອງ ແລະ ໝາກຜົນລວມທັງມູນຄ່າທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ.

ຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ນຳໃຊ້ແລ້ວໝົດໄປ, ເປ່ເພ ຫຼື ສູນຫາຍ ໃຫ້ຕີມູນຄ່າຊັບສິ່ງ ຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ການສູນຫາຍ ຫຼື ເປ່ເພ ຍ້ອນ ເຫດສຸດວິໄສ.

ໃນກໍລະນີມີການສ້ອມແປງ, ປັບປຸງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມ ເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າຂອງຊັບສິ່ງຂອງເພີ່ມຂຶ້ນ ຜູ້ ເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງ ຕ້ອງທົດແທນຄືນມູນຄ່າໃນສ່ວນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ໝາກຜົນນັ້ນ ຫາກໄດ້ນຳໃຊ້ແລ້ວໝົດໄປ, ເປ່ເພ ຫຼື ສູນຫາຍ ກໍໃຫ້ຖືວ່າແລ້ວແກ່ກັນໄປ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ພອນ ເຂົ້າໃຈຜິດວ່າໂທລະສັບມືຖືທີ່ວາງໄວ້ຢູ່ໜ້າໂຕະ ແມ່ນຂອງ ທ້າວ ພັນ ຈຶ່ງເອົາໄປໃຫ້ ທ້າວ ພັນ ແຕ່ໃນຕົວຈິງໂທລະສັບມືຖືດັ່ງກ່າວແມ່ນຂອງ ທ້າວ ພິມ. ກໍລະນີນີ້ ທ້າວ ພັນ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງໂທລະສັບຄືນໃຫ້ເຈົ້າຂອງເດີມ (ທ້າວ ພິມ) ຍ້ອນ ທ້າວ ພັນ ບໍ່ມີສິດເອົາຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວມາເປັນຂອງຕົນ.

2) ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດໂດຍເຈດຕະນາ

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນອື່ນໂດຍເຈດຕະນາ ຊຶ່ງຮູ້ວ່າຕົນບໍ່ມີສິດຮັບຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນ, ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງພ້ອມທັງໝາກຜົນ ນັບແຕ່ເວລາໄດ້ຮັບເປັນຕົ້ນໄປ.

ຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດລວມທັງໝາກຜົນ ທີ່ນຳໃຊ້ແລ້ວໝົດໄປ, ເປ່ເພ ຫຼື ສູນຫາຍ ກໍໃຫ້ຖືຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດນັ້ນ ຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ກ້າ ສົ່ງສິນຄ້າ ທ້າວ ກ້ອນ ຕາມທີ່ຢູ່ຂອງ ທ້າວ ກ້ອນ ໄດ້ແຈ້ງໄວ້ ແຕ່ປະກົດວ່າ ທ້າວ ກ້ອນ ໄດ້ຍ້າຍອອກຈາກບ່ອນຢູ່ນັ້ນແລ້ວ ໂດຍບໍ່ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ ທ້າວ ກ້າ ຮູ້ ແລະ ທ້າວ ກ້າ ຊຶ່ງເປັນຜູ້ມາຢູ່ໃໝ່ໄດ້ຮັບເອົາສິນຄ້າດັ່ງກ່າວໄວ້ໂດຍເຈດຕະນາ ແລະ ທ້າວ ກ້າ ອ້າງວ່າຕົນເອງ ເປັນ ທ້າວ ກ້ອນ. ໃນກໍລະນີນີ້ ເມື່ອ ທ້າວ ກ້ອນ ທວງເອົາສິນຄ້າ ນຳ ທ້າວ ກ້າ ແລ້ວ, ທ້າວ ກ້າ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງສິນຄ້າຄືນໃຫ້ແກ່ ທ້າວ ກ້ອນ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ແທ້ຈິງ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 6 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ, ປະເພດຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ, ການລະເມີດ, ປະເພດຄວາມເສຍຫາຍ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ເນື່ອງຈາກການລະເມີດຂອງຕົນເອງ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
2. ຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?.
3. ການລະເມີດ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
4. ຄວາມເສຍຫາຍ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?.
5. ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.

6. ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານສຸຂະພາບ ຫຼື ຊີວິດ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
7. ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານ ຊື່ສຽງ, ກຽດສັກສີ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທີ່ຫຼາຍຄົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ?
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ໃຊ້ວຽກ?
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງພໍ່ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ?
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງ?
12. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງສັດ?

ບົດທີ 7

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 7 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ, ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ, ປະເພດການຄ້າປະກັນ, ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ, ການຈຳນຳ, ການຈຳນອງ ແລະ ການຈົດທະບຽນ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 7 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ, ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ, ປະເພດການຄ້າປະກັນ, ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ, ການຈຳນຳ, ການຈຳນອງ ແລະ ການຈົດທະບຽນ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ;
2. ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ
3. ປະເພດການຄ້າປະກັນ;
4. ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ;
5. ການຈຳນຳ;
6. ການຈຳນອງ;
7. ການຈົດທະບຽນ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ;
2. ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ
3. ປະເພດຂອງການຄ້າປະກັນ
4. ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ;
5. ການຈຳນຳ;
6. ການຈຳນອງ;
7. ການຈົດທະບຽນ.

1. ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ

ການຄ້າປະກັນ ແມ່ນການຮັບປະກັນການປະຕິບັດພັນທະຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຫຼື ສັນຍາ.

ການຮັບປະກັນການປະຕິບັດພັນທະຕາມກົດໝາຍ ແມ່ນຄ້າປະກັນທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ ເພື່ອປະກັນເຫດຜົນທາງດ້ານມະນຸດສະທຳຂອງຜູ້ທີ່ຄວນຈະໄດ້ຮັບສິ່ງຕອບແທນ ຈາກການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານໃດໜຶ່ງ. ນອກຈາກນີ້ ກໍເພື່ອເປັນການຮັກສາສິດຜົນປະໂຫຍດລວມຂອງຊາດ ຫລື ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ແລະ ສັງຄົມ.

ສຳລັບການຮັບປະກັນການປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາ ກໍເພື່ອເຮັດໃຫ້ສິ່ງທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ນັ້ນໄດ້ຖືກປະຕິບັດຕາມເຈດຈຳນົງຢ່າງແທ້ຈິງ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມສັກສິດຂອງການສະແດງເຈດຈຳນົງ ທີ່ແຕ່ລະຝ່າຍໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ຈຸດປະສົງຂອງການຄ້າປະກັນ ແມ່ນແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ມີຄວາມໝັ້ນໃຈທີ່ຈະໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນທີ່ສິນດ້ວຍຊັບທີ່ລູກໜີ້ນຳມາຄ້າປະກັນ ຫຼື ດ້ວຍຊັບຂອງຜູ້ຄ້າປະກັນທີ່ເປັນບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ. ອີກປະເດັນໜຶ່ງກໍເພື່ອເປັນການຍົກສູງສະຕິຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລູກໜີ້ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ລະມັດລະວັງນຳໃຊ້ເງິນທີ່ຕົນກູ້ຢືມ ໃຫ້ຖືກກັບວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ໃຫ້ເກີດດອກອອກຜົນ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຮັບປະກັນສິ່ງເງິນຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົບຕາມຈຳນວນ ແລະ ເພື່ອເປັນການໄຖ່ຖອນເອົາຊັບທີ່ຕົນນຳໄປຄ້າປະກັນນັ້ນຄືນ.

ການຄ້າປະກັນ ຍັງສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈໃຫ້ແກ່ສະຖາບັນການເງິນຕ່າງໆ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເນື່ອງຈາກວ່າ ຖ້າຫາກທະນາຄານອະນຸມັດປ່ອຍເງິນໃຫ້ກູ້ຢືມໄປແລ້ວ ເມື່ອລູກໜີ້ບໍ່ສາມາດໃຊ້ແທນທີ່ສິນໄດ້ ສະຖາບັນການເງິນຕ່າງໆ ກໍສາມາດເກັບກູ້ທີ່ສິນ ຈາກການຂາຍຊັບທີ່ນຳມາຄ້າປະກັນນັ້ນ. ອີກປະເດັນໜຶ່ງເມື່ອຜູ້ທຳການຜະລິດຫາກສາມາດກູ້ຢືມເງິນຈາກທະນາຄານໄດ້ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດຂະຫຍາຍ ຫຼື ປັບປຸງການຜະລິດໃຫ້ດີຂຶ້ນ ຊຶ່ງຈະສົ່ງຜົນດີໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດພາຍໃນປະເທດ.

2. ປະເພດການຄ້າປະກັນ

ການຄ້າປະກັນ ມີ ສອງ ປະເພດ ຄື:

- 1) ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ;
- 2) ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ.

2.1 ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ

ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ໂດຍອີງໃສ່ເຫດຜົນທາງດ້ານມະນຸດສະທຳ ແລະ ທາງດ້ານຜົນປະໂຫຍດລວມຂອງຊາດ ເຊັ່ນ: ການຈ່າຍຄ່າແຮງງານ, ເງິນເດືອນ, ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດອື່ນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍແຮງງານ, ການເສຍພາສີອາກອນ ແລະ ການຈ່າຍອື່ນໆເພື່ອຮັບປະກັນຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາດ.

ຈາກເນື້ອໃນຂ້າງເທິງນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ ມີຈຸດປະສົງແນໃສ່ເພື່ອເຫັນຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານມະນຸດສະທຳເຊັ່ນ: ຄ່າຕອບແທນ, ຄ່າແຮງງານ, ຫຼື ການຊຸກຍູ້ຕ່າງຕໍ່ຜູ້ອອກແຮງງານ ຫຼື ກຳມະກອນທີ່ຈະໄດ້ຮັບການຄຸ້ມຄອງດ້ວຍກົດໝາຍແຮງງານ ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຟື້ນຟູ ແລະ ການລົ້ມລະລາຍຂອງວິສາຫະກິດ.

2.2 ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ

2.2.1 ຄວາມໝາຍການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ

ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ແມ່ນການຕົກລົງຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ ລະຫວ່າງເຈົ້າໜີ້ກັບລູກໜີ້ ຫຼື ການຕົກລົງການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະແທນລູກໜີ້ໂດຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ.

2.2.2 ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ

ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ມີ ສອງ ຮູບການ ຄື:

- ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍຊັບ;
- ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ.

(1) ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍຊັບ

ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍຊັບ ແມ່ນການຕົກລົງລະຫວ່າງເຈົ້າໜີ້ກັບລູກໜີ້ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ສາມຕາມຮູບການຈຳນຳ ຫຼື ຈຳນອງ.

(2) ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ

ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນແມ່ນສັນຍາຊຶ່ງບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ຕົກລົງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນຕາງລູກໜີ້ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະອື່ນດ້ວຍຕົນເອງ.

2.2.3 ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ

ຊັບທີ່ນຳມາຄ້າປະກັນມີ ສາມປະເພດ ຄື: ສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ສິດ.

1) ສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນ

ສັງຫາລິມະຊັບ ແມ່ນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ສາມາດເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ ຫຼື ຊັບເຄື່ອນທີ່. ສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນ ລວມມີ:

- (1) ວັດຖຸມີຄ່າ;
- (2) ກົນຈັກ;
- (3) ຍານພາຫະນະ;
- (4) ສິນຄ້າໃນສາງ ຫຼື ວັດຖຸດິບ ເພື່ອການຜະລິດ;
- (5) ຜົນຜະລິດກະສິກຳ;
- (6) ສັງຫາລິມະຊັບປະເພດອື່ນ ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

2) ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນ

ອະສັງຫາລິມະຊັບແມ່ນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ບໍ່ສາມາດເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ ຫຼື ຊັບຄົງທີ່. ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນປະກອບມີ:

- (1) ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂອງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ;
- (2) ກຳມະສິດໃນສິ່ງປຸກສ້າງ ເຊັ່ນ: ເຮືອນ, ຕຶກ, ອາຄານ;
- (3) ຊັບສິນທີ່ຕິດພັນກັບສັນຍາເຊົ່າ ຫຼື ສຳປະທານທີ່ດິນຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດ

ໝາຍ ຫຼື ສັນຍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

3) ສິດ ທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນໄດ້

ສິດ ທີ່ສາມາດນຳມາຄ້າປະກັນໄດ້ ລວມມີ:

- (1) ໜີ້ຕ້ອງຮັບ;
- (2) ເອກະສານການເງິນທີ່ສາມາດປ່ຽນມືໄດ້ ເຊັ່ນ: ພັນທະບັດ, ໃບສັນຍາໃຊ້ໜີ້;
- (3) ບັນຊີເງິນຝາກ;
- (4) ສິດອື່ນຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

2.2.4 ການກຳນົດລັກສະນະ ແລະ ການຕີມູນຄ່າຂອງຊັບ

ຊັບທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ກຳນົດລັກສະນະຂອງຊັບໄວ້ໃນສັນຍາ. ຊັບທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນນັ້ນອາດກຳນົດມູນຄ່າຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

2.2.5 ຊັບດຽວທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ

- 1) ຄວາມໝາຍຊັບດຽວທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ

ຊັບດຽວທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ ແມ່ນການຄ້າປະກັນການໃຊ້ແທນຫຼາຍໜີ້ສິນ ຫຼື ຫຼາຍພັນທະດ້ວຍຊັບດຽວກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ ຊຶ່ງເປັນຮູບການໜຶ່ງຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ເຊັ່ນ: ການຈຳນຳ ແລະ ການຈຳນອງ.

2) ເງື່ອນໄຂຂອງການນຳຊັບດຽວໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ

ການນຳຊັບດຽວໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ ມີ ເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

(1) ຊັບທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນ ຕ້ອງແມ່ນຊັບຂອງລູກໜີ້ ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນຂອງບຸກຄົນອື່ນ ກໍ ຕ້ອງມີການເຫັນດີ ຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ໂດຍຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍໃຫ້ໄປຄ້າປະກັນ, ເວັ້ນ ເສຍແຕ່ກົດໝາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ;

(2) ຊັບທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນ ຕ້ອງມີມູນຄ່າເກີນໜີ້ສິນໃນເວລາຄ້າປະກັນ ລວມທັງການ ຄ້າປະກັນຜ່ານມາຕາມການຕົກລົງກັນລະຫວ່າງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ຫຼື ຕາມການຕີມູນຄ່າຊັບໃນ ເວລານັ້ນຈາກອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ສະຖາບັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;

(3) ຕ້ອງມີການກຳນົດ ຫຼື ລະບຸມູນຄ່າທີ່ຍັງເຫຼືອຂອງຊັບດຽວທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນຢ່າງ ຈະແຈ້ງໄວ້ໃນສັນຍາຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຜູ້ທຳອິດ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ຖັດໄປ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ມີການ ຕົກລົງກັນເປັນຢ່າງອື່ນໄວ້ໃນສັນຍາຄ້າປະກັນ;

(4) ລູກໜີ້ ທີ່ໄດ້ນຳຊັບດຽວໄປຄ້າປະກັນ ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ທຳອິດຊາບ ກ່ຽວກັບການ ຄ້າປະກັນເພີ່ມ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນຜ່ານມາ ເປັນລາຍລັກອັກສອນລ່ວງໜ້າ ຢ່າງໜ້ອຍ ສິບຫ້າວັນ ເພື່ອໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ໄດ້ພິຈາລະນາກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນເພີ່ມກັບຕົນ;

(5) ໃນກໍລະນີທີ່ຊັບດຽວນັ້ນ ຫາກເປັນອະສັງຫາລິມະຊັບ, ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ຕ້ອງໄດ້ຈົດ ທະບຽນການຄ້າປະກັນຄັ້ງທຳອິດກ່ອນນຳຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂັ້ນເມືອງປ່ອນຊັບຕັ້ງຢູ່ ຈຶ່ງມີສິດ ນຳໄປຄ້າປະກັນເພີ່ມໄດ້ ແລະ ການຄ້າປະກັນເພີ່ມຄັ້ງຕໍ່ໄປ ກໍ ຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນ ຈຶ່ງມີສິດນຳໄປຄ້າປະກັນໄດ້.

2.2.6 ບຸລິມະສິດການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ

ເຈົ້າໜີ້ທີ່ມີການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ດ້ວຍຊັບດຽວ ຈະໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະກ່ອນເຈົ້າໜີ້ອື່ນຕາມກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

1) ໃນບັນດາເຈົ້າໜີ້ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນໄດ້ຄອບຄອງຊັບ ຫຼື ໄດ້ຄວບຄຸມສິດ ຄ້າປະກັນກ່ອນເຈົ້າໜີ້ຜູ້ອື່ນທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຜູ້ນັ້ນຈະມີບຸລິມະສິດ;

2) ໃນບັນດາເຈົ້າໜີ້ ທີ່ມີການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ, ຜູ້ທີ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ ກ່ອນເຈົ້າໜີ້ອື່ນຜູ້ນັ້ນຈະມີບຸລິມະສິດ;

3) ໃນບັນດາເຈົ້າໜີ້ທີ່ມີການຄ້າປະກັນ ຕໍ່ຊັບທີ່ບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນ, ຜູ້ທີ່ໄດ້ຄອບຄອງຊັບ ຫຼື ຄວບຄຸມສິດຄ້າປະກັນກ່ອນເຈົ້າໜີ້ອື່ນ ຜູ້ນັ້ນຈະໄດ້ບຸລິມະສິດ.

ບັນດາເຈົ້າໜີ້ທີ່ມີການຄ້າປະກັນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ, ບໍ່ໄດ້ຄອບຄອງຊັບ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຄວບຄຸມສິດຄ້າປະກັນດ້ວຍຊັບ ໃຫ້ສະເລ່ຍຕາມມູນຄ່າຂອງໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າໜີ້ແຕ່ລະຄົນ ກັບຊັບສິນທັງໝົດຂອງລູກໜີ້.

3. ຮູບແບບການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ

ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາມີ ສາມ ຮູບແບບ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການຈຳນຳ;
- 2) ການຈຳນອງ;
- 3) ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ.

3.1 ການຈຳນຳ

3.1.1 ຄວາມໝາຍການຈຳນຳ

ການຈຳນຳ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນແກ່ເຈົ້າໜີ້ ດ້ວຍການເອົາຊັບຄ້າປະກັນໄປໄວ້ນຳ ຫຼື ຢູ່ໃນການຄອບຄອງ ຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນຕາມ ການຕົກລົງກັນ.

3.1.2 ປະເພດຂອງການຈຳນຳ

ການຈຳນຳ ມີ ສາມ ປະເພດຕົ້ນຕໍ ດັ່ງນີ້:

- ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ;
- ການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ;
- ການຈຳນຳດ້ວຍສິດ.

1) ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

(1) ຄວາມໝາຍ, ເງື່ອນໄຂ, ຜົນ, ການສົ່ງຄືນ ແລະ ການຂາຍສັງຫາລິມະຊັບ

1. ຄວາມໝາຍການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດ ພັນທະ ດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບຊຶ່ງຜູ້ຈຳນຳໄດ້ນຳເອົາສັງຫາລິມະຊັບໄປໄວ້ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບ ຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ.

2. ເງື່ອນໄຂຂອງການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- 1) ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ;
- 2) ມີການຕົກລົງຈຳນຳ;
- 3) ຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳ ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳ ຫຼື ເປັນຊັບຂອງບຸກຄົນອື່ນແຕ່ມີການມອບສິດ;
- 4) ນຳເອົາສັງຫາລິມະຊັບໄປໄວ້ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ.

3. ຜົນຂອງການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນຳນັ້ນ ຍັງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳຢູ່ ແຕ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳມີບຸລິມະສິດຕໍ່ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳກ່ອນເຈົ້າໜີ້ຄົນອື່ນ.

ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນນັ້ນ ບໍ່ມີສິດນຳໃຊ້ ຫຼື ຮັບໝາກຜົນຈາກສັງຫາລິມະຊັບດັ່ງກ່າວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກຜູ້ຈຳນຳ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ປົກປັກຮັກສາສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນການເປ່ເພ, ເສຍຫາຍຍ້ອນຄວາມຜິດພາດຂອງຕົນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ສັງຫາລິມະຊັບ ຊຶ່ງນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຫາກເປ່ເພ, ເສຍຫາຍ ຫຼື ຖືກລັກ ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ປົກປັກຮັກສາ ມີສິດທວງ, ຕິດຕາມເອົາຊັບນັ້ນຄືນ.

4. ການສົ່ງຄືນ ແລະ ການຂາຍສັງຫາລິມະຊັບ

ເມື່ອລູກໜີ້ ຫາກໄດ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະໝົດແລ້ວ ການຈຳນຳກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ. ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ຜູ້ຈຳນຳ.

ຖ້າລູກໜີ້ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ, ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຫາກມີມູນຄ່າເທົ່າກັບໜີ້ສິນແລ້ວ ເຈົ້າໜີ້ທີ່ມີບຸລິມະສິດ ກໍມີສິດເອົາຊັບນັ້ນ ເປັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ.

ຖ້າສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນຫາກມີມູນຄ່າສູງກວ່າໜີ້ສິນ, ເຈົ້າໜີ້ມີສິດຊື້ເອົາ ແລະ ຕ້ອງຈ່າຍເງິນຄືນຕາມມູນຄ່າທີ່ຍັງເຫຼືອໃຫ້ລູກໜີ້, ຂາຍສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຕາມລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຫຼື ປະມູນຂາຍ. ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຫັກເອົາຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍແລ້ວ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ຜູ້ຈຳນຳ. ຖ້າຈຳນວນເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຫາກບໍ່ພຽງພໍກັບໜີ້ສິນ ແມ່ນໃຫ້ລູກໜີ້ຕື່ມໃສ່ຈົນຄົບຖ້ວນ.

ຜູ້ທີ່ເຫັນດີເອົາສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນໄປໃຫ້ຈຳນຳ ແລະ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະແທນລູກໜີ້ດ້ວຍຊັບນັ້ນແລ້ວ ມີສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄືນ ຈາກລູກໜີ້.

(2) ການຈຳນຳທີ່ໂຮງຈຳນຳ

1. ຄວາມໝາຍການຈຳນຳທີ່ໂຮງຈຳນຳ

ການຈຳນຳທີ່ໂຮງຈຳນຳ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ ດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບຊຶ່ງຜູ້ຈຳນຳ ໄດ້ນຳເອົາສັງຫາລິມະຊັບໄປໄວ້ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ (ໂຮງຈຳນຳ) ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ຕາມການຕົກລົງ.

2. ເງື່ອນໄຂຂອງການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໂຮງຈຳນຳ

ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- (1) ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ;
- (2) ມີການຕົກລົງຈຳນຳ;
- (3) ຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳ ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳ ຫຼື ເປັນຊັບຂອງບຸກຄົນອື່ນ ແຕ່ມີການມອບສິດ;
- (4) ນຳເອົາສັງຫາລິມະຊັບໄປໄວ້ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ.

3. ຜົນຂອງການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໂຮງຈຳນຳ

ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນຳນັ້ນຍັງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳຢູ່ ແຕ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ (ໂຮງຈຳນຳ) ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳມີບຸລິມະສິດຕໍ່ສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳມາຈຳນຳກ່ອນເຈົ້າໜີ້ຄົນອື່ນ .

ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນນັ້ນ ບໍ່ມີສິດນຳໃຊ້ ຫຼື ຮັບໝາກຜົນຈາກສັງຫາລິມະຊັບດັ່ງກ່າວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກຜູ້ຈຳນຳ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ປົກປັກຮັກສາສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນການເປ່ເພ, ເສຍຫາຍຍ້ອນຄວາມຜິດພາດຂອງຕົນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ສັງຫາລິມະຊັບ ຊຶ່ງນຳມາຈຳນຳນັ້ນຫາກເປ່ເພ, ເສຍຫາຍ ຫຼື ຖືກລັກ ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ປົກປັກຮັກສາ ມີສິດທວງ, ຕິດຕາມເອົາຊັບນັ້ນຄືນ.

4. ການລົງຄືນ ແລະ ການຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ໂຮງຈຳນຳ

ເມື່ອລູກໜີ້ ຫາກໄດ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະໝົດແລ້ວ ການຈຳນຳກໍສິ້ນສຸດລົງ. ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຜູ້ຮັບຈຳນຳ (ໂຮງຈຳນຳ) ຕ້ອງລົງຄືນໃຫ້ຜູ້ຈຳນຳ.

ຖ້າລູກໜີ້ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ, ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຫາກມີມູນຄ່າເທົ່າກັບໜີ້ສິນແລ້ວ ເຈົ້າໜີ້ (ໂຮງຈຳນຳ) ທີ່ມີບຸລິມະສິດ ກໍມີສິດເອົາຊັບນັ້ນ ເປັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ.

ຖ້າສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນຫາກມີມູນຄ່າສູງກວ່າໜີ້ສິນ, ເຈົ້າໜີ້ສິດຊື້ເອົາ ແລະ ຕ້ອງຈ່າຍເງິນຄືນຕາມມູນຄ່າທີ່ຍັງເຫຼືອໃຫ້ລູກໜີ້, ຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນຕາມລາຄາ ທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຫຼື ປະມູນຂາຍ. ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຫັກເອົາຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍແລ້ວ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ຜູ້ຈຳນຳ. ຖ້າຈຳນວນເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ຫາກ ບໍ່ພຽງພໍກັບໜີ້ສິນ ແມ່ນໃຫ້ລູກໜີ້ຕື່ມໃສ່ຈົນຄົບຖ້ວນ.

ຜູ້ທີ່ເຫັນດີເອົາສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນໄປໃຫ້ຈຳນຳ ແລະ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດ ພັນທະແທນລູກໜີ້ດ້ວຍຊັບນັ້ນແລ້ວ ມີສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄືນຈາກລູກໜີ້ ແລະ ນອກຈາກນີ້ ການຈຳນຳທີ່ໂຮງຈຳນຳ ຍັງປະຕິບັດຕາມລະບຽບການກ່ຽວກັບໂຮງຈຳນຳຕື່ມອີກ.

(3) ການຈຳນຳດ້ວຍເອກະສານ

ການຈຳນຳດ້ວຍເອກະສານ ແມ່ນສັນຍາຊຶ່ງລູກໜີ້ ໄດ້ມອບເອກະສານຍັງຍືນກຳມະສິດ ສັງຫາລິມະຊັບສະບັບຕົ້ນ ໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ເພື່ອຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ແຕ່ລູກໜີ້ຍັງມີສິດຄອບ ຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບດັ່ງກ່າວຕໍ່ໄປ.

ໃນການຈຳນຳດ້ວຍເອກະສານ ລູກໜີ້ຍັງເປັນເຈົ້າກຳມະສິດໃນຊັບ ແລະ ມີສິດນຳໃຊ້ຊັບ ດັ່ງກ່າວ ແຕ່ບໍ່ມີສິດຂາຍ, ໂອນ ຫຼື ນຳໄປຈຳນຳຕໍ່. ນອກຈາກນັ້ນ ລູກໜີ້ ຕ້ອງປົກປັກຮັກສາວັດຖຸ ສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບເດີມ.

ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ, ເຈົ້າໜີ້ ມີສິດທວງເອົາວັດຖຸເປົ້າໝາຍການຈຳນຳຈາກລູກໜີ້.

ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທວງ, ຕິດຕາມເອົາສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ໄດ້ນຳມາຈຳນຳນັ້ນ ໃນກໍລະນີຊັບດັ່ງກ່າວ ຫາກຢູ່ນຳລູກໜີ້.

(4) ການຈຳນຳດ້ວຍສິນຄ້າໃນສາງ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິນຄ້າໃນສາງ ແມ່ນການນຳເອົາໃບຍັງຍືນສິນຄ້າໃນສາງໄປຄ້າປະກັນການ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະນຳເຈົ້າໜີ້. ໃບຍັງຍືນສິນຄ້າໃນສາງ ສາມາດປ່ຽນມືໄດ້.

ຜູ້ຊື້ ສິນຄ້າໃນສາງ ສາມາດເອົາສິນຄ້າໄປໄດ້ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ສິດ ແລະ ພັນທະ ຕາມສັນຍາຈຳນຳດ້ວຍສິນຄ້າໃນສາງ, ເຖິງວ່າ ຜູ້ຊື້ ໄດ້ຮູ້ວ່າສິນຄ້າດັ່ງກ່າວ ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຄ້າປະກັນກໍຕາມ.

ສິນຄ້າໃນສາງ ແມ່ນຊັບໝູນວຽນ, ສິນຄ້າເພື່ອຂາຍ ຫຼື ໃຫ້ເຊົ່າ, ວັດຖຸດິບ ຫຼື ວັດສະດຸ ເພື່ອການຜະລິດ ຫຼື ການດຳເນີນທຸລະກິດ.

2) ການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

(1) ຄວາມໝາຍການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບຊຶ່ງຜູ້ຈຳນຳເອົາອະສັງຫາລິມະຊັບໄປໄວ້ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນຕາມການຕົກລົງ.

(2) ເງື່ອນໄຂຂອງການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂ ດັ່ງນີ້:

1. ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ;
2. ມີການຕົກລົງຈຳນຳ;
3. ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳ;
4. ມີກຳນົດເວລາບໍ່ໃຫ້ເກີນ ຫ້າປີ, ສາມາດຕໍ່ໄດ້ ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງການຕໍ່ແຕ່ລະຄັ້ງ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ຫ້າປີ;
5. ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ;
6. ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ນຳໄປຈົດທະບຽນນຳທ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ພາກສ່ວນອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

(3) ຜົນການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນຳນັ້ນ ຍັງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳຢູ່ ແຕ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນຳ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ມີສິດນຳໃຊ້ ຫຼື ໄດ້ຮັບໝາກຜົນຈາກຊັບດັ່ງກ່າວ ແຕ່ບໍ່ມີສິດຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍຈາກຜູ້ຈຳນຳ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳມີບຸລິມະສິດ ໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ ກ່ອນເຈົ້າໜີ້ຄົນອື່ນ.

(4) ການຈ່າຍຄ່າປົກປັກຮັກສາອະສັງຫາລິມະຊັບ

ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃນການຈ່າຍຄ່າຄຸ້ມຄອງ, ປົກປັກຮັກສາ, ສ້ອມແປງ, ການໃຊ້ຈ່າຍອື່ນ ກ່ຽວກັບອະສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ, ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ຜູ້ໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ປົກປັກຮັກສາຊັບ ຕ້ອງຮັບຜິດ ຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ ໃນກໍລະນີຊັບນັ້ນ ຫາກມີການເປ່ເພ ຫຼື ເສຍຫາຍຍ້ອນຄວາມຜິດພາດຂອງຕົນ.

(5) ການສົ່ງຄືນ ແລະ ການຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ເມື່ອລູກໜີ້ ຫາກໄດ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະຄົບຖ້ວນແລ້ວ ການຈຳນຳກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ, ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ເອົາມາຈຳນຳນັ້ນ ຕ້ອງສົ່ງຄືນຜູ້ຈຳນຳໃນສະພາບເດີມ ແລະ ການຈົດທະບຽນການຈຳນຳ ກໍຈະຖືກລຶບລ້າງ.

ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະ ຕາມກຳນົດເວລາແລ້ວ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ ເຈົ້າໜີ້ຈຶ່ງມີສິດປະກາດຂາຍ ຫຼື ປະມຸນຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ດັ່ງກ່າວ ຕາມມູນຄ່າ ຕະຫຼາດໃນເວລານັ້ນ. ໃນກໍລະນີອະສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ ຫາກມີມູນຄ່າສູງກວ່າໜີ້ສິນແລ້ວ, ເມື່ອເຈົ້າໜີ້ຫາກຫັກເອົາໜີ້ສິນ ລວມທັງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ ສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອ ຈາກການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນນັ້ນ ຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ຜູ້ຈຳນຳທັງໝົດ. ຖ້າຈຳນວນເງິນທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍ ອະສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ ຫາກບໍ່ພຽງພໍກັບໜີ້ສິນແລ້ວ ໃຫ້ລູກໜີ້ ຕື່ມໃສ່ຈົນຄົບຖ້ວນ.

ຜູ້ທີ່ເຫັນດີເອົາອະສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນໄປໃຫ້ຈຳນຳ ແລະ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະ ແທນລູກໜີ້ດ້ວຍຊັບນັ້ນແລ້ວ ກໍກາຍເປັນເຈົ້າໜີ້ຂອງລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ແລະ ມີສິດທອງເອົາຕົ້ນທຶນທີ່ຕົນໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວ ລວມທັງດອກເບ້ຍ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ນຳລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ຖ້າຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ.

3) ການຈຳນຳດ້ວຍສິດ

(1) ຄວາມໝາຍການຈຳນຳດ້ວຍສິດ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະດ້ວຍສິດທອງ, ສິດອື່ນ, ສິດຕໍ່ກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງໂຄງການ.

(2) ປະເພດການຈຳນຳດ້ວຍສິດ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດມີ ສາມປະເພດ ດັ່ງນີ້:

ກ. ການຈຳນຳດ້ວຍສິດທອງ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດທອງ ແມ່ນການຈຳນຳດ້ວຍບັນຊີເງິນຝາກທະນາຄານ, ໃບຮຸ້ນກູ້, ພັນທະບັດ, ສິດຕາມສັນຍາ, ໃບທອງໜີ້ ແລະ ສິດທອງອື່ນ.

ຂ. ການຈຳນຳດ້ວຍສິດອື່ນ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດອື່ນ ແມ່ນການຈຳນຳດ້ວຍໃບຮຸ້ນ, ຊັບສິນທາງປັນຍາ, ສິດໃນການດຳເນີນທຸລະກິດໃດໜຶ່ງ ແລະ ສິດອື່ນ.

ຄ. ການຈຳນຳດ້ວຍສິດຕໍ່ກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງໂຄງການ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດຕໍ່ກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງໂຄງການ ແມ່ນການຈຳນຳດ້ວຍສິດໃນການດຳເນີນກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ທັງໝົດ ຂອງໂຄງການ ຫຼື ໝາກຜົນທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການ ເຊັ່ນ: ລາຍຮັບທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈາກໂຄງການ, ຜົນຜະລິດກະສິກຳ.

(3) ເງື່ອນໄຂຂອງການຈຳນຳດ້ວຍສິດ

ການຈຳນຳດ້ວຍສິດ ປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

1. ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ;
2. ມີການຕົກລົງຈຳນຳ;
3. ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນຳ;
4. ຖ້າມີການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້, ເຈົ້າໜີ້ ຕ້ອງມອບເອກະສານກ່ຽວກັບສິດນັ້ນ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົນໃໝ່ ຖ້າເປັນການຈຳນຳດ້ວຍສິດທາງ;
5. ຕ້ອງບັນທຶກການຈຳນຳໃສ່ທະບຽນຮຸ້ນຂອງບໍລິສັດທີ່ອອກຮຸ້ນເສຍກ່ອນ ຖ້າເປັນການຈຳນຳດ້ວຍໃບຮຸ້ນ ຫຼື ຮຸ້ນກູ້ລະບຸຊື່;
6. ຕ້ອງແມ່ນກິດຈະການ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງໂຄງການ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ ຖ້າເປັນການຈຳນຳດ້ວຍ ກິດຈະການໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໝາກຜົນຂອງໂຄງການ.

3.2 ການຈຳນອງ

3.2.1 ຄວາມໝາຍການຈຳນອງ

ການຈຳນອງ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນແກ່ເຈົ້າໜີ້ດ້ວຍການຈົດທະບຽນຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ມອບຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວໃຫ້ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງ.

3.2.2 ປະເພດການຈຳນອງ

ການຈຳນອງ ມີ ສອງ ປະເພດ ດັ່ງນີ້:

- ການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ;
- ການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ.

1) ການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

(1) ຄວາມໝາຍການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ແກ່ເຈົ້າໜີ້ດ້ວຍການຈົດທະບຽນອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ມອບອະສັງຫາລິມະຊັບດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງ.

(2) ເງື່ອນໄຂຂອງການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂ ດັ່ງນີ້:

1. ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນ;
2. ມີການຕົກລົງຈຳນອງ;
3. ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງບໍ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງ;

4. ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ ຕ້ອງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນອງ;

5. ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ຈົດທະບຽນນຳທ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງອື່ນຂອງລັດ.

(3) ຜົນຂອງການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ

ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ ຍັງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນອງ ຊຶ່ງຜູ້ກ່ຽວຍັງມີສິດຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ໄດ້ຮັບໝາກຜົນ ຈາກຊັບທີ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຈຳນອງ.

ຜູ້ຈຳນອງ ຕ້ອງປົກປັກຮັກສາຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບເດີມ ແລະ ບໍ່ເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າຂອງຊັບນັ້ນຫຼຸດລົງ. ຖ້າຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນ ຫາກມີການສ້ອມແປງ, ປັບປຸງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມກໍໃຫ້ນັບເຂົ້າໃນມູນຄ່າຂອງຊັບດັ່ງກ່າວ.

ຜູ້ຈຳນອງ ບໍ່ມີສິດຂາຍ, ມອບ ຫຼື ແລກປ່ຽນອະສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນ. ຖ້າຫາກມີການລະເມີດ ຜູ້ຮັບຈຳນອງມີສິດທວງ, ຕິດຕາມເອົາຊັບນັ້ນຄືນ. ສຳລັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການທວງ, ຕິດຕາມເອົາອະສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນຄືນ ລວມທັງຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການລະເມີດນັ້ນ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຈຳນອງ. ເມື່ອຜູ້ຈຳນອງ ຫາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຄົບຖ້ວນແລ້ວ ການຈຳນອງກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ ແລະ ການຈົດທະບຽນການຈຳນອງຈະຖືກລົບລ້າງ.

ຜູ້ທີ່ເຫັນດີເອົາອະສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນໄປໃຫ້ຈຳນຳ ແລະ ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະ ແທນລູກໜີ້ດ້ວຍຊັບນັ້ນແລ້ວ ກໍກາຍເປັນເຈົ້າໜີ້ຂອງລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ແລະ ມີສິດທວງເອົາຕົນທຶນທີ່ຕົນໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວ ລວມທັງດອກເບ້ຍ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ນຳລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ຖ້າຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ.

(4) ສິດຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງຕໍ່ອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ

ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາມກຳນົດເວລາ, ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ມີສິດປະກາດຂາຍ ຫຼື ປະມູນຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງນັ້ນ ເພື່ອໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ພ້ອມທັງດອກເບ້ຍ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນໃຫ້ຕົນ.

ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ມີບຸລິມະສິດໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນກ່ອນ ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ອື່ນ ທີ່ບໍ່ມີການຈຳນອງ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຈຳນອງນຳຫຼັງຕົນດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ.

2) ການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

(1) ຄວາມໝາຍການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບແມ່ນການຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນແກ່ເຈົ້າໜີ້ ດ້ວຍການຈົດທະບຽນສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງນັ້ນໂດຍບໍ່ໄດ້ມອບສັງຫາລິມະຊັບດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງ.

ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງນັ້ນຕ້ອງແມ່ນສັງຫາລິມະຊັບທີ່ມີທະບຽນກຳມະສິດ.

(2) ເງື່ອນໄຂການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

1. ມີສັນຍາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະອື່ນ;
2. ມີການຕົກລົງຈຳນອງ;
3. ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງບໍ່ຢູ່ໃນການຄອບຄອງຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງ;
4. ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງ ຕ້ອງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນອງ;
5. ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ຈົດທະບຽນນຳພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ.

(3) ຜົນຂອງການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ

ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ ຍັງເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຈຳນອງຊຶ່ງຜູ້ກ່ຽວຍັງມີສິດຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ໄດ້ຮັບໝາກຜົນຈາກຊັບທີ່ໄດ້ຈົດທະບຽນການຈຳນອງ.

ຜູ້ຈຳນອງ ຕ້ອງປົກປັກຮັກສາຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບເດີມ ແລະ ບໍ່ເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າຂອງຊັບນັ້ນຫຼຸດລົງ. ຖ້າຊັບທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນ ຫາກມີການສ້ອມແປງ, ປັບປຸງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມກໍໃຫ້ນັບເຂົ້າໃນມູນຄ່າຂອງຊັບດັ່ງກ່າວ.

ຜູ້ຈຳນອງ ບໍ່ມີສິດຂາຍ, ມອບ ຫຼື ແລກປ່ຽນສັງຫາລິມະຊັບ ທີ່ນຳໄປຈຳນອງນັ້ນ. ຖ້າຫາກມີການລະເມີດ ຜູ້ຮັບຈຳນອງມີສິດທວງ, ຕິດຕາມເອົາຊັບນັ້ນຄືນ. ສຳລັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການທວງ, ຕິດຕາມເອົາສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນຄືນ ລວມທັງຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການລະເມີດນັ້ນ ແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຈຳນອງ. ເມື່ອຜູ້ຈຳນອງ ຫາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຄົບຖ້ວນແລ້ວ ການຈຳນອງກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ ແລະ ການຈົດທະບຽນການຈຳນອງຈະຖືກລົບລ້າງ.

ຜູ້ທີ່ເຫັນດີເອົາສັງຫາລິມະຊັບຂອງຕົນໄປໃຫ້ຈຳນອງ ແລະ ໄດ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະແທນລູກໜີ້ດ້ວຍຊັບ ມີສິດໄດ້ຮັບການທົດແທນຄືນຈາກລູກໜີ້.

(4) ສິດຂອງຜູ້ຮັບຈຳນອງຕໍ່ສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງ

ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາມກຳນົດເວລາ, ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ມີສິດປະກາດຂາຍ ຫຼື ປະມຸນຂາຍສັງຫາລິມະຊັບທີ່ນຳມາຈຳນອງນັ້ນ ເພື່ອໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ພ້ອມທັງດອກເບ້ຍ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນໃຫ້ຕົນ.

ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ມີບຸລິມະສິດໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນກ່ອນ ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ອື່ນ ທີ່ບໍ່ມີການຈຳນອງ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຈຳນອງນຳຫຼັງຕົນດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບນັ້ນ.

3.3 ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ

3.3.1 ຄວາມໝາຍການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ

ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ແມ່ນການທີ່ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງໄດ້ຕົກລົງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນຕາງລູກໜີ້ ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະອື່ນດ້ວຍຕົນເອງ.

ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວ ການທີ່ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະຕົກລົງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາງ ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງຈະເຮັດໄດ້ງ່າຍປານໃດ ເພາະວ່າຜູ້ສ້າງໜີ້ສິນແມ່ນລູກໜີ້ ສ່ວນຜູ້ຄ້າປະກັນອາດຈະເວົ້າໄດ້ວ່າບໍ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃດໆກັບການສ້າງໜີ້ສິນນັ້ນ ແຕ່ຊ້ຳພັດເປັນຜູ້ຮັບພາລະໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ທີ່ບຸກຄົນອື່ນສ້າງຂຶ້ນມາ ເຫັນວ່າໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວໃຜໆ ກໍບໍ່ຢາກຮັບຜິດຊອບໃນສິ່ງທີ່ຕົນບໍ່ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ແຕ່ຍ້ອນຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ເຊື່ອໃຈ ແລະ ຄວາມຮັກແພງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຊ່ວຍເຫຼືອຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນໃນລັກສະນະຍາດພື້ນຖານ, ເພື່ອນສະຫາຍ ຫຼື ເພື່ອກອບກູ້ທຸລະກິດໃດໜຶ່ງໃຫ້ເຄື່ອນໄຫວໄດ້ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ຈຶ່ງເກີດມີການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາງ ໂດຍບຸກຄົນພາຍນອກ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ສາມຊຶ່ງເອີ້ນວ່າຜູ້ຄ້າປະກັນ.

ການຄ້າປະກັນໃນລັກສະນະທີ່ກ່າວມານີ້ ແມ່ນເຮັດຂຶ້ນເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ນອກຈາກຈະທວງໜີ້ສິນຈາກລູກໜີ້ແລ້ວຍັງມີໂອກາດ ທີ່ຈະທວງໜີ້ສິນ ຈາກຜູ້ຄ້າປະກັນເມື່ອລູກໜີ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດປະຕິບັດໄດ້.

ຜູ້ຄ້າປະກັນສາມາດເອົາສັງຫາລິມະຊັບ ແລະ ອະສັງຫາລິມະຊັບ ຊຶ່ງເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນນຳມາຄ້າປະກັນຕື່ມອີກກໍໄດ້.

3.3.2 ຮູບການຂອງສັນຍາຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ

ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນຈະເຮັດລວມໃນສັນຍາຕົ້ນຕໍ ຫຼື ແຍກຕ່າງຫາກກໍໄດ້ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຢັ້ງຢືນຈາກນາຍທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານ ແລະ ມີພະຍານເຂົ້າຮ່ວມນຳ.

3.3.3 ຂອບເຂດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ຄ້າປະກັນ

ຜູ້ຄ້າປະກັນ ອາດຄ້າປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະຕາງລູກໜີ້ ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງກໍໄດ້ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງໄວ້ໃນສັນຍາຄ້າປະກັນ. ໃນກໍລະນີການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ຜູ້ຄ້າປະກັນມີພັນທະໃຊ້ແທນພຽງແຕ່ຕົ້ນທຶນເທົ່ານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ສັນຍາຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ. ເມື່ອເຖິງເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ, ເຈົ້າໜີ້ຕ້ອງທວງເອົານຳລູກໜີ້ເສຍກ່ອນ, ຖ້າລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນແລ້ວ, ເຈົ້າໜີ້ຈຶ່ງມີສິດທວງເອົານຳຜູ້ຄ້າປະກັນໄດ້.

ຜູ້ຄ້າປະກັນ ແລະ ລູກໜີ້ ມີພັນທະແຈ້ງໃຫ້ກັນຊາບກ່ຽວກັບການໃຊ້ແທນທີ່ສິນທີ່ຕົນໄດ້ປະຕິບັດໄປແລ້ວ.

ຜູ້ຄ້າປະກັນທີ່ໄດ້ໃຊ້ທີ່ສິນທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ ຕາງລູກໜີ້ແລ້ວນັ້ນ ກໍ່ກາຍເປັນເຈົ້າທີ່ຂອງລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ແລະ ມີສິດທາງເອົາຕົ້ນທຶນທີ່ຕົນໄດ້ຈ່າຍໄປແລ້ວ ລວມທັງດອກເບ້ຍ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ນຳລູກໜີ້ຜູ້ນັ້ນ ຖ້າຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ.

3.3.4 ການຄ້າປະກັນຮ່ວມ

ທີ່ສິນອາດຖືກຄ້າປະກັນດ້ວຍສອງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ ຜູ້ຄ້າປະກັນຮ່ວມໃນສັນຍາດຽວ ຫຼື ຫຼາຍສັນຍາກໍ່ໄດ້.

ຜູ້ຄ້າປະກັນຮ່ວມແຕ່ລະຄົນ ຈະຄ້າປະກັນທີ່ສິນຮ້ອຍສ່ວນຮ້ອຍ ຫຼື ໜ້ອຍກວ່ານັ້ນກໍ່ໄດ້ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ໃນກໍລະນີການຄ້າປະກັນແຕ່ລະຄົນຮ້ອຍສ່ວນຮ້ອຍນັ້ນ ເຈົ້າທີ່ມີສິດທາງເອົາທີ່ສິນທັງໝົດນຳຜູ້ຄ້າປະກັນຮ່ວມຜູ້ໃດໜຶ່ງກໍ່ໄດ້.

ໃນກໍລະນີການຄ້າປະກັນສ່ວນໃດໜຶ່ງນັ້ນ ເຈົ້າທີ່ມີສິດທາງເອົາທີ່ສິນນຳຜູ້ຄ້າປະກັນຮ່ວມຕາມສ່ວນທີ່ຜູ້ກ່ຽວຮັບຜິດຊອບ.

ເມື່ອລູກໜີ້ຫາກໄດ້ໃຊ້ແທນທີ່ສິນສ່ວນໃດໜຶ່ງແລ້ວ ເຈົ້າທີ່ມີສິດທາງເອົາທີ່ສິນທີ່ຍັງເຫຼືອນັ້ນ ນຳຜູ້ຄ້າປະກັນຮ່ວມຜູ້ໃດໜຶ່ງກໍ່ໄດ້ ຖ້າຫາກແມ່ນການຄ້າປະກັນທີ່ສິນຮ້ອຍສ່ວນຮ້ອຍ. ຖ້າແມ່ນການຄ້າປະກັນທີ່ສິນສ່ວນໃດໜຶ່ງ ເຈົ້າທີ່ມີສິດທາງເອົາທີ່ສິນ ຕາມພູດຂອງແຕ່ລະຄົນຮັບຜິດຊອບ.

3.3.5 ການເສຍຊີວິດ ຫຼື ການເສຍຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດຂອງຜູ້ຄ້າປະກັນ

ເມື່ອມີການເສຍຊີວິດຂອງຜູ້ຄ້າປະກັນ, ການຄ້າປະກັນຍັງຕ້ອງໄດ້ຮັບການສືບຕໍ່ປະຕິບັດໂດຍຜູ້ສືບທອດ ຫຼື ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ.

ເມື່ອມີການເສຍຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດຂອງຜູ້ຄ້າປະກັນ, ການຄ້າປະກັນຍັງຈະສືບຕໍ່ປະຕິບັດໂດຍຜູ້ປົກຄອງ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ເຈົ້າທີ່ຫາກຮຽກຮ້ອງໃຫ້ລູກໜີ້ຊອກຫາຜູ້ຄ້າປະກັນໃໝ່.

3.3.6 ການພົ້ນຈາກການຄ້າປະກັນ

ຜູ້ຄ້າປະກັນຈະພົ້ນຈາກການຄ້າປະກັນ ໃນກໍລະນີໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

- 1) ລູກໜີ້ໄດ້ໃຊ້ແທນທີ່ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ;
- 2) ຜູ້ຄ້າປະກັນໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ;

3) ມີການປ່ຽນແປງ, ເພີ່ມເຕີມເນື້ອໃນສັນຍາລະຫວ່າງລູກໜີ້ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ໂດຍຜູ້ຄ້າປະກັນ ບໍ່ເໝາະສົມ.

4. ການຈົດທະບຽນ ແລະ ການລົບລ້າງການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ

4.1 ການຈົດທະບຽນ

ການຈຳນຳ ແລະ ການຈຳນອງ ດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບຕ້ອງຈົດທະບຽນການເຄື່ອນໄຫວສິດ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ນຳທ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຂັ້ນເມືອງບ່ອນຊັບຕັ້ງຢູ່. ໃນກໍລະນີເອົາສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນຕອນດຽວໄປຈຳນຳ ຫຼື ຈຳນອງກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ, ໃນເວລາຈົດ ທະບຽນການເຄື່ອນໄຫວສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນນັ້ນ ເຈົ້າຂອງສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຕ້ອງມອບໃບຕາດິນໃຫ້ ທ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງ ແວດລ້ອມຂັ້ນເມືອງ ບ່ອນທີ່ດິນຕັ້ງຢູ່ ເປັນຜູ້ເກັບ ຮັກສາໄວ້ໃນລະບົບທະບຽນທີ່ດິນ.

ການຈຳນອງດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບຕ້ອງຈົດທະບຽນນຳຂະແໜງການການເງິນຫຼືຂະແໜງການ ອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ການຈົດທະບຽນການຈຳນຳ ແລະ ການຈຳນອງຕ້ອງດຳເນີນຢ່າງໂປ່ງໃສ. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການ ຈົດທະບຽນການຈຳນຳ ແລະ ການຈຳນອງນັ້ນສາມາດເຂົ້າເຖິງໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງມີການຮ້ອງຂໍ.

ຂັ້ນຕອນ ແລະ ວິທີຈົດທະບຽນການຈຳນຳ ແລະ ການຈຳນອງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບການ ຕ່າງຫາກ.

4.2 ການລົບລ້າງການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ

ການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນຈະຖືກລົບລ້າງ ໃນກໍລະນີໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ຫຼື ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ສະເໜີໃຫ້ລົບລ້າງການຈົດທະບຽນ;
- 2) ມີຄຳຕັດສິນຂອງສານໃຫ້ລົບລ້າງການຄ້າປະກັນ.

5. ການສະລະບຸລິມະສິດ ແລະ ການໂອນການຄ້າປະກັນ

5.1 ການສະລະບຸລິມະສິດ

ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ທີ່ມີບຸລິມະສິດ ສາມາດສະລະບຸລິມະສິດຂອງຕົນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ ອື່ນ ທີ່ມີການຈຳນຳ ຫຼື ຈຳນອງ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນມູນຄ່າໜີ້ສິນຂອງຕົນ.

5.2 ການໂອນການຄ້າປະກັນ

ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ຜູ້ຮັບຈຳນອງ ມີສິດໂອນການຄ້າປະກັນຂອງຕົນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ອື່ນ ທີ່ບໍ່ມີການ ການຄ້າປະກັນ ກັບລູກໜີ້ຜູ້ດຽວກັນ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນມູນຄ່າໜີ້ຕາມການຄ້າປະກັນ. ຜູ້ຮັບຈຳນຳ ຫຼື ຜູ້

ຮັບຈຳນອງ ສາມາດໂອນການຄ້າປະກັນ ລວມທັງຜົນປະໂຫຍດ, ບຸລິມະສິດທີ່ຕິດພັນກັບການຄ້າປະກັນຂອງຕົນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນມູນຄ່າທີ່ຕາມການຄ້າປະກັນ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 7 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຂອງການຄ້າປະກັນ, ຮູບການຂອງການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ, ປະເພດຂອງຊັບທີ່ຄ້າປະກັນ, ປະເພດການຄ້າປະກັນ, ການຈຳນຳ, ການຈຳນອງ ແລະ ການຈົດທະບຽນ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ການຄ້າປະກັນ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ການຄ້າປະກັນຕາມກົດໝາຍ ແມ່ນການຄ້າປະກັນແນວໃດ?
3. ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ແມ່ນການຄ້າປະກັນແນວໃດ?
4. ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ມີຈັກຮູບການ, ຄືຮູບການໃດແດ່, ອະທິບາຍ?
5. ຊັບທີ່ນຳມາຄ້າປະກັນ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່, ອະທິບາຍ?
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຊັບດຽວທີ່ນຳໄປຄ້າປະກັນກັບເຈົ້າໜີ້ຫຼາຍຄົນ?
7. ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ແມ່ນປະຕິບັດຕາມບຸລິມະສິດຄືແນວໃດ?
8. ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ມີຈັກຮູບການ, ຄືຮູບການໃດແດ່?
9. ການຈຳນຳ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?
10. ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
11. ການຈຳນຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ປະກອບດ້ວຍເງື່ອນໄຂໃດແດ່?
12. ການຈຳນຳດ້ວຍເອກະສານ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
13. ການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
14. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຜົນການຈຳນຳດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ?
15. ການຈຳນອງ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
16. ການຈຳນອງມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?
17. ການຈຳນອງດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
18. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຈົດທະບຽນການຄ້າປະກັນ?

ບົດທີ 8

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 8 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ, ວັນເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ປະເພດການສືບທອດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ, ລຳດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 8 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ, ວັນເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ປະເພດການສືບທອດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ, ລຳດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ;
2. ວັນເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
3. ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
4. ປະເພດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
5. ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ;
6. ລຳດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ;
7. ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ, ແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ;
8. ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ;
2. ວັນເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
3. ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;

4. ປະເພດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
5. ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ;
6. ລຳດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ;
7. ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ, ແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ;
8. ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ.

1. ຫຼັກການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

1.1 ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ

ມູນມໍຣະດົກ ແມ່ນຊັບທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດ ລວມທັງ ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ກ່ຽວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ສິດ ແລະ ພັນທະ ຊຶ່ງກົດໝາຍ ຫຼື ສັນຍາໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃຫ້ຜູ້ເສຍຊີວິດ ຕ້ອງປະຕິບັດດ້ວຍຕົນເອງໃນເວລາທີ່ຜູ້ກ່ຽວມີຊີວິດຢູ່ນັ້ນ.

1.2 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ແມ່ນການຕົກທອດມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກຳ.

1.3 ມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ຖືກສານຕັດສິນເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດ

ເມື່ອບຸກຄົນໃດ ຫາກຖືກສານຕັດສິນວ່າ ເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດແລ້ວ, ມູນມໍຣະດົກຂອງບຸກຄົນນັ້ນ ກໍຈະຕົກທອດເປັນຂອງຜູ້ສືບທອດ. ຖ້າພາຍຫຼັງມາບຸກຄົນນັ້ນ ຫາກຍັງມີຊີວິດຢູ່, ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຕ້ອງສົ່ງຊັບທີ່ຍັງຄົງຢູ່ ຊຶ່ງຕົນໄດ້ຮັບນັ້ນຄືນ ແຕ່ເຈົ້າຂອງຊັບ ຕ້ອງທົດແທນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ໃນການປົກປັກຮັກສາມູນມໍຣະດົກນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ສືບທອດ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ຖືກສານຕັດສິນວ່າ ເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດແລ້ວນັ້ນ ຫາກຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແຕ່ບໍ່ມາທວງທາງເອົາຊັບຂອງຕົນຄືນພາຍໃນເວລາ ສາມປີ ສຳລັບຊັບເຄື່ອນທີ່, ທົກປີ ສຳລັບຊັບຄົງທີ່ ນັບແຕ່ວັນຜູ້ກ່ຽວຮັບຊາບຄຳຕັດສິນຂອງສານເປັນຕົ້ນໄປ, ຊັບດັ່ງກ່າວກໍຈະຕົກເປັນຂອງຜູ້ສືບທອດ.

1.4 ວັນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

1.4.1 ວັນເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ການເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ແມ່ນເລີ່ມນັບແຕ່ວັນເວລາທີ່ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໄດ້ເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຫາກໄດ້ຖືກສານຕັດສິນວ່າເປັນຜູ້ເສຍຊີວິດນັ້ນ ກໍໃຫ້ຖືເອົາວັນເວລາທີ່ມີຄຳຕັດສິນຂອງສານທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດແລ້ວ ເປັນວັນເວລາເລີ່ມເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.

1.4.2 ສະຖານທີ່ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ສະຖານທີ່ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ແມ່ນບ່ອນຢູ່ປະຈຳສຸດທ້າຍຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ, ຖ້າບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຫາກບໍ່ຈະແຈ້ງ ຫຼື ມີບ່ອນຢູ່ຫຼາຍບ່ອນ ກໍໃຫ້ຖືເອົາບ່ອນມູນມໍຣະດົກທີ່ເປັນພື້ນຖານສໍາຄັນຕັ້ງຢູ່ນັ້ນ ເປັນບ່ອນເປີດ.

1.5 ມູນມໍຣະດົກທີ່ຈະນໍາມາແບ່ງປັນ

ມູນມໍຣະດົກ ທີ່ຈະນໍາມາແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ສືບທອດນັ້ນ ຕ້ອງເຫຼືອຈາກການຫັກຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ຕາມລໍາດັບ ຄື:

- 1) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການມັງຽນຄາບສົ່ງສະການ;
- 2) ການຊໍາລະໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ;
- 3) ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເຊັ່ນ: ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ, ຄ່າທຳນຽມ ແລະ ການໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆ.

2. ປະເພດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ມີ ສອງປະເພດ ຄື:

- 1) ການສືບທອດຕາມກົດໝາຍ;
- 2) ການສືບທອດຕາມພິໄນກຳ.

2.1 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ

2.1.1 ຄວາມໝາຍການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ

ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ແມ່ນການຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ໂດຍຜູ້ສືບທອດ.

2.1.2 ກໍລະນີທີ່ພາໃຫ້ມີການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ

ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຈະມີຂຶ້ນໄດ້ໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ມູນມໍຣະດົກທີ່ບໍ່ໄດ້ເຮັດພິໄນກຳ;
- 2) ພິໄນກຳເປັນໂມຄະ;
- 3) ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳນັ້ນ ໄດ້ເສຍຊີວິດກ່ອນການເປີດການສືບທອດ;
- 4) ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ຫາກບໍ່ຮັບເອົາການສືບທອດ;
- 5) ມູນມໍຣະດົກທີ່ຍັງເຫຼືອຈາກການສືບທອດຕາມພິໄນກຳ.

2.1.3 ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ

ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ລູກຄົງ, ລູກລ້ຽງ, ລູກນ້ຳ ຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ລວມທັງເດັກຢູ່ໃນທ້ອງຂອງຜູ້ເປັນແມ່ກໍມີສິດສືບທອດມູນມໍລະດົກເຊັ່ນດຽວກັນ ແມ່ເປັນຜູ້ຖືກຄອງພູດຂອງຜູ້ກ່ຽວໄວ້;
- 2) ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່;
- 3) ພໍ່, ແມ່, ປູ່, ຍ່າ, ພໍ່ເຖົ້າ, ແມ່ເຖົ້າ, ທວດ ຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ;
- 4) ອ້າຍ, ເອື້ອຍ, ນ້ອງ, ລຸງ, ປ້າ, ອາວ, ອາ, ນ້ຳບ່າວ, ນ້ຳສາວ ຫຼານ, ເຫຼນ ຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ.
- 5) ລັດ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ.

2.1.4 ລຳດັບໃນການຮັບມູນມໍລະດົກ

ໃນການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກໃຫ້ຜູ້ສືບທອດ ຖ້າຜູ້ໃດຫາກເປັນຍາດຊັ້ນຈຳກັບເຈົ້າມູນມໍລະດົກກໍຈະແມ່ນຜູ້ນັ້ນເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບກ່ອນ. ສ່ວນຜູ້ທີ່ຢູ່ລຳດັບໃກ້ຊິດຖັດໄປນັ້ນ ຈະໄດ້ຮັບກໍຕໍ່ເມື່ອຫາກບໍ່ມີຍາດຊັ້ນຈຳກັບຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກເທົ່ານັ້ນ

2.1.5 ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ

1) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງ ຜົວ ຫຼື ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ລູກ

ໃນກໍລະນີທີ່ຜົວ ຫຼື ເມຍຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໄປ ໂດຍໄດ້ປະເມຍ ຫຼື ຜົວ ແລະ ລູກໄວ້ ກໍແມ່ນ ລູກຄົງ, ລູກລ້ຽງ ເປັນຜູ້ມີສິດຮັບມູນມໍລະດົກທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ສາມສ່ວນສີ່ ແລະ ອີກໜຶ່ງສ່ວນສີ່ ແມ່ນເມຍ ຫຼື ຜົວທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ເປັນຜູ້ຮັບ.

ສ່ວນສິນສົມສ້າງນັ້ນ ໃຫ້ແບ່ງເຄິ່ງ ຄື ເຄິ່ງໜຶ່ງໃຫ້ເມຍ ຫຼື ຜົວທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ອີກເຄິ່ງໜຶ່ງນັ້ນ ໃຫ້ແບ່ງປັນແກ່ ລູກຄົງ, ລູກລ້ຽງ ແລະ ລູກນ້ຳ ເປັນພູດສະເໝີກັນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ແກ້ວ ມີຊັບເດີມ ຄວາຍ 8 ໂຕ (ຄວາຍ 1 ໂຕ ມູນຄ່າ 6 ລ້ານ ກີບ) ມາແຕ່ງງານກັບ ນາງ ຂາວ (ແມ່ຮ້າງ) ມີລູກຕິດມານຳ ຊື່ ທ້າວ ຄຳ ຢູ່ຕໍ່ມາ ທ້າວ ແກ້ວ ແລະ ນາງ ຂາວ ມີລູກນຳກັນ 2 ຄົນຄື: ທ້າວ ໄຊ ແລະ ທ້າວ ສົມ ແລະ ມີສິນສົມສ້າງ ເງິນ 60.000.000 ກີບ ຢູ່ ຕໍ່ມາ ທ້າວ ແກ້ວ ໄດ້ ເສຍຊີວິດຍ້ອນລົດຕຳ ຖາມວ່າມູນມໍລະດົກຂອງ ທ້າວ ແກ້ວ ຈະແບ່ງປັນໃຫ້ຜູ້ສືບທອດຄືແນວໃດ?

ຕາຕະລາງ: 8.1 ແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງ ຜົວ ຫຼື ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ລູກ

ມູນມໍລະດົກ	ຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກ			
	ເມຍມີຊີວິດຢູ່ ນາງ ຂາວ	ລູກຄົງ ທ້າວ ໄຊ	ລູກຄົງ ທ້າວ ສົມ	ລູກນ້ຳ ທ້າວ ຄຳ
ຊັບເດີມ ທ້າວ ແກ້ວ ຄວາຍ 8 ໂຕ ຫຼື 48 ລ້ານກີບ	ຄວາຍ 2ໂຕ ຫຼື 12ລ້ານກີບ	ຄວາຍ3ໂຕ ຫຼື 18 ລ້ານ ກີບ	ຄວາຍ 3 ໂຕ ຫຼື 18 ລ້ານ ກີບ	0

ສິນສົມສ້າງ ເງິນ 60 ລ້ານ ກີບ	30 ລ້ານ ກີບ	10 ລ້ານ ກີບ	10 ລ້ານ ກີບ	10 ລ້ານກີບ
--------------------------------	-------------	-------------	-------------	------------

2) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຜົວ ຫຼື ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ຍາດສາຍຕັ້ງ

ໃນກໍລະນີທີ່ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຊຶ່ງບໍ່ມີລູກ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໄປຍັງເຫຼືອແຕ່ເມຍ ຫຼື ຜົວ ແລະ ຍາດສາຍຕັ້ງ ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກໃຫ້ປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

- ເມຍ ຫຼື ຜົວທີ່ຍັງມີຊີວິດ ຈະໄດ້ຮັບສ່ວນແບ່ງປັນ ໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຊັບເດີມຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ແລະ ອີກສອງສ່ວນສາມນັ້ນ ໃຫ້ຍາດສາຍຕັ້ງ ເບື້ອງເທິງ ຊັ້ນຈຳຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກເປັນຜູ້ສືບທອດ ເປັນພູດສະເໝີກັນ;

- ເມຍ ຫຼື ຜົວທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ນັ້ນຈະໄດ້ຮັບສິນສົມສ້າງທີ່ເປັນພູດຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດທັງໝົດ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ເປັດ ມີຊັບເດີມ ງົວ 4 ໂຕ ມາແຕ່ງງານກັບ ນາງ ສີ ຮູ້ວ່າ ທ້າວ ເປັດ ມີພໍ່ ຊື່ ທ້າວ ກຳ, ທ້າວ ເປັດ ແລະ ນາງ ສີ ແຕ່ງງານກັນ ມາຫລາຍປີ ແຕ່ບໍ່ມີລູກຈັກຄົນ, ທ້າວ ເປັດ ແລະ ນາງ ສີ ມີສິນສົມສ້າງ ເງິນ 100 ລ້ານ ກີບ ຕໍ່ມາ ທ້າວ ເປັດ ໄດ້ ເສຍຊີວິດ ຍ້ອນພະຍາດຂອງຜູ້ກ່ຽວ, ກ່ອນ ທ້າວ ເປັດ ຈະຕາຍ ທ້າວ ເປັດ ໄດ້ຂຽນພິໄນກຳ ມອບ ງົວ 1 ໂຕ ໃຫ້ ພໍ່ ຊື່ ທ້າວ ກຳ (ພູດຊັບເດີມ) ຖາມວ່າມູນມໍລະດົກ ຂອງ ທ້າວ ເປັດ ຈະແບ່ງປັນກັນ ແນວໃດ ໃຫ້ຜູ້ສືບທອດ

ຕາຕະລາງ: 8.2 ແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຜົວ,ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ຍາດສາຍຕັ້ງ

ມູນມໍລະດົກ	ຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກ	
	ເມຍມີຊີວິດຢູ່ ນາງ ສີ	ພໍ່ ທ້າວ ກຳ
ພູດພິໄນກຳ		ງົວ 1 ໂຕ (ພູດຊັບເດີມ)
ຊັບເດີມ ທ້າວ ເປັດ ງົວ 3 ໂຕ	ງົວ 1 ໂຕ	ງົວ 2 ໂຕ
ສິນສົມສ້າງ ເງິນ 100 ລ້ານ ກີບ	100.000.000 ກີບ	0

3) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຜົວ ຫຼື ເມຍ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງ

ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກຫາກບໍ່ມີລູກ ແລະ ບໍ່ມີຍາດສາຍຕັ້ງ ແຕ່ຫາກຍັງມີຜົວ ຫຼື ເມຍນັ້ນ, ຍາດສາຍຂວາງຊັ້ນຈຳ ຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຈະໄດ້ຮັບມູນມໍລະດົກທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ພຽງແຕ່ເຄິ່ງໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນອີກເຄິ່ງໜຶ່ງ ແລະ ສິນສົມສ້າງທັງໝົດນັ້ນ ຈະຕົກເປັນຂອງເມຍ ຫຼື ຜົວທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່.

ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຍາດສາຍຂວາງຊັ້ນຈຳນັ້ນໃຫ້ແບ່ງປັນເປັນພູດສະເໝີກັນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ຊ້າງ ມີຊັບເດີມ ງົວ 5 ໂຕ ມາແຕ່ງງານກັບ ນາງ ມ້າ, ຮູ້ວ່າ ທ້າວ ຊ້າງ ມີອ້າຍ ຊື່ ທ້າວ ປີ ແລະ ນ້ອງສາວ ຊື່ ນາງ ປາ, ທ້າວ ຊ້າງ ແລະ ນາງ ມ້າ ແຕ່ງງານກັນ ມາຫລາຍປີ ແຕ່ບໍ່ມີລູກຈັກຄົນ, ທ້າວ ຊ້າງ ແລະ ນາງ ມ້າ ມີສິນສົມສ້າງ ເງິນ 50 ລ້ານ ຕໍ່ມາ ທ້າວ ຊ້າງ ໄດ້ເສຍຊີວິດຍ້ອນພະຍາດຂອງຜູ້ກ່ຽວ. ກ່ອນ ທ້າວ ຊ້າງ ຈະຕາຍ ທ້າວ ຊ້າງ ໄດ້ຂຽນພິໄນກຳ ມອບ ງົວ 1 ໂຕ ໃຫ້ ອ້າຍ ຊື່ ທ້າວ ປີ (ພູດຊັບເດີມ) ຖາມວ່າມູນມໍລະດົກ ຂອງ ທ້າວ ຊ້າງ ຈະແບ່ງປັນກັນແນວໃດ ໃຫ້ຜູ້ສືບທອດ.

ຕາຕະລາງ: 8.3 ແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຜົວ,ເມຍທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງ

ມູນມໍລະດົກ	ຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກ		
	ເມຍມີຊີວິດຢູ່ ນາງ ມ້າ	ອ້າຍ ທ້າວ ປີ	ນ້ອງ ສາວ ນາງ ປາ
ພູດພິໄນກຳ		ງົວ 1 ໂຕ (ພູດຊັບເດີມ)	
ຊັບເດີມ ທ້າວ ຊ້າງ - ງົວ 4 ໂຕ	ງົວ 2 ໂຕ	ງົວ 1 ໂຕ	ງົວ 1 ໂຕ
ສິນສົມສ້າງ ເງິນ 50 ລ້ານ ກີບ	50.000.000 ກີບ	0	0

4) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງພວກລູກຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດ

ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ ລະຫວ່າງພວກລູກຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ໃຫ້ປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

1. ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກມີແຕ່ລູກຄົງເທົ່ານັ້ນ ມູນມໍລະດົກ ຊຶ່ງເປັນສິນສົມສ້າງ ແລະ ຊັບເດີມທີ່ຕົກທອດແກ່ພວກກ່ຽວ ກໍໃຫ້ແບ່ງປັນເປັນພູດສະເໝີກັນ;
2. ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກມີ ລູກຄົງ, ລູກລ້ຽງ ແລະ ລູກນ້າ ມູນມໍລະດົກທີ່ເປັນພູດສິນສົມສ້າງຂອງຜູ້ກ່ຽວ ໃຫ້ແບ່ງປັນເປັນພູດສະເໝີກັນ;
3. ລູກລ້ຽງມີສິດໄດ້ຮັບພູດທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກຄືກັນກັບລູກຄົງ. ສຳລັບລູກນ້າ ບໍ່ມີສິດໄດ້ຮັບພູດທີ່ເປັນຊັບເດີມຂອງພໍ່ນ້າ ຫຼື ແມ່ນ້າທີ່ເສຍຊີວິດ;
4. ລູກລ້ຽງ ບໍ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຂອງຜູ້ເປັນພໍ່ແມ່ເດີມຂອງຕົນອີກ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ມີພິໄນກຳ ຈາກພໍ່ແມ່ເດີມມອບໃຫ້ຕົນເທົ່ານັ້ນ.

ສຳລັບລູກຄົງ, ລູກລ້ຽງ, ລູກນ້າ ທີ່ໄດ້ລ້ຽງດູ, ເບິ່ງແຍງ ແລະ ປິ່ນປົວ ພໍ່ແມ່ຕະຫຼອດຮອດເສຍຊີວິດ ແລະ ມັ່ນຄາບສົ່ງສະການ ດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ໂດຍໃຊ້ຊັບຂອງຕົນເອງ ຫຼື ປະກອບສ່ວນ

ໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຊັບຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກເພີ່ມຂຶ້ນ ກໍຈະໄດ້ຮັບສ່ວນແບ່ງມູນມໍລະດົກຂອງເຈົ້າມູນມໍລະດົກຫຼາຍກວ່າຜູ້ສືບທອດຄົນອື່ນໜຶ່ງພູດ.

5) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກລະຫວ່າງຍາດສາຍຕັ້ງ

ໃນກໍລະນີເຈົ້າມູນມໍລະດົກນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີລູກ, ບໍ່ມີຜົວ ຫຼື ເມຍ ມູນມໍລະດົກທັງໝົດ ໃຫ້ນຳມາແບ່ງ ປັນ ໃຫ້ຍາດສາຍຕັ້ງຊັ້ນຈຳ ເປັນພູດສະເໝີກັນ.

6) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ ລະຫວ່າງຍາດສາຍຂວາງ

ໃນກໍລະນີເຈົ້າມູນມໍລະດົກນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີລູກ, ບໍ່ມີຜົວ ຫຼື ເມຍ ແລະ ບໍ່ມີຍາດສາຍຕັ້ງ, ມູນມໍລະດົກຂອງຜູ້ກ່ຽວໃຫ້ນຳມາແບ່ງປັນໃຫ້ຍາດສາຍຂວາງຊັ້ນຈຳເປັນພູດສະເໝີກັນ.

7) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກກໍລະນີມີແຕ່ຜົວ ຫຼື ເມຍ

ໃນກໍລະນີຜົວ ຫຼື ເມຍທີ່ເສຍຊີວິດ ຫາກບໍ່ມີລູກ, ບໍ່ມີຍາດສາຍຕັ້ງ ແລະ ບໍ່ມີຍາດສາຍຂວາງ, ມູນມໍລະດົກຂອງຜູ້ກ່ຽວກໍໃຫ້ເມຍ ຫຼື ຜົວ ທີ່ມີຊີວິດຢູ່ນັ້ນເປັນຜູ້ສືບທອດທັງໝົດ.

8) ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ ລະຫວ່າງຫົວໜ້າຄອບຄົວ ແລະ ຜູ້ຮັບໃຊ້

ຖ້າຫົວໜ້າຄອບຄົວຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດ ໂດຍບໍ່ມີ ຜົວ ຫຼື ເມຍ, ລູກ, ຍາດສາຍຕັ້ງ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງແລ້ວ, ຜູ້ຮັບໃຊ້ທີ່ຢູ່ໃນຄອບຄົວນັ້ນ ແຕ່ສາມປີຂຶ້ນໄປ ກໍຈະໄດ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກນັ້ນ.

ຖ້າຜູ້ຮັບໃຊ້ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດ ໂດຍບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກຂອງຕົນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໃນວັກທີ່ໜຶ່ງນີ້ແລ້ວ ຫົວໜ້າຄອບຄົວກໍຈະໄດ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກຂອງຜູ້ຮັບໃຊ້ເຊັ່ນດຽວກັນ.

ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກບໍ່ມີ ຜົວ ຫຼື ເມຍ, ລູກ, ຍາດສາຍຕັ້ງ ແລະ ຍາດສາຍຂວາງ ແຕ່ມີບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ໄດ້ເບິ່ງແຍງຊ່ວຍເຫຼືອ ເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຈົນເສຍຊີວິດ ແລະ ມັງນຄາບສົ່ງສະການ ບຸກຄົນນັ້ນ ອາດມີສິດສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຕາມການຕັດສິນຂອງສານ.

2.1.6 ການແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ

ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແມ່ນຈຳນວນເງິນທີ່ຄອບຄົວຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍໄດ້ຮັບ ເພື່ອເປັນການທົດແທນຄ່າເສຍຫາຍ ທີ່ເນື່ອງຈາກການເສຍຊີວິດ.

ອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ ແມ່ນການສະໜອງເງິນອຸດໜູນ ເພື່ອເປັນການແບ່ງເບົາພາລະໃຊ້ຈ່າຍໃນການຈັດພິທີຊາປານະກິດສົບໃຫ້ແກ່ສະມາຊິກປະກັນສັງຄົມ ຫຼື ຜູ້ເຂົ້າປະກັນສັງຄົມ.

ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ ໃຫ້ນຳມາແບ່ງເປັນສາມພູດສະເໝີກັນ ແລ້ວມອບໃຫ້ຜູ້ເປັນ ພໍ່ ແມ່, ຜົວ ຫຼື ເມຍ ແລະ ລູກ ຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດຜູ້ລະພູດ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ເສຍຊີວິດ ຫາກບໍ່ມີລູກ ໃຫ້ແບ່ງເປັນສອງພູດສະເໝີກັນ ແລ້ວມອບໃຫ້ຜູ້ເປັນພໍ່ ແມ່ ແລະ ຜົວ ຫຼື ເມຍຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດຜູ້ລະພູດ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ເສຍຊີວິດ ຫາກບໍ່ມີ ພໍ່ ແມ່ ກໍໃຫ້ແບ່ງເປັນສອງພູດສະເໝີກັນ ແລ້ວມອບໃຫ້ຜົວ ຫຼື ເມຍ ແລະ ລູກ ຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດຜູ້ລະພູດ. ໃນກໍລະນີ ທີ່ຜູ້ເສຍຊີວິດຫາກບໍ່ມີ ພໍ່ ແມ່ ແລະ ລູກ ກໍໃຫ້ມອບແກ່ຜູ້ເປັນ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ທີ່ຍັງມີຊີວິດພຽງຜູ້ດຽວ.

ກ່ອນຈະນຳເອົາຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ ມາແບ່ງປັນໃຫ້ກັນນັ້ນ ຕ້ອງຫັກຄ່າມັງຄາບສົ່ງສະການ, ເຮັດບຸນກິນທານ, ໃຊ້ໜີ້ສິນ ແລະ ພັນທະອື່ນ ຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດເສຍກ່ອນ.

ຕົວຢ່າງ: ທ້າວ ໂຕ້ ແຕ່ງງານກັບ ນາງ ແຕງ ມີລູກນຳກັນ 1 ຄົນຊື່ ນ່າງ ຈັນ, ຕໍ່ມາທ້າວໂຕ້ ຕາຍ ຍ້ອນຖືກລົດຕຳ ຄອບຄົວ ທ້າວ ໂຕ້ ໄດ້ຮັບຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ 60 ລ້ານ ກີບ ໃນຈຳນວນ 60 ລ້ານ ກີບນີ້ ໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍມັງຄາບສົບສົ່ງສະການ ກິນທານ 15 ລ້ານ ກີບ ຍັງເຫຼືອ 45 ລ້ານ ກີບ, ຮູ້ວ່າ ພໍ່ຂອງ ທ້າວ ໂຕ້ ຊື່ ທ້າວ ຕົ້ນ ຖາມວ່າ ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈຂອງ ທ້າວ ໂຕ້ ຈະແບ່ງປັນກັນແນວໃດ

ຕາຕະລາງ: 8.4 ແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ

ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ທ້າວ ໂຕ້ 45 ລ້ານ ກີບ	ເມຍ ນ ແຕງ 15 ລ້ານ ກີບ	ພໍ່ ທ້າວຕົ້ນ 15 ລ້ານ ກີບ	ລູກຄົງ ນ ຈັນ 15 ລ້ານ ກີບ
--	--------------------------	-----------------------------	-----------------------------

2.1.7 ມູນມໍລະດົກຂອງ ພິກຂຸ, ສາມະເນນ ຫຼື ນັກບວດອື່ນ

ພິກຂຸ, ສາມະເນນ ຫຼື ນັກບວດອື່ນ ທີ່ມີຊັບກ່ອນບວດ ຫຼື ມີຊັບໃນໄລຍະບວດນັ້ນ ແມ່ນມີສິດມອບຊັບ, ຍົກຊັບ ຫຼື ເຮັດພິໄນກຳ ໃຫ້ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງອື່ນຕາມກົດໝາຍ ລວມທັງມີສິດໃຫ້ຜູ້ອື່ນສືບທອດມູນມໍລະດົກຂອງຕົນ. ໃນກໍລະນີທີ່ ພິກຂຸ, ສາມະເນນ ຫຼື ນັກບວດອື່ນ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໂດຍບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ມອບຊັບໃດໜຶ່ງໃຫ້ບຸກຄົນ, ການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ມູນນິທິໃດໜຶ່ງແລ້ວ, ຊັບທັງໝົດນັ້ນ ກໍຈະຕົກເປັນຂອງວັດ ຫຼື ສາສະນະສະຖານບ່ອນຜູ້ກ່ຽວຢູ່ປະຈຳ.

2.1.8 ມູນມໍລະດົກທີ່ບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດອື່ນ

ເມື່ອບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໂດຍບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດມູນມໍລະດົກ ຫຼື ບໍ່ຮູ້ວ່າຜູ້ສືບທອດນັ້ນຢູ່ໃສພາຍໃນເວລາ ທົກເດືອນ ຖ້າບໍ່ມີຜູ້ໃດມາທວງເອົາແລ້ວ, ມູນມໍລະດົກທັງໝົດນັ້ນ ແມ່ນລັດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງໄວ້.

ຖ້າຫາກໝົດອາຍຸຄວາມ ສາມປີ ນັບແຕ່ວັນເວລາເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ໄດ້ເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ. ຖ້າຫາກກາຍກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ສິດໃນການທວງຈະຕົກໄປ. ມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວ ກໍຈະຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງລັດ.

ນາຍທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານ ເປັນຜູ້ກຳນົດເອົາຊັບສົມບັດສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ເພື່ອໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການມັງນຄາບສົ່ງສະການ, ເຮັດບຸນກິນທານຕາມຮີດຄອງ ແລະ ຊຳລະທີ່ສິນຂອງຜູ້ເສຍຊີວິດ.

2.1.9 ສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງຜົວເມຍທີ່ແຍກກັນຢູ່

ຜົວເມຍທີ່ໄດ້ແຍກກັນຢູ່ຕ່າງຫາກ ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຢ່າຮ້າງກັນ ໂດຍຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍນັ້ນ ກໍຍັງມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງກັນ ແລະ ກັນໄດ້ຢູ່ ເມື່ອຜູ້ໃດໜຶ່ງຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດ.

2.1.10 ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ

1) ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ

ເມື່ອບຸກຄົນທີ່ເປັນຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດກ່ອນເຈົ້າມູນມໍຣະດົກແລ້ວ, ຜູ້ສືບທອດຂອງບຸກຄົນນັ້ນ ກໍມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນຜູ້ກ່ຽວ. ເມື່ອຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ນີ້ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດ ກໍໃຫ້ຜູ້ສືບທອດຜູ້ຕໍ່ໄປໄດ້ຮັບມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ ແລະ ຕໍ່ໆໄປ.

2) ເງື່ອນໄຂຂອງການສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ

ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ ຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- 1) ເປັນຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ;
- 2) ເປັນລູກຂອງບຸກຄົນທີ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຊຶ່ງໄດ້ເສຍຊີວິດກ່ອນແລ້ວ.

2.2 ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພີໄນກຳ

2.2.1 ຄວາມໝາຍພີໄນກຳ

ພີໄນກຳ ແມ່ນການສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງເຈົ້າຂອງຊັບໃນການເອົາຊັບຂອງຕົນໃຫ້ ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ດ້ວຍການເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ທາງປາກເປົ່າ.

ພີໄນກຳ ມີຜົນບັງຄັບທາງດ້ານກົດໝາຍ ນັບແຕ່ເຈົ້າຂອງຊັບ ເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ.

2.2.2 ສິດໃນການເຮັດພີໄນກຳ

ພົນລະເມືອງທຸກຄົນ ມີສິດເຮັດພີໄນກຳ ມອບຊັບສົມບັດທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນ ໃຫ້ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ໃຫ້ຫຼາຍຄົນ, ໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ, ກອງທຶນ

, ມູນນິທິຕ່າງໆ ຫຼື ສະຫງວນໄວ້ສ່ວນໃດໜຶ່ງ ເພື່ອເປັນບ່ອນສັກກາລະບູຊາ ຫຼື ຮັກສາໃຫ້ຍາດພີ່ນ້ອງທີ່ຂາດເຂີນສາມາດສ້າງຢູ່ທຳກິນ ຕາມເຈດຈຳນົງຂອງຕົນກ່ອນເສຍຊີວິດ.

2.2.3 ຂອບເຂດສິດໃນການເຮັດພິໄນກຳ

ເຈົ້າຂອງຊັບທີ່ຍັງມີຊີວິດຢູ່ຈະເຮັດພິໄນກຳ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມຂອບເຂດດັ່ງນີ້:

- 1) ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກມີລູກ ໜຶ່ງຄົນ ສາມາດເຮັດພິໄນກຳໃຫ້ຜູ້ອື່ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 2) ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກມີລູກ ສອງຄົນ ສາມາດເຮັດພິໄນກຳ ໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຊັບທັງໝົດ;
- 3) ຖ້າເຈົ້າມູນມໍລະດົກ ຫາກມີລູກ ສາມຄົນຂຶ້ນໄປ ສາມາດເຮັດພິໄນກຳ ໃຫ້ລູກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຜູ້ອື່ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງສ່ວນສີ່ຂອງຊັບທັງໝົດ.

ເມື່ອການເຮັດພິໄນກຳ ຫາກເກີນກວ່າຈຳນວນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ນັ້ນ ຖືເປັນໂມຄະແລ້ວໃຫ້ນຳມາແບ່ງປັນການສືບທອດຕາມກົດໝາຍ.

2.2.4 ຮູບການການເຮັດພິໄນກຳ

ພິໄນກຳ ສາມາດເຮັດຂຶ້ນໃນສອງຮູບການ ດັ່ງນີ້:

- ພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນ;
- ພິໄນກຳທາງປາກເປົ່າ.

1) ພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນ

ການເຮັດພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນ ອາດເຮັດດ້ວຍ:

- ການຂຽນພິໄນກຳໂດຍເຈົ້າມູນມໍລະດົກເອງ;
- ການຂຽນພິໄນກຳໂດຍຜູ້ອື່ນຂຽນໃຫ້ ຕ້ອງມີພະຍານຢ່າງໜ້ອຍ ສາມຄົນເຂົ້າຮ່ວມນຳ ແຕ່ຕ້ອງຮັກສາຄວາມລັບໄວ້ຈົນກວ່າຈະມີການເປີດພິໄນກຳ ຫຼື ການເປີດການສືບທອດມູນມໍລະດົກ.

ໃນພິໄນກຳນັ້ນ ຕ້ອງບອກສະຖານທີ່, ວັນ, ເດືອນ, ປີ ເຮັດພິໄນກຳ, ປະເພດ ແລະ ຈຳນວນຊັບທີ່ຈະມອບ, ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນຂອງ ຜູ້ມອບ ແລະ ຜູ້ຮັບ, ຜູ້ຂຽນ ແລະ ຂອງພະຍານ.

ຜູ້ມອບ, ຜູ້ຂຽນ ແລະ ພະຍານ ຕ້ອງລົງລາຍເຊັນ ແລະ ແປະໂປ້ມືໃສ່ພິໄນກຳ.

ພິໄນກຳນັ້ນ ຫຼັງຈາກເຮັດແລ້ວຕ້ອງໃສ່ຊອງຕິດໃຫ້ແໜ້ນ ຫຼື ຕິດດ້ວຍຄັງ ແລ້ວໄປຂຶ້ນທະບຽນນຳນາຍທະບຽນສານ ບ່ອນເຈົ້າມູນມໍລະດົກຢູ່ ຫຼື ບ່ອນທີ່ໃກ້ຄຽງ ຫຼື ນຳໄປໄວ້ຢູ່ອົງການປົກຄອງບ້ານ ສຳລັບບ່ອນທີ່ບໍ່ມີຫ້ອງການທະບຽນສານ.

- ຜູ້ບໍ່ມີສິດຮັບຊັບຕາມພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນ

ຜູ້ບໍ່ມີສິດຮັບຊັບຕາມພິໄນກຳ ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ມີ ດັ່ງນີ້:

(1) ຜູ້ຂຽນພິໄນກຳ;

(2) ພະຍານໃນການເຮັດພິໄນກຳ;

(3) ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຫຼື ລູກ ຂອງຜູ້ຂຽນພິໄນກຳ ທີ່ບໍ່ແມ່ນເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຂອງພະຍານ ໃນການເຮັດພິໄນກຳ.

2) ພິໄນກຳທາງປາກເປົ່າ

ເຈົ້າຂອງຊັບທີ່ບໍ່ສາມາດເຮັດພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນໄດ້ຍ້ອນຕົກຢູ່ໃນສະພາບອັນຕະລາຍທີ່ໄກ້ຈະເສຍຊີວິດ, ຍ້ອນສຸຂະພາບອ່ອນເພຍ ຫຼື ຍ້ອນສາເຫດອື່ນ ຈະເຮັດພິໄນກຳທາງປາກເປົ່າກໍໄດ້ ໂດຍໃຫ້ມີພະຍານຮັບຮູ້ນຳ.

ພະຍານດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງແຈ້ງຂໍຄວາມທັງໝົດ ທີ່ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກສັ່ງໄວ້ນັ້ນ ຕໍ່ຫ້ອງການທະບຽນສານ ຫຼື ອົງການປົກຄອງບ້ານໃນທັນທີ ແລະ ຊື່ແຈ້ງສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເຈົ້າຂອງຊັບນັ້ນ ບໍ່ສາມາດເຮັດພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນໄດ້ ຊຶ່ງຫ້ອງການທະບຽນສານ ຫຼື ອົງການປົກຄອງບ້ານ ຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກຂໍຄວາມດັ່ງກ່າວໄວ້.

ພິໄນກຳທາງປາກເປົ່ານັ້ນ ຈະບໍ່ມີຜົນໃຊ້ໄດ້ ຖ້າຫາກກາຍກຳນົດເວລາ ໜຶ່ງເດືອນ ນັບແຕ່ວັນເຈົ້າຂອງຊັບ ໄດ້ກັບຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິ.

2.2.5 ຜູ້ສືບທອດສຳຮອງ ແລະ ສິດຂອງຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ

1) ຜູ້ສືບທອດສຳຮອງ

ເຈົ້າຂອງຊັບ ມີສິດກຳນົດຜູ້ສືບທອດສຳຮອງໄວ້ໃນພິໄນກຳ ເພື່ອແທນທີ່ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຊຶ່ງຕົນໄດ້ກຳນົດໄວ້ແລ້ວນັ້ນ ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ສືບທອດຜູ້ນັ້ນ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດກ່ອນການເປີດພິໄນກຳ ຫຼື ການສືບທອດ ຫຼື ບໍ່ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳນັ້ນ.

2) ສິດຂອງຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ

ຜູ້ສືບທອດທີ່ໄດ້ຮັບມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳແລ້ວ ກໍຍັງມີສິດໄດ້ຮັບພູດສ່ວນມູນມໍຣະດົກທີ່ຕົກທອດໃຫ້ຕົນຕາມກົດໝາຍອີກດ້ວຍ.

2.2.6 ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ແລະ ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ລົບລ້າງພິໄນກຳ

1) ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ

ເຈົ້າຂອງຊັບມີສິດກຳນົດຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກໄວ້ໃນພິໄນກຳ ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກ່ຽວຫາກມີຈຸດປະສົງເຮັດພິໄນກຳ ມອບມູນມໍຣະດົກໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ເປັນບ້າເສຍຈິດ.

ຜູ້ຖືກຄອງມູນມໍຣະດົກນັ້ນອາດຈະກຳນົດບຸກຄົນອື່ນເປັນຜູ້ຖືກຄອງມູນມໍຣະດົກແທນຕົນກໍໄດ້, ເວັ້ນເສຍແຕ່ເຈົ້າຂອງຊັບ ຫາກໄດ້ກຳນົດໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນໃນພິໄນກຳ.

2) ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ລົບລ້າງພິໄນກຳ

ເຈົ້າຂອງຊັບ ມີສິດປ່ຽນແປງ ຫຼື ລົບລ້າງພິໄນກຳທີ່ຕົນເຮັດຂຶ້ນໄດ້ທຸກເວລາ ດ້ວຍການເຮັດພິໄນກຳໃໝ່.

ພິໄນກຳທີ່ເຮັດຂຶ້ນໃໝ່ນີ້ ຈະລົບລ້າງພິໄນກຳເກົ່າສ່ວນໃດໜຶ່ງ ຫຼື ທັງໝົດ ທີ່ມີຂໍ້ຄວາມຂັດກັບພິໄນກຳໃໝ່.

2.2.7 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິໄນກຳຕົກໄປ

ພິໄນກຳ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນ ຈະຕົກໄປດ້ວຍສາເຫດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ເມື່ອຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດກ່ອນເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ;
- 2) ເມື່ອຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ຫາກໄດ້ສະລະມູນມໍຣະດົກພູດທີ່ຕົນມີສິດໄດ້ຮັບຕາມພິໄນກຳ;
- 3) ເມື່ອຊັບສົມບັດທີ່ຕົກທອດຕາມພິໄນກຳນັ້ນ ຫາກໄດ້ຖືກສູນຫາຍ ຫຼື ຖືກທຳລາຍດ້ວຍເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ກ່ອນການເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;
- 4) ເມື່ອພິໄນກຳນັ້ນ ຫາກໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ວ່າເປັນໂມຄະເຊັ່ນ: ພິໄນກຳ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ, ພິໄນກຳ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍບໍ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ພິໄນກຳ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການຖືກບັງຄັບ, ຫຼອກລວງ ຫຼື ປອມແປງ;

2.2.8 ພິໄນກຳເປັນໂມຄະ

ພິໄນກຳເປັນໂມຄະ ມີ ກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ພິໄນກຳ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ;
- 2) ພິໄນກຳ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍບໍ່ຈະແຈ້ງ;
- 3) ພິໄນກຳ ທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການຖືກບັງຄັບ, ຫຼອກລວງ ຫຼື ປອມແປງ;
- 4) ພິໄນກຳ ທີ່ໄດ້ມອບຊັບໃຫ້ແກ່ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີສິດຮັບຊັບຕາມພິໄນກຳ ເປັນລາຍລັກອັກສອນເຊັ່ນ: ຜູ້ຂຽນພິໄນກຳ, ພະຍານໃນການເຮັດພິໄນກຳ ແລະ ຜົວ ຫຼື ເມຍ ຫຼື ລູກ ຂອງຜູ້ຂຽນພິໄນກຳ ທີ່ບໍ່ແມ່ນເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຂອງພະຍານໃນການເຮັດພິໄນກຳ.

2.2.9 ການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ

ຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ ອາດຖືກແຕ່ງຕັ້ງໂດຍ:

- 1) ເຈົ້າຂອງຊັບ;

2) ບຸກຄົນຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນພິໄນກຳ ຫຼື ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ທີ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ;

3) ສານປະຊາຊົນ ຕາມການຮ້ອງຂໍຂອງຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບມູນມໍຣະດົກ ໃນກໍລະນີເຈົ້າຂອງຊັບ ຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳໄວ້, ຜູ້ຖືກແຕ່ງຕັ້ງນັ້ນໄດ້ເສຍຊີວິດ, ເປັນຜູ້ຫາຍສາບສູນ, ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ, ບໍ່ຈົງໃຈປະຕິບັດ ຫຼື ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້.

2.2.10 ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ

1) ສິດ ຂອງຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ

ພິໄນກຳ ຈະນຳມາປະຕິບັດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອເຈົ້າຂອງຊັບ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໄປແລ້ວ. ຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳມີສິດເຮັດສິ່ງທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ເໝາະສົມເພື່ອປະຕິບັດພິໄນກຳໃຫ້ປາກົດຜົນເປັນຈິງ.

ຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ ຈະບໍ່ໄດ້ຮັບບຳເນັດໃນການປະຕິບັດພິໄນກຳນັ້ນ ແຕ່ຫາກມີສິດໄດ້ຮັບຄ່າທົດແທນການໃຊ້ຈ່າຍອັນຈຳເປັນໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກນັ້ນ.

2) ພັນທະຂອງຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ

ຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ ມີພັນທະລາຍງານກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດພິໄນກຳດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຊາບ.

2.2.11 ການເປີດພິໄນກຳ

ພາຍຫຼັງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກເສຍຊີວິດແລ້ວ ພາຍໃນກຳນົດເວລາ ສິບຫ້າວັນ ນາຍບ້ານ ຫຼື ນາຍທະບຽນສານທີ່ຮັກສາພິໄນກຳຕ້ອງນຳເອົາພິໄນກຳມາເປີດຊ້ອງໜ້າຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.

2.2.12 ການຮັບ, ການສະລະ ແລະ ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

1) ການຮັບ ແລະ ການສະລະມູນມໍຣະດົກ

(1) ການສະເໜີເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ມີສິດສະເໜີເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເວລາໃດກໍໄດ້ ນັບແຕ່ເວລາເຈົ້າມູນມໍຣະດົກເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ມີການກຳນົດໄວ້ໃນພິໄນກຳ ຫຼື ມີການຕົກລົງກັນໄວ້ເປັນຢ່າງອື່ນ.

ຖ້າມີຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ທີ່ຍັງບໍ່ທັນພົ້ນກະສຽນອາຍຸ, ການເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຈະຍຶດເວລາອອກໄປຈົນກວ່າຜູ້ກ່ຽວຈະພົ້ນກະສຽນອາຍຸກໍໄດ້. ໃນກໍລະນີທີ່ມີການເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກໃນເວລານັ້ນ ກໍຕ້ອງໃຫ້ນາຍທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານເປັນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຍັງຢືນ.

ໃນກໍລະນີໃດກໍຕາມ ຖ້າຜົວ ຫຼື ເມຍ ຫາກເສຍຊີວິດ ແລະ ຜູ້ມີຊີວິດຢູ່ນັ້ນ ຫາກໄດ້ເອົາ ເມຍ ຫຼື ຜົວໃໝ່, ພວກລູກກໍມີສິດສະເໜີເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກໄດ້.

(2) ການເຮັດບັນຊີມູນມໍຣະດົກ

ກ່ອນການແບ່ງບັນຊີມູນມໍຣະດົກ ຕ້ອງເຮັດບັນຊີຊັບສົມບັດຕ່າງໆຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ດັ່ງນີ້:

1. ຊັບສົມບັດ ທີ່ເປັນຊັບເດີມ ຫຼື ສິນສົມສ້າງ;
2. ຊັບສົມບັດ ຊຶ່ງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໄດ້ເອົາໃຫ້ຜູ້ອື່ນຢືມ, ກູ້ຢືມ ຫຼື ເອົາໄປຝາກ ຫຼື ຄ້ຳປະກັນ, ຖືກຜູ້ອື່ນສໍ້ໂກງ, ປົດປັງ, ຍັກຍອກເອົາ ກ່ອນການເສຍຊີວິດ;
3. ການໃຊ້ຈ່າຍຄ່າມັງນຄາບລົງສະການ ແລະ ໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ.ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ສະສາງບັນຊີລາຍຮັບ-ລາຍຈ່າຍສໍາເລັດແລ້ວ ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຈຶ່ງແບ່ງບັນຊີບັດກ່າວຕາມພູດຂອງໃຜລາວ.

(3) ອາຍຸຄວາມໃນການທວງເອົາມູນມໍຣະດົກ

ການທວງເອົາມູນມໍຣະດົກ ສາມາດເຮັດຂຶ້ນໄດ້ ພາຍໃນເວລາ ສາມປີ ນັບແຕ່ວັນເວລາເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ໄດ້ເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ. ຖ້າຫາກກາຍກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ສິດໃນການທວງຈະຕົກໄປ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນກໍລະນີຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຫາກມີອາຍຸບໍ່ເຖິງ ສິບແປດປີ ພາຍຫຼັງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໄດ້ເສຍຊີວິດ ຫຼື ມີເຫດຜົນອື່ນພຽງພໍ.

(4) ການແບ່ງບັນຊີມູນມໍຣະດົກທີ່ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຂອງຜູ້ມີສິດສືບທອດຜູ້ໃດໜຶ່ງ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກທີ່ໄດ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຊຶ່ງຍັງບໍ່ທັນໄດ້ແບ່ງບັນຊີນັ້ນມີສິດສະເໜີແບ່ງບັນຊີມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວໄດ້ທຸກເວລາ ເຖິງວ່າອາຍຸຄວາມທີ່ໄດ້ກຳນົດຈະເກີນ ສາມປີ ແລ້ວກໍຕາມ.

(5) ການຮັບມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຈະຖືວ່າເປັນຜູ້ຮັບມູນມໍຣະດົກ ກໍຕໍ່ເມື່ອໄດ້ສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນ ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກຕໍ່ອົງການປົກຄອງບ້ານບ່ອນທີ່ເປີດການສືບທອດ.

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພີໄນກຳ ຈະຖືວ່າເປັນຜູ້ຮັບມູນມໍຣະດົກ ກໍຕໍ່ເມື່ອໄດ້ສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນ ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກຕໍ່ຫ້ອງການທະບຽນສານບ່ອນທີ່ໄດ້ເກັບຮັກສາພີໄນກຳໄວ້ ຫຼື ຕໍ່ອົງການປົກຄອງບ້ານສຳລັບບ່ອນທີ່ບໍ່ມີຫ້ອງການທະບຽນສານ. ການຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຕ້ອງໃຫ້ເຮັດຂຶ້ນພາຍໃນເວລາ ທົກເດືອນ ນັບແຕ່ວັນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເປັນຕົ້ນໄປ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ສະລະມູນມໍຣະດົກ, ຜູ້ທີ່ຈະຮັບມູນມໍຣະດົກ ຊຶ່ງເປັນພູດຂອງຜູ້ສະລະນັ້ນ ຕ້ອງສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນວ່າຈະຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ

ດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນໄລຍະເວລາທີ່ຍັງເຫຼືອ. ຖ້າກຳນົດເວລາທີ່ຍັງເຫຼືອນັ້ນ ຫາກຫຼຸດ ສາມເດືອນ ຜູ້ທີ່ຈະຮັບນັ້ນມີສິດຮ້ອງຂໍຕໍ່ສານໃຫ້ ຍຶດເວລາອອກຕື່ມອີກກໍໄດ້ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ສາມເດືອນ.

ນາຍທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານ ຕ້ອງອອກໃບຢັ້ງຢືນການຮັບມູນມໍຣະດົກໃຫ້ແກ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກໄວ້ ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານ.

(6) ມູນມໍຣະດົກທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບເອົາພາຍໃນກຳນົດເວລາ

ມູນມໍຣະດົກທີ່ຍັງຄົງເປັນວັດຖຸເດີມ ຊຶ່ງຕົກເປັນພູດຂອງຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບເອົາພາຍໃນກຳນົດເວລາ ທົກເດືອນ ນັບແຕ່ວັນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ແຕ່ມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວ ພົມຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກອື່ນຮັບເອົາ ຫຼື ໄດ້ມອບໃຫ້ແກ່ລັດແລ້ວ, ມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຈະຖືກສົ່ງຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກທີ່ບໍ່ມາຮັບເອົານັ້ນໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ກ່ຽວຫາກໄດ້ຮັບຄວາມຍິນຍອມຈາກຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ລັດ ທີ່ໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າຫາກບໍ່ໄດ້ຮັບຄວາມຍິນຍອມແລ້ວ ສານຈະເປັນຜູ້ຕັດສິນໃຫ້ ຖ້າຜູ້ກ່ຽວຫາກມີເຫດຜົນພຽງພໍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກຳ ໄດ້ເສຍຊີວິດ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກແລ້ວ ແຕ່ຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກທີ່ຕົກເປັນພູດຂອງຜູ້ກ່ຽວ ຕາມກຳນົດເວລາເວລາ ທົກເດືອນ ກໍໃຫ້ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ກ່ຽວເປັນຜູ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກນັ້ນ.

(7) ການສະລະມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກຳ ອາດສະລະມູນມໍຣະດົກ ທີ່ເປັນພູດຂອງຕົນໃຫ້ ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ມູນນິທິ, ກອງທຶນໃດໜຶ່ງ. ການສະລະມູນມໍຣະດົກ ໃຫ້ປະຕິບັດພາຍໃນເວລາ ທົກເດືອນ ນັບແຕ່ວັນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເປັນຕົ້ນໄປ.

ຜູ້ສະລະມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຕ້ອງສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຕໍ່ອົງການ ປົກຄອງບ້ານ ໂດຍບອກຊື່ ຜູ້ທີ່ຕົນສະລະໃຫ້.

ຜູ້ສະລະມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກຳ ຕ້ອງສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນເປັນລາຍລັກອັກສອນຕໍ່ຫ້ອງການທະບຽນສານ ໂດຍບອກຊື່ ຜູ້ທີ່ຕົນສະລະໃຫ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ບອກຊື່ ຜູ້ທີ່ຕົນສະລະໃຫ້ນັ້ນ ມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວ ກໍຈະຕົກທອດເປັນຂອງຜູ້ມີສິດສືບທອດຄືນອີ່ນຕາມກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ບໍ່ສະແດງເຈດຈຳນົງ ວ່າຈະຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກພາຍໃນກຳນົດເວລາ ທົກເດືອນ ນັບແຕ່ວັນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເປັນຕົ້ນໄປ ນັ້ນ ກໍໃຫ້ຖື

ວ່າຜູ້ກ່ຽວເປັນຜູ້ສະລະມູນມໍຣະດົກ ແລະ ມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວ ຈະຕົກທອດເປັນຂອງຜູ້ມີສິດສືບທອດ ອື່ນຕາມກົດໝາຍ.

(8) ການສະລະມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ ສິບແປດປີ ຫຼື ຜູ້ເປັນບ້າເສຍຈິດ ຈະສະລະມູນມໍຣະດົກບໍ່ໄດ້ ຖ້າ ພໍ່ ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງບໍ່ຍິນຍອມ.

(9) ສິດຂອງຜູ້ສະລະມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດທີ່ໄດ້ສະລະມູນມໍຣະດົກ ຊຶ່ງຕົກເປັນພູດຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ອື່ນແລ້ວ ກໍຍັງມີສິດ ສືບທອດມູນມໍຣະດົກແທນທີ່ກັນ ແຕ່ຫາກບໍ່ແມ່ນພູດທີ່ຕົນໄດ້ສະລະໄປແລ້ວນັ້ນ.

2.2.13 ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

1) ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຈະເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

- (1) ການສໍ້ໂກງ ຫຼື ຍັກຍອກມູນມໍຣະດົກ;
- (2) ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງພໍ່, ແມ່ ແລະ ລູກ ຕາມຄໍາຕັດສິນຂອງສານ;
- (3) ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ແລະ ຕາມພິໄນກໍາ.

2) ການສໍ້ໂກງ, ການຍັກຍອກມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກທີ່ໄດ້ ສໍ້ໂກງ, ປົດບັງ, ຍັກຍອກມູນມໍຣະດົກຫຼາຍກວ່າພູດທີ່ຕົນຄວນ ຈະໄດ້ຮັບກໍຈະບໍ່ໄດ້ຮັບມູນມໍຣະດົກນັ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ ແລະ ຍັງຕ້ອງສົ່ງມູນມໍຣະດົກທີ່ໄດ້ເອົາໄປນັ້ນ ຄືນທັງໝົດ.

ຖ້າການສໍ້ໂກງ, ການປົດບັງ, ການຍັກຍອກມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຫາກໜ້ອຍກວ່າ ຫຼື ເທົ່າກັບພູດ ທີ່ຕົນຄວນຈະໄດ້ຮັບ ກໍຈະບໍ່ໄດ້ຮັບພູດທີ່ຕົນຄວນໄດ້ຮັບນັ້ນອີກ.

ມາດຕານີ້ຈະບໍ່ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຕໍ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມພິໄນກໍາ ຊຶ່ງເຈົ້າມູນມໍຣະ ດົກໄດ້ເຮັດພິໄນກໍາໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວແລ້ວ.

3) ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງ ພໍ່, ແມ່ ແລະ ລູກ ຕາມຄໍາຕັດສິນຂອງສານ

ພໍ່ແມ່ທີ່ຖືກຕັດສິດຈາກຄວາມເປັນພໍ່ແມ່ ຕາມຄໍາຕັດສິນຂອງສານ ຈະບໍ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະ ດົກຂອງລູກ, ສ່ວນລູກນັ້ນ ກໍຈະບໍ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງພໍ່ແມ່ເຊັ່ນດຽວກັນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ລູກຫາກຍັງບໍ່ທັນພົ້ນກະສຽນອາຍຸ. ໃນກໍລະນີທີ່ພໍ່ແມ່ ຫາກບໍ່ປະຕິບັດພັນທະໃນການລ້ຽງດູລູກ ກໍຈະ ບໍ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງລູກ. ສ່ວນລູກທີ່ພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ຫາກບໍ່ປະຕິບັດພັນທະໃນການລ້ຽງ ດູພໍ່ແມ່ຕາມຄໍາຕັດສິນຂອງສານ ກໍຈະບໍ່ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງພໍ່ແມ່ເຊັ່ນດຽວກັນ.

4) ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ແລະ ຕາມພິໄນກຳ

ຜູ້ເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກຳ ມີ ດັ່ງນີ້:

1. ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນວ່າ ໄດ້ມີເຈດຕະນາ ຫຼື ພະຍາຍາມເຮັດໃຫ້ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງເສຍຊີວິດ ຫຼື ບາດເຈັບສາຫັດເພື່ອຍາດຊົງເອົາມູນມໍຣະດົກ;
2. ຜູ້ທີ່ໄດ້ທຳລາຍ, ປັດປັງ ຫຼື ປອມແປງພິໄນກຳທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ;
3. ຜູ້ທີ່ຢູ່ແຂວງ ຫຼື ເມືອງດຽວກັນກັບຜູ້ເສຍຊີວິດ ເມື່ອຮູ້ ຫຼື ຄວນຮູ້ຂ່າວການເສຍຊີວິດແລ້ວ ຫາກ ບໍ່ມາມັງຄາບສົ່ງສະການ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ຄົນອື່ນມາຮ່ວມແທນຕົນໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນ;
4. ຜູ້ທີ່ໄດ້ຂົ່ມຂູ່ເຈົ້າຂອງຊັບໃຫ້ເຮັດ, ຖອນ ຫຼື ປ່ຽນແປງພິໄນກຳ ທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ;
5. ຜູ້ທີ່ໄດ້ປັດປັງ ຫຼື ຊຸກເຊື່ອງຜູ້ກະທຳຜິດ ຕໍ່ຊີວິດ ຫຼື ສຸຂະພາບຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບສາຫັດ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ເສຍຊີວິດ;
6. ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນວ່າ ໄດ້ຫາຄວາມບໍ່ຈິງໃສ່ເຈົ້າຂອງຊັບ ຫຼື ໃສ່ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກດ້ວຍກັນ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.

ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ກ່າວມາເທິງນີ້ ຈະເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ເຈົ້າຂອງຊັບຫາກໄດ້ສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນອອກເປັນລາຍລັກອັກສອນເທົ່ານັ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດຕາມ ຂໍ້ 1, 3 ແລະ 5 ຂ້າງເທິງນີ້.

ຖ້າບຸກຄົນທີ່ໄດ້ກ່າວມາເທິງນີ້ ຫາກໄດ້ປະພຶດຕົນບໍ່ຊອບທຳ, ບໍ່ຍອມຢູ່ໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງພໍ່ແມ່, ບໍ່ໄດ້ເບິ່ງແຍງພໍ່ແມ່ໃນເວລາເຖົ້າແກ່ ຫຼື ເຈັບເປັນ ທັງທີ່ຕົນມີຄວາມອາດສາມາດຢູ່ແລ້ວ ກໍຈະຖືວ່າ ເປັນຜູ້ເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ.

5) ການລົບລ້າງການເສຍສິດສືບທອດ

ເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ອາດລົບລ້າງການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 618 ຂອງປະມວນກົດໝາຍແຫ່ງ ດ້ວຍການສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນ ໂດຍມີຫຼັກຖານ ຫຼື ພະຍານຢັ້ງຢືນ.

2.2.14 ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ສືບທອດຕໍ່ໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ

1) ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ

(1) ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ

ເມື່ອມີການຮ້ອງຂໍໃຫ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຈາກ ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳເປັນນັ້ນ ນາຍບ້ານ ຫຼື ນາຍທະບຽນສານ ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ສານ

ຕ້ອງວາງມາດຕະການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ເພື່ອຮັບປະກັນຜົນປະໂຫຍດຂອງບັນດາຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້.

(2) ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີສິດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ

ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີສິດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ມີ ດັ່ງນີ້:

1. ຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ;
2. ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນວ່າ ເປັນຜູ້ລົ້ມລະລາຍທີ່ຢູ່ໃນໄລຍະຫ້າມ;
3. ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນປົດສິດໃນການເປັນພໍ່ແມ່ ແລະ ຜູ້ເສຍສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ

(3) ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ມີ ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ດັ່ງນີ້:

1. ເຮັດບັນຊີມູນມໍຣະດົກ ໂດຍຊ້ອງໜ້າຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກທຸກຄົນ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງບໍ່ສາມາດມາຮ່ວມໄດ້ ກໍຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຊາບ, ການເຮັດບັນຊີມູນມໍຣະດົກ ໂດຍຊ້ອງໜ້າຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກນັ້ນຢ່າງໜ້ອຍ ບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດສອງສ່ວນສາມ ຂອງຈຳນວນຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກທັງໝົດ ໂດຍເຮັດໃຫ້ແລ້ວພາຍໃນເວລາໜຶ່ງເດືອນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ຜູ້ຄຸ້ມຄອງໄດ້ຮັບການແຕ່ງ ຕັ້ງເປັນຕົ້ນໄປ;

2. ຮັບຄຳຮ້ອງຂອງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ຊຳລະໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກກ່ອນຜູ້ມີສິດສືບທອດຈະຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ;

3. ແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກໃຫ້ບັນດາຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຕາມພູດຂອງແຕ່ລະຄົນ. ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ບໍ່ມີສິດທາງເອົາບຳເນັດໃນການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫາກເຫັນດີມອບໃຫ້ເທົ່ານັ້ນ.

(4) ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ

ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຂອງຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດຕາມພິໄນກຳ ແມ່ນເຈົ້າຂອງຊັບ ມີສິດກຳນົດຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກໄວ້ໃນພິໄນກຳ ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກ່ຽວຫາກມີຈຸດປະສົງເຮັດພິໄນກຳ ມອບມູນມໍຣະດົກໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ເປັນບ້າເສຍຈິດ.

ສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຊັບສົມບັດຂອງຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນພິໄນກຳນັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ ພໍ່, ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງຊັບສົມບັດຂອງຜູ້ກ່ຽວ.

ສິດຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກຈະສິ້ນສຸດລົງ ເມື່ອເດັກນັ້ນ ຫາກພົ້ນກະສຽນອາຍຸ ສືບແປດປີ ຫຼື ຜູ້ເປັນບ້າເສຍຈິດ ຫາກໄດ້ກັບຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິແລ້ວ.

(5) ການລົບລ້າງ, ປ່ຽນແປງ ການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ມີສິດຮ້ອງຂໍຕໍ່ສານ ເພື່ອພິຈາລະນາລົບລ້າງ ຫຼື ປ່ຽນແປງ ມາດຕະການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ຖ້າມາດຕະການຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ທີ່ນາຍທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານວາງອອກນັ້ນ ຫາກບໍ່ສອດຄ່ອງກັບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ ຫຼື ຂັດກັບກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ.

ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ມີສິດຮ້ອງຂໍຕໍ່ສານ ເພື່ອພິຈາລະນາລົບລ້າງການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ແລ້ວສະເໜີແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຄຸ້ມຄອງຜູ້ໃໝ່ແທນ ຖ້າຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຫາກບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຕົນ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເທົ່າທີ່ຄວນ ຫຼື ປະຕິບັດໂດຍບໍ່ມີຄວາມບໍລິສຸດໃຈ.

2) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ສືບທອດຕໍ່ໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ

(1) ການຊໍາລະໜີ້ສິນ

ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ຕາມພິໄນກຳ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຊໍາລະໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ ບໍ່ໃຫ້ເກີນພູດມູນມໍຣະດົກທີ່ຕົນໄດ້ຮັບ.

ຖ້າມູນມໍຣະດົກ ຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ແບ່ງປັນ ເຈົ້າໜີ້ກໍມີສິດສະເໜີໃຫ້ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກນັ້ນ ຊໍາລະໜີ້ສິນໃຫ້ຕົນທັງໝົດ.

ຖ້າມູນມໍຣະດົກຫາກໄດ້ແບ່ງປັນກັນໝົດແລ້ວ ເຈົ້າໜີ້ອາດສະເໜີໃຫ້ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຊໍາລະໜີ້ສິນໃຫ້ຕົນກໍໄດ້. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ຊໍາລະໜີ້ສິນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ເກີນກວ່າສ່ວນທີ່ຕົນຈະຕ້ອງຊໍາລະແລ້ວ, ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ອື່ນ ກໍຕ້ອງສະເລ່ຍການທົດແທນຄ່າຊໍາລະໜີ້ສິນນັ້ນຄືນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ.

ຖ້າຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ໃດໜຶ່ງ ຫາກຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ບໍ່ສາມາດຊໍາລະໜີ້ສິນຕາມພູດຂອງຕົນໄດ້ນັ້ນ, ຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຜູ້ອື່ນຕ້ອງຮັບຜິດຊອບສະເລ່ຍໃຊ້ໜີ້ສິນແທນຜູ້ກ່ຽວໃຫ້ເຈົ້າໜີ້.

ການຊໍາລະໜີ້ສິນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໃຫ້ຄິດໄລ່ເອົາແຕ່ໃນຊັບສົມບັດທີ່ເປັນມູນມໍຣະດົກເທົ່ານັ້ນ.

(2) ກຳນົດເວລາໃນການທວງໜີ້ສິນ

ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທວງເອົາໜີ້ສິນຂອງຕົນ ນຳຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກທີ່ໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ນຳຜູ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຜູ້ປະຕິບັດພິໄນກຳ ຫຼື ຍື່ນຄຳຮ້ອງ ເພື່ອທວງເອົາໜີ້ສິນຕໍ່ຫ້ອງການ

ທະບຽນສານ ຫຼື ນາຍບ້ານ ບ່ອນທີ່ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ຕໍ່ສານ ພາຍໃນເວລາ ສາມປີ ນັບແຕ່ວັນທີ່ໄດ້ເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກເປັນຕົ້ນໄປ.

ຖ້າເຈົ້າໜີ້ຫາກບໍ່ໄດ້ທວງເອົາໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ຍື່ນຄໍາຮ້ອງທວງເອົາໜີ້ສິນຂອງຕົນ ພາຍໃນ ເວລາ ສາມປີ ແລ້ວເຈົ້າໜີ້ກໍຈະໝົດສິດໄປ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຜູ້ກ່ຽວຫາກມີເຫດຜົນພຽງພໍເທົ່ານັ້ນ.

(3) ຂອບເຂດສິດໃນການຊື້ຂາດມູນມໍຣະດົກ

ກ່ອນການແບ່ງມູນມໍຣະດົກ ຫຼື ກ່ອນການຮັບໃບຢັ້ງຢືນການຮັບມູນມໍຣະດົກນັ້ນ, ຜູ້ປົກຄອງ ຫຼື ຜູ້ມີສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ທີ່ໄດ້ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ ຈະບໍ່ມີສິດຊື້ຂາດມູນມໍຣະດົກດັ່ງກ່າວ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອ:

1. ເບິ່ງແຍງ, ປິ່ນປົວ ຫຼື ມັງຄາບສົ່ງສະການເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ;
2. ເບິ່ງແຍງລ້ຽງດູບຸກຄົນທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການອຸປະກອນຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ;
3. ຊຳລະຄ່າແຮງງານ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ຕົກເປັນພັນທະຂອງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກ;
4. ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງມູນມໍຣະດົກ.

(4) ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກທີ່ບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້

ຖ້າການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ ຫາກບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ ລະຫວ່າງບັນດາຜູ້ມີສິດສືບທອດ ມູນມໍຣະດົກດ້ວຍກັນແລ້ວ ກໍແມ່ນສານຈະເປັນຜູ້ຕົກລົງ ຖ້າຫາກມີການຮ້ອງຟ້ອງ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 8 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍມູນມໍຣະດົກ, ວັນ ເວລາເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ປະເພດການສືບທອດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມກົດໝາຍ, ລໍາດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກ, ການແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ, ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກຕາມ ພິໄນກຳ.

ຄໍາຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ມູນມໍຣະດົກ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
2. ຈົ່ງອະທິບາຍ ວັນເວລາ ແລະ ບ່ອນເປີດການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ?.
3. ຈົ່ງອະທິບາຍ ມູນມໍຣະດົກທີ່ຈະນຳມາແບ່ງປັນ?.
4. ການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?.
5. ລໍາດັບໃນການຮັບມູນມໍຣະດົກ ມີລໍາດັບຄືແນວໃດ?.

6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການແບ່ງປັນມູນມໍລະດົກ?
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການແບ່ງປັນຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ ແລະ ເງິນອຸດໜູນການເສຍຊີວິດ?
8. ພິໄນກຳ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
9. ການເຮັດພິໄນກຳ ມີຂອບເຂດສິດສິດແນວໃດ?
10. ການເຮັດພິໄນກຳ ມີຈັກຮູບການ ຄືຮູບການໃດແດ່?
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການເຮັດພິໄນກຳເປັນລາຍລັກອັກສອນ?
12. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການເຮັດພິໄນກຳທາງປາກເປົ່າ?
13. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພິໄນກຳຕົກໄປ ມີສາເຫດໃດແດ່?
14. ພິໄນກຳເປັນໂມຄະ ມີກໍລະນີໃດແດ່?
15. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການເປີດພິໄນກຳ?
16. ຈົ່ງອະທິບາຍ ອາຍຸຄວາມໃນການທວງເອົາມູນມໍລະດົກ?
17. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການເສຍສິດສືບທອດມູນມໍລະດົກ?

ບົດທີ 9

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານປະມວນກົດໝາຍອາຍາ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 9 ນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ, ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ, ສະຖານການກະທຳຜິດ, ປະເພດການກະທຳຜິດ, ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 9 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ, ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ, ສະຖານການກະທຳຜິດ, ປະເພດການກະທຳຜິດ, ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;
2. ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;
3. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;
4. ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ;
5. ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ;
6. ສະຖານການກະທຳຜິດ;
7. ປະເພດການກະທຳຜິດ;
8. ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ;
9. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;
2. ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;

3. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ;
4. ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ;
5. ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ;
6. ສະຖານການກະທຳຜິດ;
7. ປະເພດການກະທຳຜິດ;
8. ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ;
9. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

1. ຄວາມຮັບຮູ້ທົ່ວໄປ

1.1 ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ

ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ແມ່ນການລວບລວມເອົາບັນດາບົດບັນຍັດ ທີ່ກຳນົດການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ແລະ ໂທດ ເຂົ້າເປັນກົດໝາຍສະບັບດຽວ.

1.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

1.2.1 ຄວາມໝາຍຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແມ່ນການຕຳນິບຸກຄົນຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງການປະພຶດອັນແນ່ນອນໃດໜຶ່ງ ໂດຍອີງການທີ່ມີສິດອຳນາດ (ສານປະຊາຊົນ) ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຕີລາຄາການປະພຶດ ດັ່ງກ່າວຂອງບຸກຄົນຜູ້ນັ້ນວ່າ ເປັນການກະທຳຜິດ .

ການຕຳນິບຸກຄົນທີ່ຮັບຮູ້ວ່າເປັນຜູ້ກະທຳຜິດສະແດງອອກໂດຍການນຳໃຊ້ມາດຕະການບັງຄັບຂອງລັດທີ່ບົ່ງໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ໝາຍຄວາມວ່າ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮູ້ວ່າ ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງເປັນຜູ້ກະທຳຜິດແລ້ວບຸກຄົນນັ້ນ ຈະຕ້ອງຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕໍ່ການກະທຳຜິດຂອງຕົນ.

ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະຖືກຕຳນິໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ກ່ຽວໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ວ່າເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ. ການທີ່ຈະຮັບຮູ້ວ່າເປັນຜູ້ກະທຳຜິດ ແມ່ນຈະຕ້ອງຜ່ານການຈຳແນກ ຕີລາຄາການປະພຶດອັນແນ່ນອນໃດໜຶ່ງຂອງຜູ້ກ່ຽວວ່າ ເປັນການກະທຳຜິດ ການປະພຶດໃດໜຶ່ງຈະຖືວ່າເປັນການກະທຳຜິດໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອໃນການປະພຶດດັ່ງກ່າວໄດ້ມີອົງປະກອບ ຂອງການກະທຳຜິດຢ່າງຄົບຖ້ວນຕາມທີ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ .

1.2.2 ພື້ນຖານຂອງຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນໃດ ຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແລະ ຈະຖືກລົງໂທດທາງອາຍາໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນນັ້ນຫາກມີການກະທຳທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາສະບັບນີ້ ແລະ ກົດໝາຍສະບັບອື່ນທີ່ກຳນົດການກະທຳຜິດທາງອາຍາ, ໂທດ ແລະ ເມື່ອມີຄຳຕັດສິນຂອງສານທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ.

1.3 ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ

ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ເມື່ອມີການກະທຳຜິດ ຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ;
- 2) ມີແຕ່ຜູ້ກະທຳຜິດເທົ່ານັ້ນເປັນຜູ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການກະທຳຜິດຂອງຕົນ;
- 3) ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດຕາມລັກສະນະ ແລະ ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມຂອງການກະທຳຜິດ, ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

1.4 ພັນທະໃນການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານອາຊະຍາກຳ

ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງມີພັນທະເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ການຮ່ວມມືກັບອົງການສືບສວນ-ສອບສວນ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ສານປະຊາຊົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນການສະກັດກັ້ນ ແລະ ຕ້ານອາຊະຍາກຳແນໃສ່ກຳຈັດບັນດາສາເຫດ ແລະ ເງື່ອນໄຂທີ່ພາໃຫ້ເກີດມີການກະທຳຜິດທາງອາຍາ.

2. ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ

ປະມວນກົດໝາຍອາຍານຳໃຊ້ຕໍ່ທຸກການກະທຳຜິດທາງອາຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນດິນແດນສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ. ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ກະທຳຜິດທາງອາຍາຢູ່ໃນດິນແດນສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕາມປະມວນກົດໝາຍອາຍາຂອງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ.

ຜູ້ຕາງໜ້າທາງການທູດ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບອະພິສິດທາງການທູດ ຕາມສົນທິສັນຍາສາກົນທີ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນພາຄີ ຊຶ່ງໄດ້ກະທຳຜິດໃນດິນແດນສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂຕາມສົນທິສັນຍາສາກົນ ທີ່ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ ຫຼື ທາງການທູດ.

3. ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ

3.1 ການກະທຳຜິດ

3.1.1 ຄວາມໝາຍການກະທຳຜິດ

ການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ລະບອບການເມືອງ, ເສດຖະກິດ ຫຼື ສັງຄົມຂອງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ, ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງພົນລະເມືອງ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ, ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ກຽດສັກສີ, ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ, ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ

ຫຼື ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ແລະ ກົດໝາຍສະບັບອື່ນ ທີ່ກຳນົດການກະທຳຜິດທາງ ອາຍາ ແລະ ໂທດ.

ການກະທຳ ໝາຍເຖິງການເຄື່ອນໄຫວເໜັງຕີງຢ່າງທ້າວຫັນເພື່ອສຳເລັດຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງ, ສຳລັບການເມີນເສີຍ ໝາຍເຖິງການລະເວັ້ນບໍ່ກະທຳໃນສິ່ງທີ່ຕ້ອງກະທຳ.

ການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ທີ່ມີອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດທາງອາຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແຕ່ໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບສິນ ຕ່ຳກວ່າ ໜຶ່ງລ້ານກີບ ສາມາດນຳມາແກ້ໄຂດ້ວຍການໄກ່ເກ່ຍ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ ຍົກເວັ້ນການຍາດຊຶ້ງຊັບ, ການປຸ້ນຊັບ, ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາຍ ຫຼື ເປັນອາຈິນ.

3.1.2 ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ

ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ແມ່ນບັນດາເຄື່ອງໝາຍທາງດ້ານພາວະວິໄສ ແລະ ອັດຕະວິໄສຂອງການປະພຶດ ທີ່ປະມວນກົດໝາຍອາຍາຖືວ່າເປັນການກະທຳຜິດ.

ການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ມີ ສີ່ອົງປະກອບ ດັ່ງນີ້:

- 1) ອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸກຳ;
- 2) ອົງປະກອບທາງດ້ານພາວະວິໄສ;
- 3) ອົງປະກອບທາງດ້ານອັດຕະວິໄສ;
- 4) ອົງປະກອບທາງດ້ານເຈົ້າກຳ.

(1) ອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸກຳ

ອົງປະກອບທາງດ້ານວັດຖຸກຳຂອງການກະທຳຜິດ ແມ່ນສາຍພົວພັນສັງຄົມທີ່ປະມວນກົດໝາຍອາຍາຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຖືກແຕະຕ້ອງຈາກການກະທຳຜິດ.

ຢູ່ໃນສັງຄົມແມ່ນມີສາຍພົວພັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍເພາະມັນແມ່ນສາຍພົວພັນ ລະຫວ່າງຄົນກັບຄົນ ວັດຖຸທີ່ນຳເຂົ້າສູ່ວົງຈອນຂອງສັງຄົມ ຫຼື ສາຍພົວພັນສັງຄົມ ແມ່ນສາຍໄຍຜູກພັນລະຫວ່າງຄົນກັບສິ່ງວັດຖຸທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງການຄອບຄອງຂອງຕົນ, ການຄອບຄອງສິ່ງວັດຖຸ ດ້ວຍຄົນນັບມື້ນັບເພີ່ມທະວີຂຶ້ນຕາມການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານຈຳນວນພົນລະເມືອງ ແລະ ວັດຖຸຕົວຈິງເພື່ອປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງສິ່ງວັດຖຸທີ່ນຳມາສູ່ວົງຈອນຂອງສັງຄົມ ລັດໄດ້ວາງກົດໝາຍຂະແໜງຕ່າງໆອອກໃນບັນດາຂະແໜງກົດໝາຍຕົ້ນຕໍ ທີ່ລັດໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ປົກປ້ອງການຄອບຄອງວັດຖຸ ແມ່ນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ (ພາກທີ IV ວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ) ແລະ ເພື່ອຄວາມສັກສິດຂອງກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ ການລະເມີດກຽວກັບກຳມະສິດ ໃນບາງກໍລະນີລັດໄດ້ກຳນົດໃຫ້ເປັນເປົ້າໝາຍດັດປັບ ຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ (ການລັກຊັບ, ການຄອບຄອງຊັບໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ, ການຄາດຕະກຳ ແລະອື່ນໆ). ສະນັ້ນ, ທຸກການປະພຶດທີ່ແຕະຕ້ອງເຖິງສາຍພົວພັນສັງຄົມຊຶ່ງເປັນເປົ້າໝາຍດັດປັບຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາຈຶ່ງຖືເປັນການກະທຳຜິດທາງອາຍາ.

(2) ອົງປະກອບທາງດ້ານພາວະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດ

ອົງປະກອບທາງດ້ານພາວະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດ ແມ່ນບັນດາເຄື່ອງໝາຍພາຍນອກຂອງພຶດຕິກຳທີ່ໄດ້ສ້າງ ຫຼື ແນໃສ່ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ສາຍພົວພັນສັງຄົມທີ່ປະມວນກົດໝາຍອາຍາຄຸ້ມຄອງ ລວມທັງ ວັນ, ເວລາ, ສະຖານທີ່, ພາຫະນະ, ອຸປະກອນ, ສະພາບ ແລະ ວິທີກະທຳຜິດ.ການກະທຳຜິດແຕ່ລະຢ່າງລ້ວນແລ້ວແຕ່ສະແດງອອກສູ່ສາຍຕາພາຍນອກໂດຍຜ່ານການປະພຶດໃນ ຮູບການຂອງການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ທີ່ມີລັກສະນະເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ .

ດ້ານພາວະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດມີຄວາມສຳຄັນສຳລັບການກຳນົດສະຖານຂອງການກະທຳຜິດ ແລະ ທັງເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ການວາງໂທດ, ທັງນີ້ກໍ່ເພາະວ່າ ຂໍ້ກຳນົດຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ (ພາກສະເພາະ)ໄດ້ລະບຸດ້ານພາວະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດແຕ່ລະສະຖານເອົາໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ ແລະ ຄຸ້ງຄູ່ກັນນັ້ນເຄື່ອງໝາຍທາງດ້ານພາວະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດຍັງສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ການກຳນົດສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

(3) ອົງປະກອບທາງດ້ານອັດຕະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດ

ອົງປະກອບທາງດ້ານອັດຕະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດ ແມ່ນບັນດາເຄື່ອງໝາຍຕ່າງໆທາງດ້ານທັດສະນະ, ແນວຄິດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດຕໍ່ການປະພຶດຂອງຕົນທີ່ສະແດງອອກພາຍນອກໂດຍຜ່ານພຶດຕິກຳ.

ການກະທຳຜິດທີ່ເກີດຂຶ້ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ໄດ້ຮັບພະລັງຊຸກຍູ້ຈາກທັດສະນະແນວຄິດຂອງບຸກຄົນຜູ້ກະທຳຜິດໃນກໍລະນີຂອງການກະທຳຜິດ ໂດຍເຈດຕະນາ ຫຼື ອາດຈະເປັນໝາກຜົນຂອງການລະເຫຼີງ, ຂາດຄວາມຄິດຢ່າງຮອບຄອບໃນການເຄື່ອນໄຫວປະກອບກິດຈະການໃດໜຶ່ງຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ.

ສັງລວມແລ້ວທັດສະນະແນວຄິດແມ່ນພື້ນຖານອັນຈຳເປັນອັນໜຶ່ງໃນການກຳນົດຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຄົນຕໍ່ການປະພຶດຂອງຕົນ, ດ້ວຍເຫດນີ້ດ້ານອັດຕະວິໄສຂອງການກະທຳຜິດຈຶ່ງແມ່ນອົງປະກອບຕົ້ນຕໍອັນໜຶ່ງຂອງການກະທຳຜິດ .

(4) ອົງປະກອບທາງດ້ານເຈົ້າກຳຂອງການກະທຳຜິດ

ອົງປະກອບທາງດ້ານເຈົ້າກຳຂອງການກະທຳຜິດ ແມ່ນຜູ້ກະທຳຜິດຊຶ່ງຕ້ອງແມ່ນນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ບຸກຄົນ ທີ່ມີສະຕິສຳປະຊັນຍະ, ບໍ່ເປັນຄົນບ້າເສຍຈິດ ແລະ ເຖິງກະສຽນອາຍຸທາງອາຍາ ສິບຫ້າປີ ຂຶ້ນໄປ.

ການປະພຶດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ບໍ່ແມ່ນປະກົດການທາງທຳມະຊາດແຕ່ຫາກເກີດຈາກການເຄື່ອນໄຫວອັນບໍ່ຖືກຕ້ອງຂອງບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ອັນເປັນປະກົດການທາງສັງຄົມ, ສະນັ້ນເຈົ້າກຳຂອງການກະທຳຜິດຈຶ່ງຕ້ອງແມ່ນ "ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ " ສະເໝີ.

ຈາກທີ່ກ່າວມານີ້ ຜູ້ທີ່ຈະເປັນເຈົ້າກຳຂອງການກະທຳຜິດໄດ້ມີແຕ່ຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ເທົ່ານັ້ນ (ບໍ່ແມ່ນສັດ ຫຼື ທຳມະຊາດ). ສະນັ້ນ, ບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດກໍຕາມທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງການປະພຶດ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມຊຶ່ງປະມວນກົດໝາຍອາຍາຮັບຮູ້ວ່າເປັນການກະທຳຜິດຖືເປັນເຈົ້າກຳຂອງ ການກະທຳຜິດ.

ສຳລັບຜູ້ຕາງໜ້າທາງການທູດ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບອະພິສິດທາງການທູດຕາມສົນທິສັນຍາ ສາກົນທີ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນພາຄີ ຊຶ່ງໄດ້ກະທຳຜິດໃນດິນແດນ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ນັ້ນແມ່ນຈະໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂຕາມສົນທິສັນຍາ ສາກົນ ທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ ຫຼື ທາງການທູດ.

3.1.3 ສະຖານການກະທຳຜິດ

ໂດຍອີງໃສ່ລະດັບ ແລະ ປະເພດໂທດທີ່ປະມວນກົດໝາຍອາຍາໄດ້ກຳນົດເອົາໄວ້, ປະມວນ ກົດໝາຍອາຍາແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ແບ່ງການກະທຳຜິດອອກເປັນ ສາມ ສະຖານດັ່ງນີ້:

- 1) ລະຫຼ່າຍໂທດ ແມ່ນການກະທຳຜິດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕຳນິວິຈານ ຫຼື ໂທດປັບໃໝ;
- 2) ໂທສານຸໂທດ ແມ່ນການກະທຳຜິດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສິບປີ ແລະ ໂທດປັບໃໝ;
- 3) ຄະຣຸໂທດ ແມ່ນການກະທຳຜິດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ຫ້າປີ ຂຶ້ນໄປ ຫາ ຕະຫຼອດຊີວິດ ພ້ອມທັງປັບໃໝ ແລະ ໂທດປະທານຊີວິດ.

ໃນກໍລະນີສ່ວນຫຼາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ບໍ່ໄດ້ຈັດແບ່ງສະຖານຂອງການກະທຳຜິດແບບ ຂາດຕົວແຕ່ ຫາກກຳນົດອອກໃນລັກສະລວມຊຶ່ງໃນບາງຄັ້ງໃນການກະທຳຜິດອັນດຽວກັນອາດມີທັງ ສະຖານລະຫຼ່າຍໂທດ ແລະ ໂທສານຸໂທດ ຫຼື ອາດມີສະຖານສານຸໂທດ ແລະ ຄະຣຸໂທດ.

ເຖິງແນວໃດກໍຕາມພື້ນຖານອັນຕົ້ນຕໍ ຂອງການຈັດແບ່ງສະຖານຂອງການກະທຳຜິດໃນກໍລະ ນີ້ໃນການກະທຳຜິດອັນດຽວກັນ ແຕ່ແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍສະຖານແມ່ນ ການປະກົດຕົວຂອງສາເຫດ ໃດສາເຫດໜຶ່ງທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຢູ່ ໃນການກະທຳຜິດນັ້ນ

3.1.4 ປະເພດການກະທຳຜິດ

ການກະທຳຜິດທາງອາຍາມີ ສອງ ປະເພດດັ່ງນີ້:

1) ການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ

ການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍຊຶ່ງຜູ້ກະທຳຜິດຮູ້ວ່າການ ກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍຂອງຕົນເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ກໍຄາດຄະເນໄດ້ເຖິງຜົນສະທ້ອນ ຂອງມັນ ແຕ່ຈົງໃຈເຮັດ ຫຼື ປະປ່ອຍໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ.

2) ການກະທຳຜິດດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ

ການກະທຳຜິດດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ຊຶ່ງຜູ້ກະທຳ ຜິດຄາດຄະເນໄດ້ວ່າ ມັນອາດສ້າງຜົນສະທ້ອນທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ແຕ່ຖືເບົາ ແລະ ເຊື່ອວ່າ ມັນຈະບໍ່ເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ບໍ່ຄາດຄະເນໄດ້ວ່າຜົນສະທ້ອນດັ່ງກ່າວຈະເກີດຂຶ້ນ ທັງໆທີ່ຕົນຕ້ອງຄາດຄະເນ ແລະ ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້.

3.1.5 ການກະທຳຜິດຫຼາຍສະຖານ

ການກະທຳຜິດຫຼາຍສະຖານ ແມ່ນການກະທຳຜິດຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງແຕ່ສອງຢ່າງ ຂຶ້ນໄປ ດ້ວຍການກະທຳອັນດຽວ ຫຼື ຫຼາຍອັນ ທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມາດຕາຂອງກົດໝາຍອາຍາຊຶ່ງຈະຖືກຕັດສິນ ພ້ອມກັນໃນສານດຽວກັນ.

3.1.6 ການກະທຳຜິດຊ້ຳ, ຊ້ອນ, ທີ່ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ເປັນອາຈິນ ແລະ ບໍ່ເຂັດຫຼາບ

1) ການກະທຳຜິດຊ້ຳ

ການກະທຳຜິດຊ້ຳ ແມ່ນການກະທຳຜິດແຕ່ ສອງຢ່າງ ຂຶ້ນໄປ ໃນຖານການກະທຳຜິດດຽວ ກັນ ຫຼື ຄ້າຍຄືກັນ ຊຶ່ງການກະທຳຜິດແຕ່ລະຢ່າງ ບໍ່ທັນຖືກສານຕັດສິນມາກ່ອນ ແລະ ຈະຖືກຕັດສິນພ້ອມກັນໃນສານດຽວກັນ.

2) ການກະທຳຜິດຊ້ອນ

ການກະທຳຜິດຊ້ອນ ແມ່ນການກະທຳຜິດແຕ່ ສອງຢ່າງ ຂຶ້ນໄປ ໃນຖານການກະທຳຜິດ ແຕກຕ່າງກັນ ຊຶ່ງການກະທຳຜິດແຕ່ລະຢ່າງ ບໍ່ທັນຖືກສານຕັດສິນມາກ່ອນ ແລະ ຈະຖືກຕັດສິນ ພ້ອມກັນໃນສານດຽວກັນ.

3) ການກະທຳຜິດທີ່ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ

ການກະທຳຜິດທີ່ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ແມ່ນການກະທຳຜິດຂອງກຸ່ມຄົນແຕ່ ສາມຄົນ ຂຶ້ນ ໄປ ຊຶ່ງມີການຈັດຕັ້ງໃນກຳນົດເວລາໃດໜຶ່ງ ແລະ ມີການວາງແຜນເພື່ອກະທຳຜິດໃນສະຖານ ໂທສານໂທດ ຂຶ້ນໄປ.

4) ການກະທຳຜິດເປັນອາຈິນ

ການກະທຳຜິດເປັນອາຈິນ ແມ່ນການກະທຳຜິດໃນສະຖານດຽວກັນ ຫຼື ຄ້າຍຄືກັນແຕ່ ສາມ ຄັ້ງ ຂຶ້ນໄປ ຊຶ່ງສານຍັງບໍ່ທັນໄດ້ນຳມາພິຈາລະນາຕັດສິນ.

5) ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາບ

ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາບ ແມ່ນການກະທຳຜິດຂອງຜູ້ທີ່ໄດ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດ ສະລະພາບຍ້ອນການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ ຊຶ່ງໄດ້ກະທຳຜິດໃໝ່ໂດຍເຈດຕະນາອີກ ໃນເວລາ

ປະຕິບັດໂທດ ຫຼື ໄດ້ກະທຳຜິດໃໝ່ໂດຍເຈດຕະນາອີກ ໃນສະຖານດຽວກັນ ຫຼື ຄ້າຍຄືກັນ ພາຍໃນ ກຳນົດເວລາ ດັ່ງນີ້:

- (1) ໜຶ່ງປີ ສຳລັບໂທດຖານ ລະຫຼ່າງໂທດ;
- (2) ຫ້າປີ ສຳລັບໂທດຖານ ໂທສານຸໂທດ;
- (3) ເຈັດປີ ສຳລັບໂທດຖານ ຄະຣຸໂທດ.

3.1.7 ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ

1) ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ ແມ່ນການທ້າງທາພາຫະນະ, ອຸປະກອນ, ການສ້າງ ເງື່ອນໄຂ ຫຼື ປັດໄຈອື່ນ ໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດຈະຖືກລົງໂທດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ຫາກເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍາເທົ່ານັ້ນ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດຖານໂທສານຸໂທດ ຫຼື ຄະຣຸໂທດຈະຖືກລົງໂທດຕາມມຕ ທີ່ກຳນົດໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດຖານລະຫຼ່າງໂທດຈະບໍ່ຖືກລົງໂທດ.

2) ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ແມ່ນການລົງມືກະທຳຜິດສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງໂດຍເຈດຕະ ນາ ແຕ່ຍ້ອນມີສາເຫດນອກຕົວມາຂັດຂວາງຊຶ່ງພາໃຫ້ການກະທຳຜິດນັ້ນບໍ່ສຳເລັດຜົນ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ຈະຖືກລົງໂທດໄດ້ກໍຕໍ່ເມື່ອ ຫາກເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ ສັງຄົມ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍາ ເທົ່ານັ້ນ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມຕທີ່ກຳນົດໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດຖານລະຫຼ່າງໂທດ ຈະບໍ່ຖືກລົງໂທດ.

3.1.8 ການເລີກລົ້ມການກະທຳຜິດດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຢຸດເຊົາການກະທຳຜິດຂອງຕົນດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍບໍ່ສືບຕໍ່ການ ກະທຳຜິດນັ້ນໃຫ້ສຳເລັດຜົນຈະຢູ່ໃນໄລຍະຂອງການກະກຽມ ຫຼື ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ຕາມ ບຸກຄົນ ນັ້ນກໍຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການກະທຳນັ້ນຫາກເປັນການກະທຳຜິດອື່ນ.

3.2 ຜູ້ກະທຳຜິດ

3.2.1 ຄວາມໝາຍຜູ້ກະທຳຜິດ

ຜູ້ກະທຳຜິດ ແມ່ນບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງທີ່ມີການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ມີອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.

3.2.2 ການຮ່ວມກັນກະທຳຜິດ

ການຮ່ວມກັນກະທຳຜິດ ແມ່ນການເຂົ້າຮ່ວມການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາແຕ່ ສອງຄົນຂຶ້ນໄປ. ບັນດາຜູ້ຮ່ວມກັນກະທຳຜິດ ມີ: ຕົວການ, ຜູ້ປະຕິບັດ, ຜູ້ຍຸຍົງ; ແລະ ຜູ້ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດ.

1) ຕົວການ

ຕົວການ ແມ່ນຜູ້ວາງແຜນ, ຈັດຕັ້ງ ແລະ ບັນຊາການກະທຳຜິດ.

2) ຜູ້ປະຕິບັດ

ຜູ້ປະຕິບັດ ແມ່ນຜູ້ລົງມືກະທຳຜິດໂດຍກົງ.

3) ຜູ້ຍຸຍົງ

ຜູ້ຍຸຍົງ ແມ່ນຜູ້ຍຸແຍ່, ປຸກລະດົມ, ຊຸກຍູ້ຜູ້ອື່ນໃຫ້ກະທຳຜິດ.

(4) ຜູ້ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດ

ຜູ້ສົມຮູ້ຮ່ວມຄິດ ແມ່ນຜູ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍເຈດຕະນາໃນການກະທຳຜິດ ຫຼື ໃຫ້ຄຳພັນສັນຍາລ່ວງໜ້າວ່າຈະຊຸກເຊື່ອງ, ປົກປັດຜູ້ກະທຳຜິດ, ພາຫະນະ, ອຸປະກອນໃນການກະທຳຜິດ, ຈະລົບລ້າງຮ່ອງຮອຍຂອງການກະທຳຜິດ ຫຼື ຊຸກເຊື່ອງສິ່ງຂອງທີ່ຈະໄດ້ມາຈາກການກະທຳຜິດ.

4. ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງອາຍາ

4.1 ຄວາມໝາຍອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ແມ່ນກຳນົດເວລາໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ຊຶ່ງກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຖ້າຫາກກາຍກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ກໍຈະບໍ່ສາມາດຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ຕໍ່ການກະທຳຜິດໄດ້.

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ໜຶ່ງປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານ ລະຫຼ່າຍ;
- 2) ເຈັດປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານ ໂທສານຸໂທດ;
- 3) ສິບຫ້າປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານ ຄະຣຸໂທດ.

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນໄດ້ກະທຳຜິດເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ມີການກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ ພາຍໃນກຳນົດອາຍຸຄວາມຂອງການກະທຳຜິດເທື່ອກ່ອນນັ້ນ

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງດັ່ງກ່າວໃຫ້ນັບແຕ່ວັນກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ນັ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ຫຼົບຫຼີກຈາກການດຳເນີນຄະດີ ຈະນັບແຕ່ວັນຜູ້ກະທຳຜິດໄດ້ເຂົ້າສະເໜີຕົວ ຫຼື ຖືກຈັບຕົວເປັນຕົ້ນໄປ.

4.2 ການບໍ່ນຳໃຊ້ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 31 ຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ຈະບໍ່ນຳໃຊ້ຕໍ່ການກະທຳຜິດໃນສະຖານ ການດັບສູນເຊື້ອຊາດ (ມາດຕາ 210) ແລະ ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນໝວດທີ 1 ພາກທີ II ຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ຍົກເວັ້ນການກະທຳຜິດ ໃນສະຖານການປອມແປງເງິນ ຫຼື ການໃຊ້ເງິນປອມ ແລະ ການຟອກເງິນ.

5. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ;
- 2) ການຖືກບັງຄັບ ແລະ ການຖືກຂົ່ມຂູ່;
- 3) ການປ້ອງກັນຕົວ;
- 4) ສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ;
- 5) ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມວິຊາຊີບ;
- 6) ການປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງ;
- 7) ການຫຼິ້ນກິລາ;
- 8) ການກະທຳຜິດຊຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ.

5.1 ການໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ

ການໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ແມ່ນການສິ້ນສຸດກຳນົດເວລາໃນການຮ້ອງຟ້ອງ. ການໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕົກໄປ.

5.2 ການຖືກບັງຄັບ ແລະ ການຖືກຂົ່ມຂູ່

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ກະທຳຜິດດ້ວຍການຖືກບັງຄັບ ຫຼື ການຖືກຂົ່ມຂູ່ ຊຶ່ງຕົນບໍ່ສາມາດຫຼີກລ່ຽງໄດ້ຈະບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳນັ້ນ ຫາກເປັນການກະທຳຜິດຖານຄະຣຸໂທດ ການຖືກບັງຄັບ ຫຼື ການຖືກຂົ່ມຂູ່ ເປັນພຽງແຕ່ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາເທົ່ານັ້ນ.

5.3 ການປ້ອງກັນຕົວ

ການປ້ອງກັນຕົວ ແມ່ນການກະທຳຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ທີ່ກໍ່ຂຶ້ນເພື່ອປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ, ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນ, ເພື່ອຕ້ານການບຸກລຸກທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ແຕ່ການບຸກລຸກນັ້ນ ຕ້ອງມີຈິງ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍແທ້. ການປ້ອງກັນຕົວ ຕ້ອງກະທຳໃນເວລາທີ່ມີການບຸກລຸກ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີນຂອບເຂດຂອງການບຸກລຸກນັ້ນ.

5.4 ສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ

ສະພາວະທີ່ຈຳເປັນ ແມ່ນການກະທຳດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນຂອງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນໄພອັນຕະລາຍທີ່ຂົ່ມຂູ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ, ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຕົນເອງ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນ ແລະ ເມື່ອໄພອັນຕະລາຍດັ່ງກ່າວ ຫາກບໍ່ສາມາດຫຼີກເວັ້ນໄດ້ ດ້ວຍວິທີອື່ນ ແລະ ບໍ່ເກີດຈາກການກະທຳຂອງຕົນເອງ ແຕ່ຜົນເສຍຫາຍທີ່ເກີດຈາກການກະທຳນັ້ນ ຕ້ອງໜ້ອຍກວ່າ ຜົນເສຍຫາຍທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກໄພອັນຕະລາຍ.

5.5 ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຕາມວິຊາຊີບ

ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ ຈະເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອ ມີເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການກະທຳ ຕ້ອງຢູ່ໃນຂອບເຂດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຕົນ;
- 2) ການກະທຳ ຕ້ອງຖືກຕ້ອງຕາມວິຊາສະເພາະ ແລະ ກົດໝາຍ.

5.6 ການປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງ

ການປະຕິບັດຕາມຄຳສັ່ງ ຈະຖືເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອມີເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຕ້ອງເປັນຄຳສັ່ງຈາກຜູ້ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອອກຄຳສັ່ງນັ້ນ;
- 2) ຄຳສັ່ງນັ້ນ ຕ້ອງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
- 3) ຜູ້ປະຕິບັດຄຳສັ່ງ ຕ້ອງມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ປະຕິບັດຄຳສັ່ງນັ້ນ;
- 4) ຜູ້ປະຕິບັດຄຳສັ່ງຕ້ອງປະຕິບັດໃນຂອບເຂດຂອງຄຳສັ່ງ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

5.7 ການຫຼີ້ນກິລາ

ການຫຼີ້ນກິລາ ຈະເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອການຫຼີ້ນກິລານັ້ນ ຫາກຢູ່ໃນຂອບເຂດກະຕິກາຂອງກິລາດັ່ງກ່າວ.

5.8 ການກະທຳຜິດຊຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຕໍ່ສັງຄົມ ຖ້າວ່າບໍ່ມີຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ ກໍຈະດຳເນີນຄະດີບໍ່ໄດ້.

ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຕໍ່ສັງຄົມ ຊຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍລະຫວ່າງຍາດໃກ້ຊິດ ທີ່ບໍ່ມີການບາດເຈັບສາຫັດ ຫຼື ບໍ່ເສຍອົງຄະຍົກ ເວັ້ນການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກ, ຜູ້ມີອາຍຸແຕ່ ທົກສິບປີ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ຜູ້ເສຍອົງຄະ ຫຼື ການກະທຳຜິດເປັນອາຈິນ ຫຼື ການກະທຳຜິດບໍ່ເຂັດຫຼາຍ;
- 2) ການນິນທາ, ການໃສ່ຮ້າຍ, ການປ້ອຍດ່າ, ການໝິ່ນປະໝາດຊາກສົບ ຫຼື ຊີ້ສູງຂອງຜູ້ຕາຍ;
- 3) ການທຳມິດສະຈານ;
- 4) ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດສ່ວນຕົວຂອງຍາດໃກ້ຊິດ;
- 5) ການລ່ວງລະເມີດເຄຫະສະຖານ ແລະ ການລ່ວງລະເມີດຄວາມລັບສ່ວນຕົວ. ການຖອນຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ ກໍພາໃຫ້ການດຳເນີນຄະດີຢຸດຕິລົງ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 9 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ຄວາມໝາຍປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຂອບເຂດການນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ການກະທຳຜິດ ແລະ ຜູ້ກະທຳຜິດ, ອົງປະກອບຂອງການກະທຳຜິດ, ສະຖານການກະທຳຜິດ, ປະເພດການກະທຳຜິດ, ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແມ່ນຫຍັງ?
3. ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ມີຫລັກການໃດແດ່?
4. ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ມີຂອບເຂດການນຳໃຊ້ຄືແນວໃດ?
5. ການກະທຳຜິດ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?

6. ການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ມີຈັກອົງປະກອບ, ຄືອົງປະກອບໃດແດ່?
7. ການກະທຳຜິດ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?
8. ຜູ້ກະທຳຜິດ ແມ່ນບຸກຄົນແນວໃດ?
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງທາງອາຍາ ?.
10. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີສາເຫດໃດແດ່?

ບົດທີ 10

ໂທດ, ການວາງໂທດ, ມາດຕະການຂອງສານ, ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ແລະ ນິຕິບຸກຄົນ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 10 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ຄວາມໝາຍໂທດ, ປະເພດໂທດ,ການວາງໂທດ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ການພາກໂທດ ,ມາດຕະການຂອງສານ,ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ, ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ, ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ.

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 10 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ຄວາມໝາຍໂທດ, ປະເພດໂທດ,ການວາງໂທດ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ການພາກໂທດ ,ມາດຕະການຂອງສານ,ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ, ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ, ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ຄວາມໝາຍໂທດ, ປະເພດໂທດ ແລະ ການວາງໂທດ;
2. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ;
3. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ;
4. ການພາກໂທດ;
5. ມາດຕະການຂອງສານ;
6. ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ແລະ ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ;
7. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ;
8. ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ຄວາມໝາຍໂທດ, ປະເພດໂທດ ແລະ ການວາງໂທດ;

2. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ;
3. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ;
4. ການພາກໂທດ;
5. ມາດຕະການຂອງສານ;
6. ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ແລະ ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ;
7. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ;
8. ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ.

1. ໂທດ

1.1 ຄວາມໝາຍໂທດ

ໂທດ ແມ່ນມາດຕະການບັງຄັບຂອງລັດ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍາ, ນຳໃຊ້ເພື່ອຈຳກັດສິດ, ຕັດສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ.

1.2 ຈຸດປະສົງຂອງການລົງໂທດ

ການລົງໂທດ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະມີຈຸດປະສົງລົງໂທດຜູ້ກະທຳຜິດເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຫາກຍັງມີຈຸດປະສົງເພື່ອດັດສ້າງ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມຜູ້ຖືກລົງໂທດໃຫ້ມີຈິດໃຈບໍລິສຸດຕໍ່ການອອກແຮງງານ, ໃຫ້ປະຕິບັດກົດໝາຍຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ເຄັ່ງຄັດ, ໃຫ້ເຄົາລົບລະບຽບການດຳລົງຊີວິດຂອງສັງຄົມພ້ອມທັງເປັນການປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ການກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ເກີດຂຶ້ນສຳລັບຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ ແລະ ບຸກຄົນອື່ນອີກດ້ວຍ.

ການລົງໂທດ ບໍ່ມີຈຸດປະສົງຈະກໍ່ຄວາມທຸກທໍລະມານແກ່ຮ່າງກາຍ ຫຼື ຢຽບຢ່າງງຸດສັກສີຂອງມະນຸດ.

1.3 ປະເພດໂທດ

ໂທດ ປະກອບດ້ວຍ: ໂທດຕົ້ນຕໍ, ໂທດເພີ່ມ ແລະ ໂທດທາງເລືອກ.

1.3.1 ໂທດຕົ້ນຕໍ

ໂທດຕົ້ນຕໍ ມີ ດັ່ງນີ້:

- ໂທດຕຳນິວິຈານ;
- ໂທດປັບໃໝ;
- ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ;
- ໂທດເນລະເທດ;
- ໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ;

- ໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ;
- ໂທດປະຫານຊີວິດ.

1) ໂທດຕຳນິວິຈານ

ໂທດຕຳນິວິຈານ ແມ່ນການຕຳນິວິຈານຜູ້ກະທຳຜິດໃນທີ່ປະຊຸມສານ. ໃນກໍລະນີຈຳເປັນກໍອາດຈະເອົາຄຳຕັດສິນຂອງສານລົງໃນໜ້າໜັງສືພິມ ຫຼື ນຳໃຊ້ວິທີການອື່ນກໍໄດ້.

2) ໂທດປັບໃໝ

ໂທດປັບໃໝ ແມ່ນໂທດທາງດ້ານການເງິນ ຊຶ່ງແມ່ນສານເປັນຜູ້ວາງຕາມກໍລະນີ ແລະ ຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້. ສຳລັບຈຳນວນເງິນທີ່ຈະປັບໃໝນັ້ນ ສານ ຕ້ອງອີງໃສ່ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍ ຂອງການກະທຳຜິດ, ສະພາບທາງດ້ານຊັບສິນຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ, ຄ່າຄອງຊີບໃນແຕ່ລະໄລຍະ. ເງິນທີ່ໄດ້ ຈາກການປັບໃໝ ຕ້ອງມອບເຂົ້າງົບປະມານແຫ່ງລັດ.

ຄ່າປັບໃໝ ສາມາດຈ່າຍເທື່ອດຽວ ຫຼື ຈ່າຍເປັນງວດ ພາຍໃນກຳນົດເວລາຕາມຄຳຕັດສິນຂອງ ສານ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກບໍ່ສາມາດເສຍຄ່າປັບໃໝໄດ້ໃນເວລານັ້ນ ສານ ສາມາດປ່ຽນໂທດປັບໃໝມາເປັນໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ຫຼື ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ. ໃນກໍລະນີທີ່ ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກບໍ່ສາມາດເສຍຄ່າປັບໃໝຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ ພາຍຫຼັງໄດ້ປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບສຳເລັດແລ້ວ ສານ ສາມາດປ່ຽນໂທດປັບໃໝນັ້ນມາເປັນໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ຫຼື ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ.

ຫ້າມເອົາໂທດປັບໃໝ ມາເປັນໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຫ້າມເອົາໂທດຕັດອິດສະລະພາບມາເປັນໂທດປັບໃໝ ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ.

ສຳລັບການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບເສດຖະກິດ ແລະ ການເງິນ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຕໍ່າກວ່າ ສາມປີ ລົງມາ ຍົກເວັ້ນການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາຍ ຫຼື ເປັນອາຈິນນັ້ນ ສາມາດລົງໂທດປັບໃໝເປັນໂທດຕົ້ນຕໍ; ແຕ່ຖ້າວ່າຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໂທດປັບໃໝໄດ້ ສານ ກໍຈະຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແທນ ໂດຍຄິດໄລ່ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ໜຶ່ງວັນ ເທົ່າກັບຄ່າແຮງງານຕໍ່າສຸດຕໍ່ ວັນ ຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ.

3) ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ

ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແມ່ນ ໂທດທີ່ລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດດ້ວຍການປະໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ ສືບຕໍ່ອອກແຮງງານຢູ່ບ່ອນເຮັດວຽກເດີມ ຫຼື ຢູ່ບ່ອນອື່ນ ໂດຍຫ້າມເອົາ ແຕ່ ຫ້າ ຫາ ຊາວສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຄ່າແຮງງານທັງໝົດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ເຂົ້າເປັນລາຍຮັບຂອງລັດ ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານ.

ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ທີ່ຈະລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜຶ່ງປີ.

4) ໂທດເນລະເທດ

ໂທດເນລະເທດ ແມ່ນໂທດທີ່ສານວາງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ເປັນຄົນຕ່າງປະເທດ ໃຫ້ອອກຈາກດິນແດນ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນເວລາ ສິບປີ ຂຶ້ນໄປ. ສານ ອາດນຳໃຊ້ໂທດເນລະເທດ ເປັນໂທດຕົ້ນຕໍ ຫຼື ໂທດເພີ່ມ ຕາມແຕ່ລະກໍລະນີ. ໂທດເນລະເທດນີ້ ຈະວາງໃສ່ການກະທຳຜິດ ຖານໂທສານໂທດ ທີ່ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ການກະທຳຜິດຖານຄະຣຸໂທດ.

5) ໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ

ໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ ແມ່ນໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດເວລາ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ຊາວປີ ຊຶ່ງຜູ້ຖືກຕັດສິນ ຕ້ອງປະຕິບັດໃນຄ້າຍຄຸມຂັງ.

6) ໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ

ໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແມ່ນໂທດຕັດອິດສະລະພາບໂດຍບໍ່ມີກຳນົດເວລາ, ນຳໃຊ້ຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ກະທຳຜິດຮ້າຍແຮງເປັນພິເສດ ແຕ່ບໍ່ເຖິງຂັ້ນລົງໂທດປະຫານຊີວິດ.

ຫ້າມລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ແລະ ຜູ້ຍິງທີ່ຖືພາໃນເວລາກະທຳຜິດ ໂດຍໃຫ້ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ ຊາວປີ.

7) ໂທດປະຫານຊີວິດ

ໂທດປະຫານຊີວິດ ແມ່ນມາດຕະການພິເສດຂອງການລົງໂທດ ທີ່ລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານໜັກເປັນພິເສດ ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາສະບັບນີ້ ແລະ ກົດໝາຍສະບັບອື່ນທີ່ກຳນົດ ການກະທຳຜິດທາງອາຍາ ແລະ ໂທດ.

ການປະຫານຊີວິດ ໃຫ້ປະຕິບັດດ້ວຍການຍິງເປົ້າ.

ຫ້າມລົງໂທດປະຫານຊີວິດ ໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ, ຜູ້ຍິງທີ່ຖືພາ, ແມ່ທີ່ລ້ຽງລູກນ້ອຍອາຍຸ ແຕ່ ສາມປີ ລົງມາ, ຜູ້ທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ທຳມະສິບປີ ຂຶ້ນໄປ ແລະ ຜູ້ພິການທາງສະໝອງໃນເວລາກະທຳຜິດ ຫຼື ໃນເວລາຕັດສິນ ຫຼື ໃນເວລາປະຕິບັດໂທດ ໂດຍໃຫ້ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ.

1.3.2 ໂທດເພີ່ມ

ໂທດເພີ່ມ ມີ ດັ່ງນີ້:

- ໂທດຮີບຊັບ;
- ໂທດຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງ;

- ໂທດປົດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ;
- ໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່;
- ໂທດຟື້ນຟູຄືນ;
- ໂທດຖອນໃບອະນຸຍາດ;
- ໂທດຫ້າມດຳລົງຕຳແໜ່ງ ຫຼື ປະກອບອາຊີບໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຖອນໝູນ ຫຼື ບົດນາມມະຍົດ.

ສຳລັບການກະທຳຜິດຖານໂທສານຸໂທດ ສານ ສາມາດລົງໂທດ ໜຶ່ງ ຫຼື ສອງໂທດເພີ່ມແທນໂທດຕົ້ນຕໍ.

1) ໂທດຮີບຊັບ

ໂທດຮີບຊັບ ແມ່ນການເອົາຊັບທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດໜຶ່ງ ທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ທີ່ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກະທຳຜິດ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ມາຈາກການກະທຳຜິດມາເປັນຂອງລັດ ໂດຍບໍ່ມີການໃຊ້ແທນຊຶ່ງຈະລົງໃສ່ໄດ້ແຕ່ການກະທຳຜິດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.

ໃນກໍລະນີການຮີບຊັບທັງໝົດ ກໍຕ້ອງຍົກເວັ້ນ ຊັບທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການດຳລົງຊີວິດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະ ຄອບຄົວຂອງຜູ້ກ່ຽວເຊັ່ນ: ເຮືອນຢູ່ປະຈຳຂອງຜູ້ຖືກຕັດສິນ ແລະ ຄອບຄົວ, ສັດລ້ຽງສຳລັບບຸກຄົນທີ່ຖືເອົາການບຸກຝັງ ຫຼື ການລ້ຽງສັດເປັນອາຊີບ, ວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ໃຊ້ເປັນປະຈຳຂອງຜູ້ຖືກຕັດສິນ ແລະ ຂອງບຸກຄົນຊຶ່ງຢູ່ພາຍໃຕ້ການດູແລລ້ຽງດູຂອງຜູ້ຖືກຕັດສິນ. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ຕົກລົງຮີບຊັບສ່ວນໃດໜຶ່ງ ສານ ຕ້ອງກຳນົດຊັບທີ່ຈະຖືກຮີບນັ້ນໃຫ້ຈະແຈ້ງ.

ຊັບທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງລັດ ຈະບໍ່ຖືກຮີບ ຊຶ່ງຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

2) ໂທດຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງ

ໂທດຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແມ່ນການເອົາວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ໃຊ້ໃນການກະທຳຜິດ ຫຼື ສຳລັບໃຊ້ໃນການກະທຳຜິດ ຫຼື ໄດ້ມາຈາກການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ ມາເປັນຂອງລັດ.

ການຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ພົວພັນກັບການກະທຳຜິດນັ້ນ ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ຕໍ່ການກະທຳຜິດສະຖານໂທສານຸໂທດ ແລະ ຄະຣູໂທດ.

ວັດຖຸສິ່ງຂອງຂອງບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ຮັບໃຊ້ການກະທຳຜິດນັ້ນ ຈະຖືກຮີບເປັນຂອງລັດໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອເຈົ້າຂອງຜູ້ທີ່ໃຫ້ຢືມ ຫາກບໍ່ມີຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ຫຼື ເມື່ອເຫັນວ່າການຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງນັ້ນ ມີຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາສັງຄົມ.

ວັດຖຸສິ່ງຂອງທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງລັດນັ້ນຈະບໍ່ຖືກຮີບ ຊຶ່ງຕ້ອງສົ່ງຄືນໃຫ້ແກ່ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

3) ໂທດປົດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ

ໂທດປົດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ ແມ່ນການຕັດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງຂອງຜູ້ກະທຳຜິດໃນຖານຄະຣຸໂທດ.

ໂທດປົດສິດເລືອກຕັ້ງ ແລະ ສະໝັກຮັບເລືອກຕັ້ງ ທີ່ຈະລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ຫ້າປີ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ປະຕິບັດໂທດສິ້ນສຸດ ຫຼື ວັນໝົດອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ເປັນຕົ້ນໄປ.

4) ໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່

ໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່ ແມ່ນການຫ້າມຜູ້ຖືກຕັດສິນອອກຈາກສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຫ້າມເຂົ້າໄປ ສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຄຳຕັດສິນຂອງສານ.

ໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່ ທີ່ຈະລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ຫ້າປີ ນັບແຕ່ວັນປະຕິບັດໂທດສິ້ນສຸດແລ້ວເປັນຕົ້ນໄປ.

ຫ້າມລົງໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່ໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບແປດປີ ແລະ ຜູ້ຍິງທີ່ຖືພາ ຫຼື ຜູ້ຍິງທີ່ມີລູກ ຊຶ່ງອາຍຸບໍ່ທັນເຖິງ ແປດປີ ໃນເວລາກະທຳຜິດ.

ໂທດຈຳກັດທີ່ຢູ່ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນພາກສະເພາະຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.

5) ໂທດພື້ນພູຄືນ

ໂທດພື້ນພູຄືນ ແມ່ນໂທດທີ່ລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ໃຫ້ພື້ນພູ ຫຼື ປັບປຸງສິ່ງແວດລ້ອມ ຫຼື ສິ່ງທີ່ ຖືກທຳລາຍຄືນສູ່ສະພາບເດີມ ຫຼື ບົກກະຕິ ເຊັ່ນ: ການພື້ນພູປ່າ, ນ້ຳ, ດິນ, ກິນ, ອາກາດ.

6) ໂທດຖອນໃບອະນຸຍາດ

ໂທດຖອນໃບອະນຸຍາດ ແມ່ນການຖອນໃບອະນຸຍາດຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ເຊັ່ນ: ໃບຂັບຂີ່, ໃບ ອະນຸຍາດລົງທຶນ, ໃບອະນຸຍາດດຳເນີນທຸລະກິດ, ໃບອະນຸຍາດຊຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຫຼື ໃບອະນຸຍາດອື່ນ.

ສຳລັບການຖອນໃບອະນຸຍາດຂັບຂີ່ຍານພາຫະນະ ສານ ຈະຕັດສິນຖອນໃບອະນຸຍາດຂັບຂີ່ ຖ້າຜູ້ ກະທຳຜິດຫາກໄດ້ລະເມີດກົດຈະລາຈອນທີ່ພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ ແຕ່ ສາມຄັ້ງ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ເປັນການກະ ທຳຜິດທີ່ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງ.

7) ໂທດຫ້າມດຳລົງຕຳແໜ່ງ ຫຼື ປະກອບອາຊີບໃດໜຶ່ງ ຫຼື ປົດໝູນ ຫຼື ນາມມະຍົດ

ໂທດຫ້າມດຳລົງຕຳແໜ່ງ ຫຼື ປະກອບອາຊີບໃດໜຶ່ງ ຫຼື ປົດໝູນ ຫຼື ນາມມະຍົດ ແມ່ນ ການຫ້າມຜູ້ກະທຳຜິດ ດຳລົງຕຳແໜ່ງ ຫຼື ປະກອບອາຊີບໃດໜຶ່ງ ຫຼື ການປົດໝູນ ຫຼື ນາມມະຍົດ ຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ.

1.3.3 ໂທດທາງເລືອກ

ໂທດທາງເລືອກ ມີ ດັ່ງນີ້:

- ໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ;
- ໂທດຈຳກັດບໍລິເວນ.

ສານອາດນຳໃຊ້ໂທດທາງເລືອກແທນໂທດຕົ້ນຕໍ ຫຼື ໂທດເພີ່ມ ຫຼື ນຳໃຊ້ແທນທັງສອງໂທດນັ້ນກໍໄດ້.

1) ໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ

ໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ແມ່ນວຽກອອກແຮງງານໃດໜຶ່ງເພື່ອຜົນປະໂຫຍດສາທາລະນະ ຊຶ່ງສານວາງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດໃນຖານໂທສານຸໂທດ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບບໍ່ ເກີນ ສາມປີ. ວຽກອອກແຮງງານເພື່ອຜົນປະໂຫຍດສາທາລະນະນີ້ ຕ້ອງແມ່ນວຽກທີ່ບໍ່ລະເມີດ ຫຼື ຢຽບຢາກຽດສັກສີຂອງມະນຸດ ໂດຍບໍ່ມີຄ່າຕອບແທນ.

ໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ທີ່ຈະລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດນັ້ນບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດ ທຶກສິບຊົ່ວໂມງ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ເຈັດຮ້ອຍຫ້າສິບຊົ່ວໂມງ.

ໃນການວາງໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະນັ້ນ ສານຕ້ອງອີງໃສ່ຈຸດປະສົງຂອງການລົງໂທດ, ລັກສະນະຂອງການກະທຳຜິດ, ບຸກຄະລິກກະພາບ ແລະ ການເຫັນດີຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ. ສານອາດນຳໃຊ້ໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ແທນໂທດປັບໃໝ ຫຼື ໂທດຕັດອິດສະລະພາບບໍ່ເກີນ ສາມປີ ຫຼື ນຳໃຊ້ແທນທັງສອງໂທດນັ້ນ ກໍໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກບໍ່ປະຕິບັດໂທດອອກແຮງງານເພື່ອສາທາລະນະ ຕາມຄຳຕັດສິນຂອງສານນັ້ນ ສານຈະຕັດສິນປ່ຽນໂທດນີ້ ມາເປັນໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ ໂດຍຄິດໄລ່ທຸກ ແປດຊົ່ວໂມງໃດ ເທົ່າກັບໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ໜຶ່ງວັນ.

2) ໂທດຈຳກັດບໍລິເວນ

ໂທດຈຳກັດບໍລິເວນ ແມ່ນການຫ້າມຜູ້ຖືກສານຕັດສິນ ອອກຈາກສະຖານທີ່ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ບໍລິເວນໃດໜຶ່ງຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຄຳຕັດສິນຂອງສານ. ໃນກໍລະນີມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກສານ.

ໂທດຈຳກັດບໍລິເວນ ຈະລົງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດນັ້ນ ສູງສຸດບໍ່ເກີນ ທຶກເດືອນ. ໂທດຈຳກັດບໍລິເວນ ແມ່ນໂທດທາງເລືອກໜຶ່ງ ຊຶ່ງ ສານອາດນຳໃຊ້ແທນໂທດປັບໃໝ ຫຼື ໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບບໍ່ເກີນ ສາມປີ ຍົກເວັ້ນການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາຍ ຫຼື ເປັນອາຈິນ ໂດຍອີງຕາມລັກສະນະຂອງການກະທຳຜິດ ແລະ ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ.

2. ການວາງໂທດ

2.1 ຫຼັກການລວມຂອງການວາງໂທດ

ສານເປັນຜູ້ວາງໂທດໃນຂອບເຂດຂອງມາດຕາກົດໝາຍທີ່ກຳນົດໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດນັ້ນ. ໃນການວາງໂທດນັ້ນ ສານຕ້ອງອີງຕາມລັກສະນະ ແລະ ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມຂອງການກະທຳຜິດ, ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

2.2 ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຂອງການກະທຳຜິດ

ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຂອງການກະທຳຜິດ ຂຶ້ນກັບຜົນເສຍຫາຍຕົວຈິງທາງດ້ານຊີວິດ, ສຸຂະພາບ, ກຽດສັກສີ ແລະ ຊັບສິນ ທີ່ເນື່ອງມາຈາກການກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາ ຫຼື ດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ.

ສຳລັບຜົນເສຍຫາຍທາງດ້ານຊັບສິນນັ້ນ ມີ ສາມລະດັບ ດັ່ງນີ້:

- 1) ລະດັບຕ່ຳ ຫຼື ເສຍຫາຍໜ້ອຍ: ຕ່ຳກວ່າ 20.000.000 ກີບ;
- 2) ລະດັບກາງ ຫຼື ເສຍຫາຍຫຼາຍ: ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ;
- 3) ລະດັບສູງ ຫຼື ເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ: ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ.

2.3 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນ ແລະ ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

2.3.1 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຜູ້ກະທຳຜິດມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບແປດປີ ຫຼື ເກີນກວ່າ ຫົກສິບປີ;
- 2) ຜູ້ກະທຳຜິດ ແມ່ນຜູ້ຍິງທີ່ຖືພາ ຫຼື ແມ່ທີ່ມີລູກອ່ອນອາຍຸແຕ່ ສາມປີລົງມາ;
- 3) ການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ;
- 4) ການກະທຳຜິດຍ້ອນຖືກແຕະຕ້ອງທາງດ້ານຈິດໃຈຢ່າງໜັກ ຈົນບໍ່ສາມາດຄຸມສະຕິໄວ້ໄດ້ ດ້ວຍການກະທຳອັນບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍຂອງຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ;
- 5) ການກະທຳເກີນກວ່າຄວາມຈຳເປັນ;
- 6) ການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣຸໂທດ ຍ້ອນຖືກບັງຄັບ ຫຼື ຖືກຂົ່ມຂູ່;
- 7) ຜູ້ກະທຳຜິດຍັບຍັ້ງ ແລະ ແກ້ໄຂຜົນເສຍຫາຍຂອງການກະທຳຜິດທີ່ຕົນໄດ້ກໍ່ຂຶ້ນ ຫຼື ໄດ້ຈິງໃຈໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍໂດຍສະໝັກໃຈແລ້ວ;
- 8) ການກະທຳຜິດຍ້ອນສະພາບຫຍຸ້ງຍາກໜ່ວງທາງສ່ວນຕົວ ຫຼື ທາງຄອບຄົວ;
- 9) ຜູ້ກະທຳຜິດຮູ້ສຶກກິນແຫງ ແລ້ວຈິງໃຈມອບຕົວຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່, ຮັບສາລະພາບ ແລະ ເປີດເຜີຍການກະທຳຜິດຂອງຕົນ ແລະ ການກະທຳຜິດຂອງຜູ້ອື່ນ;

10) ການກະທຳຜິດຄັ້ງທຳອິດ ຖ້າວ່າການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ຫາກບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຕໍ່ສັງຄົມ;

11) ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ໄດ້ມີຄຸນງາມຄວາມດີຕໍ່ປະເທດຊາດ.

ໃນການວາງໂທດນັ້ນສານອາດອີງໃສ່ສາເຫດອື່ນທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ນີ້ກໍໄດ້.

2.3.2 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຜູ້ທີ່ເຄີຍໄດ້ກະທຳຜິດມາກ່ອນແລ້ວ ມາກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ອີກ;
- 2) ການກະທຳຜິດທີ່ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ;
- 3) ການກະທຳຜິດຍ້ອນຄວາມໂລບມາກໂລພາ;
- 4) ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດຂອງລັດ;
- 5) ການກະທຳຜິດຂອງພະນັກງານລັດຖະກອນ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດ;
- 6) ການກະທຳຜິດຕໍ່ເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ, ຜູ້ເຖົ້າ, ຜູ້ທີ່ບໍ່ສາມາດປ້ອງກັນຕົວໄດ້, ຜູ້ທີ່ຂຶ້ນກັບຕົນທາງດ້ານວັດຖຸ ຫຼື ດ້ານອື່ນ, ຜູ້ທີ່ຢູ່ໃຕ້ການບັງຄັບບັນຊາຂອງຕົນ;
- 7) ການຍຸແຍ່ໃຫ້ເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ໄປກະທຳຜິດ, ການຂົນຂວາຍເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ໃຫ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການກະທຳຜິດ;
- 8) ການກະທຳຜິດແບບໂທດຮ້າຍປ່າເຖື່ອນ ຫຼື ແບບປະຈານຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ;
- 9) ການກະທຳຜິດທີ່ພາໃຫ້ມີຜົນສະທ້ອນອັນໜັກໜ່ວງ;
- 10) ການສວຍໂອກາດກະທຳຜິດໃນເວລາເກີດໄພພິບັດ;
- 11) ການກະທຳຜິດດ້ວຍວິທີທີ່ມີລັກສະນະເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສາທາລະນະຊົນ;
- 12) ການກະທຳຜິດຍ້ອນເມົາເຫຼົ້າ ຫຼື ເມົາສິ່ງເສບຕິດ. ອີງຕາມລັກສະນະຂອງການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ສານມີສິດຊີ້ຂາດວ່າ ການກະທຳນັ້ນ ບໍ່ເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາກໍໄດ້;
- 13) ການໃຫ້ການຊັດທອດຄວາມຜິດໃສ່ຜູ້ທີ່ຕົນຮູ້ແຈ້ງວ່າເປັນຄົນບໍລິສຸດ;
- 14) ຜູ້ທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດ ເພື່ອປົກປັດການກະທຳຜິດອື່ນ ຫຼື ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງເພື່ອຫຼົບໜີ.

2.4 ການວາງໂທດ

2.4.1 ການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດຫຼາຍສະຖານ

ໃນການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດອັນດຽວ ທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມາດຕາ ໃຫ້ເອົາມາດຕາກົດໝາຍທີ່ກຳນົດໂທດໜັກກວ່າໝູ່ ມາວາງໃສ່.

ໃນການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດຫຼາຍອັນທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມາດຕາ ໃຫ້ວາງໂທດໃສ່ແຕ່ລະການກະທຳຜິດ ແລ້ວຈຶ່ງເອົາມາສົມໃສ່ກັນ ແຕ່ໂທດທີ່ກຳນົດທີ່ວາງໃສ່ນັ້ນ ສູງສຸດບໍ່ໃຫ້ເກີນສິບປີ ສຳລັບສະຖານ ໂທສານຸໂທດ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ເກີນ ຊາວປີ ສຳລັບສະຖານຄະຣຸໂທດ. ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດຫຼາຍອັນທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມາດຕາໃນສະຖານໂທສານຸໂທດ ແລະ ຄະຣຸໂທດ ໃຫ້ຖືເອົາສະຖານຄະຣຸໂທດເປັນຕົ້ນຕໍ.

ສຳລັບການກະທຳຜິດ ໃນສະຖານຄະຣຸໂທດ ທີ່ມີໂທດຕັດອິດສະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ຫຼື ປະຫານຊີວິດ ໃຫ້ວາງໂທດຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ ຫຼື ວັກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ໃນການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດຫຼາຍອັນທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມາດຕາ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດເທົ່າກັນ ໃຫ້ວາງໂທດໃສ່ແຕ່ລະການກະທຳຜິດ ແລ້ວເອົາບັນດາໂທດທັງໝົດມາສົມໃສ່ກັນ ແຕ່ໂທດທີ່ວາງໃສ່ນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໂທດສູງສຸດຂອງການກະທຳຜິດທີ່ກຳນົດໃນມາດຕາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ສານ ອາດຕື່ມໂທດເພີ່ມໃດໜຶ່ງໃສ່ໂທດຕົ້ນຕໍອີກກໍໄດ້ ໃນກໍລະນີທີ່ໂທດເພີ່ມນັ້ນ ຫາກໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນກົດໝາຍອາຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ ສານ ຫາກໄດ້ຕັດສິນ ຫຼື ຄຳຕັດສິນໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ ຫຼື ຜູ້ກະທຳຜິດຫາກໄດ້ປະຕິບັດໂທດສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ ຫຼື ທັງໝົດແລ້ວ ຫາກຍັງເຫັນຕື່ມວ່າ ຜູ້ກະທຳຜິດ ໄດ້ກະທຳຜິດມາກ່ອນ ການວາງໂທດ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຕາມວິທີທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນວັກເທິງນີ້. ສຳລັບໂທດປັບໃໝນັ້ນ ໃຫ້ວາງໃສ່ການກະທຳຜິດແຕ່ລະສະຖານ, ຈະເອົາມາສົມໃສ່ກັນ ຫຼື ສົມໃສ່ໂທດປະເພດອື່ນຕາມວິທີກ່າວມາເທິງນັ້ນ ແມ່ນບໍ່ໄດ້.

2.4.2 ການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້

ການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ແມ່ນການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າຂອບເຂດຂອງມາດຕາກົດໝາຍທີ່ກຳນົດໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດນັ້ນ.

ໃນການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ນັ້ນ ສານ ຕ້ອງອີງຕາມລັກສະນະ ແລະ ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມຂອງການກະທຳຜິດ, ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ.

ການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ໃສ່ການກະທຳຜິດ ບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງໂທດຕໍ່າສຸດ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດສຳລັບການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ.

ໃນກໍລະນີພິເສດ ເມື່ອຜູ້ກະທຳຜິດຫາກໄດ້ກະທຳຜິດເພື່ອປົກປ້ອງສັງຄົມ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ສານອາດລົງໂທດຕໍ່າກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງໂທດຕໍ່າສຸດທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງກົດໝາຍອາຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດອັນດຽວ ຫຼື ຫຼາຍອັນ ທີ່ຜິດຕໍ່ຫຼາຍມຕ ຫຼື ຫຼາຍວັກ ໃນມາດຕາດຽວ ການວາງໂທດຕໍ່າກວ່າທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ໃສ່ການກະທຳຜິດນັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດເຄິ່ງໜຶ່ງ ຂອງໂທດຕໍ່າສຸດຂອງມາດຕາ ຫຼື ວັກ ທີ່ກຳນົດໂທດໜັກກວ່າໝູ່.

2.5 ການພາກໂທດ

ການພາກໂທດ ແມ່ນການໂຈະການປະຕິບັດໂທດທີ່ສານວາງອອກທັງໝົດ ຫຼື ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງໄວ້ເປັນເວລາ 5 ປີ.

ການພາກໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ, ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ໂທດປັບໃໝທີ່ເປັນໂທດຕົ້ນຕໍ ແມ່ນການໂຈະການປະຕິບັດໂທດນີ້ໄວ້ ຫ້າປີ, ຖ້າວ່າພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ຜູ້ຖືກສານຕັດສິນ ຫາກບໍ່ໄດ້ກະທຳຜິດໂດຍເຈດຕະນາອີກ ໂທດທີ່ພາກໄວ້ນັ້ນ ກໍຈະຕົກໄປ. ແຕ່ຖ້າຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ກະທຳຜິດໃໝ່ໂດຍເຈດຕະນາ ແລະ ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບທີ່ມີກຳນົດ, ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ໂທດປັບໃໝທີ່ເປັນໂທດຕົ້ນຕໍນັ້ນ, ເມື່ອຄຳຕັດສິນໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດແລ້ວ ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະໄດ້ປະຕິບັດໂທດໃໝ່ ລວມທັງໂທດເກົ່າທີ່ພາກໄວ້ນັ້ນອີກ.

ໃນການພາກໂທດນັ້ນ ຈະພາກທັງໝົດ ຫຼື ພາກສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງກໍໄດ້.

ສຳລັບຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາບ, ຜູ້ທີ່ຖືກຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດໃນສະຖານຄະຣຸໂທດນັ້ນ ຈະບໍ່ໄດ້ຮັບການພາກໂທດ. ຍົກເວັ້ນກໍລະນີພິເສດທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ກະທຳລົງໄປເພື່ອປົກປ້ອງສັງຄົມ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ສານ ກໍສາມາດພາກໂທດ ເຖິງວ່າຈະເປັນການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣຸໂທດ ກໍຕາມ.

2.6 ການຄິດໄລ່ການກັກຂັງພາງເຂົ້າໃນການປະຕິບັດໂທດ

ກຳນົດເວລາການກັກຂັງພາງທັງໝົດ ຕ້ອງຄິດໄລ່ເຂົ້າໃນກຳນົດເວລາການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ.

ການກັກຂັງພາງ ໜຶ່ງວັນ ເທົ່າກັບໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ໜຶ່ງວັນ ຫຼື ເທົ່າກັບໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ສາມວັນ.

2.7 ການສົ່ງຜູ້ກະທຳຜິດໃຫ້ອົງການປົກຄອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງສຶກສາອົບຮົມ

ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານລະຫຼຸໂທດ ຖ້າຫາກເຫັນວ່າບຸກຄະລິກກະພາບຂອງຜູ້ກະທຳຜິດ ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ສານ ອາດສົ່ງຜູ້ກະທຳຜິດໃຫ້ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນຂອງລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມ ຫຼື ອົງການສາສະໜາສຶກສາອົບຮົມ.

3. ມາດຕະການຂອງສານ

3.1 ມາດຕະການຂອງສານຕໍ່ຄົນເສຍຈິດ

ສຳລັບຜູ້ທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດໃນເວລາເສຍຈິດ ຫຼື ໃນເວລາມີສະຕິສົມບູນດີ ແຕ່ໄດ້ເກີດເປັນໂຮກຈິດກ່ອນສານຕັດສິນ ຫຼື ເວລາປະຕິບັດໂທດຢູ່ນັ້ນ ສານ ອາດສົ່ງໄປປິ່ນປົວຢູ່ໂຮງໝໍໂຮກຈິດ ຫຼື ສະຖານທີ່ປິ່ນປົວສະເພາະ.

ພາຍຫຼັງຜູ້ກະທຳຜິດ ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວຫາຍດີແລ້ວ ຕ້ອງນຳເອົາຜູ້ກ່ຽວມາດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ມາປະຕິບັດໂທດ ຖ້າວ່າອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານຫາກຍັງບໍ່ທັນໝົດ.

ກຳນົດເວລາໃນການປິ່ນປົວ ໃຫ້ຄິດໄລ່ເຂົ້າໃນກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດໂທດ.

3.2 ມາດຕະການຂອງສານຕໍ່ຜູ້ຕິດເຫຼົ້າ, ຢາເສບຕິດ ຫຼື ສິ່ງເສບຕິດອື່ນ

ສຳລັບຜູ້ຕິດເຫຼົ້າ, ຢາເສບຕິດ ຫຼື ສິ່ງເສບຕິດອື່ນ ທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດ ຊຶ່ງບໍ່ຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ສານອາດນຳໃຊ້ມາດຕະການປິ່ນປົວໂດຍສົ່ງເຂົ້າໂຮງໝໍ ຫຼື ສະຖານທີ່ປິ່ນປົວສະເພາະ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຕັດສິນລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ສານຕ້ອງນຳໃຊ້ມາດຕະການປິ່ນປົວໃນໄລຍະການປະຕິບັດໂທດນັ້ນ ແລະ ເມື່ອພົ້ນໂທດແລ້ວ ແຕ່ການປິ່ນປົວຫາກຍັງບໍ່ທັນຫາຍດີ ສານອາດຈະນຳໃຊ້ມາດຕະການປິ່ນປົວຕໍ່ ໂດຍສົ່ງເຂົ້າໂຮງໝໍສຳລັບຜູ້ຕິດເຫຼົ້າ ຫຼື ຢາເສບຕິດສະເພາະ ຫຼື ມອບໃຫ້ອົງ ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງອື່ນຂອງລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງສັງຄົມທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ສືບຕໍ່ສຶກສາອົບຮົມ ແລະ ປິ່ນປົວ.

ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປິ່ນປົວແລ້ວ ຕ້ອງນຳເອົາຜູ້ກະທຳຜິດມາດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ມາປະຕິບັດໂທດ ຖ້າຫາກຍັງບໍ່ທັນໝົດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ.

ກຳນົດເວລາໃນການປິ່ນປົວ ໃຫ້ຄິດໄລ່ເຂົ້າໃນກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດໂທດ.

4. ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ

4.1 ຄວາມໝາຍເດັກກະທຳຜິດ

ເດັກກະທຳຜິດ ແມ່ນຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຂຶ້ນໄປ ແຕ່ບໍ່ເຖິງ ສິບແປດປີ ຊຶ່ງມີການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມ ປີ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ຕ່ຳກວ່າ ສາມປີ ລົງມາ ແຕ່ບໍ່ມີການຮັບສາລະພາບຂອງເດັກ ຫຼື ຄູ່ກໍລະນີບໍ່ຍິນຍອມໃຫ້ໄກ່ ເກ່ຍ; ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາຍ ແລະ ການກະທຳຜິດເປັນອາຈິນ.

4.2 ຫຼັກການແກ້ໄຂເດັກກະທຳຜິດ

ຫຼັກການແກ້ໄຂເດັກກະທຳຜິດ ໃຫ້ປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການແກ້ໄຂເດັກກະທຳຜິດ ໃຫ້ຖືເອົາການສຶກສາອົບຮົມ, ການຊ່ວຍເຫຼືອເດັກ, ການປົວແປງຄວາມຜິດພາດ, ການພັດທະນາຕົນເອງໃຫ້ກາຍເປັນພົນລະເມືອງດີ, ມີປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມ;
- 2) ໃນທຸກກໍລະນີທີ່ມີການສືບສວນສອບສວນ, ການສັ່ງຟ້ອງ ແລະ ການຕັດສິນເດັກກະທຳຜິດ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດທີ່ມີສິດອຳນາດຕ້ອງຊີ້ໃຫ້ເຫັນຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ, ສາເຫດ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງການກະທຳຜິດ;
- 3) ເດັກກະທຳຜິດ ອາດພົ້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຖ້າວ່າຜູ້ກ່ຽວຫານມີການກະທຳຜິດທີ່ເບົາບາງ, ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍບໍ່ຫຼວງຫຼາຍ, ມີສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ແລະ ມີຜູ້ປົກຄອງ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງຮັບຕິດຕາມ ແລະ ສຶກສາອົບຮົມ.

ໃນເວລາຕັດສິນ ສານອາດນຳໃຊ້ໜຶ່ງໃນບັນດາມາດຕະການ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 87 ຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ຫລື ຕາມຂໍ້ 4.4 ຂ້າງລຸ່ມ ຖ້າຫາກເຫັນວ່າບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງວາງໂທດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ.

4.3 ການວາງໂທດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ

ໃນການວາງໂທດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ ສານຕ້ອງອີງຕາມລັກສະນະ ແລະ ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມຂອງການກະທຳຜິດ, ບຸກຄະລິກກະພາບຂອງເດັກ, ຜົນສະທ້ອນ, ສະພາບແວດລ້ອມ, ສາເຫດຈູງໃຈ ແລະ ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ. ການວາງໂທດຕັດອິດສະລະພາບໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ ໃຫ້ເປັນມາດຕະການສຸດທ້າຍສຳລັບການກະທຳຜິດທີ່ຮ້າຍແຮງເທົ່ານັ້ນ ແລະ ໃນໄລຍະສັ້ນເທົ່າທີ່ຈະເປັນໄປໄດ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ ສານອາດວາງໂທດເຄິ່ງໜຶ່ງ ຂອງໂທດທີ່ສານຈະວາງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບແປດປີ ຂຶ້ນໄປໃນສະຖານ ການກະທຳຜິດນັ້ນ ຫຼື ຕຳກວ່າໂທດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ກໍໄດ້.

ຫ້າມລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ໂທດປະຫານຊີວິດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ. ສຳລັບການກະທຳຜິດຂອງເດັກ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນມາເປັນໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ສິບປີ.

ສ່ວນໂທດປະຫານຊີວິດນັ້ນ ໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນມາເປັນໂທດຕັດອິດ ສະລະພາບ ຊາວປີ.

4.4 ການນຳໃຊ້ມາດຕະການຕໍ່ເດັກ

ສຳລັບເດັກອາຍຸບໍ່ເຖິງ ສິບຫ້າປີ ທີ່ໄດ້ມີການກະທຳ ຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມນັ້ນໃຫ້ນຳໃຊ້ມາດຕະການ ດັ່ງນີ້:

- 1) ສຶກສາອົບຮົມໃຫ້ເດັກເຂົ້າໃຈຕໍ່ການກະທຳຜິດຂອງຕົນ;
 - 2) ໃຫ້ໄປຂໍອະໄພນຳຜູ້ຖືກເສຍຫາຍດ້ວຍວິທີການອັນເໝາະສົມ;
 - 3) ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທາງແພ່ງ ແຕ່ໃຫ້ ພໍ່ ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ;
 - 4) ມອບໃຫ້ ພໍ່ ແມ່, ຜູ້ປົກຄອງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່າວເຕືອນ, ສຶກສາອົບຮົມ ແລະ ຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ຊິດ;
 - 5) ໃຫ້ເດັກເຂົ້າມາສະເໜີຕົວຕໍ່ການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕາມວັນ, ເວລາ ທີ່ກຳນົດໄວ້;
 - 6) ນຳໃຊ້ມາດຕະການອື່ນທີ່ເໝາະສົມກັບອາຍຸຂອງເດັກ ເຊັ່ນ: ການອອກແຮງງານ.
- ສຳລັບເດັກທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຂຶ້ນໄປ ແຕ່ຕ່ຳກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາກໄດ້ກະທຳຜິດທາງອາຍາ ໃນສະຖານລະຫຼໂທດ ແລະ ໂທສານຸໂທດ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຕ່ຳກວ່າ ສາມປີ ນັ້ນໃຫ້ນຳໃຊ້ມາດຕະການທີ່ກ່າວມາເທິງນີ້ ກໍໄດ້.

5. ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ

5.1 ຄວາມໝາຍການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ

ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ ແມ່ນການກະທຳຜິດຂອງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ຕົວແທນຂອງນິຕິບຸກຄົນ.

5.2 ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນ

ນິຕິບຸກຄົນ ຈະມີຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຕໍ່ການກະທຳຜິດຂອງຕົນ ໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການກະທຳຜິດນັ້ນ ເປັນການກະທຳໃນນາມນິຕິບຸກຄົນ;
- 2) ການກະທຳຜິດນັ້ນ ເປັນການກະທຳເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງນິຕິບຸກຄົນ;
- 3) ການກະທຳຜິດນັ້ນ ເປັນການກະທຳພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຕົກລົງຂອງນິຕິບຸກຄົນເອງ.

ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນ ຈະບໍ່ພາໃຫ້ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງບຸກຄົນທີ່ກະທຳຜິດໃນນິຕິບຸກຄົນນັ້ນຕົກໄປ.

5.3 ການວາງໂທດໃສ່ນິຕິບຸກຄົນ

ໂທດທີ່ວາງໃສ່ນິຕິບຸກຄົນ ແມ່ນໂທດປັບໃໝ ຊຶ່ງເປັນໂທດຕົ້ນຕໍ. ໂທດປັບໃໝທີ່ວາງໃສ່ນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ ແມ່ນສອງເທົ່າຂອງໂທດປັບໃໝທີ່ວາງໃສ່ບຸກຄົນ.

ສຳລັບນິຕິບຸກຄົນ ນອກຈາກໂທດປັບໃໝ ສານອາດຕັດສິນໃຫ້ຍົກເລີກທຸລະກິດ, ຫ້າມດຳເນີນທຸລະກິດບາງປະເພດ, ຫ້າມລະດົມທຶນ, ການຫ້າມນຳໃຊ້ແຊັກ ຫຼື ບັດເຄຣດິດ, ຮີບວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ພື້ນຟູຄືນ.

5.4 ການຍົກເລີກທຸລະກິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ

ການຍົກເລີກທຸລະກິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ ແມ່ນມາດຕະການທີ່ສານວາງໃສ່ນິຕິບຸກຄົນທີ່ກະທຳຜິດໃຫ້ຢຸດເຊົາປະເພດທຸລະກິດ ຊຶ່ງສານເຫັນວ່າຖ້າຫາກປ່ອຍໃຫ້ສືບຕໍ່ດຳເນີນ ຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

6. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ, ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ, ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ

6.1 ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ

ການປະຕິບັດໂທດທາງອາຍາຈະຕົກໄປ ຖ້າຫາກມີສາເຫດໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

- 1) ຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດໄດ້ເສຍຊີວິດ;
- 2) ອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານໝົດໄປ;
- 3) ຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ ໄດ້ຮັບອະໄພຍະໂທດ;
- 4) ໄດ້ມີການໃຫ້ນິລະໂທດກຳ.

6.1.1 ການເສຍຊີວິດຂອງຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ

ການປະຕິບັດໂທດທາງອາຍາຂອງຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດຈະຕົກໄປ ຖ້າວ່າຜູ້ກ່ຽວຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດ.

6.1.2 ອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ

ໂທດ ທີ່ສານວາງໃສ່ຜູ້ກະທຳຜິດຈະບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຖ້າຫາກກາຍກຳນົດເວລາ ດັ່ງນີ້:

- 1) ໜຶ່ງປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານລະຫຼຸໂທດ;
- 2) ເຈັດປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານໂທສານຸໂທດ;
- 3) ສິບຫ້າປີ ສຳລັບການກະທຳຜິດໃນສະຖານຄະຣຸໂທດ.

ອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນຄຳຕັດສິນໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ພາຍໃນກຳນົດອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານໃສ່ການກະທຳຜິດເທື່ອກ່ອນນັ້ນອາຍຸຄວາມດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນກະທຳຜິດເທື່ອໃໝ່ ເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ຫຼົບຫຼີກຈາກການປະຕິບັດໂທດ ພາຍໃນກຳນົດອາຍຸຄວາມໃນການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນ ອາຍຸຄວາມດັ່ງກ່າວໃຫ້ນັບແຕ່ວັນຜູ້ຖືກຕັດສິນເຂົ້າສະເໜີຕົວ ຫຼື ຖືກຈັບຕົວເປັນຕົ້ນໄປ.

6.1.3 ການໃຫ້ອະໄພຍະໂທດ

ການໃຫ້ອະໄພຍະໂທດ ແມ່ນການຕົກລົງຂອງປະທານປະເທດໃນການຫຼຸດຜ່ອນໂທດ ຫຼື ລົບລ້າງໂທດທີ່ຍັງເຫຼືອ ແລ້ວໃຫ້ປ່ອຍຕົວຜູ້ຖືກຕັດສິນລົງໂທດ.

6.1.4 ການໃຫ້ນິລະໂທດກຳ

ການໃຫ້ນິລະໂທດກຳ ແມ່ນການລົບລ້າງການກະທຳຜິດທາງອາຍາໃດໜຶ່ງ. ການປະຕິບັດໂທດທາງອາຍາ ສຳລັບການກະທຳຜິດທາງອາຍາໃດໜຶ່ງຈະຕົກໄປ ຖ້າຫາກວ່າສະພາແຫ່ງຊາດໃຫ້ການຮັບຮອງ ແລະ ປະທານປະເທດປະກາດໃຫ້ນິລະໂທດກຳແກ່ການກະທຳຜິດທາງອາຍານັ້ນ.

6.2 ການພົ້ນຈາກການປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານ

ນັກໂທດ ທີ່ຖືກສານຕັດສິນລົງໂທດດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຕ່ຳກວ່າ ສາມປີ ຊຶ່ງຍັງບໍ່ທັນໄດ້ປະຕິບັດໂທດຂອງຕົນ ແຕ່ໄດ້ສ້າງຜົນງານອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ປະເທດຊາດ ຫຼື ເປັນພະຍາດຮ້າຍແຮງ, ຖ້າວ່າຜູ້ກ່ຽວຫາກໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສັງຄົມອີກຕໍ່ໄປ ສານ ອາດຕັດສິນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ ພົ້ນຈາກ ການປະຕິບັດໂທດທັງໝົດ ຕາມການສະເໜີຂອງຫົວໜ້າອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ.

ສຳລັບນັກໂທດໃນສະຖານການກະທຳຜິດເບົາ ທີ່ໄດ້ໂຈະການປະຕິບັດໂທດໄວ້ຊົ່ວຄາວ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 103 ຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາ, ຖ້າວ່າພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວຜູ້ກ່ຽວ ຫາກໄດ້ສ້າງຜົນງານອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ປະເທດຊາດ ສານອາດຕັດສິນໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວພົ້ນຈາກການປະຕິບັດໂທດທີ່ຍັງເຫຼືອ ຕາມການສະເໜີຂອງຫົວໜ້າອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ.

6.3 ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ

ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ມີ ດັ່ງນີ້:

- 1) ນັກໂທດ ທີ່ເຈັບເປັນຢ່າງໜັກໜ່ວງ ໂດຍມີການຍັງຍືນຈາກຄະນະແພດ, ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮັບການ ປິ່ນປົວດີແລ້ວ ໃຫ້ນຳມາປະຕິບັດໂທດ;
- 2) ແມ່ຍິງຖືພາ ຫຼື ມີລູກນ້ອຍທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ໜຶ່ງປີ ຈົນກວ່າລູກມີອາຍຸແຕ່ ໜຶ່ງປີຂຶ້ນໄປ;
- 3) ໃນກໍລະນີນັກໂທດຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ຕ່ຳກວ່າ ສາມປີ ແລະເປັນແຮງງານຕົ້ນຕໍຂອງຄອບຄົວ ຖ້າຫາກນຳໄປປະຕິບັດໂທດຈະມີຜົນກະທົບຢ່າງໜັກໜ່ວງຕໍ່ຄອບຄົວ ຜູ້ກ່ຽວມີສິດຂໍໂຈະໄດ້ ໜຶ່ງປີ;
- 4) ໃນກໍລະນີທີ່ນັກໂທດມີຄວາມຈຳເປັນ ຕ້ອງປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງລັດຖະການໂດຍໄດ້ຮັບການຍັງ ຍືນຈາກອົງການຈັດຕັ້ງຂອງຜູ້ກ່ຽວ ຍົກເວັ້ນ ການກະທຳຜິດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຕໍ່ສັງຄົມ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ ຜູ້ກ່ຽວຈະມີສິດຂໍໂຈະໄດ້ ໜຶ່ງປີ.

ໄລຍະເວລາການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ໃນກໍລະນີທີ່ກ່າວມາເທິງນີ້ ຈະບໍ່ນັບເຂົ້າໃນການປະຕິບັດໂທດ.

6.4 ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ

ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ ແມ່ນການປ່ອຍຕົວນັກໂທດ ຊຶ່ງໄດ້ປະຕິບັດໂທດສ່ວນ ໃດສ່ວນໜຶ່ງມາແລ້ວ, ມີຄວາມກ້າວໜ້າ, ໄດ້ຝຶກຝົນຫຼໍ່ຫຼອມຕົນເອງ, ເປັນແບບຢ່າງໃນການປະຕິບັດລະບຽບຂອງຄ້າຍດັດສ້າງ ແລະ ການອອກແຮງງານ, ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງທາງດ້ານທັດສະນະແນວຄິດ ແລະ ໄດ້ມີຄວາມຮູ້ສຶກກິນແຫງ ຕໍ່ການກະທຳທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຂອງຕົນໃນໄລຍະຜ່ານມາ.

ນັກໂທດ ທີ່ຈະໄດ້ຮັບການພິຈາລະນາປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດ ຕ້ອງແມ່ນນັກໂທດທີ່ໄດ້ປະຕິບັດໂທດມາແລ້ວ ດັ່ງນີ້:

- 1) ເຄິ່ງໜຶ່ງ ສຳລັບຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸ ຕໍ່າກວ່າ ສິບແປດປີ ໃນເວລາກະທຳຜິດ;
- 2) ສອງສ່ວນສາມ ສຳລັບຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບແປດປີ ຂຶ້ນໄປໃນເວລາກະທຳຜິດ;
- 3) ສິບຫ້າປີ ສຳລັບຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ.

ສຳລັບຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາບ ແລະ ຜູ້ຖືກລົງໂທດປະທານຊີວິດ ແລ້ວປ່ຽນມາເປັນໂທດຕັດອິດສະລະພາບນັ້ນ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 10 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ຄວາມໝາຍຂອງໂທດ, ປະເພດຂອງໂທດ, ການວາງໂທດ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ, ການພາກໂທດ, ມາດຕະການຂອງສານ, ການກະທຳຜິດຂອງເດັກ, ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ, ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ, ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ໂທດ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?
2. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຈຸດປະສົງຂອງການລົງໂທດ?
3. ໂທດ ມີຈັກປະເພດ, ຄືປະເພດໃດແດ່?
4. ຈົ່ງອະທິບາຍ ລະດັບຄວາມເປັນອັນຕະລາຍຂອງການກະທຳຜິດ?
5. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີສາເຫດໃດແດ່?
6. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີການເພີ່ມຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາ ມີສາເຫດໃດແດ່?
7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດຫຼາຍສະຖານ?

8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການວາງໂທດໃສ່ການກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຊັດຫຼາບ?.
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການພາກໂທດ ?.
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຫຼັກການແກ້ໄຂເດັກກະທຳຜິດ?.
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການວາງໂທດໃສ່ເດັກກະທຳຜິດ?
12. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການນຳໃຊ້ມາດຕະການຕໍ່ເດັກ?.
13. ການກະທຳຜິດຂອງນິຕິບຸກຄົນ ໝາຍເຖິງຫຍັງ?.
14. ຈົ່ງອະທິບາຍ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທາງອາຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນ?.
15. ສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ການປະຕິບັດໂທດຕົກໄປ ມີສາເຫດໃດແດ່?.
16. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການໂຈະການປະຕິບັດໂທດຕັດອິດສະລະພາບ?.
17. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການປ່ອຍຕົວກ່ອນກຳນົດໂດຍມີເງື່ອນໄຂ?.

ບົດທີ 11

ເນື້ອໃນຂອງປະມວນກົດໝາຍອາຍາພາກສະເພາະ

I. ບົດນຳ

ໃນບົດທີ 11 ແມ່ນຈະໄດ້ສຶກສາ ຫຼື ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງ ຊາດ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບ ຢາເສບຕິດ, ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ .

ເມື່ອນັກສຶກສາໄດ້ຮຽນ ບົດທີ 11 ຈົບແລ້ວນັກສຶກສາຈະມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ການກະທຳຜິດຕໍ່ ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບ ຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ, ການກະທຳຜິດ ຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວ ເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ, ການ ກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ, ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ ໄດ້ດີຫລາຍຂຶ້ນ.

II. ເນື້ອໃນສຳຄັນ

1. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ;
2. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ;
3. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ;
4. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ;
5. ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ;
6. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ;
7. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ;
8. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ;
9. ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ;

10. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ;
11. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ.

III. ຈຸດປະສົງ

ເມື່ອຜູ້ຮຽນໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າບົດນີ້ແລ້ວຈະຮູ້ໄດ້ກ່ຽວກັບ:

1. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ;
2. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ;
3. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ;
4. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ;
5. ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ;
6. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີ;
7. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ;
8. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ;
9. ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ;
10. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ;
11. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ.

1. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ

1.1 ການທຳລາຍກິດຈະການຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຄື່ອນໄຫວທຳລາຍກິດຈະການດ້ານກະສິກຳ, ອຸດສາຫະກຳ, ການຄ້າ, ການຂົນສົ່ງ, ການເງິນ, ພື້ນຖານເສດຖະກິດ, ການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຂອງອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ແລະ ສັງຄົມ ດ້ວຍການກະທຳ ຫຼື ການເມີນເສີຍ ຫຼື ດ້ວຍການຍຸແຍ່, ປັ່ນປ່ວນພາຍໃນໃຫ້ມີຄວາມແຕກແຍກໂດຍສວຍໃຊ້ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ລັດອ່ອນເພຍ ແລະ ເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດຊຸດໂຊມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 50.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ, ອາດຈະຖືກຮັບຊັບ ແລະ ອາດຈະຖືກຈຳກັດທີ່ຢູ່ ຫຼື ຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

1.2 ການໂຄສະນາຕ້ານ ສປປ ລາວ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໂຄສະນາໃສ່ຮ້າຍປ້າຍສີ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ, ບົດເບື້ອງແນວທາງຂອງພັກ ແລະ ນະໂຍບາຍຂອງລັດ, ປ່າວຂ່າວອະກຸສົນ, ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມວຸ້ນວາຍ ດ້ວຍການເວົ້າ, ການຂຽນ, ການພິມ, ໜັງສືພິມ, ຮູບເງົາ, ວິດີໂອ, ຮູບພາບ,

ເອກະສານ, ສື່ທາງເອເລັກໂຕຣນິກ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ ທີ່ມີເນື້ອໃນຕົ້ນ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ອຳນາດແຫ່ງລັດອ່ອນເພຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

1.3 ການເປີດເຜີຍຄວາມລັບຂອງລັດ ຫຼື ຄວາມລັບທາງລັດຖະການ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການເກັບມ້ຽນ, ຮັກສາ, ນຳໃຊ້ເອກະສານກ່ຽວກັບ ຄວາມລັບຂອງລັດ ຫາກໄດ້ເປີດເຜີຍຄວາມລັບ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ເສຍຄວາມລັບ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ເອກະສານ ລັບດັ່ງກ່າວເສຍຫາຍຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ຖ້າແມ່ນຄວາມລັບທາງລັດຖະການ ກໍຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

1.4 ການປອມແປງເງິນ ຫຼື ການໃຊ້ເງິນປອມ

ບຸກຄົນໃດຫາກໄດ້ໃຊ້ເຄື່ອງພິມ ຫຼື ໃຊ້ວິທີການອື່ນປອມແປງເງິນກີບ, ເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຫຼື ນຳເອົາເງິນປອມຈາກຕ່າງປະເທດ ເຂົ້າມາ, ຈຳໜ່າຍ ຫຼື ຈຳລະຈອນ ຢູ່ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 50.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ປອມແປງເງິນ ຫຼື ໄດ້ນຳເອົາເງິນປອມເຂົ້າມາ ຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍ ຫຼື ໂດຍມີການຈັດຕັ້ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 200.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຮູ້ວ່າແມ່ນເງິນປອມ ແຕ່ຍັງນຳອອກໃຊ້ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 2.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຮູ້ວ່າຕົນມີເງິນປອມຢູ່ໃນຄອບຄອງ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ແຈ້ງຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຈະຖືກ ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

1.5 ການຟອກເງິນ

ການຟອກເງິນ ແມ່ນການປ່ຽນຮູບ, ນຳໃຊ້, ເຄື່ອນຍ້າຍ, ແລກປ່ຽນ, ໄດ້ມາ, ຄອບຄອງ, ໂອນກຳມະສິດທີ່ແທ້ຈິງ ຂອງເງິນ ຫຼື ຊັບສິນອື່ນ ທີ່ບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ໂດຍທີ່ຮູ້, ໄດ້ຮູ້ ຫຼື ສົງໄສວ່າ ເງິນ ຫຼື ຊັບສິນນັ້ນ ມາຈາກການກະທຳຜິດຕົ້ນ ເພື່ອປົກປິດ ຫຼື ຊຸກເຊື່ອງ ຄຸນ

ລັກສະນະ, ທີ່ມາຂອງເງິນ, ທີ່ ຕັ້ງຂອງຊັບສິນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເງິນ ຫຼື ຊັບສິນດັ່ງກ່າວ ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ບຸກຄົນທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານພອກເງິນ ທີ່ມີມູນຄ່າ ຕ່ຳກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດ ຊຶ່ງມີມູນຄ່າ ແຕ່ 1.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ໃນກໍລະນີມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ມີການກະທຳຜິດເປັນອາຈິນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສິບປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 700.000.000 ກີບ ຫາ 900.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

1.6 ການສະໜອງທຶນໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ

ການສະໜອງທຶນໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ ແມ່ນການເຄື່ອນໄຫວໂດຍເຈດຕະນາ ທັງທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ຂອງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ພະຍາຍາມ ໃຫ້, ຮິບໂຮມ, ຈັດຫາ ທຶນທີ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼື ບໍ່ ຖືກຕ້ອງ, ທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ເພື່ອສະໜອງໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ ເຖິງວ່າທຶນນັ້ນຈະຖືກນຳໃຊ້ ຫຼື ບໍ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກະທຳຕົວຈິງກໍຕາມ.

ບຸກຄົນ ທີ່ໄດ້ກະທຳຜິດໃນສະຖານການສະໜອງທຶນໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ ທີ່ມີມູນຄ່າຕ່ຳກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີມູນຄ່າ ແຕ່ 1.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ແປດປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ເປັນອາຈິນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

2. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ

2.1 ການຫຼີ້ນການພະນັນທີ່ຕ້ອງຫ້າມ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຫຼີ້ນການພະນັນທີ່ຕ້ອງຫ້າມ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສົມຍອມໃຫ້ຫຼີ້ນການພະນັນທີ່ຕ້ອງຫ້າມຢູ່ໃນເຮືອນຂອງຕົນ ຫຼື ເປັນເຈົ້າມື ຫຼື ເປັນຜູ້ກະທຳຜິດທີ່ບໍ່ເຂັດຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

2.2 ການເປັນນັກເລງອັນທະພານ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ບໍ່ເຄົາລົບນັບຖືລະບຽບວິໄນຂອງການດຳລົງຊີວິດຂອງສັງຄົມ ຫາກໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ, ໃຊ້ການນາບຊູ່, ໃຊ້ຄວາມຫຍາບຊ້າ ຫຼື ໄດ້ມີການກະທຳອື່ນ ຊຶ່ງຜິດຕໍ່ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ຈະຖືກຕຳນິວິຈານ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ເປັນອາຈິນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

2.3 ການລະເມີດກົດຈະລາຈອນທີ່ພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ລະເມີດກົດຈະລາຈອນ ແລ້ວພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນຖືກບາດເຈັບ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນບາດເຈັບສາຫັດ, ເຈັບຫຼາຍຄົນ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ພິການ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 4.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

2.4 ການຫຼົບໜີຈາກອຸບປະຕິເຫດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ອຸບປະຕິເຫດເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ມີສ່ວນພົວພັນໂດຍກົງກັບອຸບປະຕິເຫດແລ້ວຫຼົບໜີ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍານົດການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

2.5 ການນຳໃຊ້ພາຫະນະທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເຕັກນິກ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກນຳໃຊ້ພາຫະນະທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເຕັກນິກ ແລ້ວພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນບາດເຈັບສາຫັດ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ພິການ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ແປດປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

2.6 ການມອບໝາຍໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີເງື່ອນໄຂຂັບຂີ່ພາຫະນະບົນທ້ອງຖະໜົນ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ຂັບຂີ່ ຫຼື ບໍ່ມີໃບອະນຸຍາດຂັບຂີ່ ຫຼື ບໍ່ມີ ເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນຕາມກົດໝາຍ ເພື່ອຂັບຂີ່ພາຫະນະບົນທ້ອງຖະໜົນ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດເຮັດໃຫ້ ບຸກຄົນອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນບາດເຈັບສາຫັດ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ພິການ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

2.7 ການຈັດຕັ້ງແຂ່ງລົດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຈັດຕັ້ງໃຫ້ມີການແຂ່ງ ລົດໃຫຍ່, ລົດຈັກ ຫຼື ພາຫະນະອື່ນ ທີ່ແລ່ນດ້ວຍເຄື່ອງຈັກ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈະຖືກປັບໃໝ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ເກີດອຸບປະຕິເຫດ ແລະ ມີການບາດເຈັບ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກ ເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນບາດເຈັບສາຫັດ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ພິການ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 15.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າ ປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ຫາ 70.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ມີຄົນເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 30.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

2.8 ການແຈ້ງເຫດການເທັດ

ບຸກຄົນໃດ ໂດຍເຈດຕະນາ ຫາກໄດ້ແຈ້ງກ່ຽວກັບເຫດການທີ່ບໍ່ມີຈິງ ຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ຜູ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ດຳເນີນການໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດ ສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

3. ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ

3.1 ການຄາດຕະກຳ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດໂດຍເຈດຕະນາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສິບປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເອົາການຄາດຕະກຳເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ຂ້າຄົນໂດຍມີແຜນການ, ຂ້າຄົນຢ່າງໂຫດຮ້າຍປ່າເຖື່ອນ, ຂ້າພະນັກງານທີ່ກຳລັງປະຕິບັດໜ້າທີ່, ຂ້າຫຼາຍຄົນ, ຂ້າຜູ້ຍິງຖືພາ, ຂ້າເດັກ, ຂ້າເມຍ ຫຼື ຜົວ, ຂ້າຍາດໃກ້ຊິດ, ຂ້າຄົນທີ່ບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບອ່ອນແອ, ຂ້າຄົນເພື່ອເອົາອະໄວຍະວະ, ຂ້າຄົນເພື່ອປົດບັງການກະທຳຜິດອື່ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ, ອາດຈະຖືກຈຳກັດທີ່ຢູ່ ຫຼື ຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ຫຼື ປະຫານຊີວິດ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

3.2 ການຈ້າງໃຫ້ຄາດຕະກຳ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຈ້າງບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ໃຫ້ຄາດຕະກຳຜູ້ອື່ນຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ສິບຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 15.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ຫາກໄດ້ຈ້າງໃຫ້ຄາດຕະກຳແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ຫາ 200.000.000 ກີບ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

3.3 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດຍ້ອນການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີເຮັດໃຫ້ເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

3.4 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດໂດຍບໍ່ເຈດຕະນາ ໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດໂດຍບໍ່ເຈດຕະນາໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການຂອງ ຕົນ ຍ້ອນການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງນອກຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍອະນຸຍາດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີເຮັດໃຫ້ເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ໃນກໍລະນີຮ້າຍແຮງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

3.5 ການທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບໂດຍເຈດຕະນາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທຶກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຫຸ້ມຕີ ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການບາດເຈັບສາຫັດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ເສຍອົງຄະ, ພິການ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 30.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍານານກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

3.6 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ

ບຸກຄົນໃດ ໃນເວລາປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ ຫາກໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງນອກຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍອະນຸຍາດ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທຶກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ມີການບາດເຈັບແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ບາດເຈັບສາຫັດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ ເສຍອົງຄະ, ພິການ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ຫາ 50.000.000 ກີບ.

3.7 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບຍ້ອນການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບຍ້ອນການປ້ອງກັນຕົວເກີນຂອບເຂດ ຈະຖືກດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ມີການບາດເຈັບແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຫຼື ບາດເຈັບສາຫັດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ທົກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ເສຍອົງຄະ, ພິການ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກພາໃຫ້ເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ຫາ 50.000.000 ກີບ.

3.8 ການບໍ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຜູ້ອື່ນໃນເວລາຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ພົບເຫັນຜູ້ອື່ນຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍແກ່ຊີວິດ ຫຼື ສຸຂະພາບ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອທັງໆ ທີ່ຕົນເອງກໍມີເງື່ອນໄຂພໍຊ່ວຍເຫຼືອໄດ້ ຫຼື ບອກຄົນອື່ນໃຫ້ຊ່ວຍເຫຼືອ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ມີໜ້າທີ່ຊ່ວຍເຫຼືອ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນໃນການຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ທີ່ຕົກຢູ່ໃນໄພອັນຕະລາຍແກ່ຊີວິດ ຫຼື ສຸຂະພາບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

3.9 ການນິນທາ ແລະ ການໃສ່ຮ້າຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສື່ອມເສຍກຽດສັກສີຢ່າງຮ້າຍແຮງ ດ້ວຍການຂຽນ, ການເວົ້າ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃສ່ຮ້າຍປ້າຍສີຜູ້ອື່ນ ໂດຍບໍ່ມີຄວາມຈິງ ດ້ວຍການຂຽນ, ການເວົ້າ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເສື່ອມເສຍກຽດສັກສີຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

3.10 ການປ້ອຍດ່າ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຊ້ວາຈາ, ຂຽນ ຫຼື ກະທຳແນວຫຍາບຊ້າໃສ່ຜູ້ອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ເສື່ອມເສຍກຽດສັກສີຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດ ອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

3.11 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເສຍຊີວິດດ້ວຍຄວາມປະໝາດ, ຄວາມເລີ່ນເລີ້ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທົກເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 2.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ການກະທຳຜິດຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຄົນເສຍຊີວິດແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

3.12 ການເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນໄດ້ຮັບບາດເຈັບດ້ວຍຄວາມປະໝາດ, ຄວາມເລີ່ນເລີ້ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີບາດເຈັບສາຫັດ, ບາດເຈັບຫຼາຍຄົນ, ເສຍອົງຄະ ຫຼື ພິການ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

4. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ

4.1 ການລັກພາຕົວ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ລັກເອົາຕົວຄົນໄປເພື່ອຮຽກຄ່າໄຖ່ ຫຼື ເພື່ອຈຸດປະສົງອື່ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ເຈັດປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 30.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

4.2 ການຈັບຕົວ, ການກັກຕົວ ຫຼື ການກັກຂັງ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຈັບຕົວ, ກັກຕົວ ຫຼື ກັກຂັງບຸກຄົນອື່ນ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕຳນິວິຈານຕໍ່ໜ້າມະຫາຊົນ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ຫຼື ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ມີການສວຍໃຊ້ໜ້າທີ່ຕ່າງໆ, ກະທຳຜິດຫຼາຍ ກວ່າໜຶ່ງຄັ້ງ, ກະທຳຜິດຕໍ່ຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງຄົນ ຫຼື ຕໍ່ບຸກຄົນທີ່ກຳລັງປະຕິບັດໜ້າທີ່ທາງການ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

4.3 ການບັງຄັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ບັງຄັບຜູ້ອື່ນ ດ້ວຍການໃຊ້ກຳລັງ ຫຼື ອາວຸດ ຫຼື ການນາບຊູ່ ເພື່ອໃຫ້ ກະທຳ ຫຼື ບໍ່ໃຫ້ກະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ຕົນຕ້ອງການ ຊຶ່ງເປັນການຂັດກັບຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ຖືກ ບັງຄັບ ແລະ ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜູ້ກ່ຽວ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ຫ້າ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

5. ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ

5.1 ການບຸ້ນຊັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ບຸກລຸກ ຫຼື ໄດ້ໃຊ້ການນາບຊູ່ໂດຍກົງຕໍ່ຊີວິດ ຫຼື ສຸຂະພາບຂອງຜູ້ອື່ນ ເພື່ອເອົາຊັບມາເປັນຂອງຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສີ່ປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເອົາການບຸ້ນຊັບເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ເຮັດ ໃຫ້ຄົນອື່ນບາດເຈັບສາຫັດ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຫຼື ໃນກໍລະນີກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກ ລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຫຼື ຕັດ ອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ຫາ 70.000.000 ກີບ.

ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍ່ຈະຖືກລົງໂທດ.

5.2 ການລັກຊັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເອົາຊັບຂອງຜູ້ອື່ນມາເປັນຂອງຕົນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດ ອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກ ປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ລັກດ້ວຍການງັດແງະ, ມ້າງເພຣື້ອຮາວ, ປະຕູ, ຫີບ, ຜູ້ ແລະອື່ນໆ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເອົາການລັກເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ໃນ ກໍລະນີກໍ່ ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ແປດ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍ່ຈະຖືກລົງໂທດ.

5.3 ການຍາດຊົງຊັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເອົາຊັບຂອງຜູ້ອື່ນມາເປັນຂອງຕົນດ້ວຍວິທີຍາດຊົງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເອົາການຍາດຊົງຊັບເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ເຮັດ ໃຫ້ຜູ້ອື່ນບາດເຈັບສາຫັດ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຫຼື ໃນກໍລະນີກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

5.4 ການສໍ້ໂກງຊັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຊ້ເລ່ລຸ່ມ ຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ດ້ວຍວິທີໃດກໍຕາມ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ອື່ນເອົາຊັບ ໃຫ້ຕົນຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີເອົາການສໍ້ໂກງຊັບເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ໃນກໍລະນີກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

5.5 ການຍັກຍອກຊັບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສວຍໃຊ້ຄວາມເຊື່ອໃຈ ເພື່ອຫຼັກໂລບເອົາ, ຕັດຮອນເອົາ ຫຼື ສັບປຸງນເອົາຊັບທີ່ຕົນໄດ້ຖືກມອບໝາຍໃຫ້ຮັກສາ ຫຼື ເພື່ອຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ. ໃນກໍລະນີເອົາການຍັກຍອກຊັບເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ໃນກໍລະນີກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

5.6 ການຫຼົບຫຼີກຈາກການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສ້າງໜີ້ສິນ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ຄວາມສາມາດໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຂອງຕົນຫຼຸດລົງ ດ້ວຍ ການເພີ່ມໜີ້ ຫຼື ຫຼຸດຊັບສົມບັດທີ່ຕົນມີ ຫຼື ຫຼຸດ ຫຼື ຊຸກເຊື່ອງ ລາຍໄດ້ທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ

ທີ່ ຊຸກເຊື່ອງຊັບ ບາງຢ່າງຂອງຕົນ ເພື່ອຫຼົບຫຼີກການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ກ່ອນ ຫຼື ຫຼັງ ມີຄຳຕັດສິນ ຂອງສານ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດ ອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

5.7 ການທຳລາຍ ຫຼື ການເຮັດໃຫ້ຊັບເປ່ເພໂດຍເຈດຕະນາ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ທຳລາຍ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ຊັບຂອງຜູ້ອື່ນເປ່ເພໂດຍເຈດຕະນາ ດ້ວຍວິທີ ຫຼື ຮູບການໃດກໍຕາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ຊີວິດ ແລະ ສຸຂະພາບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

5.8 ການເຮັດໃຫ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ເສຍຫາຍ ດ້ວຍຄວາມບໍ່ລະມັດລະວັງ

ບຸກຄົນໃດ ດ້ວຍຄວາມປະໝາດ ຫຼື ດ້ວຍຄວາມເລິ່ນເລີ້ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຫຼື ເສຍຫາຍບໍ່ຫຼວງຫຼາຍ ແຕ່ຫາກມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ສັງຄົມ ຫຼື ຕໍ່ ພື້ນຖານເສດຖະກິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງ ໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

5.9 ການຂາດຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ໜ້າທີ່ຄຸ້ມຄອງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ມີໜ້າທີ່ຄຸ້ມຄອງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ໂດຍກົງ ຫາກໄດ້ຂາດຄວາມ ຮັບຜິດຊອບບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ຊຶ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

5.10 ການຄອບຄອງຊັບຢ່າງຜິດກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ໂດຍເຈດຕະນາ ຫາກໄດ້ຄອບຄອງຊັບຂອງຜູ້ອື່ນທີ່ຕົນຊອກໄດ້, ເກັບໄດ້, ຊຸດຄົ້ນໄດ້ ຫຼື ທີ່ບຸກຄົນອື່ນໄດ້ຫຼົງມອບໃຫ້ແກ່ຕົນ ໂດຍບໍ່ແຈ້ງຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ. ໃນກໍລະນີທີ່ຊັບເຫຼົ່ານັ້ນ ຫາກມີມູນຄ່າສູງ ຫຼື ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

5.11 ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວ ຊຶ່ງໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍ ຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍແກ່ລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມ ເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

6. ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີ

6.1 ການທຳມິດສະຈານ

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ມີຜົວ ຫຼື ເມຍ ຫາກໄດ້ເສບສົມກັບຜູ້ອື່ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມ ເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ຄູ່ທຳມິດສະຈານ ກໍຈະຖືກລົງໂທດໃນສະຖານດຽວກັນ. ຄວາມພະຍາຍາມກໍການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

6.2 ການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຊ້ກຳລັງ, ໃຊ້ອາວຸດນາບຊູ່, ໃຊ້ຢາສະຫຼົບ, ໃຊ້ສິ່ງມຶນເມົາ ຫຼື ໃຊ້ວິທີອື່ນ ທີ່ເຮັດ ໃຫ້ຜູ້ອື່ນຕົກຢູ່ໃນສະພາບບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້ ຫຼື ສວຍໂອກາດເພື່ອທຳຊຳເລົາ ດ້ວຍການຂືນໃຈ ຂອງຜູ້ກ່ຽວ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາຜູ້ຍິງທີ່ມີອາຍຸ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຫາ ຕ່ຳກວ່າ ສິບ ແປດປີ ທີ່ຢູ່ໃນຄວາມຄຸ້ມຄອງດູແລຂອງຕົນ ຫຼື ໃນການປົນປົວຂອງຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະ ພາບ ແຕ່ ຫົກປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາ ດ້ວຍວິທີປ່ຽນຜຽນກັນ, ຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາເດັກ ທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບຫ້າປີ, ໄດ້ທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍຜູ້ຍິງໃນເວລາຂົ່ມຂືນ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ຜູ້ຍິງພິການຕະຫຼອດຊີວິດ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວປີ ຫຼື ຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 70.000.000 ກີບ. ຄວາມພະຍາຍາມກໍການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

6.3 ການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາແລ້ວຂ້າຖິ້ມ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາແລ້ວໄດ້ຂ້າຖິ້ມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສິບ ຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ຫຼື ຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຫຼື ປະຫານຊີວິດ. ຄວາມພະຍາຍາມກໍການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

6.4 ການທຳຊຳເລົາເດັກ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫຼື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸ ຕ່ຳກວ່າ ສິບແປດປີລົງ ມາ ຫາ ສິບ ຫ້າປີ ດ້ວຍການຕົວະຍົວະ, ຫຼອກລວງ, ຊວນເຊື່ອ, ຊີ້ຈ້າງ, ຈອບອອຍ ຫຼື ຮູບການອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ເດັກ ສົມຍອມ ແລະ ປະຕິບັດຕາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫຼື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບຫ້າປີ ຫາ ສິບສອງປີ ດ້ວຍການຈ່າຍຄ່າຕອບແທນ ຫຼື ຕອບສະໜອງຜົນປະໂຫຍດດ້ວຍຮູບການໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 7.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເດັກຍິງ ຫຼື ເດັກຊາຍ ທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບສອງປີ ຈະດ້ວຍຮູບ ການໃດກໍຕາມ ຖືວ່າເປັນການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາເດັກ ແລະ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ທີ່ໄດ້ສະເໜີ, ຮັບເອົາ, ຈັດຫາ ຫຼື ສະໜອງເດັກ ທີ່ມີອາຍຸ ຕ່ຳກວ່າສິບແປດປີ ລົງມາໃຫ້ຂາຍປະເວນີ ຖືວ່າເປັນການກະທຳຜິດ ແລະ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 254 ຂອງ ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ.

6.5 ການໃຊ້ເລ່ລຸ່ມເພື່ອມີເພດສຳພັນ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໃຊ້ເລ່ລຸ່ມ ເພື່ອໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນການຄຸ້ມຄອງດູແລຂອງຕົນ ຫຼື ບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນສະພາວະຈຳເປັນ ມີເພດສຳພັນກັບຕົນ ຫຼື ກັບບຸກຄົນອື່ນ ດ້ວຍການຂືນໃຈຂອງຜູ້ກ່ຽວ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ການກະທຳຜິດຕໍ່ເດັກທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ສິບສອງປີ ມີເພດສຳພັນກັບຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີ ການກະທຳຜິດຕໍ່ເດັກ ທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ ສິບສອງປີ ຈະດ້ວຍຮູບການໃດກໍຕາມ ຖືວ່າ ເປັນການຂົ່ມຂືນທຳຊຳເລົາເດັກ ແລະ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 15.000.000 ກີບ ຫາ 70.000.000 ກີບ.

6.6 ການບັງຄັບຮ່ວມເພດກັບເມຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຮ່ວມເພດກັບເມຍຕົນ ດ້ວຍການໃຊ້ກຳລັງ, ບັງຄັບ, ຂົ່ມຂູ່ ຊຶ່ງຜົນໃຈຂອງຜູ້ ເປັນເມຍ ຫຼື ໃນເວລາທີ່ເມຍ ຢູ່ໃນສະພາບບໍ່ພ້ອມ ທີ່ຈະມີເພດສຳພັນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດ

ອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000 ກີບ ຫາ 3.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການບັງຄັບຮ່ວມເພດທີ່ພາໃຫ້ມີການບາດເຈັບໜັກ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

6.7 ການບັງຄັບໃຫ້ເປັນໂສເພນີ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ບັງຄັບຜູ້ອື່ນໃຫ້ເປັນໂສເພນີ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ບັງຄັບເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າສິບແປດປີ ໃຫ້ເປັນໂສເພນີ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 30.000.000 ກີບ ຫາ 150.000.000 ກີບ.

6.8 ການຄ້າປະເວນີຂອງບຸກຄົນອື່ນ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຫາລາຍໄດ້ດ້ວຍການຄ້າປະເວນີຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຈະໃນຮູບການໃດກໍຕາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດຫາກໄດ້ຖືເອົາການຄ້າປະເວນີຂອງບຸກຄົນອື່ນເປັນອາຈິນ ຫຼື ບັງຄັບບຸກຄົນທີ່ຢູ່ໃນຄວາມຄຸ້ມຄອງດູແລຂອງຕົນ ໃຫ້ເປັນໂສເພນີ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

6.9 ການຮ່ວມປະເວນີກັບຍາດໃກ້ຊິດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ເສບສົມກັບ ພໍ່ ຫຼື ແມ່, ພໍ່ລ້ຽງ ຫຼື ແມ່ລ້ຽງ, ພໍ່ນ້າ ຫຼື ແມ່ນ້າ, ພໍ່ເຖົ້າ ຫຼື ແມ່ເຖົ້າ, ປູ່ ຫຼື ຍ່າ, ລູກຄົງ ຫຼື ລູກລ້ຽງ, ລູກນ້າ, ຫຼານສາຍຕັ້ງ ຫຼື ອ້າຍຄົງ, ເອື້ອຍຄົງ, ນ້ອງຄົງຂອງຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ. ຜູ້ສົມຍອມໃຫ້ເສບສົມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

6.10 ການຂາຍປະເວນີ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຫາກິນ ດ້ວຍການຂາຍປະເວນີໃຫ້ຜູ້ອື່ນ ເສບສົມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000 ກີບ ຫາ 3.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ຫຼື ຄວາມສະດວກແກ່ການຂາຍປະເວນີ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

ຜູ້ຊື້ປະເວນີ ກໍຈະຖືກລົງໂທດໃນສະຖານດຽວກັນ.

6.11 ການປະຖິ້ມເດັກ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ປະຖິ້ມເດັກໂດຍເຈດຕະນາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການປະຖິ້ມ ຫາກເຮັດໃຫ້ເດັກ ເສຍອົງຄະ, ພິການ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ.

6.12 ການທຳຊຳເລົາຂອງພິກຂຸ, ສາມະເນນ, ພໍ່ຂາວ ແລະ ແມ່ຂາວ

ພິກຂຸ, ສາມະເນນ, ພໍ່ຂາວ ແລະ ແມ່ຂາວ ຫາກໄດ້ເສບສົມກັບຜູ້ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍ ຫຼື ດ້ວຍກັນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ຜູ້ຍິງ ຫຼື ຜູ້ຊາຍ ທີ່ໄດ້ສະໝັກໃຈເສບສົມກັບພິກຂຸ, ສາມະເນນ, ພໍ່ຂາວ ຫຼື ແມ່ຂາວ ກໍຈະຖືກລົງໂທດໃນສະຖານດຽວກັນ.

7. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ

7.1 ການສ້າງ ແລະ ການສະໜອງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຕະຫຼາດຫຼັກຊັບທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມຈິງ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສ້າງ ແລະ ສະໜອງຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຕະຫຼາດຫຼັກຊັບທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມຈິງທີ່ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຕັດສິນໃຈຂອງຜູ້ລົງທຶນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຕະຫຼາດຫຼັກຊັບມີຄວາມຜັນຜວນ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 300.000.000 ຫາ 500.000.000 ກີບ.

7.2 ການສວຍໂອກາດຂຶ້ນລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ຄ່າບໍລິການ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ສວຍໂອກາດຂຶ້ນລາຄາສິນຄ້າ, ຄ່າບໍລິການ ຫຼື ໄດ້ຂາຍສິນຄ້າແພງເກີນຂອບເຂດໃນເວລາເກີດໄພແຫ້ງແລ້ງ, ໄພນ້ຳຖ້ວມ ຫຼື ໃນເວລາທີ່ມີສະພາບການຫຍຸ້ງຍາກເກີດຂຶ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນ ໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

7.3 ການປອມແປງແຊັກ, ການນຳໃຊ້ແຊັກ ຫຼື ພັນທະບັດອື່ນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ປອມແປງແຊັກ ຫຼື ພັນທະບັດອື່ນ ດ້ວຍການ ປຸງແປງ ຫຼື ເພີ່ມເຕີມ ຂໍ້ຄວາມ ໃດໜຶ່ງ ຫຼື ນຳໃຊ້ໃນຮູບການອື່ນ ເພື່ອແລກປ່ຽນເອົາເງິນຕາຈາກທະນາຄານ, ແລກປ່ຽນເອົາສິນຄ້າ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໄໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຊ້ແຊັກທີ່ບໍ່ມີເງິນ, ໃຊ້ແຊັກເກີນຈຳນວນເງິນທີ່ຕົນໄດ້ຝາກຢູ່ທະນາຄານ ຫຼື ຊື້ຂາຍ ແລະ ແລກປ່ຽນແຊັກໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກ ເດືອນ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໄໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

7.4 ການທຳລາຍທະນະບັດ ຫຼື ເງິນໝູນ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ທຳລາຍທະນະບັດ ຫຼື ເງິນໝູນ ດ້ວຍການຕັດ, ເຈາະ, ຈີກ, ແຕ້ມ, ຂີດ, ຂຽນ, ພິມ, ຈຳກາ, ຕິດກາ ໃສ່ທະນະບັດ ຫຼື ເງິນໝູນ ຫຼື ດ້ວຍວິທີໃດກໍຕາມ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ທະນະບັດ ຫຼື ເງິນໝູນ ທີ່ນຳອອກຈະຈອນນັ້ນ ຖືກເສຍຫາຍ ຫຼື ໃຊ້ບໍ່ໄດ້ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໄໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

7.5 ການລະເມີດລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ລະເມີດລະບຽບການກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ເປັນອາຈິນ ດ້ວຍການກະທຳໃດໜຶ່ງ ດັ່ງນີ້:

- 1) ການຕິດປະກາດ ຫຼື ໂຄສະນາລາຄາ ແລະ ຄ່າອື່ນ ເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ;
- 2) ການຮັບຊຳລະຄ່າສິນຄ້າ, ຄ່າບໍລິການ, ຊຳລະໜີ້, ເບີກຈ່າຍເງິນເດືອນ, ປະຕິບັດພັນທະຕໍ່ລັດ ເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ;
- 3) ການດຳເນີນທຸລະກິດເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຫຼື ແລກປ່ຽນເງິນຕາໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ;
- 4) ການກຳນົດ, ຕິດປະກາດ ຫຼື ປະຕິບັດອັດຕາແລກປ່ຽນ ຂອງທະນາຄານທຸລະກິດ, ຮ້ານແລກ ປ່ຽນເງິນຕາ ຫຼື ສະຖານບໍລິການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງ;
- 5) ການເປີດບັນຊີເງິນຝາກຢູ່ຕ່າງປະເທດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ;
- 6) ການບໍ່ລາຍງານລາຍຮັບ, ລາຍຈ່າຍທີ່ເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດໃຫ້ທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ;
- 7) ການໃຫ້ກູ້ ຫຼື ຮັບເງິນກູ້ ແລະ ສິນເຊື່ອການຄ້າກັບຕ່າງປະເທດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ
- 8) ການນຳເງິນສົດເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ, ເປັນເງິນກີບເຂົ້າອອກ ສປປລາວ ທີ່ມີມູນຄ່າເກີນ ລະບຽບການກຳນົດໄວ້ ໂດຍບໍ່ແຈ້ງຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ພາສີປະຈຳດ່ານ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ຈາກ

ທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທຶກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

7.6 ການຂົນສົ່ງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຜ່ານ ສປປ ລາວໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຂົນສົ່ງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ຜ່ານ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທຶກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກ ປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ການຂົນສົ່ງເງິນຕາ ຕ່າງປະເທດ ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

7.7 ການດຳເນີນທຸລະກິດໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ດຳເນີນທຸລະກິດໂດຍບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນວິສາຫະກິດ ຫຼື ເຄື່ອນໄຫວທຸລະ ກິດ ໂດຍບໍ່ຖືກກັບວັດຖຸປະສົງຂອງວິສາຫະກິດຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມ ເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

7.8 ການຄິດໄລ່ດອກເບ້ຍສູງ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ໃຫ້ກູ້ຢືມເປັນທຸລະກິດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດດຳເນີນທຸລະກິດ ຈາກ ຂະແໜງ ການທຶກງົວຂ້ອງ ແລ້ວຄິດໄລ່ອັດຕາດອກເບ້ຍເງິນກູ້ຢືມ ສູງກວ່າ ສາມສິບທຶກ ສ່ວນ ຮ້ອຍ ຕໍ່ປີ ຈະຖືກລົງ ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດ ອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

7.9 ການລະເມີດລະບຽບການບັນຊີ

ຜູ້ບໍລິຫານ ທະນາຄານທຸລະກິດ ຫຼື ສະຖາບັນການເງິນອື່ນ ຫຼື ບຸກຄົນອື່ນ ໂດຍເຈດຕະນາ ຫາກສ້າງ ຫຼື ບັນທຶກບັນຊີບໍ່ຖືກຕ້ອງ, ປອມແປງ ຫຼື ທຳລາຍບັນຊີຂອງທະນາຄານທຸລະກິດ ຫຼື ສະຖາບັນການ ເງິນອື່ນ ຫຼື ລູກຄ້າ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ການກະທຳຜິດຫາກກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດ ສະລະພາບແຕ່ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

7.10 ການສະໜອງຂໍ້ມູນເທັດກ່ຽວກັບການບັນຊີ

ບຸກຄົນໃດຫາກລາຍງານເທັດ ຫຼື ສະໜອງຂໍ້ມູນເທັດກ່ຽວກັບການບັນຊີ ຊຶ່ງເປັນຂໍ້ມູນສໍາຄັນທີ່ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການປ່ອຍສິນເຊື້ອຂອງທະນາຄານທຸລະກິດຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ.

8. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ

8.1 ການຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ຜ່ານ ສປປ ລາວ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ຜ່ານ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຕໍ່າກວ່າ ໜຶ່ງຮ້ອຍ (100) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ສິບຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮີບຊັບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ຜ່ານ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນອາຈິນ ຫຼື ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຫຼື ມີເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ແຕ່ ໜຶ່ງຮ້ອຍ (100) ກຣາມ ຫາ ສາມຮ້ອຍ (300) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 100.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮີບຊັບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ຜ່ານ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເກີນກວ່າ ສາມຮ້ອຍ (300) ກຣາມ ຫາ ຫ້າຮ້ອຍ (500) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ແລະ ຈະຖືກຮີບຊັບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກຜະລິດ, ຄ້າຂາຍ, ຈຳໜ່າຍ, ຂົນສົ່ງ, ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ຫຼື ນຳເຂົ້າ, ສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ຜ່ານ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເກີນກວ່າ ຫ້າຮ້ອຍ (500) ກຣາມ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດປະຫານຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກຮີບຊັບ. ການກະກຽມໃຫ້ແກ່ການກະທຳຜິດ, ຄວາມພະຍາຍາມກໍ່ການກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

8.2 ການເສບ ຫຼື ການມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກເສບ ຫຼື ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ ເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ທີ່ມີນ້ຳໜັກແຕ່ ສູນຈຸດສອງ (0,2) ກຣາມລົງມາ ຫຼື ຢາອີ, ຢາບ້າ, ຢາໄອສ໌ (Ice) ທີ່ມີນ້ຳໜັກ ແຕ່

ສູນຈຸດສາມ (0,3) ກຣາມ ລົງມາ ຫຼື ຝົ່ນ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ ແຕ່ ສູນຈຸດຫ້າ (0,5) ກຣາມ ລົງມາ ຫຼື ຄັນຊາແຫ້ງ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ ແຕ່ ຫ້າ (5) ກຣາມ ລົງມາ ຫຼື ສານລະເບີຍອື່ນ ທີ່ມີສານເສບຕິດ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ ແຕ່ ສູນຈຸດຫ້າ (0,5) ກຣາມ ລົງມາ ຫຼື ພືດທີ່ໃຫ້ສານເສບຕິດ ທີ່ມີນ້ຳໜັກ ແຕ່ ຫ້າ (5) ກຣາມ ລົງມາ ຖືວ່າເປັນຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວ ຫຼື ນຳໄປປິ່ນປົວຕາມແຕ່ລະກໍລະນີ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງ ເພື່ອເສບ ເຮໂຣອິນ, ມອກຟິນ ຫຼື ໂຄເຄນ ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ສູນຈຸດສອງ (0,2) ກຣາມ ຫາ ສອງ (2) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ເຈັດ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ ຢາອີ, ຢາບ້າ ແລະ ຢາໄອສ໌ (Ice) ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ສູນຈຸດສາມ (0,3) ກຣາມ ຫາ ສາມ (3) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອສູບ ຝົ່ນ ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ສູນຈຸດຫ້າ (0,5) ກຣາມ ຫາ ຫ້າ (5) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ຄອບຄອງເພື່ອສູບ ຄັນຊາແຫ້ງ ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ຫ້າ (5) ກຣາມ ຫາ ສິບ (10) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ທົກເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ ສານລະເບີຍອື່ນທີ່ມີສານເສບຕິດ ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ສູນຈຸດຫ້າ (0,5) ກຣາມ ຫາ ຫ້າ (5) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ມີໄວ້ໃນຄອບຄອງເພື່ອເສບ ພືດທີ່ໃຫ້ສານເສບຕິດ ທີ່ມີນ້ຳໜັກເກີນກວ່າ ຫ້າ (5) ກຣາມ ຫາ ສິບ (10) ກຣາມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງເດືອນ ຫາ ທົກເດືອນ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກດຳເນີນການບໍລິການສູບຝົ່ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກດຳເນີນການບໍລິການສູບຄັນຊາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມ ເດືອນ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

8.3 ການກັບຄືນມາເສບໃໝ່

ຜູ້ເສບຢາເສບຕິດທີ່ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວແລ້ວກັບຄືນມາເສບໃໝ່ ໃຫ້ປະຕິບັດ ດັ່ງນີ້:

□ ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວ ຄັ້ງທີໜຶ່ງ ໂດຍໄດ້ຮັບການຍັ້ງຢືນເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກຄະນະຮັບຜິດ ຊອບສູນປິ່ນປົວຢາເສບຕິດອອກມາແລ້ວ ກັບຄືນມາເສບໃໝ່ ຈະຖືກຕຳນິວິຈານ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 100.000 ກີບ ຫາ 300.000 ກີບ;

□ ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວ ຄັ້ງທີສອງ ໂດຍໄດ້ຮັບການຍັ້ງຢືນເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຈາກຄະນະຮັບ ຜິດຊອບສູນປິ່ນປົວຢາເສບຕິດອອກມາແລ້ວ ກັບຄືນມາເສບໃໝ່ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 300.000 ກີບ ຫາ 500.000 ກີບ;

□ ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວ ຄັ້ງທີສາມ ຂຶ້ນໄປ ໂດຍໄດ້ຮັບການຍັ້ງຢືນເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຈາກຄະນະຮັບຜິດຊອບສູນປິ່ນປົວຢາເສບຕິດ ອອກມາແລ້ວ ກັບຄືນມາເສບໃໝ່ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 500.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

8.4 ການບັງຄັບ ຫຼື ການຊັກຊວນບຸກຄົນອື່ນໃຫ້ນຳໃຊ້ຢາເສບຕິດ

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໃຊ້ກຳລັງ, ອາວຸດ, ນາບຊູ່, ຍົວະອອຍ, ເລ່ລຸ່ມ ຫຼື ສະເໜີຜົນປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງແກ່ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ນຳໃຊ້ວິທີການອື່ນ ເພື່ອໃຫ້ນຳໃຊ້ຢາເສບຕິດ ຊຶ່ງຂັດກັບຈຸດປະສົງ ແລະ ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜູ້ຖືກບັງຄັບ ຫຼື ຜູ້ຖືກຊັກຊວນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສອງປີ ຫາ ເຈັດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດ ຫາກໄດ້ເອົາການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ, ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ກະທຳຜິດຕໍ່ເດັກ, ກະທຳຜິດຕໍ່ຜູ້ຍິງທີ່ພວມຖືພາ, ກະທຳຜິດຕໍ່ຫຼາຍຄົນ, ກໍ່ໃຫ້ເກີດເຊື້ອພະຍາດຕ່າງໆ ທີ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການເສຍອົງຄະ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສິບປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 30.000.000 ກີບ. ໃນກໍລະນີທີ່ຜູ້ກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ຫາກໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີການເສຍອົງຄະ, ພິການ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ແຕ່ ສອງຄົນ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 10.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ.

9. ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ

9.1 ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ

ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ແມ່ນພຶດຕິກຳຂອງພະນັກງານນຳພາ, ພະນັກງານຄຸ້ມຄອງ, ພະນັກງານວິ ຊາການ, ພະນັກງານວິສາຫະກິດ, ລັດຖະກອນ, ທະຫານ, ຕຳຫຼວດ ລວມທັງ

ນາຍບ້ານ ແລະ ຜູ້ໄດ້ຮັບ ມອບສິດ, ໜ້າທີ່ໃດໜຶ່ງຈາກທາງການ ແລະ ພະນັກງານຕ່າງປະເທດ, ພະນັກງານອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ.

ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ປະກອບດ້ວຍ ສະຖານການກະທຳຜິດ ດັ່ງນີ້:

1. ການຍ້າຍອກຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່;
2. ການສໍ້ໂກງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່;
3. ການໃຫ້ສິນບົນ;
4. ການຮັບສິນບົນ;
5. ການສວຍໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ເພື່ອເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ;
6. ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່;
7. ການໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ເກີນຂອບເຂດ ເພື່ອເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ;
8. ການລັກໂລບ, ປອມແປງມາດຕະຖານເຕັກນິກກໍ່ສ້າງ, ອອກແບບ, ຄິດໄລ່ ແລະ ອື່ນໆ;
9. ການໂກງການປະມູນ ຫຼື ການສຳປະທານ;
10. ການປອມແປງເອກະສານ ຫຼື ການນຳໃຊ້ເອກະສານປອມ;
11. ການເປີດເຜີຍຄວາມລັບ ເພື່ອຫາຜົນປະໂຫຍດສ່ວນຕົວ;
12. ການກົດໜ່ວງ, ຖ່ວງດຶງເອກະສານ.

9.2 ການຍ້າຍອກຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການຍ້າຍອກຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ດ້ວຍການສວຍໃຊ້ຄວາມເຊື່ອໃຈ ເພື່ອລັກໂລບເອົາ, ຕັດຮອນເອົາ ຫຼື ສັບປ່ຽນເອົາຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ທີ່ຕົນໄດ້ຖືກມອບໝາຍໃຫ້ຮັກສາ, ນຳໃຊ້, ຂົນສົ່ງ, ກໍ່ສ້າງ, ສ້ອມແປງ ຫຼື ເຮັດວຽກໃດ ວຽກໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ທົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ ຫຼື ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ຫຼາຍກວ່າ ສອງເທົ່າ ຂອງໂທດທີ່ວາງໃສ່ ຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍໃນແຕ່ລະຂໍ້ຂອງວັກ 1 ຂອງມາດຕານີ້ ແລະ ຈະຖືກຮີບຊັບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍານານກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

9.3 ການສໍ້ໂກງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກ ໄດ້ສໍ້ໂກງຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ດ້ວຍການໃຊ້ເລ່ລຸ່ມຕົວະຍົວະ, ຫຼອກ ລວງ ດ້ວຍວິທີໃດກໍຕາມ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜູ້ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ

ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ຫຼື ຜູ້ອື່ນ ເອົາຊັບດັ່ງ ກ່າວໃຫ້ຕົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;
10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດ ຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ ຫຼື ມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດ ສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ຫຼາຍກວ່າ ສອງເທົ່າ ຂອງໂທດທີ່ວາງໃສ່ ຕາມມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍໃນແຕ່ລະຂໍ້ຂອງວັກ 1 ຂອງຂໍ້ນີ້ ແລະ ຈະຖືກຮັບຊັບ.

ຄວາມພະຍາຍາມກໍານານກະທຳຜິດ ກໍຈະຖືກລົງໂທດ.

9.4 ການໃຫ້ສິນບົນ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການໃຫ້ສິນບົນ ດ້ວຍການສະເໜີໃຫ້, ເອົາໃຫ້ ຫຼື ສັນຍາວ່າຈະໃຫ້ເງິນ, ຊັບ ສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ຜ່ານສື່ ກາງ ແກ່ພະນັກງານ ໂດຍທາງກົງ ຫຼື ທາງອ້ອມ ເພື່ອໃຫ້ປະຕິບັດ, ເລືອກປະຕິບັດ ຫຼື ລະເວັ້ນ ການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງພະນັກງານ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ໃຫ້ສິນບົນ ຈະຖືກ ລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;
3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;
4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;
5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;
6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກ ປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນ ຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າ ຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

9.5 ການຮັບສິນບົນ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກ ໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການຮັບສິນບົນ ດ້ວຍການ ຮັບເອົາ, ທວງເອົາ, ຂໍເອົາ ຫຼື ຕົກລົງຮັບເອົາເງິນ, ຊັບສິ່ງຂອງ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງ ຈາກຜູ້ໃຫ້ສິນບົນ ໂດຍທາງກົງ ຫຼື ທາງອ້ອມ ແລ້ວປະຕິບັດ, ເລືອກປະຕິບັດ ຫຼື ລະເວັ້ນການປະຕິບັດໜ້າທີ່ຂອງຕົນ ຕາມຈຸດປະສົງ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຜູ້ໃຫ້ສິນບົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງ ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;

3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

9.6 ການສວຍໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກ ໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການສວຍໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ ດ້ວຍການອີງໃສ່ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ຂອງຕົນ ເພື່ອຫາຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຕົນ ເອງ, ຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ຫຼື ພັກພວກ ຊຶ່ງກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງພົນລະເມືອງ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າ ຄວາມເສຍຫາຍ;
8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

9.7 ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ດ້ວຍການນໍາໃຊ້ຊັບຂອງ ລັດ ຫຼື ລວມ ໝູ່ ເພື່ອຫາຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຕົນເອງ ຊຶ່ງໄດ້ກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ ຈະ ຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;

3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;

6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມ ເສຍຫາຍ;

8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າ ຄວາມເສຍຫາຍ;

9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າ ຄວາມເສຍ ຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະ ພາບ ເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າ ຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

9.8 ການໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ເກີນຂອບເຂດ ເພື່ອເອົາຊັບຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ສັລາດບັງຫຼວງ ໃນສະຖານການໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ເກີນຂອບເຂດ ເພື່ອເອົາຊັບ ຂອງ ລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ບຸກຄົນ ດ້ວຍການໃຊ້ຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ເກີນທີ່ລະບຽບ, ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ໂດຍເຈດຕະນາ ເພື່ອຫາຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ແກ່ ຕົນເອງ, ຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ຫຼື ພັກພວກ ຊຶ່ງກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ລັດ, ລວມໝູ່ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງພົນລະເມືອງ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;
9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

9.9 ການປອມແປງເອກະສານ ຫຼື ການນຳໃຊ້ເອກະສານປອມ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກ ໄດ້ສໍ້ລາດບັງຫຼວງໃນສະຖານການປອມແປງເອກະສານ ຫຼື ການນຳໃຊ້ເອກະສານປອມ ດ້ວຍການປອມ ແປງລາຍເຊັນ, ຕາປະທັບ, ຕັດ ຫຼື ເພີ່ມຂໍ້ຄວາມໃດໜຶ່ງໃສ່ເນື້ອໃນເອກະສານ ຫຼື ຮູ້ວ່າເປັນເອກະສານ ປອມແຕ່ນຳໄປໃຊ້ ເພື່ອຫາຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຕົນເອງ ຊຶ່ງກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ລັດ, ສັງຄົມ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງພົນລະເມືອງ ຈະຖືກລົງໂທດຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ ດັ່ງນີ້:

1. ແຕ່ 20.000.000 ກີບ ລົງມາ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

2. ເກີນກວ່າ 20.000.000 ກີບ ຫາ 50.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສອງປີ ຫາ ສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

3. ເກີນກວ່າ 50.000.000 ກີບ ຫາ 100.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສີ່ປີ ຫາ ຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

4. ເກີນກວ່າ 100.000.000 ກີບ ຫາ 300.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ຫົກປີ ຫາ ແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

5. ເກີນກວ່າ 300.000.000 ກີບ ຫາ 500.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ແປດປີ ຫາ ສິບປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

6. ເກີນກວ່າ 500.000.000 ກີບ ຫາ 600.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບປີ ຫາ ສິບສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

7. ເກີນກວ່າ 600.000.000 ກີບ ຫາ 700.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດດັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສອງປີ ຫາ ສິບສີ່ປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

8. ເກີນກວ່າ 700.000.000 ກີບ ຫາ 800.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບສີ່ປີ ຫາ ສິບຫົກປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

9. ເກີນກວ່າ 800.000.000 ກີບ ຫາ 1.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ເກີນກວ່າ ສິບຫົກປີ ຫາ ສິບແປດປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍ ຫາຍ;

10. ເກີນກວ່າ 1.000.000.000 ກີບ ຫາ 2.000.000.000 ກີບ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບເກີນກວ່າ ສິບແປດປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ;

11. ເກີນກວ່າ 2.000.000.000 ກີບ ຂຶ້ນໄປ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ໜຶ່ງສ່ວນຮ້ອຍ (1%) ຂອງມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝຫຼາຍກວ່າ ສອງເທົ່າຂອງໂທດທີ່ວາງໃສ່ຕາມມູນຄ່າຄວາມເສຍຫາຍໃນແຕ່ລະຂໍ້ຂອງວັກໜຶ່ງ.

9.10 ການກົດໜ່ວງ, ຖ່ວງດຶງເອກະສານ

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ສັ່ນລາດບັງຫຼວງໃນສະຖານການກົດໜ່ວງ, ຖ່ວງດຶງເອກະສານດ້ວຍການກັກ, ໜ່ວງໜ່ວງ, ແກ່ຍາວເວ ລາໃນການແກ້ໄຂເອກະສານທາງການ ໂດຍຜູ້ມີຖານະຕຳແໜ່ງ, ສິດອຳນາດ, ໜ້າທີ່ ຊຶ່ງກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍ ແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ລັດ, ສັງຄົມ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງພົນລະເມືອງ ຈະຖືກລົງ ໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ໜຶ່ງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດ ເປັນອາຈິນ ຫຼື ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບຫາ 10.000.000 ກີບ.

10. ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ

10.1 ການປະລະໜ້າທີ່

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກໄດ້ປະລະໜ້າທີ່ວຽກງານຂອງຕົນ ໂດຍເຈດຕະນາ ຊຶ່ງເປັນການກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ການເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ຫົກເດືອນ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

10.2 ຄວາມເລີ່ມເລີ້ໃນການປະຕິບັດໜ້າທີ່

ພະນັກງານຜູ້ໃດ ຫາກບໍ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານທີ່ຕົນໄດ້ຮັບມອບໝາຍ ຫຼື ໄດ້ປະຕິບັດໜ້າທີ່ວຽກງານດັ່ງກ່າວ ໂດຍຂາດຄວາມເອົາໃຈໃສ່, ຂາດນ້ຳໃຈຮັບຜິດຊອບ ຊຶ່ງກໍ່ຄວາມເສຍຫາຍແກ່ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ສັງຄົມ ຫຼື ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງພົນລະເມືອງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສາມປີ ຫຼື ດັດສ້າງໂດຍບໍ່ຕັດອິດສະລະພາບ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

11. ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ

11.1 ການແອບອ້າງເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່

ບຸກຄົນໃດ ຫາກແອບອ້າງເປັນເຈົ້າໜ້າທີ່ ເພື່ອເຄື່ອນໄຫວຫາຜົນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຕົນເອງ ຊຶ່ງສ້າງ ຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ລັດ, ຄວາມສະຫງົບ ຫຼື ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ. ໃນກໍລະນີການກະທຳຜິດດັ່ງກ່າວ ຫາກໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

11.2 ການຂັດຂວາງການປະຕິບັດວຽກງານຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ນາບຊູ່ ຫຼື ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ເພື່ອຂັດຂວາງເຈົ້າໜ້າທີ່ຊຶ່ງປະຕິບັດວຽກງານຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 3.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ໄດ້ຮັບບາດເຈັບຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ສອງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ 15.000.000 ກີບ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເຈົ້າໜ້າທີ່ເສຍອົງຄະ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ ຫ້າປີ ຫາ ຊາວປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 20.000.000 ກີບ ຫຼື ຕັດອິດສະລະພາບຕະຫຼອດຊີວິດ.

11.3 ການໝົ່ນປະໝາດເຈົ້າໜ້າທີ່

ບຸກຄົນໃດ ຫາກກະທຳ, ຫຍາບຊ້າ ຫຼື ໄດ້ຫາຄວາມບໍ່ຈິງໃສ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເສຍຊື່ສຽງ, ເສຍບົດບາດ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຂາດຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈຈາກປະຊາຊົນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບແຕ່ສາມເດືອນ ຫາ ສອງປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 1.000.000 ກີບ ຫາ 5.000.000 ກີບ.

11.4 ການຫາຄວາມບໍ່ຈົງໃສ່ຜູ້ອື່ນ

ບຸກຄົນໃດ ໂດຍເຈດຕະນາ ເພື່ອປັກປ້າທຳລາຍຜູ້ອື່ນ ໄດ້ແຈ້ງຄວາມບໍ່ຈົງຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ເພື່ອໃຫ້ດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ຈັບກຸມຜູ້ນັ້ນ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ສາມປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

11.5 ການປະຕິເສດບໍ່ຍອມໃຫ້ການ

ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ, ໂຈດທາງແພ່ງ, ຜູ້ຮັບຜິດຊອບທາງແພ່ງ, ພະຍານ ຫາກປະຕິເສດບໍ່ຍອມໃຫ້ການຕໍ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຫຼື ຕໍ່ສານ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງ ຈະຖືກລົງໂທດຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 5.000.000 ກີບ ຫາ 10.000.000 ກີບ.

ບຸກຄົນໃດ ຫາກໄດ້ຖືກລົງວ່າ ຈະມອບເງິນ, ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ຈະໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດໃດໜຶ່ງ ແກ່ຜູ້ທີ່ຖືກເສຍຫາຍ, ໂຈດທາງແພ່ງ, ຜູ້ຮັບຜິດຊອບທາງແພ່ງ, ພະຍານ ເພື່ອປະຕິເສດບໍ່ຍອມໃຫ້ການ ຈະຖືກລົງໂທດ ຕັດອິດສະລະພາບ ແຕ່ ໜຶ່ງປີ ຫາ ຫ້າປີ ແລະ ຈະຖືກປັບໃໝ ແຕ່ 7.000.000 ກີບ ຫາ 15.000.000 ກີບ.

IV. ສະຫຼຸບທ້າຍບົດຮຽນ

ບົດທີ 11 ມີຈຸດປະສົງທີ່ຈະໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈເລື່ອງ ການກະທຳຜິດຕໍ່ຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ຊີວິດ, ສຸຂະພາບ ແລະ ກຽດສັກສີຂອງບຸກຄົນ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ສິດ ແລະ ເສລີພາບຂອງພົນລະເມືອງ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ກຳມະສິດ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ສາຍຜົວເມຍ, ຄອບຄົວ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງເສດຖະກິດ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບຢາເສບຕິດ, ການສໍ້ລາດບັງຫຼວງ, ການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ, ການກະທຳຜິດຕໍ່ລະບຽບການບໍລິຫານ ແລະ ການຍຸຕິທຳ.

ຄຳຖາມຄົ້ນຄວ້າ

1. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການປອມແປງເງິນ ຫຼື ການໃຊ້ເງິນປອມ?.
2. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຟອກເງິນ?.
3. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການສະໜອງທຶນໃຫ້ແກ່ການກໍ່ການຮ້າຍ?.
4. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຫຼິ້ນການພະນັນທີ່ຕ້ອງທ້າມ?.
5. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຫຼົບໜີຈາກອຸປະຕິເຫດ?.
6. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການຫຼົບຫຼີກຈາກການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ?.

7. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການສວຍໃຊ້ຊັບຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່?
8. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການບັງຄັບຮ່ວມເພດກັບເມຍ?
9. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການປອມແປງແຊັກ, ການນຳໃຊ້ແຊັກ ຫຼື ພັນທະບັດອື່ນໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ?
10. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການທຳລາຍທະນະບັດ ຫຼື ເງິນຫຼຽນ?
11. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການສໍ້ລາດບັງຫລວງ?
12. ຈົ່ງອະທິບາຍ ການລະເມີດລະບຽບການບັນຊີ?

ເອກະສານອ້າງອີງ

1. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເລກທີ 63/ສພຊ, ລົງວັນທີ 8 ທັນວາ 2015.
2. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ເລກທີ 26/ສພຊ, ວັນທີ 17 ພຶດສະພາ 2017.
3. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ ເລກທີ 55/ສພຊ, ວັນທີ 6 ທັນວາ 2018.
4. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສານປະຊາຊົນ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 22/ສພຊ, ວັນທີ 10 ພຶດສະພາ 2017.
5. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີອາຍາ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 37/ສພຊ, ວັນທີ 14 ພະຈິກ 2017.
6. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ (ສະບັບປັບປຸງ) ວັນທີ 04 ກໍລະກົດ 2017.
7. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍລັດຖະບານ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 04/ສພຊ, ວັນທີ 8 ພະຈິກ 2016.
8. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສະພາແຫ່ງຊາດ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 64/ສພຊ, ວັນທີ 9 ທັນວາ 2015.
9. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 68/ສພຊ, ວັນທີ 14 ທັນວາ 2015.
10. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທະບຽນຄອບຄົວ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 24/ສພຊ, ວັນທີ 14 ມິຖຸນາ 2018.
11. ສະພາແຫ່ງຊາດລາວ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະກັນສັງຄົມ (ສະບັບປັບປຸງ) ເລກທີ 54/ສພຊ, ລົງວັນທີ 27 ມິຖຸນາ 2018.